

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

Σχολή Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών
Τομέας Γεωγραφίας και Περιφερειακού
Σχεδιασμού

Στρατηγικός Σχεδιασμός Μελλοντικής Βιώσιμης Ανάπτυξης Δήμου
Φοινίκης - Αλβανία

Εκπόνηση: ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΟΛΙΟΣ

Επιβλέπουσα: ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΕΑ Καθηγήτρια Ε.Μ.Π.

Αθήνα

Οκτώβριος 2022

Πρόλογος

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος Σπουδών της Σχολής Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών - Μηχανικών Γεωπληροφορικής και εκπονήθηκε στον Τομέα Γεωγραφίας και Περιφερειακού Σχεδιασμού με επιβλέπουσα την καθηγήτρια Ε.Μ.Π. Αναστασία Στρατηγέα. Ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο του 2022.

Ως περιοχή μελέτης της εργασίας ορίζεται ο Δήμος Φοινίκης στην Αλβανία, ο οποίος αποτελεί έναν νεοσύστατο δήμο στο νότιο τμήμα της χώρας, στα σύνορα με την Ελλάδα. Η περιοχή στην οποία βρίσκεται ο Δήμος ξεχωρίζει για την πλούσια πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά της, καθώς και το πλούσιο φυσικό της περιβάλλον.

Ο στόχος της εν λόγω εργασίας είναι η εκπόνηση μιας ολοκληρωμένης μελέτης για την περιοχή του Δήμου Φοινίκης, δίνοντας έμφαση στην ανάδειξη των κύριων πλεονεκτημάτων της και στην εξάλειψη των αδυναμιών της, με στόχο την επίτευξη της βιώσιμης και ανθεκτικής ανάπτυξής της. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται και αξιολογούνται τα διαθέσιμα δεδομένα για την περιοχή μελέτης, και κατατίθενται προτάσεις με στόχο τη μελλοντική, βιώσιμη και ανθεκτική, ανάπτυξή της.

Αθήνα

Οκτώβριος 2022

ABSTRACT

This Diploma Thesis was carried out in the context of the study program of the School of Rural, Surveying and Geoinformatics Engineering, and was accomplished in the Department of Geography and Regional Planning under the supervision of Anastasia Stratigea, Professor NTUA in October 2022.

The study area of this work is the Municipality of Finiqi, Albania, which is a newly established municipality, located in the southern part of the country next to the border with Greece. The area of the municipality stands out for its rich cultural and historical heritage as well as its distinct natural environment.

The aim of the Thesis is the preparation of a comprehensive study for the Municipality of Finiqi, highlighting its main advantages and handling its weaknesses, with the aim of achieving a sustainable and durable future development. Towards this end, the available data for the study area are analyzed and evaluated, and proposals are made for serving the aforementioned goal.

Athens

October 2022

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλους όσους με στήριξαν σε αυτή την προσπάθεια και συνέβαλαν στην εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Καταρχάς αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτρια μου Αναστασία Στρατηγέα, για την επιστημονική καθοδήγηση την συμπαράσταση και την υπομονή που επέδειξε σε αυτή μου την προσπάθεια.

Επιπλέον θα ήθελα να ευχαριστήσω τους ανθρώπους του Δήμου Φοινίκης για τις πολύτιμες πληροφορίες που μου παρείχαν.

Ακόμα θα ήθελα να ευχαριστήσω ολόψυχα την οικογένεια μου και τους φίλους μου, οι οποίοι με στήριξαν και ήταν στο πλευρό μου σε όλη την διάρκεια αυτής της προσπάθειας.

Τέλος, ευχαριστήσω μέσα από τα βάθη της καρδιάς μου τη σύζυγο μου και συνοδοιπόρο μου στη ζωή, η οποία με στήριξε σε κάθε μου βήμα και ήταν πάντα στο πλευρό μου, καθώς και για την εμπύχωση και την υπομονή της, σε όλη στην διάρκεια αυτού του ταξιδιού.

Πίνακας Περιεχομένων

Κεφάλαιο 1	16
Θεωρητικό Πλαίσιο - Μεθοδολογία Προσέγγισης	16
1.1 Ο σχεδιασμός	16
1.2 Στρατηγικός Σχεδιασμός	19
1.3 Η Μεθοδολογία Προσέγγισης της Εργασίας.	20
1.4 Ανάλυση SWOT	23
1.5 Όραμα, Στόχος - Υποστόχοι.....	24
Χαρακτηριστικά περιοχής μελέτης	25
Εξωτερικό περιβάλλον - Πλαίσια πολιτικής	28
Ευρωπαϊκές Πολιτικές για τον ρόλο του Πολιτισμού στην Ανάπτυξη	28
Εθνική/Περιφερειακή Πολιτική για τον Πολιτισμό	31
1.6 Καθορισμός Οράματος – Στόχου – Υποστόχων	34
Κεφάλαιο 2	42
2. Περιοχή Μελέτης – Ανάλυση Υπάρχουσας Κατάστασης	42
2.1 Γεωγραφική Θέση	42
2.2 Διοικητική Οργάνωση	43
Η Έκταση του Δήμου	45
Η Διοικητική Ενότητα Λιβαδειάς.....	46
Η Διοικητική Ενότητα Δίβρης	47
Η Διοικητική Ενότητα Αλύκου	48
Η Διοικητική Ενότητα Φοινίκης.....	49
Η Διοικητική Ενότητα Μεσοποτάμου.	50
2.3 Ιστορία Δήμου Φοινίκης	51
2.4 Αρχαιολογικά Πολιτιστικά και Θρησκευτικά Μνημεία	53
2.4.1 Το Αρχαιολογικό Πάρκο της Φοινίκης	54
2.4.2 Η Οχυρωμένη Έπαυλη και ο Ναός στη Ντόμπρα.....	55
2.4.3 Το Φρούριο στο Φανάρι	56
2.4.4 Πιθάρια Καίσαρα – Καισαράτι	56
2.4.5 Το Φρούριο του Μαχαλά (Το Φρούριο του Αλή Πασά, Γράβα)	57
2.4.6 Τα Πέτρινα Γεφύρια της Περιοχής του Θεολόγου	58

Θρησκευτικά μνημεία	58
2.4.7 Μοναστήρι Αγίου Νικολάου Μεσοποτάμου	59
2.4.8 Ιερά Μονή της Παναγίας - Κώσταρι.....	59
2.4.9 Η Εκκλησία Της Παναγίας – Μάλτσιανη	60
2.4.10 Ιερά Μονή του Αγίου Νικολάου στη Δίβρη-Το λεγόμενο Λιθάρι	60
2.4.11 Το Σπήλαιο της Αγίας Μαρίνας στο βουνό Μηλιά.....	61
2.5 Πολιτισμός & Παράδοση	61
2.6.1 Η Λαϊκή Πολυφωνία και Παραδοσιακοί Λαϊκοί Χοροί στην Περιοχή.....	62
2.6.2 Πανηγύρια και Φεστιβάλ	62
2.6 Φυσικό Περιβάλλον	67
2.6.1 Κλίμα.....	67
2.6.2 Μορφολογία.....	67
2.6.3 Υδρολογικά Στοιχεία.....	67
2.6.4 Χλωρίδα και Πανίδα	69
2.7 Ανθρωπογενές Περιβάλλον	71
2.7.1 Πληθυσμιακά Στοιχεία	71
2.7.2 Απασχόληση	77
2.7.3 Ανεργία	79
2.8 Οικονομικό Προφίλ του Δήμου	80
2.8.1 Γεωργία και Κτηνοτροφία	81
2.8.2 Βιομηχανία	81
2.8.3 Τουρισμός.....	82
2.9 Κοινωνικός Εξοπλισμός.....	82
2.9.1 Υγεία	82
2.9.2 Πρόνοια	83
2.9.3 Εκπαίδευση	83
2.10 Χρήση Γης.....	84
2.10.1 Υφιστάμενες Χρήσης Γης.....	84
2.11 Δίκτυα και Υποδομές.....	86
2.11.1 Οδικό Δίκτυο και μεταφορές	86
2.11.2 Μεταφορές.....	87
2.11.3 Οικιστικό Σύστημα.....	88
2.11.4 Παροχή Πόσιμου Νερού.....	88
2.11.5 Δίκτυο Ενέργειας.....	89
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	91

3.	Ανάλυση Εξωτερικού περιβάλλοντος.....	91
	Εισαγωγή.....	92
3.1	Η Αλβανία στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο.....	93
3.1.1	Η Ενταξιακή Πορεία της Αλβανίας προς την ΕΕ.....	93
3.1.2	Οι Κατευθυντήριες Γραμμές και τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα που Συμμετέχει η Αλβανία.....	95
3.1.3	Ο «Μηχανισμό Προ ενταξιακής Βοήθειας» («ΜΠΒ ΙΙΙ») για την περίοδο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2021-2027 («ΠΔΠ 2021-2027»).	96
3.1.4	Το Πρόγραμμα Interreg IPA Cross-Border Cooperation Programme “Greece-Albania 2021-2027”	98
3.2	Γενικό Εθνικό Χωρικό Σχέδιο" Αλβανία 2030"	100
3.2.1	Το Όραμα του Γενικού Εθνικού Σχεδίου	100
3.2.2	Οι Προβλέψεις του Γενικού Εθνικού Σχεδίου για το Δίπολο Περιφερειακής Ανάπτυξης Αργυρόκαστρο - Άγιοι Σαράντα, “Η Νότια πύλη της Αλβανικής Ριβιέρας”	101
3.2.3	Η Κατανομή και η Οργάνωση της Επικράτειας.....	103
3.2.4	Η Θέση του Δήμου Φοινίκης στην Ιεράρχηση Οικισμών της Χώρας	104
3.3	Ολοκληρωμένο Στρατηγικό Σχέδιο για το Παραλιακό Μέτωπο.....	104
3.3.1	Το Όραμα του Στρατηγικό - Σχέδιο για το Παραλιακό Μέτωπο.....	104
3.4	Ανάλυση Εθνικών / Περιφερειακών Στρατηγικών.	105
3.4.1	Περιβαλλοντική Στρατηγική	105
3.4.2	Οι Πολιτικές Προστασίας του Περιβάλλοντος	106
3.4.3	Οι Πολιτικές για την Κλιματική Αλλαγή	107
3.4.4	Η Στρατηγική για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Υδάτινων Πόρων	109
3.4.5	Το Εθνικό Τομεακό Πρόγραμμα για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση του Νερού	110
3.4.6	Η Στρατηγική για τις Μεταφορές	112
3.4.7	Η Στρατηγική για την Σταθερή Ανάπτυξη του Τουρισμού	114
3.4.8	Η Στρατηγική για την Ενέργεια.....	116
3.4.9	Η Στρατηγική για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Αποβλήτων.....	118
	Κεφάλαιο 4.....	120
4.	Αξιολόγηση – Αποτίμηση Δεδομένων & Προοπτικές Μελλοντικής Ανάπτυξης για τον Δήμο Φοινίκης.....	120
4.1	Αξιολόγηση – Αποτίμηση των Δεδομένων	120
4.1.1	Αποτίμηση εξωτερικού περιβάλλοντος	120
4.1.2	Αποτίμηση Εσωτερικού Περιβάλλοντος	122

4.2	Ανάλυση και Αξιολόγηση των Δεδομένων της Περιοχής Μέσω της Μεθόδου SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats)	124
4.2.1	Εσωτερικό Περιβάλλον (Πλεονεκτήματα).....	127
4.2.2	Εσωτερικό Περιβάλλον (Αδυναμίες).....	129
4.2.3	Εξωτερικό Περιβάλλον (Ευκαιρίες).....	132
4.2.4	Εξωτερικό Περιβάλλον (Απειλές).....	134
	Συμπεράσματα	136
Κεφάλαιο 5	.....	137
5.	Προτάσεις μελλοντικής ανάπτυξης για τον δήμο Φοινίκης με βασικούς άξονες τον Πολιτιστικό Τουρισμό - Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού και τον Αργό – διατροφικό τομέα.....	137
5.1	Συνοπτική Παρουσίαση Προτάσεων	138
5.2	Ανάπτυξη προτάσεων	139
5.2.1	ΑΞΟΝΑΣ 1. Πολιτιστικός Τουρισμός και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού 139	
	Ενίσχυση Υποδομών / Βελτίωση Προσβασιμότητας	141
	Προστασία Ανάδειξη και Προώθηση του Πολιτιστικού και Φυσικού Πλούτου	144
	Προστασία Πολιτιστικού και Φυσικού Περιβάλλοντος	145
	Ανάδειξη Πολιτιστικού και Φυσικού Αποθέματος	146
	Προώθηση Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού	149
5.2.2	ΑΞΟΝΑΣ 2. Αγρο - διατροφικός Τομέας.....	154
	Ανασυγκρότηση του Τομέα και Εκσυγχρονισμός των Υποδομών	156
	Εκπαίδευσή και Ενημέρωση Ανθρώπινου Δυναμικού	157
	Προώθηση Νέων Καινοτόμων Παραγωγικών Προτύπων και Νέων Τεχνολογιών	158
	Συμπεράσματα:.....	160
	Βιβλιογραφία	162

Κατάλογος Σχημάτων

Σχήμα. 1-1: Τα στάδια της διαδικασίας σχεδιασμού	17
Σχήμα. 1-2: Τα στάδια του σχεδιασμού που ακολουθήθηκαν για την εκπόνηση της παρούσας εργασίας	21
Σχήμα. 1-3: Ανάλυση Swot	23
Σχήμα. 1-4: Οι τρεις βασικοί πυλώνες για την βιώσιμη ανάπτυξη	36
Σχήμα. 1-5: Οι βασικοί παράγοντες που συμβάλουν και επηρεάζουν την βιώσιμη και ανθεκτική ανάπτυξη	37
Σχήμα. 1-6: Στόχος και Υποστόχοι που έχουν τεθεί στα πλαίσια σχεδιασμού για την παρούσα διπλωματική εργασία.....	38
Σχήμα. 5-1: Βασικοί Αναπτυξιακοί Άξονες για την Μελετώμενη Περιοχή	137

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα. 2-1: Πολιτιστικό Κέντρο - Ενιαίο Λύκειο "Λευτέρης Τάλιος" Λιβαδειά.....	46
Εικόνα. 2-2: : Κέντρο Χωριού - Θέα από Κέντρο Δίβρης	47
Εικόνα. 2-3: Εκκλησία - Πλατεία "Κύπρου" Αλύκου	48
Εικόνα. 2-4: Αρχαιολογικός Χώρος και κοινότητα Φοινίκης.....	49
Εικόνα. 2-5: Λίμνη "Γαλάζιο Μάτι" - Μοναστήρι Αγίου Νικολάου Μεσοπόταμο.....	50
Εικόνα. 2-6: Αρχαιολογικό Πάρκο Φοινίκης.....	51
Εικόνα. 2-7: Έπαυλη Ντόμπρας Λιβαδειά	51
Εικόνα. 2-8: Μονή Αγίου Νικολάου Μεσοπόταμο – Βυζαντινή Εκκλησία Παναγίας Μάλτσανη.....	52
Εικόνα. 2-9: Αρχαιολογικό Πάρκο Φοινίκης.....	54
Εικόνα. 2-10: Έπαυλη και Ναός Ντόμπρας – Λιβαδειά.....	55
Εικόνα. 2-11: Το Φρούριο Στο "Φανάρι"	56
Εικόνα. 2-12: Πιθάρια Καίσαρα - Καισαράτι – Λιβαδειά	56
Εικόνα. 2-13: Το Φρούριο του Μαχαλά - Γράβα – Λιβαδειά	57
Εικόνα. 2-14: Πέτρινα Γεφύρια – (Τσερκοβίτσας – Λεσινίτσας) – Δίβρη.....	58
Εικόνα. 2-15: Μονή Αγίου Νικολάου – Μεσοπόταμο	59
Εικόνα. 2-16: Ιερά Μονή της Παναγίας - Κώσταρι – Μεσοπόταμο	59
Εικόνα. 2-17: Η Εκκλησία της Παναγίας - Μάλτσανη – Δίβρη	60
Εικόνα. 2-18: Ιερά Μονή του Αγίου Νικολάου – Δίβρη	60
Εικόνα. 2-19: Το Σπήλαιο της Αγίας Μαρίνας – Λιβαδειά	61
Εικόνα. 2-20: Το πανηγύρι της Παναγίας στην Πλατεία της Δίβρης.....	63
Εικόνα. 2-21: Πανηγύρι Αγίου Κοσμά Λιβαδειά	63
Εικόνα. 2-22: Πανηγύρι στην κεντρική πλατεία στο Αλύκο	64
Εικόνα. 2-23: Λαογραφικό Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών – Λιβαδειά	65
Εικόνα. 2-24: Λαογραφικό Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών – Λιβαδειά	66

Εικόνα. 2-25: Γαλάζιο Μάτι – Μεσοπόταμο.....	68
Εικόνα. 2-26: Λίμνη Βουθροτού	69
Εικόνα. 3-1: Αεροδρόμιο Αγίων Σαράντα.....	102

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας. 2-1: Διοικητικές Ενότητες και Οικισμοί.....	44
Πίνακας. 2-2: Εδαφική Κάλυψη ανά Διοικητική Μονάδα και το Σύνολο του Δήμου.....	45
Πίνακας. 2-3: Πληθυσμός Ανά Διοικητική Ενότητα (Ληξιαρχείο 2015)	71
Πίνακας. 2-4: Πληθυσμιακά δεδομένα Δήμου σχετικά με την Περιφέρεια και το σύνολο της Χώρας	72
Πίνακας. 2-5: Ο Πληθυσμός του Δήμου σύμφωνα με την απογραφή του 2011.....	74
Πίνακας. 2-6: Πληθυσμιακά Δεδομένα ανά Ηλικιακή Ομάδα	75
Πίνακας. 2-7: Σύγκριση πληθυσμιακών δεδομένων 2001 – 2011	76
Πίνακας. 2-8: Απασχόληση Ανά Κατηγορία	77
Πίνακας. 2-9: Απασχόληση ανά επίπεδο Εκπαίδευσης	78
Πίνακας. 2-10: Στοιχεία Ανεργίας στο Δήμο	79
Πίνακας. 2-11: Χρήσης Γης	84
Πίνακας. 3-1: Πίνακας ανάλυσης SWOT για το δήμο Φοινίκης.....	126
Πίνακας. 5-1: Προτάσεις για την ανάπτυξη του ΑΞΟΝΑΣ 1. Πολιτιστικός Τουρισμός και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού	138
Πίνακας. 5-2: Προτάσεις για την ανάπτυξη του ΑΞΟΝΑΣ 1. Πολιτιστικός Τουρισμός και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού	141

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα. 2-1 Ποσοστά εδαφικής κάλυψης ανά ενότητα.....	45
Διάγραμμα. 2-2: Δασική κάλυψη επί του συνόλου της επικράτειας	70
Διάγραμμα. 2-3: Ποσοστά Πληθυσμού Ανά Ενότητα σε Σχέση με το Σύνολο του Πληθυσμού στο Δήμο.....	72
Διάγραμμα. 2-4: Ο Πληθυσμός του Δήμου σε Σχέση με την Περιφέρεια	73
Διάγραμμα. 2-5: Ο Πληθυσμός του Δήμου και της Περιφέρειας σε σχέση με την Χώρα	73
Διάγραμμα. 2-6: Πληθυσμιακά δεδομένα σύμφωνα με την απογραφή του 2011	74
Διάγραμμα. 2-7: Πληθυσμιακά Δεδομένα ανά Ηλικιακή Ομάδα	75
Διάγραμμα. 2-8: Σύγκριση Πληθυσμιακών Δεδομένων 2001 – 2011.....	76

Διάγραμμα. 2-9: Απασχόληση ανά κατηγορία.....	78
Διάγραμμα. 2-10: Απασχόληση ανά επίπεδο εκπαίδευσης	79
Διάγραμμα. 2-11: Στοιχεία Ανεργίας στο Δήμο	80

Κατάλογος Χαρτών

Χάρτης. 1-1: Η κατανομή των μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς στην επικράτεια Πηγή: Ολοκληρωμένο Στρατηγικό Σχέδιο για το Παραλιακό Μέτωπο <<"PINS Bregdeti">>	32
Χάρτης. 2-2: : Η Ήπειρος στην αρχαιότητα	52
Χάρτης. 3-2: : Γεωγραφική Θέση και Κατανομή Μερικών από των Σημαντικότερων Μνημείων στο Δήμο	53
Χάρτης. 4-2: Χρήσης Corine 2018.....	85
Χάρτης. 5-2: Υφιστάμενες Χρήσης.....	85
Χάρτης. 6-2: Οδικό Δίκτυο	87
Χάρτης. 7-2: Υφιστάμενο Δίκτυο Ύδρευσης	88
Χάρτης. 8-2: Δίκτυο Ενέργειας στο Δήμο	89
Χάρτης. 3-1: Το Δίπολο Περιφερειακής Ανάπτυξης "Αργυρόκαστρο - Άγιοι Σαράντα", η Νότια Πύλη της Αλβανικής Ριβιέρας	91
Χάρτης. 3-2: Η Θέση της Αλβανίας σε Ευρωπαϊκό επίπεδο (Χάρτης Μακροπεριφερειακών Στρατηγικών της ΕΕ)	94
Χάρτης. 3-3: Ευρωπαϊκά προγράμματα για τη Μεσόγειο και τα Βαλκάνια, στα οποία συμπεριλαμβάνεται η Αλβανία.....	95
Χάρτης. 3-4: Πρόγραμμα Interreg VI A - Διασυνοριακό πρόγραμμα συνεργασίας 2021 – 2027	96
Χάρτης. 3-5: Πρόγραμμα Ελλάδα-Αλβανία 2021-2027 - Περιοχές που θα ωφεληθούν	98
Χάρτης. 3-6: Η Αλβανία σύμφωνα με το Γενικό Εθνικό Σχέδιο " Αλβανία 2030"	100
Χάρτης.3-7: Το δίπολο Περιφερειακής Ανάπτυξης "Αργυρόκαστρο - Άγιοι Σαράντα"	101
Χάρτης.5-1: Προτεινόμενες βελτιώσεις Εσωτερικού Οδικού Δικτύου	143
Χάρτης. 5-2: Η κατανομή των πολιτιστικών μνημείων στην επικράτεια του δήμου	145
Χάρτης. 5-3: Προτεινόμενες Πολιτιστικές Διαδρομές για τον Δήμο Φοινίκης	147

|

Εισαγωγή

Στην παρούσα διπλωματική εργασία μελετάται ο Δήμος Φοινίκης, ο οποίος υπάγεται στην Περιφέρεια Αυλώνας της Αλβανίας. Ο νέος Δήμος Φοινίκης προέρχεται από τη συνένωση των πέντε πρώην Επαρχιών: Λιβαδειάς, Δίβρης, Αλύκου, Μεσοποτάμου και Φοινίκης, αποτελείται δε στο σύνολό του από 58 κοινότητες. Ο πληθυσμός του Δήμου είναι στο μεγαλύτερο ποσοστό του ελληνικής καταγωγής και αποτελεί μέρος της εθνικής ελληνικής μειονότητας της Αλβανίας.

Η μελετώμενη περιοχή διαθέτει πλούσια πολιτιστική, ιστορική, και φυσική κληρονομιά, σημαντικές ιστορικές και πολιτισμικές παρακαταθήκες, που την καθιστούν διακριτή και διαμορφώνουν την πολιτιστική της ταυτότητα. Διαθέτει επίσης σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης του αγρο-διατροφικού τομέα, και σημαντικά πλεονεκτική γεωγραφική θέση. Ωστόσο ο Δήμος τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει έντονα σημάδια συρρίκνωσης στο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον. Η σημερινή κατάσταση του Δήμου είναι αποτέλεσμα της εγκατάλειψης της περιοχής από ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού της, το οποίο μεταναστεύει για την αναζήτηση ενός καλύτερου μέλλοντος· αλλά και της απουσίας, διαχρονικά, στρατηγικής και πολιτικών που συμβάλλουν στην ανάπτυξή του από το σύνολο των αρμοδίων φορέων τοπικής και κεντρικής διοίκησης. Στο πλαίσιο αυτό, η διαμόρφωση ενός Ολοκληρωμένου Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης για την περιοχή κρίνεται απαραίτητη και αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας εργασίας.

Η εργασία αποτελείται από **πέντε κεφάλαια**, το περιεχόμενο των οποίων παρουσιάζεται συνοπτικά παρακάτω.

Το **πρώτο κεφάλαιο** αποτελεί την εισαγωγή της εργασίας, στη συνέχεια γίνεται περιγραφή της διαδικασίας του σχεδιασμού και αναφέρονται τα βασικά στάδια, γίνεται επίσης αναφορά στην προσέγγιση του στρατηγικού σχεδιασμού ως της θεωρητικής βάσης της εργασίας και εν συνεχεία παρουσιάζεται σχηματικά η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε. Ακόμη, γίνεται μία συνοπτική περιγραφή της μεθόδου ανάλυσης SWOT, η οποία χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση της παρούσας πραγματικότητας της περιοχής· οριοθετείτε το επιδιωκόμενο όραμα και διατυπώνεται ο στόχος και οι επιμέρους υποστόχοι. Επιπρόσθετα αναφέροντες συνοπτικά τα κύρια χαρακτηριστικά της περιοχής και εν συντομία το περιβάλλον λήψης απόφασης που συντίθεται από τις ισχύουσες πολιτικές σε ανώτερα επίπεδα σχεδιασμού στη χώρα.

Στο **δεύτερο κεφάλαιο**, γίνεται η ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης του Δήμου. Αρχικά παρουσιάζεται η γεωγραφική θέση του, η διοικητική του οργάνωση και η έκταση που καταλαμβάνει. Εν συνεχεία γίνεται συνοπτική παρουσίαση των

διοικητικών ενοτήτων και των κυριότερων χαρακτηριστικών τους. Πραγματοποιείται παρουσίαση των κυρίων χαρακτηριστικών που αφορούν την ιστορία της περιοχής, τα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της, το πολιτιστικό, ιστορικό και φυσικό της απόθεμα, καθώς και δεδομένα που αφορούν τα πληθυσμιακά χαρακτηριστικά.

Το **τρίτο κεφάλαιο** αφορά στη μελέτη του εξωτερικού περιβάλλοντος στο οποίο εντάσσεται ο Δήμος. Πραγματοποιείται συνοπτική παρουσίαση της ευρωπαϊκής πορείας της Αλβανίας και τονίζεται ο ευρωπαϊκός της προσανατολισμός ο οποίος αποτυπώνεται και στη χαραγμένη από τη χώρα στρατηγική ανάπτυξης. Ακόμη, αναλύονται τα επενδυτικά προγράμματα της ΕΕ στα οποία συμπεριλαμβάνεται η Αλβανία και οι προοπτικές που αυτά προσφέρουν για την ανάπτυξή της. Τέλος γίνεται αποδελτίωση των κατευθύνσεων και των αναπτυξιακών προγραμμάτων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και διερευνάται ο τρόπος με τον οποίο αυτά εξειδικεύονται και επηρεάζουν την μελετώμενη περιοχή.

Στο **τέταρτο κεφάλαιο** γίνεται η αξιολόγηση / αποτίμηση των δεδομένων του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος, τα οποία έχουν αναλυθεί στα προηγούμενα κεφάλαια. Για τον σκοπό αυτό γίνεται χρήση της μεθόδου ανάλυσης SWOT, αποκρυσταλλώνονται τα πλεονεκτήματα και οι αδυναμίες του εσωτερικού περιβάλλοντος της περιοχής, καθώς και συνεχεία οι ευκαιρίες και οι απειλές που παρουσιάζονται από το εξωτερικό περιβάλλον.

Ολοκληρώνοντας στο **πέμπτο κεφάλαιο** διατυπώνονται προτάσεις και προτείνονται παρεμβάσεις οι οποίες κρίνονται απαραίτητες για την επίτευξη του στόχου για βιώσιμη μελλοντική ανάπτυξη της περιοχής μελέτης. Οι προτάσεις αυτές δομούνται με βάση την εικόνα, το προφίλ και την ιδιαιτερότητά της.

Κεφάλαιο 1

Θεωρητικό Πλαίσιο - Μεθοδολογία Προσέγγισης

1.1 Ο σχεδιασμός

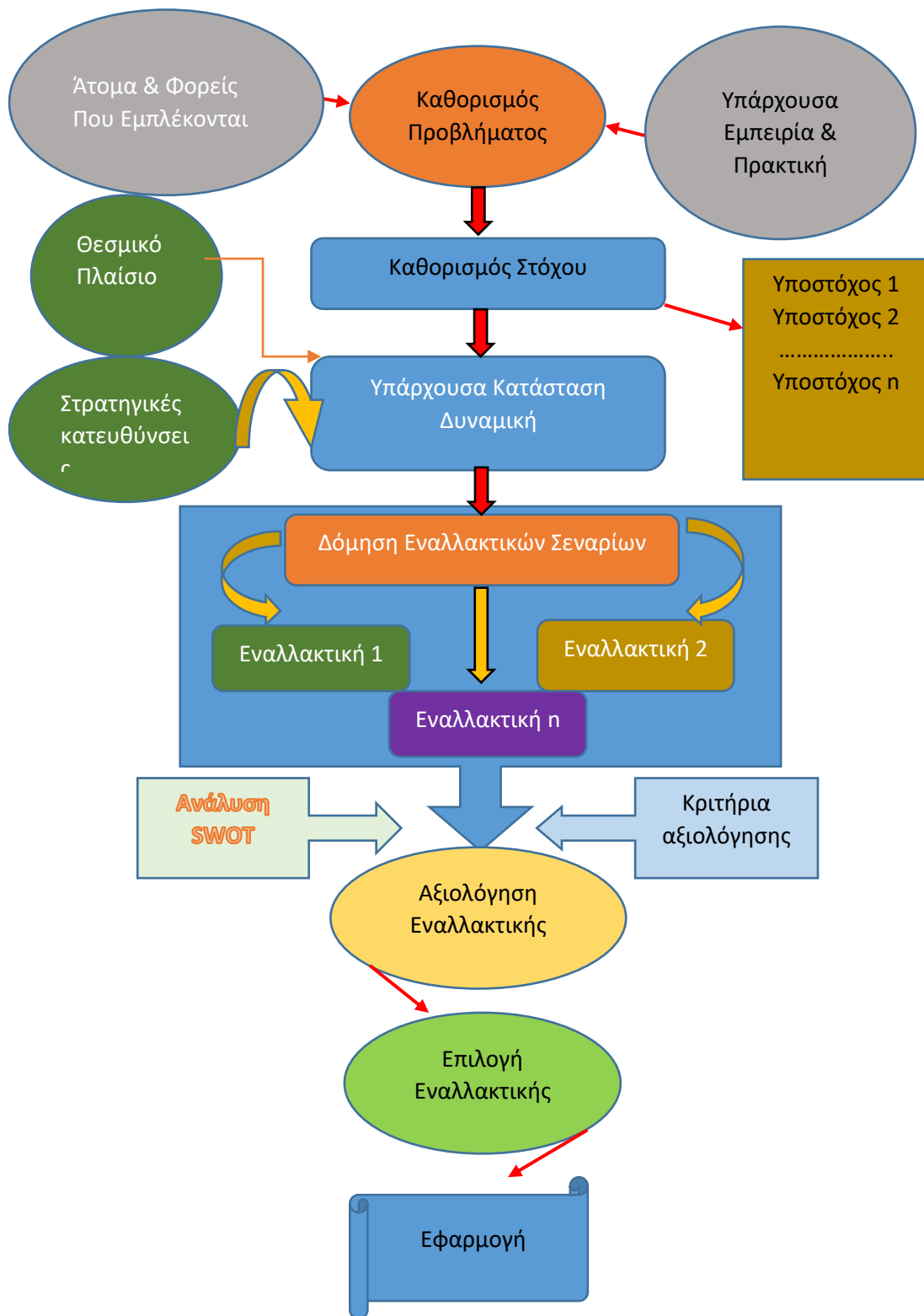
Ο σχεδιασμός αποτελεί μια διαδικασία παρέμβασης στο χώρο με στόχο την επίλυση υπαρχόντων και μελλοντικών προβλημάτων, (Γιαουτζή και Στρατηγέα, 2005). Ο σχεδιασμός αποτελείται από μια σειρά βημάτων – ενεργειών μέσα από τις οποίες προσδοκάτε η επίτευξη συγκεκριμένων στόχων. Οι προς επίτευξη στόχοι καθορίζονται από τα κέντρα λήψης αποφάσεων, προσαρμόζονται δε ανάλογα στις ανάγκες και τις δυνατότητες της εκάστοτε περιοχής. Μέσα από την διαδικασία του σχεδιασμού γίνεται ο καθορισμός των κατάλληλων δράσεων, μεσοπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου χαρακτήρα. Οι δράσεις – παρεμβάσεις αυτές υλοποιούνται κατάλληλα από τους αρμόδιους φορείς, μέσα από μια σειρά πολιτικών (μέτρα, έργα), οι οποίες λαμβάνονται σε αρμονία με τις κατευθύνσεις πολιτικής που τίθενται από τα κέντρα λήψης αποφάσεων ανώτερου επιπέδου.

Βασικός προσανατολισμός του σχεδιασμού είναι το μέλλον, χρησιμοποιώντας και αναδεικνύοντας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα πλεονεκτήματα του σήμερα και ελαχιστοποιώντας τα εν δυνάμει μειονεκτήματα ή τις ελλείψεις που ενδέχεται να προκύψουν. Το προϊόν του σχεδιασμού οφείλει να λαμβάνει υπόψη τις κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές και διοικητικές διαδικασίες, τους θεσμούς και την κρατούσα ιδεολογία στην περιοχή που αυτός υλοποιείται [Γιαουτζή & Στρατηγέα, 2005].

Ο σχεδιασμός του χώρου αποτελεί μοχλό για την επίτευξη αλλαγών σε μια περιοχή σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο, με βασικό μέλημα την προσπάθεια βελτίωσης των συνθηκών και της ποιότητας ζωής των πολιτών, διασφαλίζοντας έτσι ένα βιώσιμο μέλλον. Η διαδικασία του σχεδιασμού παρουσιάζει τον τρόπο – τα βήματα ή στάδια – μέσα από τα οποία, τα κέντρα λήψης αποφάσεων, σε συνεργασία με το επιστημονικό δυναμικό, επιδιώκουν την οριοθέτηση κατάλληλων παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων μια περιοχής, σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα.

Τα στάδια υλοποίησης της διαδικασίας σχεδιασμού παρουσιάζονται στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 1-1):

Σχήμα. 1-1: Τα στάδια της διαδικασίας σχεδιασμού
 Πηγή: Γιαουτζή και Στρατηγέα, 2005 – Ίδια επεξεργασία

Διερεύνηση του προβλήματος και ο ρόλος της πληροφορίας.

Ο McLaughlin (1973) υποστηρίζει ότι βασικό στοιχείο για τη διερεύνηση κάθε προβλήματος, στο πλαίσιο του σχεδιασμού του χώρου, αποτελεί η *διαθεσιμότητα της πληροφορίας*, δεδομένου ότι η πρόσβαση σε πληροφορία συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση των προβλημάτων και του πλαισίου μέσα στο οποίο θα υλοποιηθεί το αποτέλεσμα του σχεδιασμού.

Οι Catanese και Steiss (1972) διακρίνουν τρία βασικά είδη συστημάτων πληροφορίας, τα οποία θεωρούν απαραίτητα να υπάρχουν κατά τον σχεδιασμό: το σύστημα περιβαλλοντικής ενημέρωσης (αφορά προβλήματα που εμφανίζονται στο ευρύτερο περιβάλλον), το σύστημα εσωτερικής ενημέρωσης (αναφέρεται στην ενημέρωση σχετικά με εσωτερικά ζητήματα) και το αρχείο διαχρονικών δεδομένων, [Γιαουτζή & Στρατηγέα, 2005].

Καθορισμός επιστημονικής μεθόδου.

Για να διασφαλιστεί η αξιοπιστία της εφαρμογής της διαδικασίας του σχεδιασμού, προϋποτίθεται η επιλογή της κατάλληλης επιστημονικής μεθόδου, η οποία προσαρμόζεται και εξυπηρετεί καλύτερα τα δεδομένα της εκάστοτε περιοχής. Σκοπός της επιλογής επιστημονικής μεθόδου είναι να διασφαλίσει αποτελεσματικές διαδικασίες για την προσέγγιση και επίλυση των μελετώμενων προβλημάτων [Γιαουτζή & Στρατηγέα, 2005].

Διατύπωση του προς επίλυση στόχου.

Η διατύπωση του στόχου και των υποστόχων αποτελεί ένα πολύ σημαντικό στάδιο της διαδικασίας του σχεδιασμού. Η διαδικασία διατύπωσης ενός στόχου χωρίζεται στα εξής στάδια [Chadwick, 1974]: προσδιορισμός του κοινού στο οποίο απευθύνεται, προσδιορισμός των αξιών του, ιεράρχηση στόχων, δημιουργία κριτηρίων για την αξιολόγηση των στόχων, αξιολόγηση των στόχων με βάση τα ορισθέντα κριτήρια, έκφραση των προβλημάτων του σχεδιασμού, σχεδιασμός μέσων/μέτρων για την επίτευξη ενός στόχου και αξιολόγηση των μέσων αυτών μέσα από την εκτίμηση των επιπτώσεών τους [Γιαουτζή & Στρατηγέα, 2005].

Μελέτη της υπάρχουσας κατάστασης.

Γίνεται ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης, αξιολογούνται τα δεδομένα της μελετώμενης περιοχής, αναδεικνύονται οι δυνατότητες τα πλεονεκτήματα αλλά και οι αδυναμίες της. Δεδομένου ότι ο σχεδιασμός εστιάζει στην επίλυση προβλημάτων που αφορούν το παρόν αλλά και το μέλλον ενός συστήματος, η εκτίμηση της παρούσας δυναμικής εξέλιξης ενός προβλήματος αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι για την επίλυσή του. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από την προβολή των τάσεων της υπάρχουσας κατάστασης [Γιαουτζή & Στρατηγέα, 2005].

Δόμηση εναλλακτικών σεναρίων/προτάσεων.

Το στάδιο της δόμησης των εναλλακτικών σεναρίων αποσκοπεί στον καθορισμό των εναλλακτικών λύσεων που αφορούν στο μέλλον. Η παρουσίαση μιας σειράς εναλλακτικών λύσεων αποτρέπει τη μονοσήμαντη αντιμετώπιση του προβλήματος και δίνει τη δυνατότητα επιλογής, μέσα από μια ευρύτερη ομάδα εναλλακτικών λύσεων, ανάλογα με τους διαθέσιμους πόρους, τις εξελίξεις του ευρύτερου περιβάλλοντος, τις επικρατούσες πολιτικές κ.τ.λ. [Γιαουτζή & Στρατηγέα, 2005].

Αξιολόγηση εναλλακτικών προτάσεων.

Η έννοια της αξιολόγησης των εναλλακτικών λύσεων στο σχεδιασμό του χώρου αναφέρεται στη σύγκριση των προτεινόμενων σεναρίων/λύσεων, με βάση κάποια κριτήριά αξιολόγησης που θέτονται, για την εκτίμηση της απόδοσης των προτεινόμενων λύσεων σχετικά με τους στόχους που έχουν τεθεί, [Γιαουτζή & Στρατηγέα, 2005].

Λήψη απόφασης – επιλογή εναλλακτικής λύσης

Στο στάδιο αυτό επιλέγεται η εναλλακτική λύση που υπερτερεί έναντι των υπολοίπων, ως προς τα ευεργετικά αποτελέσματα που αυτή προσδοκάτε να επιφέρει για την ανάπτυξη της μελετώμενης χωρικής οντότητας, με βάση τα κριτήρια που έχουν τεθεί.

Μέτρα πολιτικής

Στο στάδιο αυτό, περιγράφονται τα μέτρα πολιτικής και τα έργα που απαιτούνται για την υλοποίηση της επιλεγείσας λύσης. Χρήσιμη, στο στάδιο αυτό, είναι και η διερεύνηση των χρηματοδοτικών εργαλείων που μπορούν να υποστηρίξουν την υλοποίηση των μέτρων πολιτικής.

Εφαρμογή / υλοποίηση

Το στάδιο αυτό αφορά την εφαρμογή της επιλεγμένης λύσης και είναι το τελευταίο στη διαδικασία του σχεδιασμού. Η διαδικασία αφορά τον έλεγχο της υλοποίησης των μέτρων πολιτικής που έχουν ληφθεί με σκοπό την επίτευξη του στόχου.

1.2 Στρατηγικός Σχεδιασμός

Η μεθοδολογία προσέγγισης για την εκπόνηση της παρούσας μελέτης είναι ο **Στρατηγικός Σχεδιασμός**. Η μεθοδολογική προσέγγιση του Στρατηγικού Σχεδιασμού αποτελεί μια από τις πιο διαδεδομένες μεθοδολογικές προσεγγίσεις σχεδιασμού. Η εν λόγω μεθοδολογία ξεχωρίζει μεταξύ των διαφόρων θεωρητικών προσεγγίσεων του σχεδιασμού, καθώς επιτρέπει αλλά και ενθαρρύνει την προσαρμογή της μεθοδολογίας του σχεδιασμού στα διαφορετικά περιβάλλοντα λήψης απόφασης, καθιστώντας αυτόν ένα ιδιαίτερα αποτελεσματικό εργαλείο για τη διαχείριση της

αβεβαιότητας και της πολυπλοκότητας, που συνιστούν εγγενή χαρακτηριστικά στα ζητήματα του χώρου.

Ο στρατηγικός σχεδιασμός, ουσιαστικά ανέκυψε ως μια ακόμη εναλλακτική πρόταση στον ορθολογικό σχεδιασμό, με διαφορετικό όμως σημείο εκκίνησης, καθώς και με διαφορές στο περιεχόμενο από τον σχεδιασμό αποσπασματικών μικροβελτιώσεων. Τα στοιχεία που τον χαρακτηρίζουν και ξεχωρίζουν σε σχέση με τα άλλα είδη σχεδιασμού της ομάδας αυτής κατά τους Kaufman και Jacobs (1987) είναι:

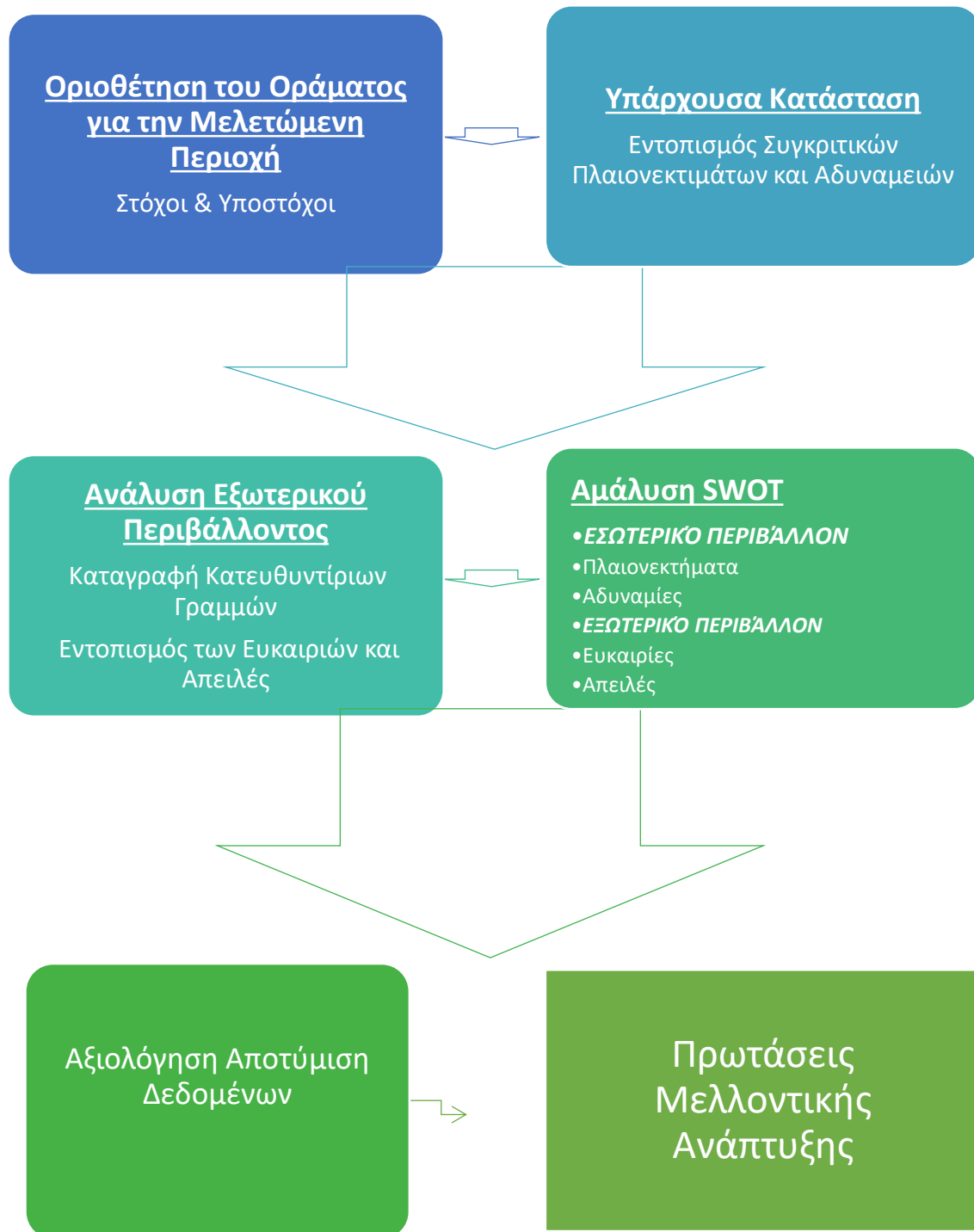
- Προσανατολίζεται περισσότερο στην ανάληψη δράσης, την εφαρμογή και τα αποτελέσματα.
- Προάγει ευρύτερη και με μεγαλύτερη ποικιλία, συμμετοχή κατά την διαδικασία σχεδιασμού.
- Δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην κατανόηση των παραγόντων που επηρεάζουν μια τοπική κοινωνία, στο ευρύτερο δηλαδή περιβάλλον της και τις εξελίξεις αυτού, διερευνώντας τις ευκαιρίες και τις απειλές που προέρχονται από αυτό.
- Ενθαρρύνει την ανταγωνιστικότητα εκ μέρους των τοπικών κοινωνιών.
- Δίνει έμφαση στην αξιολόγηση των δυνατοτήτων και αδυναμιών μιας τοπικής κοινωνίας σε σχέση με τις ευκαιρίες και τις απειλές που προέρχονται από το ευρύτερο περιβάλλον της.

Ο χρονικός ορίζοντας για τον στρατηγικό σχεδιασμό είναι συνήθως μεσοπρόθεσμος, κάτι που τον διαφοροποιεί τόσο από τον ορθολογικό σχεδιασμό για το απώτερο μέλλον, όσο και από τον σχεδιασμό αποσπασματικών μικροβελτιώσεων που δεν έχουν αναφορά στον χρονικό ορίζοντα, και σχετίζονται με την ανάπτυξη συγκεκριμένων δραστηριοτήτων ενός οργανισμού, προκειμένου να ικανοποιήσει τους αντικειμενικούς στόχους με βάση το όραμα και την αποστολή που έχει προκαθοριστεί (McClamroch, κ.ά. 2001).

Βασικά εργαλεία του στρατηγικού σχεδιασμού είναι οι αναλύσεις SWOT και PEST που αφορούν σε διαγνωστικές μελέτες του αντικειμένου εξέτασης, τόσο στο εσωτερικό (Internal situation audit) όσο και στο εξωτερικό περιβάλλον τους (external situation audit). Επιπλέον, η ανάλυση SWOT έχει επίσης χρησιμοποιηθεί για μια μορφή συμμετοχικού, συνολικού σχεδιασμού (participative comprehensive planning) (Amdam και Amdam, 1990).

1.3 Η Μεθοδολογία Προσέγγισης της Εργασίας.

Ως βάση προσέγγισης για την εκπόνηση της παρούσας εργασίας αξιοποιείται ο στρατηγικός σχεδιασμός ωστόσο δεν ακολουθήθηκαν όλα τα προβλεπόμενα στάδια του. Τα στάδια που ακολουθήθηκαν αποτυπώνονται στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 1-2).

Σχήμα. 1-2: Τα στάδια του σχεδιασμού που ακολουθήθηκαν για την εκπόνηση της παρούσας εργασίας
 Πηγή ίδια επεξεργασία

Αρχικό στάδιο αποτελεί ο προσδιορισμός του «οράματος» για την μελετώμενη περιοχή. Με την έννοια του οράματος στον σχεδιασμό νοείται η μεσομακροπρόθεση ιδεατή κατάσταση στην οποία θα θέλαμε να βρίσκεται η περιοχή. Αποτελεί μία μελλοντική, επιθυμητή εικόνα, έτσι όπως αυτή θα διαμορφωθεί από τις στρατηγικές επιλογές, τις πολιτικές που θα ακολουθηθούν, τις προσδοκίες και τις ανάγκες του συνόλου των εμπλεκομένων, και συγκεκριμένα της τοπικής κοινωνίας, της επιχειρηματικής κοινότητας και της τοπικής διοίκησης, υπό την καθοδήγηση και τις κατευθυντήριες γραμμές των ανωτέρων επιπέδων και των εργαλείων και τεχνικών προσεγγίσεων που οι ειδικοί διαθέτουν στο αντικείμενο του σχεδιασμού.

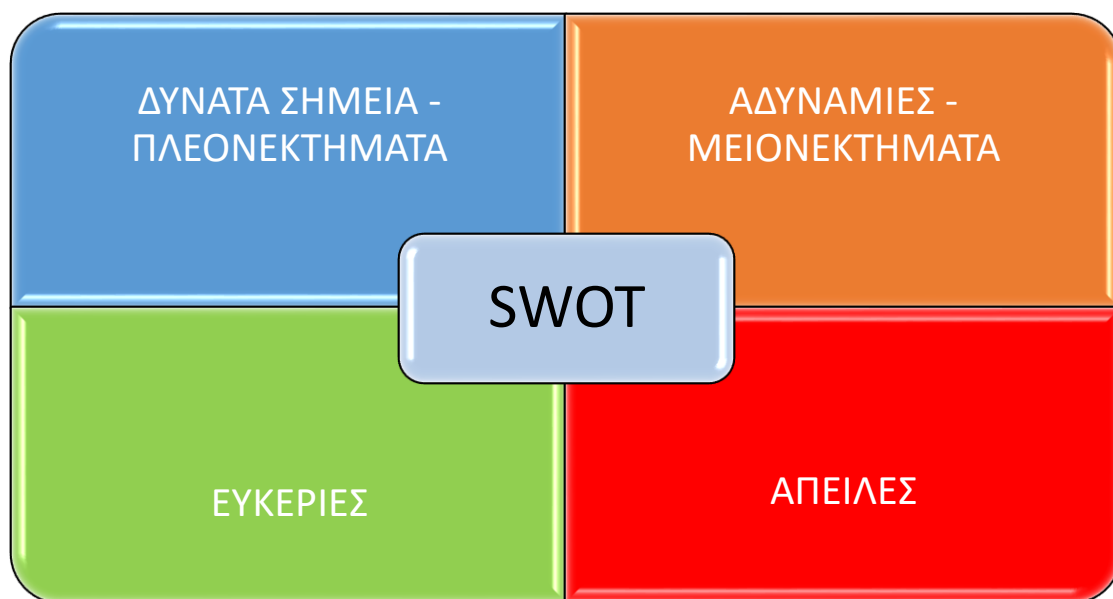
Τον καθορισμό του “οράματος” διαδέχεται ο προσδιορισμός του στόχου και των υποστόχων, οι οποίοι αποδελτιώνουν τον στόχο σε επιμέρους ζητήματα που αποτελούν τους τομείς εκείνους που κρίνεται απαραίτητη η παρέμβαση, με σκοπό την υλοποίηση του οράματος που έχει τεθεί. Ο στόχος και οι υποστόχοι καθορίζονται με βάση το προφίλ της περιοχής μελέτης, στοχεύοντας στην ανάδειξη των χαρακτηριστικών εκείνων που αποτελούν συγκριτικά πλεονεκτήματα για την περιοχή, ενώ παράλληλα προσδοκάτε η εξάλειψη εκείνων που αποτελούν μειονεκτήματα και δεν ευνοούν την επίτευξη του οράματος.

Εν συνεχεία για την καλύτερη κατανόηση των προβλημάτων του παρόντος αλλά και αυτών που θα προκύψουν στο μέλλον, απαραίτητη είναι η αποτίμηση του εσωτερικού αλλά και του εξωτερικού περιβάλλοντος στο οποίο βρίσκεται η περιοχή μελέτης, και των πλαισίων εντός των οποίων επιχειρείται ο σχεδιασμός. Πιο συγκεκριμένα, γίνεται ανάλυση της υφιστάμενη κατάστασης της περιοχής, εμβαθύνοντας στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της σε όλους τους τομείς. Αναλύεται το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον της, τα πολιτισμικά και πολιτιστικά της χαρακτηριστικά, και η γεωγραφική της θέση, ούτως ώστε να σκιαγραφηθούν τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα αλλά και οι αδυναμίες. Η ανάλυση και κατανόηση όλων των παραπάνω συμβάλλουν στην δημιουργία της εικόνας και του προφίλ για την εν λόγω περιοχή, με σκοπό να δημιουργηθεί η βάση στην οποία θα σχεδιαστούν και θα μελετηθούν οι πολιτικές που θα ακολουθηθούν και οι παρεμβάσεις που θα προταθούν για την επίτευξη του στόχου.

Ένα ακόμα στοιχείο, στο οποίο δίνεται ιδιαίτερη έμφαση, είναι οι τάσεις και οι εξελίξεις που λαμβάνουν χώρα σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, αλλά και στο ευρύτερο περιβάλλον. Τα υφιστάμενα πλαίσια πολιτικής και οι ακολουθούμενες τάσεις μελετώνται με σκοπό την αξιοποίηση των αναδυόμενων ευκαιριών και την αποφυγή των απειλών που παρατηρούνται, για να γίνει η απαραίτητη αξιολόγησή τους στον σχεδιασμό.

1.4 Ανάλυση SWOT

Για την ανάλυση, την κατανόηση και την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων σχετικά με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής και τις αδυναμίες της γίνεται χρήση της μεθόδου ανάλυσης SWOT. Η ανάλυση SWOT, αποτελεί ένα εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού, το οποίο χρησιμοποιείται για την ανάλυση του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος μίας χωρικής οντότητας. Ο στόχος της ανάλυσης SWOT είναι η συμβολή στην εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων, τα οποία στη συνέχεια χρησιμοποιούνται στη λήψη αποφάσεων σχετικά με τους στόχους που έχουν τεθεί και με απώτερο σκοπό την επίτευξή αυτών.

Σχήμα. 1-3: Ανάλυση Swot
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Δυνατά σημεία – Πλεονεκτήματα.

Περιλαμβάνονται Πόροι (φυσικοί και ανθρώπινοι), Υποδομές, ιδιαιτερότητες, δυνατότητες που μπορούν να αποτελέσουν συγκριτικά πλεονεκτήματα. Παραδείγματα: Φυσικό περιβάλλον, πολιτισμός, γεωγραφική θέση, Ιστορία, Φήμη, Brand name, Οικονομικοί πόροι, Ανθρώπινοι πόροι, Υποδομές,.

Αδύνατα σημεία – Μειονεκτήματα.

Περιλαμβάνονται έλλειψη πόρων, κακή κατάσταση υποδομών, έλλειψη δυνατοτήτων σε κάποιους τομείς, ιδιαίτερα σε σχέση με άλλες πόλεις / περιοχές / ανταγωνιστές. Παραδείγματα: Ρύπανση, κακή κατάσταση υποδομών, Κακό οδικό δίκτυο / χαμηλή προσβασιμότητα, αφιλόξενο αστικό περιβάλλον, δυσμενής γεωγραφική θέση, απουσία ιστορικού και πολιτισμικού πλούτου.

Ευκαιρίες.

Αναδεικνύονται νέες προοπτικές για την ανάπτυξη και ευκαιρίες μέσα από την μελέτη των τάσεων και των πολιτικών στο εξωτερικό περιβάλλον. Παραδείγματα: τάσεις ανάπτυξης σε τομείς ενδιαφέροντος, ανάπτυξη της αγοράς συγκεκριμένου προϊόντος, ευκαιρίες για νέες πηγές χρηματοδότησης, ανάπτυξη νέων προϊόντων και νέων τεχνολογιών κ.α.

Απειλές.

Η ανάλυση των μεταβολών στο εξωτερικό περιβάλλον μπορεί να αποκαλύψει και τυχόν απειλές για την εξέλιξη της αναπτυξιακής πορείας της περιοχής. Παραδείγματα: δυσμενής οικονομική κατάσταση στο ευρύτερο περιβάλλον, μη ευνοϊκό θεσμικό πλαίσιο, περιβαλλοντικές αλλαγές και πολιτικές, οικονομική κρίση στην περιοχή, γεωπολιτικές αναταράξεις και απειλές, κ.α.

Στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 1-1), παρουσιάζονται τα βασικά συστατικά στοιχεία της ανάλυσης SWOT, με στόχο την καλύτερη κατανόηση της διαδικασίας, και των επιμέρους στοιχείων που αναλύονται.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ		ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής που την ξεχωρίζουν	Τα στοιχεία αυτά που δυσχεραίνουν την κατάσταση	Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής που την ξεχωρίζουν	Τα στοιχεία αυτά που δυσχεραίνουν την κατάσταση
Οι παράγοντες που ευνοούν για την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων	Οι παράγοντες που δεν βοηθούν στην αξιοποίηση αυτών των πλεονεκτημάτων	Οι παράγοντες που ευνοούν για την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων	Οι παράγοντες που δεν βοηθούν στην αξιοποίηση αυτών των πλεονεκτημάτων

Πίνακας 1-1: Ενδεικτικά συστατικά στοιχεία της ανάλυσης SWOT

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

1.5 Όραμα, Στόχος - Υποστόχοι

Στην παρούσα εργασία μελετάται ο δήμος Φοινίκης της Αλβανίας, με σκοπό την εκπόνηση μιας ολοκληρωμένης μελέτης, μέσω της οποίας θα καταστεί δυνατή η αναγνώριση και καταγραφή των υφιστάμενων προβλημάτων – αδυναμιών αλλά και ευκαιριών – πλεονεκτημάτων της περιοχής, καθώς επίσης και των προκλήσεων και ευκαιριών στο εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον. Στην παρούσα ενότητα γίνεται προσπάθεια για την οριοθέτηση των στόχων του Στρατηγικού Σχεδιασμού με σκοπό

τη επίτευξη Βιώσιμης και Ανθεκτικής ανάπτυξη για την περιοχή. Βασικοί άξονες αυτού του σχεδίου αποτελούν, η αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων του δήμου και των ευκαιριών που παρουσιάζονται στο ευρύτερο περιβάλλον, η ανάδειξη της **Ιστορικής, Πολιτιστικής και Φυσικής** του κληρονομιάς, καθώς επίσης και οι δυνατότητες ανάπτυξης του **Πρωτογενούς Τομέα**. Ενώ παράλληλα γίνεται προσπάθεια για την εξάλειψη των μειονεκτημάτων της και αποφυγή των απειλών που παρατηρούνται.

Στην πρώτη ενότητα γίνεται μια συνοπτική περιγραφή της περιοχής μελέτης και η αποδελτίωση των συγκριτικών της πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών της. Γίνεται αναφορά στις δυνατότητες που της προσφέρουν ο Ιστορικός και πολιτιστικός της πλούτος και το φυσικό περιβάλλον της. Επίσης στο σημαντικό ρόλο του αγρο-διατροφικού τομέα, της θέσης του στην οικονομική δραστηριότητα και των δυνατοτήτων που αυτός μπορεί να προσφέρει για την ανάπτυξη. Τονίζεται επίσης και η σημασία της γεωγραφικής θέσης που έχει ο Δήμος και τα παράθυρα ευκαιριών που ανοίγουν λόγω αυτής. Τέλος με βάση τα στοιχεία που παρατίθενται στην περιγραφή και την ανάλυσή τους στα επόμενα κεφάλαια (Ανάλυση υπάρχουσας κατάστασης και Ανάλυση εξωτερικού περιβάλλοντος) τίθενται οι βασικοί άξονες στους οποίους θα κινηθεί η εν λόγω εργασία.

Εν συνεχεία αναφέρονται οι κύριοι άξονες και τα πλαίσια πολιτικής της ΕΕ και σε εθνικό/περιφερειακό επίπεδο σχετικά με τον ρόλο και την σημασία του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και του αγρο-διατροφικού τομέα για την ανάπτυξη. Γίνεται αποδελτίωση των προγραμμάτων της ΕΕ, τα οποία αφορούν στην προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού πλούτου και της αξιοποίησής του για την ανάπτυξη, από τα οποία η χώρα μπορεί να αντλήσει σημαντικούς πόρους. Επίσης γίνεται λόγος για την πολιτική και τους στόχους της χώρας και της περιφέρειας για την ανάπτυξη που αφορούν την περιοχή μελέτης.

Τέλος γίνεται καθορισμός του οράματος για τον μελετώμενο Δήμο, του στόχου και των επιμέρους υποστόχων μέσω των οποίων θα καταστεί δυνατή η επίτευξη του στόχου και εν τέλει του οράματος.

Χαρακτηριστικά περιοχής μελέτης

Η προς μελέτη περιοχή αποτελεί μια οντότητα βασισμένη στις πολιτιστικές πολιτισμικές και ιστορικές της αξίες, οι οποίες την χαρακτηρίζουν και αποτελούν την ιδιαίτερή της ταυτότητα. Η ευνοϊκή γεωγραφική θέση και η γεωγραφική ποικιλομορφία της περιοχής, σε συνδυασμό με την πολιτιστική της κληρονομιά, προσφέρουν πολλές δυνατότητες ανάπτυξης σε τομείς όπως είναι ο πρωτογενής τομέας, ο τουρισμός, οι μεταφορές και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Οι αξιοποίηση των πολυάριθμων πόρων του δήμου προϋποθέτει την χάραξη μιας

στρατηγικής, με στόχο την ανάδειξή τους, και ταυτόχρονα τον σεβασμό προς το περιβάλλον και τον πολιτιστικό του πλούτο, με όραμα την επίτευξη μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης ανάπτυξης με όρους Βιωσιμότητας και Ανθεκτικότητας.

Οι κύριοι άξονες οικονομικής δραστηριότητας στον Δήμο είναι ο πρωτογενής τομέας και το λιανεμπόριο. Ο ρόλος του αγροδιατροφικού τομέα και η σημασία του στην οικονομία είναι αδιαμφισβήτητος. Ο τομέας μπορεί να συνεισφέρει καθοριστικά στην οικονομία της μελετώμενης περιοχής, αφού θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντική πηγή πλήρους και μερικής απασχόλησης για τον τοπικό πληθυσμό. Ο Δήμος διαθέτει σημαντική ικανότητα αγροτικής ανάπτυξης καθώς στην επικράτεια του εκτείνεται η εύπορη κοιλάδα του βούρκου και αρκετές μικρότερες γεωργικές εκτάσεις, που προσφέρουν προοπτικές εξέλιξης. Η γεωργική δραστηριότητα στην πεδινή περιοχή εντοπίζεται κυρίως στην καλλιέργεια σιτηρών και οπωροκηπευτικών, ενώ στις λοφώδες και ορεινές περιοχές κυριαρχούν οι ελαιώνες και οπωρώνες. Τα έντονα προβλήματα στις υποδομές αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα για την ανάπτυξη του εν λόγω τομέα, με αποτέλεσμα να μην αξιοποιούνται επαρκώς η δυναμική και οι δυνατότητες που έχει η περιοχή.

Επιπρόσθετα η πλούσια φυσική, πολιτιστική και πολιτισμική κληρονομιά του Δήμου αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα και προσφέρει σημαντικές προοπτικές για την ανάπτυξη του τουριστικού τομέα στην περιοχή. Στην επικράτεια του Δήμου και στην ευρύτερη περιοχή εντοπίζεται ένας μεγάλος αριθμός μνημείων ιστορικής, θρησκευτικής και φυσικής αξίας, όπως είναι το **Αρχαιολογικό Πάρκο της Φοινίκης, το μοναστήρι του Αγ. Νικολάου**, το φυσικό πάρκο στο **Γαλάζιο Μάτι** κ.α. Επίσης το αρχαιολογικό πάρκο του **Βουθροτού** το οποίο αποτελεί μνημείο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της **UNESCO**. Ένα ακόμα σημαντικό πλεονεκτικό στοιχείο που ευνοεί προς αυτήν την κατεύθυνση είναι η εγγύτητα, αλλά και οι στενοί δεσμοί που έχει ο Δήμος σε όλα τα επίπεδα με την πόλη των Αγίων Σαράντα. Η πόλη, αλλά και το ευρύτερο παραλιακό μέτωπο, αποτελούν έναν από τους δημοφιλέστερους τουριστικούς προορισμούς στην χώρα, με μεγάλες τουριστικές ροές, τόσο σε εθνικό επίπεδο αλλά και ευρύτερα. Το γεγονός αυτό αποτελεί ένα σημαντικό πλεονέκτημα για την ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή, προσφέροντας μια εναλλακτική πρόταση στους επισκέπτες, βασισμένη στην επαφή με την φύση και τις πολιτιστικές αξίες της περιοχής. Ωστόσο προς το παρόν αυτές οι δυνατότητες δεν αξιοποιούνται κατάλληλα, η ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας δυσχεραίνεται λόγω των προβλημάτων στις υποδομές όπως, το οδικό δίκτυο, το σύστημα υγείας, το δίκτυο ενέργειας, προβλήματα στην ύδρευση, προσβασιμότητα, διαχείριση αποβλήτων, μεταφορές κ.α.

Η χωροθέτηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι ένας ακόμα τομέας, ο οποίος έχει σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης. Το γεωμορφολογικό προφίλ του Δήμου είναι ιδανικό προς αυτή την κατεύθυνση, καθώς στην επικράτειά του εντοπίζονται μεγάλες οροσειρές όπως είναι το “Σεντενίκου” και η “Στουγάρα” κ.α., οι οποίες ευνοούν την χωροθέτηση σχετικών υποδομών παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας. Επίσης ο ποταμός της “Μπίστριτσας” που διασχίζει τον Δήμο από της πηγές του μέχρι

και την εκροή του στο Ιόνιο πέλαγος αποτελεί μια σημαντική πηγή, η οποία θα μπορούσε να αξιοποιηθεί προς αυτή την κατεύθυνση.

Τα πληθυσμιακά δεδομένα της περιοχής μέσα από διαχρονικές μετρήσεις καταδεικνύουν γήρανση του πληθυσμού με ιδιαίτερα αυξημένους ρυθμούς τα τελευταία χρόνια, και ταυτόχρονα κατακόρυφη μείωση της φυσικής ανανέωσης (γεννήσεων), γεγονός που αποτελεί σοβαρή πρόκληση για το πληθυσμιακό προφίλ του Δήμου. Η μετανάστευση του μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού αποτελεί τον κύριο λόγο αυτού του φαινομένου, το οποίο αποδυναμώνει πληθυσμιακά την περιοχή και ιδιαίτερα το ορεινό της τμήμα, που σε βάθος χρόνου κινδυνεύει ακόμα και με ερημοποίηση.

Ο πληθυσμός του Δήμου είναι κατά κύριο λόγο Ελληνικής καταγωγής και αποτελεί τμήμα τη Ελληνικής μειονότητας της Αλβανίας. Η σημαντική γεωγραφική θέση του Δήμου, και η εγγύτητα με την Ελλάδα, καθώς επίσης και οι στενές ιστορικές, πολιτιστικές και εθνικές σχέσεις που έχει με την γειτονική χώρα του δίνουν ένα μεγάλο συγκριτικό πλεονέκτημα για τις διμερείς συνεργασίες σε όλους τους τομείς. Η ανάπτυξη των εμπορικών σχέσεων, του τουρισμού, και των μεταφορών είναι κάποιοι από τους τομείς που μπορούν να αξιοποιηθούν και να δώσουν σημαντική ώθηση στην οικονομία της τοπικής κοινωνίας.

Επιπρόσθετα η θέση του Δήμου είναι σημαντικά πλεονεκτική, καθώς αποτελεί το σταυροδρόμι ενδιάμεσα στους δυο κυρίους πόλους ανάπτυξης της νότιας Αλβανίας των Αγ. Σαράντα – Αργυρόκαστρου, καθώς και με την Ελλάδα. Την επικράτεια διασχίζουν οι οδικοί άξονες Μαυρομάτη – Αγ. Σαράντα από τον οποίο διέρχονται όλες οι εμπορευματικές και τουριστικές ροές από και προς την Ελλάδα. Η εθνική οδό Αγ. Σαράντα – Αργυρόκαστρου που συνδέει τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα, επίσης διέρχεται από την επικράτεια του Δήμου. Η αξιοποίηση όλων αυτών των πλεονεκτημάτων θα συνεισφέρει καθοριστικά στην οικονομική ανάπτυξη του Δήμου σε όλα τα επίπεδα.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω στοιχεία σχετικά με τις δυνατότητες και προοπτικές ανάπτυξης του Δήμου και με βάση την εκτεταμένη και λεπτομερή ανάλυση που γίνεται στα επόμενα κεφάλαια, στα οποία αναδεικνύονται λεπτομερώς τα συγκριτικά πλεονεκτήματα αλλά και οι αδυναμίες του, τίθενται δύο βασικοί άξονες ανάπτυξης:

- Η αξιοποίηση του φυσικού πολιτιστικού και ιστορικού πλούτου του δήμου με όρους σεβασμού και βιωσιμότητας, με σκοπό την ανάδειξη της περιοχής ως πόλο έλξης για επισκέπτες που επιζητούν εναλλακτικές μορφές τουρισμού, οι οποίες βασίζονται στις πολιτιστικές και ιστορικές αξίες της περιοχής και στην επαφή με το πλούσια και εξαιρετικής ομορφιάς φυσικό περιβάλλον.
- Η ενδυνάμωση και ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα (γεωργία και κτηνοτροφία), με σκοπό την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αξιοποίηση των δυνατοτήτων και ευκαιριών που προσφέρει το φυσικό περιβάλλον της περιοχής, και την αξιοποίηση της πλεονεκτικής γεωγραφικής θέσης που έχει ο δήμος για την ανάπτυξη του τουρισμού, εμπορίου, μεταφορών κ.α.

Στην συνέχεια με βάση και τους κύριους άξονες ανάπτυξης που έχουν τεθεί παραπάνω, γίνεται αναφορά και μελετάται το εξωτερικό περιβάλλον του Δήμου και οι στρατηγικές και πολιτικές σε επίπεδο ΕΕ, αλλά και σε Εθνικό/Περιφερειακό επίπεδο. Η αναφορά γίνεται σχετικά με την προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα, ως βασικών αναπτυξιακών μοχλών για την επιδίωξη της βιώσιμης ανάπτυξης της μελετώμενης περιοχής.

Εξωτερικό περιβάλλον - Πλαίσια πολιτικής

Η εν λόγω ενότητα επιχειρεί την αποδελτίωση των βασικότερων πολιτικών που ακολουθούνται και των τάσεων που παρατηρούνται στο ευρύτερο εξωτερικό περιβάλλον και επηρεάζουν την μελετώμενη περιοχή. Δίνεται έμφαση ειδικότερα στους τομείς των **πολιτιστικών πόρων** και του **αγροτικού τομέα** ως μοχλών για την βιώσιμη κοινωνικο – οικονομική ανάπτυξη. Το ευρωπαϊκό πλαίσιο και οι πολιτικές της ΕΕ αποτελούν βασικούς κατευθυντήριους άξονες για την χάραξη πολιτικής της χώρας, καθώς η Αλβανία αποτελεί χώρα σε καθεστώς ένταξης στην ΕΕ.

Οι παγκόσμιες και ευρωπαϊκές τάσεις, σε συνδυασμό με τις πολιτικές σε Εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο που χαράσσονται και αφορούν τους συγκεκριμένους τομείς, διαδραματίζουν έναν σημαντικό ρόλο στην οριοθέτηση των στόχων. Επίσης καταλυτικός είναι και ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης και του οράματος που έχει για τον Δήμο. Ο ρόλος της τοπικής κοινωνίας είναι καθοριστικός καθώς αποτελεί τον αποδέκτη όλων των χαραγμένων πολιτικών, των οποίων η εφαρμογή και επιτυχία τους είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τις επιδιώξεις και το όραμα που έχουν για τον τόπο τους.

Η σημασία του πολιτιστικού, πολιτισμικού και ιστορικού πλούτου, και ο τρόπος με τον οποίο αξιοποιούνται αποτελεί κρίσιμη παράμετρο για την διαφύλαξη και μεταλαμπάδευση των αξιών τους στις επερχόμενες γενεές. Ο σημαντικός ρόλος τους και η αξιοποίησή τους για την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού διαφαίνεται και μέσα από τον τρόπο που αναδεικνύεται η μορφή αυτή εναλλακτικού τουρισμού από οργανισμούς όπως η UNESCO, η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού. Οι οργανισμοί αυτοί αποδίδουν σημαντικό ρόλο στον πολιτιστικό τουρισμό και για αυτό τον εντάσσουν στα προγράμματά τους είτε ως τον κεντρικό στόχο τους, είτε ως έναν από τους σημαντικότερους άξονες ανάπτυξης μέσα από τους οποίους επιτυγχάνεται ο στόχος της βιώσιμης ανάπτυξης.

Ευρωπαϊκές Πολιτικές για τον ρόλο του Πολιτισμού στην Ανάπτυξη

Η κατάσταση που επικρατεί παγκοσμίως τα τελευταία χρόνια λόγω των τεκτονικών αναταράξεων και ανακατατάξεων που έφεραν η παγκόσμια οικονομική κρίση, η

πανδημία, η ενεργειακή κρίση, το μεταναστευτικό κ.α., έχουν φέρει μεγάλες αλλαγές στο παγκόσμιο γίνεσθαι σε όλα τα επίπεδα. Μέσα σε αυτό το περιβάλλον που διανύει η παγκόσμια κοινότητα, ένα από τα βασικότερα ζητήματα που είναι επίκαιρο και επανακάμπει όλο και περισσότερο είναι αυτό του πολιτισμού. Ο πολιτισμός και η πολιτιστική κληρονομία αποτελούν βασικούς πυλώνες για την ανάδειξη και ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ των λαών, καθώς επίσης και του σεβασμού στην αξίες και αρχές της συνύπαρξης και της διαφορετικότητας.

Η ΕΕ στο πλαίσιο αυτό και σε συνέχεια του στρατηγικού πλαισίου για την ανάπτυξη «**Ευρώπη 2020**» έχει συντάξει το πρόγραμμα «**Δημιουργική Ευρώπη**» για την **περίοδο 2021-2027**. Η χρηματοδότηση του προγράμματος έχει αυξηθεί κατά 36% περισσότερο από το προηγούμενο. Οι κύριοι στρατηγικοί άξονες του προγράμματος είναι:

- *Κοινωνική διάσταση – αξιοποίηση της δύναμης του πολιτισμού και της πολιτιστικής πολυμορφίας για τους σκοπούς της κοινωνικής συνοχής και της ευημερίας*
  1. Ενίσχυση των πολιτιστικών ικανοτήτων όλων των Ευρωπαίων με τη διάθεση ποικίλων πολιτιστικών δραστηριοτήτων και την παροχή ευκαιριών για ενεργό συμμετοχή.
  2. Ενθάρρυνση της κινητικότητας των επαγγελματιών των πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων και εξάλειψη των φραγμών στην κινητικότητά τους.
  3. Προστασία και προώθηση της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς ως κοινού πόρου, με σκοπό την αύξηση της ευαισθητοποίησης των Ευρωπαίων όσον αφορά την κοινή ιστορία και τις κοινές αξίες μας και την ενίσχυση του αισθήματος της κοινής ευρωπαϊκής ταυτότητας.
- *Οικονομική διάσταση – στήριξη της πολιτιστικής δημιουργικότητας στην εκπαίδευση και την καινοτομία, και για την απασχόληση και την ανάπτυξη*
  1. Προώθηση των τεχνών, του πολιτισμού και της δημιουργικής σκέψης στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση σε όλα τα επίπεδα και στη διά βίου μάθηση.
  2. Ενίσχυση ευνοϊκών οικοσυστημάτων για τους κλάδους του πολιτισμού και της δημιουργίας, μέσω της προώθησης της πρόσβασης σε χρηματοδότηση, της ικανότητας καινοτομίας, της δίκαιης αμοιβής συγγραφέων και δημιουργών και της διατομεακής συνεργασίας.
  3. Προώθηση των δεξιοτήτων που απαιτούνται στους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών, επιχειρηματικών, παραδοσιακών και εξειδικευμένων δεξιοτήτων.
- *Εξωτερική διάσταση – Ενίσχυση των διεθνών πολιτιστικών σχέσεων*
  1. Στήριξη του πολιτισμού ως κινητήριας δύναμης για βιώσιμη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.

2. Προώθηση του πολιτισμού και του διαπολιτισμικού διαλόγου για ειρηνικές διακοινοτικές σχέσεις.
3. Ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Η ΕΕ στα πλαίσια της διεύρυνσής της έχει εγκρίνει στις 14/02/2018 με την απόφαση Γ (2018) 559, το διασυνοριακό πρόγραμμα Interreg I PA Cross-Border Cooperation Programme "Greece-Albania 2021-2027". Το πρόγραμμα αυτό, όπως και άλλα αντίστοιχα στοχεύουν στην ενδυνάμωση των διασυνοριακών και διαπεριφερειακών σχέσεων μεταξύ των κρατών μελών και των γειτονικών χωρών που τελούν σε καθεστώς ένταξης. Μεταξύ άλλων το πρόγραμμα προωθεί και ενθαρρύνει, μέσω της ενίσχυσης με σημαντικούς πόρους, θέματα που άπτονται του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Και ειδικότερα την ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ των τοπικών κοινοτήτων και των φορέων του πολιτισμού και του τουρισμού. Σημαντική έμφαση μεταξύ άλλων δίνεται:

- Στην ανάπτυξη και προώθηση του πολιτιστικού τουρισμού μέσω της διαφύλαξης, προστασίας και ανάδειξης των πολιτισμικών πόρων και αξιών.
- Στην ανάπτυξη υπεύθυνων μοντέλων τουρισμού, με σεβασμό στην ιδιαίτερη πολιτιστική, ιστορική, και κοινωνική ταυτότητα, καθώς και του φυσικού περιβάλλοντος.
- Στην ενίσχυση και ανάπτυξη απομονωμένων αγροτικών περιοχών.

Όπως διαπιστώνεται με βάση την ανάλυση των παραπάνω, η ενίσχυση, η προστασία, η ανάδειξη και η διάδοση των αξιών της πολιτιστικής κληρονομιάς και διαφορετικότητας αποτελούν στρατηγικούς στόχους για την ΕΕ, στοχεύοντας έτσι στην διαφύλαξη και μετάδοσή τους στις επερχόμενες γενεές. Η Αλβανία, ως χώρα σε καθεστώς ένταξης, αποτελεί κομμάτι αυτής της στρατηγικής, γεγονός που συνιστά σημαντικό κίνητρο και προοπτική για την ανάδειξη, προστασία, και διαφύλαξη του πολιτιστικού της πλούτου.

Επιπρόσθετα αναδύεται η ευκαιρία για την προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς ως ενός από τους βασικούς μοχλούς ανάπτυξης, βασιζόμενη στην υιοθέτηση και τον σεβασμό των ευρωπαϊκών αξιών και αρχών. Η συμμετοχή της χώρας σε προγράμματα της ΕΕ που αφορούν τον πολιτισμό της προσφέρουν την δυνατότητα για άντληση σημαντικών οικονομικών πόρων. Η μετατροπή των πόρων αυτών σε υιοθέτηση δράσεων εθνικού επιπέδου αλλά και σε τοπικό επίπεδο θα διαμορφώσουν ένα ευνοϊκότερο περιβάλλον για την διαφύλαξη, προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού πλούτου. Επίσης, οι προοπτικές για συνύπαρξη και συνεργασία του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς με άλλους τομείς οικονομικής ανάπτυξης, θα αποτελέσουν την κινητήριο δύναμη για την κοινωνικο – οικονομική ευημερία στην χώρα

Εθνική/Περιφερειακή Πολιτική για τον Πολιτισμό

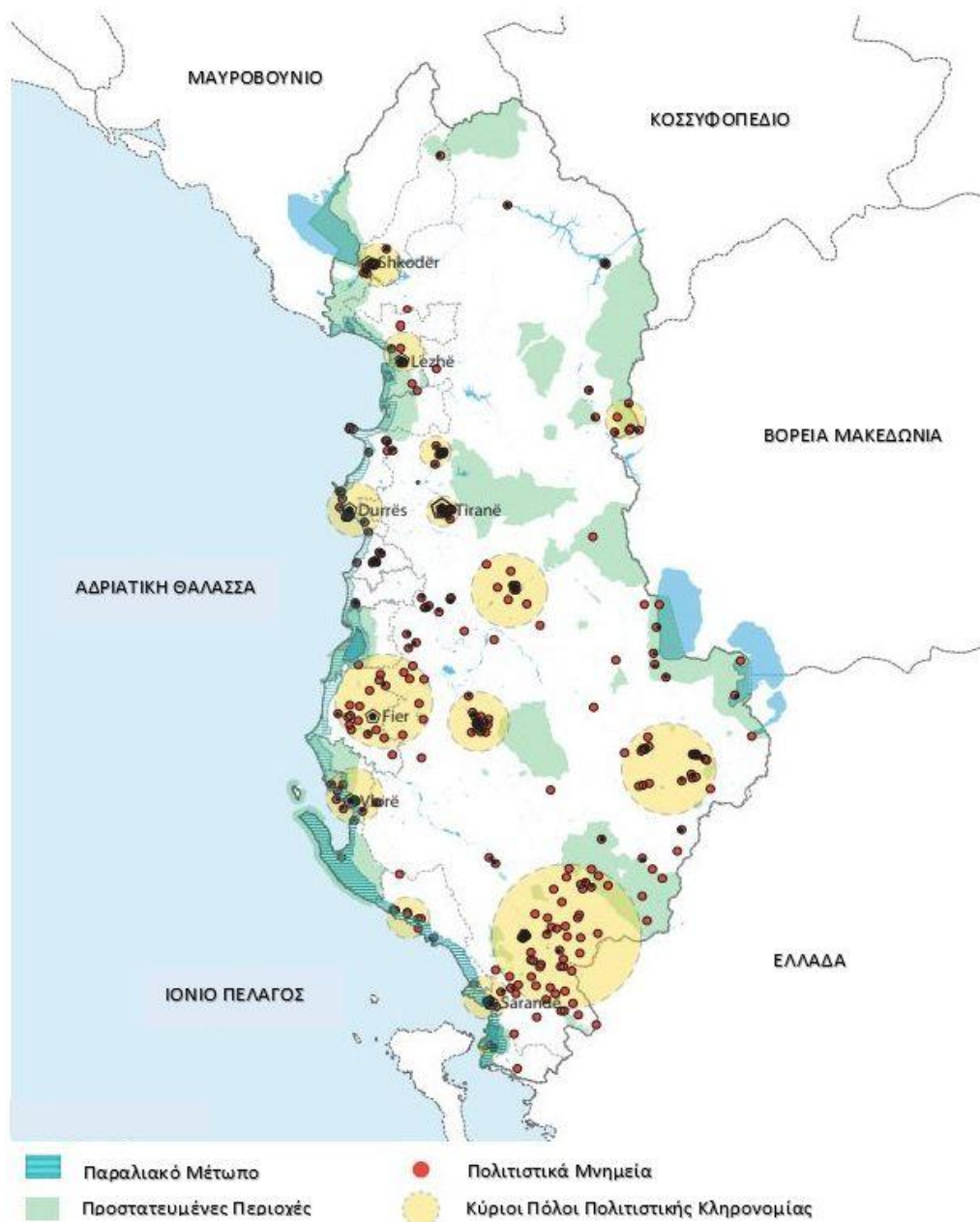
Η ανάδειξη και προστασία, του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες του στρατηγικού σχεδιασμού της χώρας. Στο στρατηγικό σχέδιο της χώρας “Αλβανία 2030” καταγράφεται το όραμα το οποίο έχει τεθεί και αφορά τους παρακάτω βασικούς στόχους:

- Η Αλβανία ενσωματωμένη ως ισότιμο μέλος στην ευρωπαϊκή οικογένεια.
- Μια πολύπλευρη, πολυκεντρική και ανταγωνιστική οικονομία στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων.
- Ένα κράτος δικαίου, με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα, και τις αξίες.
- Στοχεύοντας στην ισότητα, στην πρόσβαση, στις υποδομές στην οικονομία και την γνώση από όλους.
- **Ανάδειξη και προστασία της πολιτιστικής, φυσικής, και ιστορικής κληρονομιάς με στόχο να εξελιχθεί η χώρα σε σημαντικό τουριστικό προορισμό.**

Η βαρύτητα που δίνει η χώρα για την πολιτιστική κληρονομιά και τους πολιτιστικούς πόρους της αναδεικνύεται και από το γεγονός ότι ένας από τους πέντε κύριους άξονες ανάπτυξης, που έχει θέση για την επίτευξη του οράματος, είναι και αυτός της **Ανάδειξης και προστασίας της πολιτιστικής, φυσικής, και ιστορικής κληρονομιάς με στόχο να εξελιχθεί η χώρα σε σημαντικό τουριστικό προορισμό.**

Η σημασία της παραπάνω τομεακής προτεραιότητας στο επίπεδο του Περιφερειακού Σχεδιασμού, όπως αυτή διατυπώνεται στη Στρατηγική για το παραλιακό μέτωπο της χώρας, αναγνωρίζει την πολιτιστική κληρονομιά ως έναν από τους σημαντικότερους τομείς ανάπτυξης της περιοχής. Το όραμα του εν λόγω σχεδίου παρουσιάζεται παρακάτω:

- *Το παραλιακό μέτωπο, ένας από τους σημαντικότερους πόλους ανάπτυξης της χώρας, ενταγμένο στο Μεσογειακό Δίκτυο Ανάπτυξης. Πόλος ανάπτυξης, με στόχο την ισορροπία ανάμεσα στην οικονομική και κοινωνική ευημερία και σεβασμό και ανάδειξη της φυσικής, πολιτιστικής, ιστορικής, και πολιτισμικής κληρονομιάς του τόπου. Με σκοπό την ανάδειξη της περιοχής σαν ένα προορισμό αυθεντικό, πολύπλευρο και καθαρό, με ιδιαίτερες πολιτιστικές, ιστορικές και πολιτισμικές αξίες.*

Χάρτης 1-1: Η κατανομή των μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς στην επικράτεια Πηγή: Ολοκληρωμένο Στρατηγικό Σχέδιο για το Παραλιακό Μέτωπο <<"PINS Bregdeti">>

Στον Χάρτη 1 - 1, παρουσιάζεται η κατανομή και η γεωγραφική θέση των μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας και οι βασικότεροι πόλοι της εν λόγω κληρονομιάς. Παρατηρώντας τον Χάρτη 1-1 διαπιστώνεται ο ρόλος της περιοχής στον συγκεκριμένο τομέα. Η μελετώμενη περιοχή αποτελεί μέρος στον μεγαλύτερο πόλο πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας Στην επικράτειά του, αλλά και στην ευρύτερη περιοχή βρίσκονται τα περισσότερα σε αριθμό μνημεία της χώρας, αλλά και κάποια από τα σημαντικότερα από ιστορικής και πολιτιστικής αξίας, γεγονός αυτό που αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα και προσφέρει ευκαιρίες και δυνατότητες ανάπτυξης του πολιτιστικού τουρισμού.

Η ισχυρή θέση στην τουριστική αγορά στηρίζεται στον πλούτο των πολιτιστικών της πόρων, καθιστώντας το πολιτιστικό απόθεμα το συγκριτικό της πλεονέκτημα. Κεντρικός στόχος σε επίπεδο Περιφέρειας είναι η περαιτέρω ανάδειξη του «δίπολου πολιτισμού-τουρισμού» και η διεύρυνση αλλά και ποιοτική αναβάθμιση των τουριστικών ροών, η άρση της εποχικότητας και η διάχυση της τουριστικής δραστηριότητας προς περιοχές της ενδοχώρας, μέσα από την αξιοποίηση και ανάδειξη των ιδιαίτερων πολιτιστικών τους χαρακτηριστικών και των ποιοτικών προϊόντων που μπορούν αυτά να συνθέσουν. Στο περιφερειακό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη γίνεται αναφορά στον Δήμο Φοινίκης και τις δυνατότητες ανάπτυξης του πολιτιστικού τουρισμού. Ο Δήμος Φοινίκης χαρακτηρίζεται στο εν λόγω σχέδιο ως προς την τουριστική του ικανότητα “Κέντρο Πολιτισμού” και προτείνεται η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως αγροτουρισμός, φυσιολατρικός τουρισμός κ.α.

Αγρο - διατροφικός τομέας

Ο αγρο – διατροφικός τομέας στην εποχή μας βρίσκεται αντιμέτωπος με πληθώρα προκλήσεων. Ταυτόχρονα όμως αναδύονται καινούριες ευκαιρίες και προοπτικές. Η παγκόσμια πληθυσμιακή αύξηση και οι διατροφικές ανάγκες που επιφέρει καθιστούν απαραίτητη την αύξηση στην παραγωγή τροφίμων, ενώ παράλληλα τα διατροφικά πρότυπα αλλάζουν με ραγδαίους ρυθμούς. Επιπρόσθετα, οι επιπτώσεις που επιφέρει η κλιματική αλλαγή καθιστούν επιτακτική την ανάγκη υιοθέτησης μέτρων με σκοπό να αντιμετωπιστούν τα σοβαρά ζητήματα που προέρχονται από την ανάπτυξη του αγρο – διατροφικού τομέα, όπως είναι η αλόγιστη χρήση των υδάτινων πόρων, η υποβάθμιση του εδάφους, η σπατάλη τροφίμων, οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κ.α.

Ειδικότερα, στην Αλβανία ο εν λόγω τομέας, σε συνδυασμό με τις προκλήσεις σε παγκόσμιο επίπεδο, βρίσκεται αντιμέτωπος με μια σειρά από προβλήματα και ιδιαιτερότητες, μεταξύ των οποίων: προβλήματα στις υποδομές όπως, στο σύστημα άρδευσης και αποστράγγισης, στην προσβασιμότητα, στο επίπεδο γεωργικής εκπαίδευσης των αγροτών στη χώρα, στην γήρανση του ανθρώπινου δυναμικού που απασχολείται στον αγροτικό τομέα κ.α. Η δυσκολία εξοικείωσης και υιοθέτησης των νέων τεχνολογιών που σχετίζονται με τον τομέα αποτελεί ένα ακόμα πρόβλημα. Ωστόσο οι ραγδαίες εξελίξεις στις νέες τεχνολογίες και οι δυνατότητες που αυτές προσφέρουν, καθώς και τα άλματα στη γενετική και τα διαθέσιμα ψηφιακά εργαλεία, προσφέρουν στον παραγωγό καινούργιες προοπτικές εξέλιξης. Το επόμενο διάστημα, οι εξελίξεις αναμένεται να δημιουργήσουν ακόμη μεγαλύτερες ευκαιρίες, με αποτέλεσμα ο τομέας να έχει δυνατότητες περαιτέρω αύξησης στην παραγωγικότητά του και να ανταποκρίνεται με ευελιξία στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει.

Η χώρα, αντιλαμβανόμενη τις παραπάνω προκλήσεις, αλλά και τις ευκαιρίες που αναδύονται έχει εντάξει στο στρατηγικό της σχεδιασμό πολιτικές που θα ευνοήσουν την ανάπτυξη του τομέα και τον εκσυγχρονισμό των υποδομών και του αγροτικού δυναμικού της. Οι πολιτικές αυτές αφορούν στην αναδιάρθρωση του τομέα μέσω της

προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και την ανασύσταση της γεωργικής πολιτικής με στόχο την ανάδειξη ενός ανταγωνιστικού τομέα. Επιπλέον δίνεται μεγάλη έμφαση στον εκσυγχρονισμό των υποδομών και την εκπαίδευση του αγροτικού δυναμικού, καθώς και την υιοθέτηση και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών. Στο γενικό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη “Αλβανία 2030” γίνεται αναλυτική αναφορά στις παραπάνω δράσεις.

Στο αναπτυξιακό περιφερειακό σχέδιο για το παραλιακό μέτωπο γίνεται εξειδίκευση και αναφορά σε πολιτικές που αφορούν μεταξύ άλλων, στην αναδιοργάνωση του τομέα, δίνοντας έμφαση στην προστασία του περιβάλλοντος από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και την ανάδειξη της αξίας των προϊόντων, παράλληλα στηρίζοντας την εξωστρέφεια και την ανάπτυξη των εξαγωγών. Για τον Δήμο και την δυναμική που έχει για την ανάπτυξη του τομέα, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην παραγωγή σιτηρών, ελιάς και ελαιόλαδου, καθώς και την αμπελοργία. Τονίζεται η δυνατότητα παραγωγής προϊόντων υψηλής αξίας για εγχώρια κατανάλωση, αλλά και για την ευνοϊκή γεωγραφική θέση που αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα για την ανάπτυξη του εξαγωγικού τομέα.

Σημαντική έμφαση δίνεται στην διασύνδεση των κλάδων ανάπτυξης της αγρο – διατροφής και του τουρισμού. Οι δύο πόλοι αυτοί αποτελούν εξαιρετικά κρίσιμους πυλώνες για την ανάπτυξη. Η ενίσχυση της διασύνδεσης ανάμεσα στους δύο τομείς, οι συνεργασίες μέσω της συνύπαρξης, θα προσφέρουν νέες προοπτικές βιώσιμης ανάπτυξης. Υπό το πρίσμα αυτό, γίνεται αναφορά και ενθαρρύνεται η ανάπτυξη αγροτουριστικών μονάδων στην περιοχή με πρότυπα βιωσιμότητας.

1.6 Καθορισμός Οράματος – Στόχου – Υποστόχων

Λαμβάνοντας υπόψιν την παραπάνω ανάλυση της περιοχής μελέτης, των πλεονεκτημάτων της αλλά και των αδυναμιών της, καθώς και την μελέτη του εξωτερικού περιβάλλοντος και τις πολιτικές που ακολουθούνται, γίνεται στην συνέχεια η διατύπωση του **οράματος** για τον δήμο Φοινίκης και ο καθορισμός του **στόχου** και των **υποστόχων**.

Ως «**Όραμα**» μιας μελετώμενης περιοχής ορίζεται η ιδεατή επιθυμητή αναπτυξιακή κατάσταση στην οποία θα βρίσκεται στο μέλλον, εναρμονισμένη με το ευρύτερο αναπτυξιακό πλαίσιο υπερκείμενων πολιτικών. Η επίτευξη του οράματος εξαρτάται και επηρεάζεται από το σύνολο των εμπλεκόμενων φορέων που αφορούν στην μελετώμενη περιοχή προσδοκώντας, μέσω της εξασφάλισης όσο το δυνατόν μεγαλύτερης συναίνεσης, την επίτευξη του καλύτερου αναμενόμενου αποτελέσματος, λαμβάνοντας υπόψιν τα πλεονεκτήματα και τις ευκαιρίες καθώς επίσης και τις απειλές στο εσωτερικό και στο εξωτερικό περιβάλλον.

Το “όραμα” που τίθεται για τον δήμο
Φοινίκης είναι:

Η ανάδειξη του Δήμου Φοινίκης σε ένα ανταγωνιστικό αναπτυξιακό κέντρο, μέσω της ενδυνάμωσης και ενίσχυσης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής, και ταυτόχρονα η εξάλειψη των αδυναμιών, με βασικούς πυλώνες την ανάπτυξη του **Πολιτιστικού Τουρισμού και του Αγρο – διατροφικού τομέα**

Για την υλοποίηση του **οράματος** που έχει τεθεί παραπάνω γίνεται ο ορισμός του στόχου και των υποστόχων μέσω της επίτευξης των οποίων θα προσεγγιστεί το όραμα για τον δήμο Φοινίκης. Ως **στόχος** για το δήμο ορίζεται:

**Ισόρροπη Βιώσιμη και Ανθεκτική
Ανάπτυξη**

Βιώσιμη ανάπτυξη

Με την έννοια «Βιώσιμη ανάπτυξη» νοείται, η μορφή και επιλογές αναπτυξιακής πολιτικής που ακολουθούνται από τους αρμόδιους φορείς, με σκοπό να επιτευχθεί κοινωνική, οικονομική αλλά και περιβαλλοντολογική ευημερία στην τοπική κοινωνία, σε βραχυπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο επίπεδο. Η βασική παραδοχή της αφορά στο ότι η ευημερία και η ανάπτυξη με βάση τις σημερινές ανάγκες της κοινωνίας πρέπει να εξελίσσεται με τέτοιο τρόπο ούτως ώστε η ευημερία και η ανάπτυξη των επόμενων γενεών να μη τίθεται σε κίνδυνο. Ο σεβασμός προς το περιβάλλον και τους πολιτιστικούς πόρους αποτελούν τις βασικές αρχές για την δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών που ευνοούν την μακροπρόθεσμη οικονομική και κοινωνική ευημερία ενός τόπου.

Βιώσιμη Ανάπτυξη: *Σχεδιαστικός Στόχος “... ανάπτυξη με στόχο την εξυπηρέτηση των αναγκών του παρόντος, αξιοποιώντας τους διαθέσιμους πόρους με τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε να μην υποθηκεύονται οι προοπτικές ανάπτυξης των μελλοντικών γενεών” (Brundtland Report, 1987).*

Σχήμα. 1-4: Οι τρεις βασικοί πυλώνες για την βιώσιμη ανάπτυξη
 Πηγή: <http://elladitsamas.blogspot.com/2010/06/sustainability.html>

Η έννοια της “**ανθεκτικότητας**”, όπως διατυπώθηκε από το *Sendai Framework (2015)*, αφορά την ικανότητα μιας περιοχής να προσαρμόζεται σε απότομες αλλαγές ή χρόνιες δυσμενείς τάσεις, με όσο το δυνατόν μικρότερες απώλειες για την τοπική κοινωνία και οικονομία, καθώς και το φυσικό και πολιτιστικό της περιβάλλον. Η έννοια της ανθεκτικότητας, παρά το γεγονός ότι αρχικά είχε ως αναφορά το φυσικό περιβάλλον, σήμερα επεκτείνεται στο κοινωνικό, το οικονομικό και το πολιτιστικό περιβάλλον.

Στο Σχήμα 1-5 παρουσιάζονται οι βασικοί παράγοντες που συμβάλουν και επηρεάζουν την βιώσιμη ανάπτυξη. Σημαντικό ρόλο για την επίτευξη του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης στο εσωτερικό περιβάλλον διαδραματίζει η τοπική κοινωνία και το ανθρώπινο δυναμικό. Η σωστή ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού σχετικά με τα θέματα της βιωσιμότητας και της ανθεκτικότητας της ανάπτυξης κρίνεται απαραίτητη. Ο σεβασμός και η προστασία του περιβάλλοντος αποτελούν βασική προϋπόθεση για την βιώσιμη ανάπτυξη και την ευημερία του κοινωνικού συνόλου. Μέσω του σεβασμού και της προστασίας του διασφαλίζονται όχι μόνο οι ανάγκες του σήμερα, αλλά και αυτές των επόμενων γενεών. Οι αναπτυξιακές πολιτικές σε κεντρικό αλλά και σε τοπικό επίπεδο είναι καθοριστικός παράγοντας για την διασφάλιση της βιωσιμότητας, της ανάπτυξης σε οικονομικό, περιβαλλοντικό και κοινωνικό επίπεδο.

Σχήμα. 1-5: Οι βασικοί παράγοντες που συμβάλουν και επηρεάζουν την βιώσιμη και ανθεκτική ανάπτυξη
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Εν συνεχεία με βάση τον στόχο που έχει τεθεί παραπάνω γίνεται ανάλυση των επιμέρους υποστόχων, οι οποίοι παρουσιάζονται στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 1-6). Οι υποστόχοι αποκρυσταλλώνουν και εξειδικεύουν τον στόχο σε άξονες και τομείς παρέμβασης, οι οποίοι κρίνονται καθοριστικοί για την επίτευξή του. Οι άξονες αυτοί είναι εναρμονισμένοι με τις κατευθύνσεις και τους στόχους σε ανώτερο επίπεδο και εξειδικεύονται στην περιοχή μελέτης με βάση τις δυνατότητες και τις ανάγκες της.

Σχήμα. 1-6: Στόχος και Υποστόχοι που έχουν τεθεί στα πλαίσια σχεδιασμού για την παρούσα διπλωματική εργασία
 Πηγή: Ίδια επεξεργασία

- **Προστασία και Ανάδειξη του Περιβάλλοντος και των Φυσικών Πόρων**

Η προστασία και η λελογισμένη χρήση των φυσικών πόρων και του περιβάλλοντος αποτελεί βασικό πυλώνα για την βιώσιμη ανάπτυξη. Μέσα σε ένα πλέγμα έντονων επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, με ανυπολόγιστες συνέπειες για το περιβάλλον, προκύπτει η αναγκαιότητα της προστασίας του και της υπεύθυνης διαχείρισης των φυσικών πόρων. Οι φυσικοί πόροι και ο περιβαλλοντικός πλούτος της περιοχής μελέτης αποτελούν τη βάση για την ανάδειξη και την ανάπτυξή της. Η αξιοποίηση των υδατικών πόρων, των γεωργικών εκτάσεων, των ορεινών όγκων, των δασών και των λιβαδιών αποτελεί προτεραιότητα για την επίτευξη του πρωταρχικού στόχου.

Η αξιοποίηση του φυσικού πλούτου με όρους βιωσιμότητας και σεβασμού συνεισφέρουν θετικά σε όλους τους τομείς ανάπτυξης, και ειδικότερα στον αγροτικό τομέα και τον τουρισμό. Η υπεύθυνη διαχείριση των αποβλήτων, η αποφυγή εκτεταμένης και αλόγιστης χρήσης φυτοφαρμάκων, καθώς επίσης και η σωστή διαχείριση των υδάτινων αποθεμάτων της περιοχής αποτελούν προτεραιότητα για την βιώσιμη ανάπτυξη. Οι προτεραιότητες αυτές αποτελούν προαπαιτούμενα για μια ολοκληρωμένη και ανθεκτική ανάπτυξη μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα για την περιοχή.

- *Ενίσχυση και Αναβάθμιση του Αγρο - διατροφικού τομέα*

Η περιοχή μελέτης χαρακτηρίζεται ως μια αγροτική περιοχή, με σημαντικές δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης του τομέα. Οι παραδοσιακοί δεσμοί του πληθυσμού με την αγροτική παραγωγή και την κτηνοτροφία αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι του χαρακτήρα της. Οι οικονομικές αυτές δραστηριότητες αποτελούσαν στο παρελθόν, όπως και σήμερα, τις βασικές πηγές εισοδήματος για τον τοπικό πληθυσμό. Η αναβάθμιση και η παραγωγική ανασυγκρότηση του αγροδιατροφικού κλάδου αποτελεί κρίσιμη παράμετρο που θα επιδράσει καταλυτικά στην αύξηση της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής. Επιπλέον θα επιτευχθεί αναγέννηση του παραδοσιακού αγροτικού χαρακτήρα της περιοχής, έτσι ώστε να αποτελέσει βασικό πυλώνα για την οικονομική ευημερία του Δήμου. Καθοριστικό ρόλο διαδραματίζει η βελτίωση των υπηρεσιών υποστήριξης και των υποδομών που σχετίζονται με την ανάπτυξη του τομέα.

Η ανάπτυξη του αγροτικού τομέα και της κτηνοτροφίας ευνοείται σε όλη την επικράτεια. Στα πεδινά λόγω της ύπαρξης μεγάλων γεωργικών εκτάσεων επικρατούν ευνοϊκές συνθήκες για την καλλιέργεια σιτηρών, καλαμποκιού, αμπελουργίας, οπωροκηπευτικών, κ.λπ. Αντίστοιχα στις λοφώδεις και ορεινές περιοχές ιδιαίτερες προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης έχουν η καλλιέργεια οπωροφόρων, ελαιώνων, οι αμπελώνες, τα φαρμακευτικά βότανα, η μελισσοκομεία κ.λπ. Η περαιτέρω ανάπτυξη των συγκεκριμένων κλάδων στην οικονομική δραστηριότητα του πληθυσμού προσφέρει επίσης αλυσιδωτές αντιδράσεις ανάπτυξης και σε άλλους τομείς όπως: ο τουρισμός, το εμπόριο και η μεταποίηση, γεγονός που συμβάλει στην δημιουργία ενός ολοκληρωμένου αναπτυξιακού μοντέλου για τον Δήμο.

- *Ανάδειξη και Προστασία του Πολιτιστικού και Πολιτισμικού Πλούτου –Ανάπτυξη Πολιτιστικού Τουρισμού*

Η πολιτιστική κληρονομιά και ο πολιτιστικός και πολιτισμικός πλούτος της περιοχής αποτελούν την ταυτότητά της, και τα στοιχεία εκείνα που της προσδίδουν τον ιδιαίτερο και ξεχωριστό της χαρακτήρα. Η πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί ταυτόχρονα τον συνδετικό κρίκο ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν, συνδέει τις κοινωνίες με τις ρίζες τους, ενισχύει τους δεσμούς μεταξύ των ανθρώπων, και ταυτόχρονα αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τη μόρφωση και την αυτογνωσία των επερχόμενων γενεών. Έτσι η ανάγκη για την προστασία της και την ανάδειξη των

αξιών της καθίσταται ολοένα επιτακτικότερη. Οι επιπτώσεις που επιφέρουν η κλιματική αλλαγή, και άλλοι ανθρωπογενείς παράγοντες αποτελούν σημαντικές απειλές και προκλήσεις για την διασφάλιση και την διαφύλαξη του πολιτιστικού πλούτου της περιοχής.

Επιπρόσθετα η προστασία και η ανάδειξη του πολιτιστικού πλούτου και των αξιών της πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελούν συγκριτικό πλεονέκτημα και παράθυρο ευκαιρίας για την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στην περιοχή. Ο συγκεκριμένος τομέας μπορεί να αποτελέσει σημαντικό πυλώνα για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή, ιδιαίτερα στην τρέχουσα περίοδο οικονομικής κρίσης. Ο πολιτισμός αποτελεί το σημαντικότερο συγκριτικό πλεονέκτημα για την περιοχή και μπορεί να χαρακτηριστεί ως ο **“στρατηγικός της πόρος”**, μέσω του οποίου μπορεί να επιτευχθεί ο στόχος της βιώσιμης ανάπτυξης. Επιπρόσθετα, η ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας και τουριστικών προϊόντων διασυνδεδεμένων με την πολιτιστική αναζήτηση, αποτελούν σήμερα μια ραγδαία αναπτυσσόμενη μορφή τουρισμού που κερδίζει ολοένα και περισσότερο έδαφος έναντι του μοντέλου του μαζικού τουρισμού. Η ανάπτυξη στους τομείς αυτούς του τουρισμού μπορεί να αναδείξει σημαντικές ευκαιρίες, μέσω της ανάπτυξης νέων βιώσιμων τουριστικών προϊόντων, στενά συνδεδεμένων με τον πολιτισμό και τις αξίες της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής.

- *Αναβάθμιση Ανθρωπίνου Δυναμικού*

Η αναβάθμιση του ανθρωπίνου δυναμικού αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την εξέλιξη της ανάπτυξης σε όλους τους τομείς. Στοχεύει στην εξοικείωση του τοπικού πληθυσμού στα νέα δεδομένα της εποχής. Στην εξοικείωσή του με τις νέες τεχνολογίες και τις δυνατότητες που αυτές προσφέρουν, στην ενημέρωση και εκπαίδευση σχετικά με τις επικρατούσες τάσεις σε τομείς όπως: η αγροτική δραστηριότητα και η δυναμική αύξηση της παραγωγικότητας, καθώς επίσης και οι εξελίξεις στα νέα πρότυπα παραγωγικότητας έξυπνης γεωργίας, που επιτυγχάνονται με την βοήθεια των νέων τεχνολογιών. Η χρησιμότητα που έχουν οι νέες τεχνολογίες και το ίντερνετ στον τουριστικό τομέα και η δυνατότητα προβολής και προώθησης της περιοχής στις τουριστικές αγορές. Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας σε θέματα πολιτισμού και προστασίας των πολιτιστικών πόρων. Η εκπαίδευση και η επιμόρφωση των δημοτικών υπαλλήλων για τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών και της εξυπηρέτησης των κοινωνικών αναγκών.

- *Εξωστρέφεια Δήμου*

Η εξωστρέφεια μιας περιοχής έγκειται στην δυνατότητα ανάπτυξης σχέσεων και συνεργασιών με το εξωτερικό περιβάλλον της, με γειτονικούς δήμους και άλλες περιοχές γενικότερα, οι οποίες θα μπορούσαν να αποτελέσουν δυνητικούς εταίρους σε μια σειρά τομέων. Η εξωστρέφεια του Δήμου αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την ανάπτυξή του σε όλους τους τομείς. Η εποικοδομητική συνεργασία με γειτονικούς δήμους προσφέρει προοπτικές και δυνατότητες ανάπτυξης. Η

ενδυνάμωση και ανάδειξη του εν λόγω χαρακτηριστικού αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την προσέλκυση συνεργασιών βασισμένων στην αξιοπιστία και την αμοιβαιότητα. Η ενδυνάμωση της εξωστρέφειας έχει ως στόχο την ανάπτυξη εμπορικών σχέσεων, τη συνεργασία στον τουριστικό τομέα και στον αγρο – διατροφικό κλάδο, την δημιουργία διμερών συνεργασιών με αμφίπλευρα οφέλη, αλλά και δέσμευσης. Επίσης πολύ σημαντικός είναι ο ρόλος που διαδραματίζει η ενίσχυση των διμερών και πολυμερών σχέσεων σχετικά με την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και της προστασίας του περιβάλλοντος. Η συνεργασία σε αυτό τον κρίσιμο τομέα αποτελεί βασική προϋπόθεση για να μπορέσουν να αντιμετωπιστούν οι δυσμενείς επιπτώσεις που επιφέρει στο περιβάλλον η κλιματική αλλαγή. Τέλος, η εξωστρέφεια αποτελεί παράγοντα προσαρμοστικότητας και εξοικείωσης με τις τάσεις που επικρατούν στο εξωτερικό περιβάλλον, καθώς μία περιοχή που έχει άμεση συνεργασία και δεσμούς αλληλεπίδρασης με άλλους φορείς, ενημερώνεται για τις εξελίξεις που λαμβάνουν χώρα ευρύτερα, και αποκτά την δυνατότητα να ξεχωρίζει τάσεις και να προσαρμόζει την στρατηγική της καλύτερα.

- *Βελτίωση και Εκσυγχρονισμός των Υποδομών*

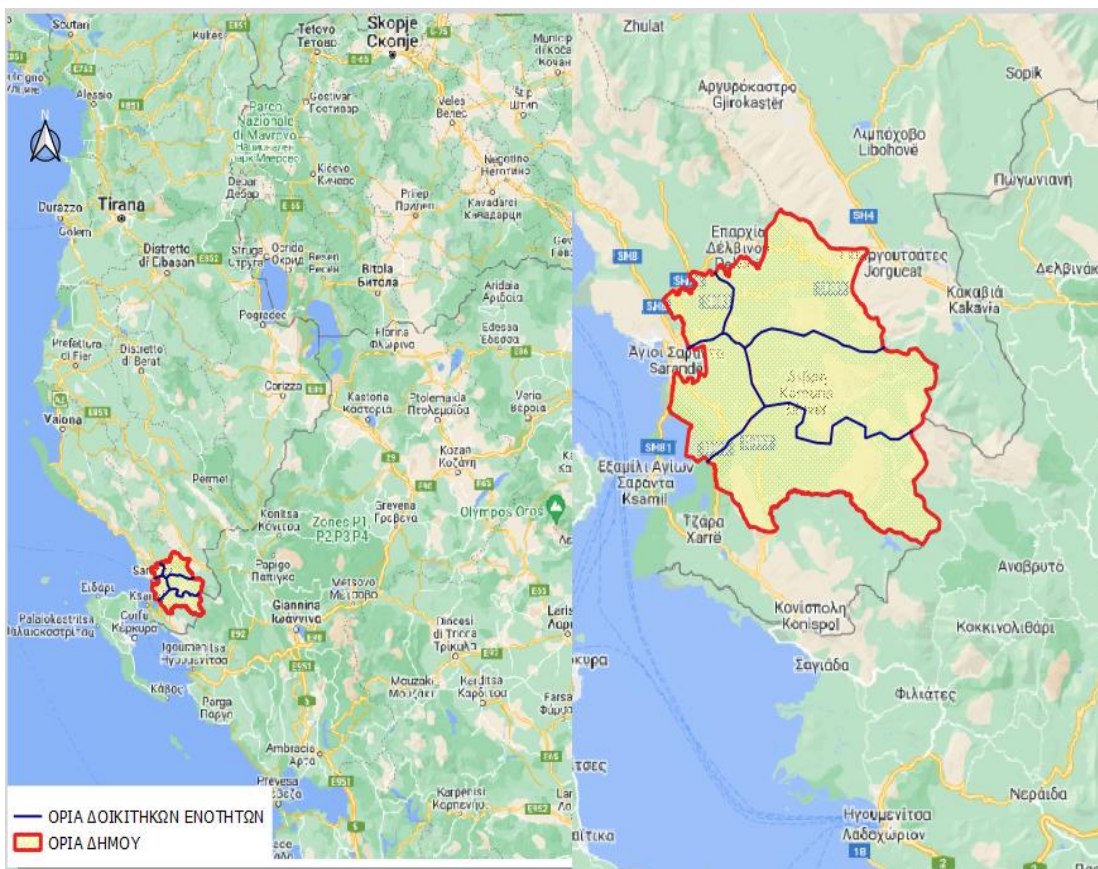
Ο εκσυγχρονισμός και η αναβάθμιση των υποδομών στην επικράτεια του Δήμου αποτελεί έναν από τους βασικότερους παράγοντες προτεραιότητας για την επίτευξη του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης. Οι υποδομές και η σημασία τους για την ανάπτυξη της περιοχής είναι βασική παράμετρος και αποτελεί θεμέλιο λίθο για την εξέλιξη της αναπτυξιακής πορείας της. Η αναβάθμιση των υφιστάμενων και η επένδυση σε νέες υποδομές αποτελεί σημαντικό πυλώνα της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης, γιατί αποτελούν την βάση στην οποία οικοδομούνται οι νέες ευκαιρίες και διευρύνονται οι δυνατότητες για την παραγωγική δραστηριότητα, το εμπόριο και τον τουρισμό.

Τα εκτεταμένα προβλήματα σε υποδομές όπως: οδικό δίκτυο (κυρίως στο ορεινό και ημιορεινό τμήμα του δήμου), δίκτυο ενέργειας, υγειονομική περίθαλψη, σύστημα ύδρευσης, συλλογή απορριμμάτων, ενεργειακό δίκτυο κ.α. χρήζουν άμεσης παρέμβασης, καθώς αντιμετωπίζουν εκτεταμένα προβλήματα και αποτελούν βασικούς ανασταλτικούς παράγοντες για την ευημερία και την ανάπτυξη. Η αναβάθμιση του οδικού δικτύου στο εσωτερικό της περιοχής μελέτης αποτελεί σημαντική προτεραιότητα, καθώς δίνει την δυνατότητα της επίτευξης επαρκούς δικτύωσης μεταξύ των οικισμών και εξασφαλίζει εύκολη πρόσβαση από και προς τα κέντρα. Το γεγονός αυτό θα επιφέρει θετικά αποτελέσματα σε πολλά από τα υφιστάμενα προβλήματα, ενώ παράλληλα θα ανοίξει νέες προοπτικές ανάπτυξης σε όλους τους τομείς, συμβάλλοντας έτσι καθοριστικά στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Κεφάλαιο 2

2. Περιοχή Μελέτης – Ανάλυση Υπάρχουσας Κατάστασης

2.1 Γεωγραφική Θέση

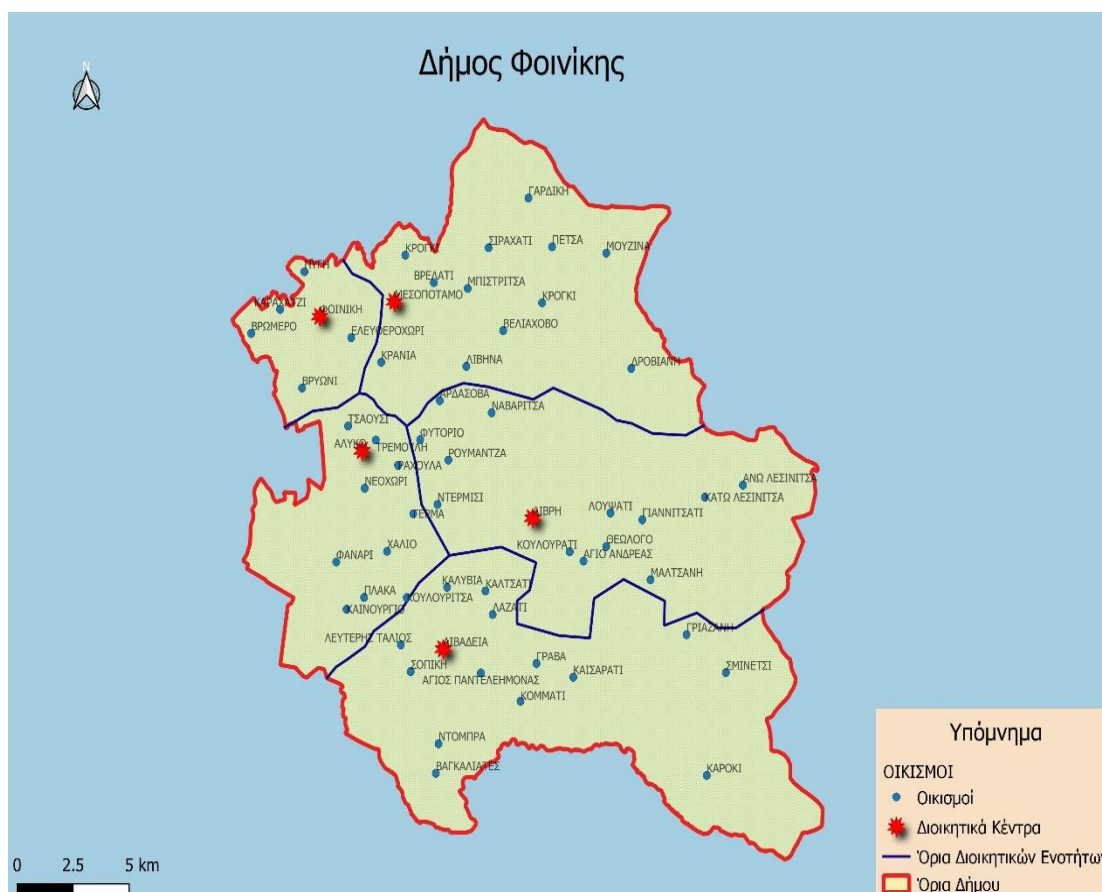
Χάρτης 2-1: Γεωγραφική Θέση Δήμου
Πηγή: Ίδια επεξεργασία σε περιβάλλον QGIS

Ο νέος δήμος Φοινίκη βρίσκεται στην Περιφέρεια της Αυλώνας και στο νοτιοανατολικό τμήμα της Αλβανίας, στη περιοχή της κοιλάδας του Βούρκο. 20 χλμ. από τα Ελληνοαλβανικά σύνορα. Η απόσταση από τις ακτές του Ιονίου είναι 8 χλμ. Στα βόρεια σύνορα, ο Δήμος Φοινίκη συνορεύει με τον Δήμο Δελβίνου, στα ανατολικά με τον Δήμο Δερόπολης, στα νότια με τον Δήμο Κονίσπολης και στα δυτικά με τον Δήμο των Αγίων Σαράντα.

2.2 Διοικητική Οργάνωση

Ο νέος Δήμος Φοινικαίων προέρχεται από τη συνένωση των 5 πρώην Επαρχιών, Λιβαδειάς, Δίβρης, Αλύκου, Μεσοποτάμου, και Φοινίκης. Η έδρα του Δήμου σύμφωνα με την καινούρια σύστασή του, θα γίνει στο χωριό Ντερμίσσι. Ωστόσο προσωρινά λόγω της έλλειψης των απαραίτητων εγκαταστάσεων για την στέγαση του Δήμου, τα κεντρικά γραφεία του εδρεύουν στο χωριό Φοινίκι. Ο Δήμος αποτελείται από πέντε διοικητικές ενότητες με 58 χωριά, ορεινά, ημιορεινά, και πεδινά. Τα κέντρα των πρώην επαρχιών αποτελούν σήμερα κέντρα των διοικητικών ενοτήτων.

- I. Η διοικητική ενότητα **Λιβαδειάς**,
- II. η διοικητική ενότητα **Δίβρης**,
- III. η διοικητική ενότητα **Αλύκου**,
- IV. η διοικητική ενότητα **Φοινίκης**
- V. και η διοικητική ενότητα **Μεσοποτάμου**.

Χάρτης.2-2: Δήμος Φοινίκης
Πηγή: Ίδια επεξεργασία σε περιβάλλον QGIS

Συνολικά, ο Δήμος έχει υπό τη διοίκησή του 58 κοινότητες. Οι διοικητικές ενότητες Λιβαδειάς και Μεσοποτάμου συγκεντρώνουν τον μεγαλύτερο αριθμό κοινοτήτων (15 χωριά έκαστος). Οι διοικητικές ενότητες Δίβρης και το Αλύκου έχουν αντίστοιχα 12 και 10 κοινότητες. Ενώ η διοικητική ενότητα Φοινίκης έχει μικρό αριθμό κοινοτήτων, μόνο 6. Στον Πίνακα 2-1 παρουσιάζονται οι διοικητικές ενότητες με τις αντίστοιχες κοινότητες που ανήκουν στην κάθε ενότητα.

Δήμος	Διοικητικές Ενότητες	Κοινότητες	Σύνολο ανά ενότητα
Φοινικαίων	Φοινίκης	Φοινίκη, Πυγή, Ελευθεροχώρι, Βριόνι, Καραχάτζι, Βέγασι	6
	Λιβαδειάς	Λιβαδειά, Κουλουρίτσα, Λαζάτι, Καλτσάτι, Λευτέρης Τάλιος, Γράβα, Κεσαράτι, Κομμάτι, Καρόκη, Γριάζανη, Σμίνετση, Σοπική, Άγιος Παντελεήμονας, Βαγκαλιάτες	15
	Μεσοποτάμου	Μεσοπόταμο, Δρόβιανη, Κρόγκι, Μπίστηρητσα, Βελάχοβο, Λίβενα, Βρελάτι, Σιρακάτι, Κώσταρι, Φυτώριο, Κρασιά, Αρδάσοβα, Καρδικάκι, Πετσά, Μουζίνα	15
	Δίβρης	Δίβρη, Ρουμαντζά, Μεμόραχη, Ναβαρίτσα, Ντερμίσι, Άνω Λεσινίτσα, Κάτω Λεσινίτσα, Γιανητσάτες, Λουπσάτες, Άγιος Ανδρέας, Μάλτσανη, Θεολόγος	12
	Αλύκου	Αλύκου, Τσαούσι, Νεοχώρι, Τρέμουλη, Ραχούλα, Πλάκα, Γέρμα, Καινούριο, Χάλιο, Φανάρι	10
Σύνολο Οικισμών			58

Πίνακας. 2-1: Διοικητικές Ενότητες και Οικισμοί
 Πηγή: Δήμος Φοινίκης- Ιδία επεξεργασία

Η Έκταση του Δήμου

Ο δήμος καλύπτει έκταση 44.100 εκταρίων, εκ των οποίων την μεγαλύτερη έκταση καταλαμβάνει η διοικητική ενότητα Λιβαδειάς, σε σύγκριση με τις άλλες ενότητες. Η έκταση αυτή αντιπροσωπεύει το 35% της επικράτειας του Δήμου. Η διοικητική ενότητα Μεσοποτάμου και Δίβρης είναι οι ενότητες που ακολουθούν, ενώ οι διοικητικές ενότητες Αλύκου και Φοινίκης έχουν τη μικρότερη έκταση που συνολικά αποτελεί το 15% της επικράτειας του Δήμου. Στον πίνακα 2-2 καθώς και το Διάγραμμα 2-1 παρουσιάζονται αναλυτικά τα παραπάνω στοιχεία.

Διοικητικές Ενότητες	Έκταση σε h	% Ποσοστό κάλυψης επί του συνόλου
Φοινίκης	2,4	5,44
Λιβαδειάς	15,4	34,92
Μεσοποτάμου	11,3	25,62
Δίβρη	10,6	24,04
Αλύκου	4,4	9,98
Σύνολο	44,1	100

Πίνακας. 2-2: Εδαφική Κάλυψη ανά Διοικητική Μονάδα και το Σύνολο του Δήμου
Πηγή: Δήμος Φοινίκης- Ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα. 2-1 Ποσοστά εδαφικής κάλυψης ανά ενότητα
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η Διοικητική Ενότητα Λιβαδειάς

Η διοικητική ενότητα Λιβαδειάς βρίσκεται στο νότιο τμήμα του Δήμου και καταλαμβάνει επιφάνεια 15,4ha, το 34,92% της συνολικής επιφάνειας του Δήμου, κάτι που την καθιστά την μεγαλύτερη σε έκταση ενότητα. Με βάση το ληξιαρχείο του Δήμου οι εγγεγραμμένοι κάτοικοι στην ενότητα της Λιβαδειάς ανέρχονται στους 10424 ή το 29,35% του συνολικού πληθυσμού του Δήμου, κάτι που την καθιστά επίσης την μεγαλύτερη πληθυσμιακά ενότητα. Η πρώην επαρχία Λιβαδειάς έχει υπό την διοίκησή της 15 χωριά, τα οποία βρίσκονται κυρίως στο λοφώδες και ορεινό τμήμα του Δήμου.

Η Λιβαδειά είναι το διοικητικό κέντρο της ενότητας από το οποίο πήρε και το όνομα της. Το χωριό απλώνεται σε μια ράχη με υψόμετρο 90 μ. στη μέση του οδικού άξονα Άγιοι Σαράντα-Μαυρομάτη, 13 χιλιόμετρα ανατολικά των Αγ. Σαράντα. Στην νότια πλευρά της συνορεύει με τον Δήμο Κονίσπολης, στην νοτιοανατολική πλευρά είναι τα σύνορα με την Ελλάδα στο χωριό Αμπελώνας του Δήμου Φιλιατών, όπου υπάρχει και ομώνυμος συνοριακός σταθμός, βόρεια με τη διοικητική ενότητα Δίβρης και βορειοδυτικά με την διοικητική ενότητα Αλύκου.

Στην Λιβαδειά λειτουργεί και το ενιαίο λύκειο "Λευτέρης Τάλιος", το οποίο αυτή τη στιγμή είναι και το μοναδικό δημόσιο λύκειο που λειτουργεί στον Δήμο. Επιπλέον, στην ενότητα υπάρχει και κέντρο υγείας, στο οποίο προς το παρόν υπάρχουν 2 γιατροί και 4 νοσοκόμες. Το 2017 κατασκευάστηκε το πολιτιστικό κέντρο "Κατίνα Παππά" στον χώρο όπου βρισκόταν τα ερείπια του παλιού δημοτικού σχολείου του χωριού. Στον χώρο αυτό πλέον λαμβάνουν χώρα όλες σχεδόν οι πολιτιστικές και πολιτισμικές δραστηριότητες του δήμου.

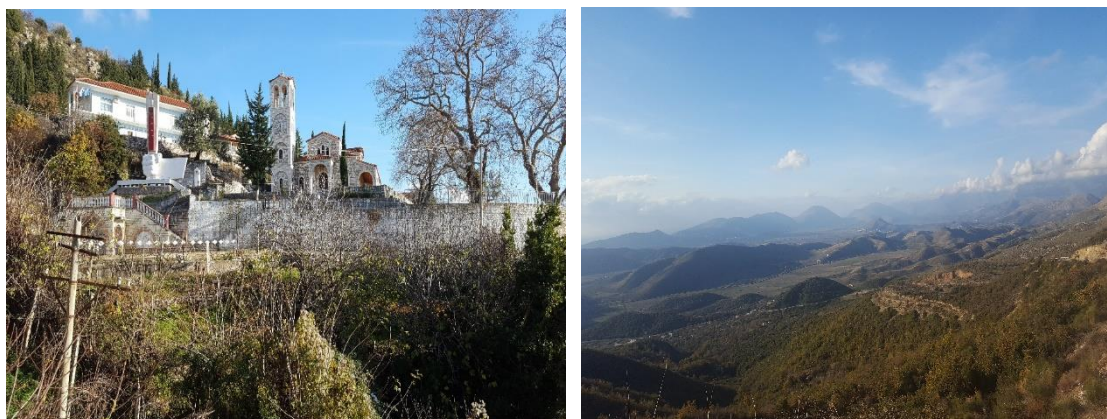
Εικόνα. 2-1: Πολιτιστικό Κέντρο - Ενιαίο Λύκειο "Λευτέρης Τάλιος" Λιβαδειά
Πηγή: Δήμος Φοινίκης - Ίδια επεξεργασία

Η Διοικητική Ενότητα Δίβρης

Η μονάδα Δίβρης είναι μία από τις πρώην επαρχίες με ελληνικής καταγωγής πληθυσμό που υπάγεται στην περιφέρεια Αιτωλίας από το 2015. Με την νέα διοικητική διαίρεση που έγινε στην χώρα είναι τμήμα του δήμου Φοινικαίων. Η επιφάνεια που καταλαμβάνει ανέρχεται στα 10,6ha δηλαδή το 24,04% της συνολικής επιφάνειας του Δήμου. Οι εγγεγραμμένοι σύμφωνα με το ληξιαρχείο του Δήμου ανέρχονται στους 6352 κατοίκους ή στο 17,88% του συνολικού πληθυσμού του δήμου.

Η διοικητική ενότητα Δίβρης είναι ορεινή και οι 12 κοινότητές της απλώνονται στους πρόποδες των βουνών του Διβροβουνίου, της Στουγάρας, του Σεντενίκου και του Αϊ Λία. Οι κύριες οικονομικές δραστηριότητες των κατοίκων του ορεινού αυτού τμήματος του δήμου είναι η κτηνοτροφία και η γεωργία. Στο βόρειο τμήμα του συνορεύει με την διοικητική ενότητα Μεσοποτάμου, στα δυτικά με την διοικητική ενότητα Αλύκου, στα ανατολικά η οροσειρά της Στουγάρας είναι το φυσικό σύνορο με τον άλλο μειονοτικό δήμο, τον δήμο Δερόπολης, και νότια συνορεύει με την διοικητική ενότητα Λιβαδειάς.

Το χωριό της Δίβρης, το οποίο είναι και το κέντρο της ενότητας, είναι το μεγαλύτερο ελληνικό χωριό στο νομό των Αγίων Σαράντα. Το 1991 είχε περίπου 500 σπίτια και πληθυσμό 2.000 μόνιμους κάτοικους. Το χωριό επεκτείνεται στους πρόποδες του Διβροβουνίου, σε μια γραμμική έκταση 2,5χλμ, βρίσκεται σε υψόμετρο 360-450μ από το επίπεδο της στάθμης της θάλασσας με οπτικό πεδίο που περιλαμβάνει σχεδόν όλο τον νομό Αγίων Σαράντα. Ξεκινώντας από τα βουνά Σεντενίκου –Κονίσπολης, το βουνό της Μηλιάς, τον κάμπο του Βούρκου, τη λιμνοθάλασσα του Βουθρωτού και τελειώνοντας με το βουνό του Σοπότι, ενώ στο βάθος καταλήγει στα νερά του Ιονίου.

Εικόνα. 2-2: : Κέντρο Χωριού - Θέα από Κέντρο Δίβρης
Πηγή: Δήμος Φοινίκης – Ίδια επεξεργασία

Η Διοικητική Ενότητα Αλύκου

Η πρώην επαρχία Αλύκου και νυν διοικητική ενότητα του δήμου απλώνεται στο κέντρο της εύφορης κοιλάδας του βούρκου, με συνολική έκταση 4,4ha που αντιστοιχεί στο 9,98% της συνολικής έκτασης του δήμου. Το ανάγλυφο είναι κυρίως πεδινό και λίγο λοφώδες. Οι εγγεγραμμένοι κάτοικοι στο ληξιαρχείο του δήμου ανέρχονται σε 6491 κατοίκους ή το 17,88% του συνολικού πληθυσμού του δήμου. Η κυριότερη κατεύθυνση της οικονομίας είναι η γεωργία, η κτηνοτροφία και η φρουτοκαλλιέργεια.

Το διοικητικό κέντρο της είναι το ομώνυμο χωριό, το οποίο απλώνεται σε ένα ήπιο λόφο σε υψόμετρο 60 μέτρων πάνω από την στάθμη της θάλασσας, απέχει 2 χιλιόμετρα δεξιά του αυτοκινητόδρομου Δελβίνου-Κονίσπολης, καθώς και 6,5 χιλιόμετρα ανατολικά των Αγ. Σαράντα. Στο Αλύκου λειτουργεί νηπιαγωγείο καθώς και εννιάχρονο σχολείο, επίσης στο κέντρο του χωριού υπάρχει και κέντρο υγείας το οποίο δεν έχει μόνιμο γιατρό παρά μόνο νοσοκόμα.

Η διοικητική ενότητα Αλύκου συνορεύει στο νότιο τμήμα της με την διοικητική ενότητα Λιβαδειάς, στο ανατολικό τμήμα με την διοικητική ενότητα Δίβρης, βορειοανατολικά με την ενότητα του Μεσοποτάμου, βορειοδυτικά με την ενότητα της Φοινίκης και δυτικά με την πόλη των Αγίων Σαράντα.

Εικόνα. 2-3: Εκκλησία - Πλατεία "Κύπρου" Αλύκου
Πηγή: Δήμος Φοινίκης - Ίδια επεξεργασία

Η Διοικητική Ενότητα Φοινίκης

Η ενότητα της Φοινίκης αποτελεί μια από της 5 πρώην επαρχίες του νομού Αυλώνας, με την συνένωση των οποίων δημιουργήθηκε ο δήμος Φοινικαίων όπου λόγω και της αρχαίας ιστορίας του ομώνυμου χωριού πήρε και το όνομά του. Η ενότητα Φοινίκης με διοικητικό κέντρο το ομώνυμο χωριό, έχει συνολική έκταση 2,4h που αντιστοιχεί στο 5, 44% της συνολικής έκτασης του δήμου. Οι εγγεγραμμένοι κάτοικοι στο ληξιαρχείο του δήμου ανέρχονται στους 5795, αριθμός αυτό που αντιπροσωπεύει το 16,32% του πληθυσμού του δήμου.

Διοικητικό κέντρο της ενότητας είναι το χωριό της Φοινίκης, με υψόμετρο 60 μ. από την επιφάνεια της θάλασσας, 8 χλμ. ανατολικά των Αγ. Σαράντα και άλλα τόσα Νοτιοδυτικά του Δελβίνου, τοποθετημένο στα δυτικά του βουνού της Φοινίκης. Είναι αρχαίος οικισμός και αναφέρεται ως αρχαίο κέντρο και πρωτεύουσα της Χαονίας και το πιο οχυρωμένο κέντρο της. Ιδρύθηκε ως πόλη τον Πέμπτο αιώνα π.Χ. Στο χωριό της Φοινίκης λειτουργεί, δημοτικό σχολείο, έχει υγειονομικό κέντρο και τα πρώτα χρόνια της κατάρρευσης του κομμουνιστικού καθεστώτος αριθμούσε γύρω στους 2000 κατοίκους.

Η κυριότερη κατεύθυνση της οικονομίας είναι τα σιτηρά, τα βιομηχανικά φυτά, η οπωροκαλλιέργεια και η κτηνοτροφία. Επίσης στα διοικητικά όρια της ενότητας βρίσκεται και η βιομηχανική ζώνη “Βριονιού”. Στη βιομηχανική ζώνη που εκτείνεται στον κάμπο του βούρκου και ανάμεσα στα χωριά Φοινίκης και Βριόνι δραστηριοποιούνται οι περισσότερες επιχειρήσεις και βιομηχανίες της περιοχής.

Η διοικητική ενότητα Φοινίκης συνορεύει στο νότιο τμήμα της με την διοικητική ενότητα Αλύκου, στο ανατολικό τμήμα με την διοικητική ενότητα Μεσοποτάμου, βορειά με τον δήμο Δελβίνου και δυτικά με την πόλη των Αγίων Σαράντα.

Εικόνα. 2-4: Αρχαιολογικός Χώρος και κοινότητα Φοινίκης
Πηγή: Δήμος Φοινίκης

Η Διοικητική Ενότητα Μεσοποτάμου.

Η ενότητα Μεσοποτάμου αποτελεί κομμάτι του δήμου από το 2015, όπου μετά την νέα διοικητική οργάνωση στην χώρα ιδρύθηκε ο δήμος Φοινικαίων. Με συνολική έκταση 11,3ha ή το 25,62% της συνολικής έκτασης του δήμου και 15 οικισμούς υπό την διοίκησή της, αποτελεί την 2^η μεγαλύτερη ενότητα του δήμου σε έκταση μετά την Λιβαδειά.

Η ενότητα διασχίζεται στο μεγαλύτερο τμήμα της από την εθνική οδό Αγίων Σαράντα Αργυρόκαστρου και οι περισσότεροι από τους οικισμούς της βρίσκονται αμφίπλευρα του οδικού άξονα. Από γεωμορφολογικής άποψης στην επικράτεια συνυπάρχουν πεδιάδες λόφοι και βουνά, με αποτέλεσμα να προσφέρει όχι μόνο την ομορφιά του φυσικού τοπίου, αλλά και πολύπλευρες δυνατότητες οικονομικής και τουριστικής δραστηριότητας. Στην επικράτεια της ενότητας βρίσκονται δύο από τους σημαντικότερους και ομορφότερους πόλους έλξης τουριστών. **Το Γαλανό Μάτι με το φυσικό Πάρκο του, και το Μοναστήρι του Αγίου Νικολάου του Μεσοποτάμου.**

Διοικητικό κέντρο της ενότητας είναι το ομώνυμο χωριό, το οποίο απλώνεται σε δυο λόφους δεξιά της ροής του ποταμού Μπίστριτσα. Το όνομα του χωριού ταυτίζεται με την γεωγραφική του θέση λόγω της εγγύτητας με τον ποταμό. Στο χωριό λειτουργεί το κολλέγιο "Πνοή Αγάπης", με γενικό και τεχνικό λύκειο. Το τριετές γενικό και τεχνικό λύκειο λειτουργεί από το 2015, στο τεχνικό λύκειο υπάρχουν 4 ειδικότητες: **Νοσηλευτική, Πληροφορική, Ηλεκτρολόγοι, και Θερμοϋδραυλικοί**

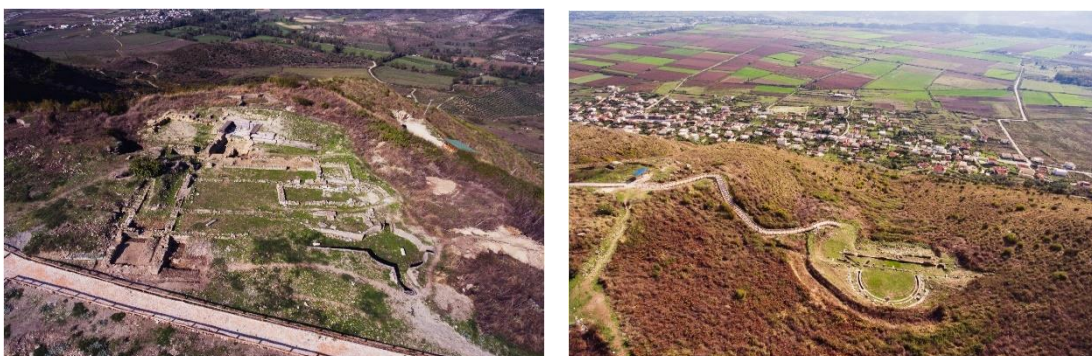
Η οικονομική δραστηριότητα και εδώ εντοπίζεται κυρίως στους τομείς της γεωργίας και της κτηνοτροφίας. Παράγονται σιτηρά, οπωροκαλλιέργειες, επίσης αναπτύσσεται και μελισσοκομεία.

Τα διοικητικά όρια της ενότητας εκτείνονται από τον κάμπο του βούρκου, όπου συνορεύει με την ενότητα της Φοινίκης στο δυτικό τμήμα και με την ενότητα του Αλύκου στο νοτιοδυτικό τμήμα, μέχρι το βουνά του Σεντενίκου που γειτνιάζει με την περιφέρεια Αργυρόκαστρου και τον δήμο Δερόπολης.

Εικόνα. 2-5: Λίμνη "Γαλάζιο Μάτι" - Μοναστήρι Αγίου Νικολάου Μεσοπόταμο
Πηγή: Δήμος Φοινίκης – Ίδια επεξεργασία

2.3 Ιστορία Δήμου Φοινίκης

Εικόνα. 2-6: Αρχαιολογικό Πάρκο Φοινίκης
Πηγή: Δήμος Φοινίκης – Ίδια επεξεργασία

Τα ίχνη της ζωής στο Δήμο Φοινικαίων τα βρίσκει κανείς στην προϊστορία, αλλά πιο έντονα τα βρίσκει στα γραπτά των αρχαίων συγγραφέων, ιστορικών και γεωγράφων, όπως ο Πολύβιος, ο Στράβωνας, ο Αριστοτέλης, κ.λπ., στις αρχαίες πόλεις της Φοινίκης και του γειτονικού Βουθρωτού, στους αρχαίους πύργους και κατοικίες (Τσούκα, Φανάρι, Βαγκαλιάτι, κτλ.), σε αρχαία νομίσματα με τις μορφές των ελληνικών θεών και βασιλέων, στις επιτύμβιες πλάκες (Λεσινίτσας, Δίβρης), στις σκήτες, μονές και εκκλησίες (Κώσταρι, Δρυάνου, Διβροβουνίου, Θεολόγου, Αγελάστου, κτλ.), στους δεκάδες μύθους και θρύλους με σημαντικότερους τους θρύλους της Μονοβύζας και του Δράκοντα του Μεσοποτάμου.

Εικόνα. 2-7: Έπαυλη Ντόμπρας Λιβαδειά
Πηγή: Δήμος Φοινίκης – Ίδια επεξεργασία

Στην αρχαιότητα ο τόπος αυτός ήταν μέρος του γεωγραφικού χώρου στον οποίο εκτείνονταν μια από τις κυριότερες ηπειρωτικές φυλές, οι Χάονες. Σύμφωνα με τους ιστορικούς και αρχαιολόγους η Χαονία ξεκινούσε από τη Θεσπρωτία και έφτανε μέχρι τον Ωρικό. Πρωτεύουσά της ήταν η Φοινίκη, εξ ου και το όνομα του σημερινού Δήμου. Κατά τη Βυζαντινή περίοδο, ήταν μέρος του Θέματος της Βαγιονετίας, ενώ την περίοδο της Οθωμανικής σκλαβιάς αποτελούσε μέρος του σαντζακιού του Δελβίνου και στη συνέχεια ανήκε στο πασαλίκι των Ιωαννίνων.

Χάρτης, 2-2: : Η Ήπειρος στην αρχαιότητα

Πηγή:https://el.m.wikipedia.org/wiki/Αρχαία_Ήπειρος,<https://el.m.wikipedia.org/wiki/Χάονες>,<https://el.m.wikipedia.org/wiki/>

Κατή την περίοδο της αφόρητης πίεσης από τις κρατικές και θρησκευτικές οθωμανικές αρχές για προσηλυτισμό στη θρησκεία του Ισλάμ, οι κάτοικοι των χωριών αντιστάθηκαν σθεναρά και πλήρωσαν βαρύ τίμημα. Ξεκληρίστηκαν χωριά, θανατώθηκαν λαϊκοί και κληρικοί, δημιουργήθηκαν μουσουλμανικοί θύλακες, χτίστηκαν τζαμιά, αλλά η πίστη και οι παραδόσεις διατηρήθηκαν στο ακέραιο. Με την ίδια δύναμη αντιστάθηκαν και ενάντια στους μπέηδες και αγάδες, που έκαναν το παν για να μετατρέψουν τα χωριά σε τσιφλίκια τους. Πολλά δημοτικά τραγούδια της εποχής, όπως «Κάτω τον Παντελεήμονα», «Δημήτρης Τσάβος φώναξε», «Καπετάν Σπύρο Θωμά», «Γιάννενα, Γιαννάκαινα», κτλ., καταγράφουν και διαιωρίζουν την αντίσταση αυτή για επιβίωση και διατήρηση της πνευματικής ταυτότητας.

Εικόνα, 2-8: Μονή Αγίου Νικολάου Μεσσπόταμο – Βυζαντινή Εκκλησία Παναγίας Μάλτσανη
Πηγή: Δήμος Φοινίκης – Ίδια επεξεργασία

Στη σχολική απεργία του 1934-1935 συμμετείχαν σύσσωμα οι γονείς, οι μαθητές και οι δάσκαλοι, οι οποίοι εναντιώθηκαν στην απόφαση της κυβέρνησης του βασιλιά «Ζώγκου» να μην διδάσκεται η ελληνική, αλλά η αλβανική γλώσσα στα σχολεία. Ο αγώνας δικαιώθηκε μετά από απόφαση του Δικαστηρίου της Χάγης, που ήταν καταδικαστική για την τότε αλβανική κυβέρνηση.

Μεγάλη ήταν η συμμετοχή των χωριών και στους αγώνες του 1912 – 13 – 14, καθώς και την περίοδο 1940-1944 για εθνική και κοινωνική δικαίωση. Την περίοδο της Αντίστασης κατά των Ιταλών και Γερμανών κατακτητών στο χώρο του Δήμου Φοινικαίων ιδρύθηκαν δύο παρτιζάνικα τάγματα, το τάγμα «Παντελής Μπότσαρης» στο Καλτσάτι και το τάγμα «Λευτέρης Τάλιος» στη Δίβρη.

Στην πρώτη τουρκική απογραφή του 1431-1432 αναφέρονται τα εξής χωριά του Δήμου, τα οποία φέρουν και σήμερα το ίδιο όνομα: Φοινίκη, Δρόβιανη, Μεσοπόταμο, Πετσά, Τσερκοβίτσα, Άγιος Ανδρέας, Μάλτσανη, Γιαννιτσάτι. Γκερμπενίτσα (εξαφανισμένο), Κρόγκκι, Γέρμα, Αρδάσοβα, Λίβενα, Κόκκινο Λιθάρι (εξαφανισμένο).

Πηγή: Δήμος Φοινίκης

2.4 Αρχαιολογικά Πολιτιστικά και Θρησκευτικά Μνημεία

Στο Χάρτη 2-3 παρουσιάζετε η θέση και η κατανομή στην επικράτεια του Δήμου των σημαντικότερων πολιτιστικών, ιστορικών και θρησκευτικών μνημείων της περιοχής μελέτης.

Χάρτης. 2-3 : Γεωγραφική Θέση και Κατανομή Μερικών από των Σημαντικότερων Μνημείων στο Δήμο
Πηγή: Δήμος Φοινίκης

Στην ενότητα αυτή γίνεται αναφορά στον πολιτιστικό πλούτο του δήμου. Τα πολυάριθμα αρχαιολογικά πολιτιστικά και θρησκευτικά μνημεία, ξεκινώντας από την αρχαιότητα και μέχρι της μέρες μας, μαρτυρούν την μακραίωνη ιστορία αυτού του τόπου. Ο πολιτιστικός πλούτος της περιοχής είναι αναμφισβήτητο κάτι που την χαρακτηρίζει και αντανακλά την πολιτιστική και πολιτισμική ταυτότητα της. Τα ίχνη αυτής της ταυτότητας τα συναντά κανείς διάσπαρτα σε όλη την επικράτεια αλλά και στην ευρύτερη περιοχή.

Δείγματα του αρχαίου πολιτισμού έχουν διασωθεί και διατηρούνται για χιλιάδες χρόνια. Μεγαλοπρεπείς ναοί, βασιλικά ανάκτορα, αγάλματα, θέατρα, τάφοι, ταχεία με σπάνιες τοιχογραφίες και φρούρια, αλλά και πολλά άλλα, αντανακλούν την εποχή που η περιοχή άκμαζε στην αρχαιότητα. Στην επικράτεια του δήμου συναντά κανείς και αρκετά θρησκευτικά μνημεία βυζαντινής αλλά και μεταβυζαντινής εποχής, με μοναδικές τοιχογραφίες αλλά και σπάνιες αρχιτεκτονικής και θρησκευτικής αξίας. Επιπρόσθετα τα μεγαλοπρεπή αρχοντικά με την χαρακτηριστική αρχιτεκτονική της ευρύτερης περιοχής, όπως και τα αρκετά τοξωτά γεφύρια και νερόμυλοι είναι οι εκπρόσωποι της νεότερης ιστορίας του δήμου.

2.4.1 Το Αρχαιολογικό Πάρκο της Φοινίκης

Εικόνα. 2-9: Αρχαιολογικό Πάρκο Φοινίκης
Πηγή: Δήμος Φοινίκης

Ο τεράστιος χώρος του θεάτρου, των περίπου 17 χιλιάδων θέσεων που βρίσκεται στη μέση του λόφου με άνοιγμα προς το μοναστήρι των Αγίων Σαράντα λειτουργούσε τότε ως χώρος συνελεύσεων του «Κοινού των Ηπειρωτών των περί Φοινίκη», στις οποίες λαμβάνονταν δημοκρατικά οι αποφάσεις για την ειρήνη ή τον πόλεμο ή η εκδίκαση υποθέσεων.

Το Θέατρο κτίστηκε τρεις φορές, αφού από τις ανασκαφές αποκαλύφθηκαν τρεις διαφορετικές κατασκευές. Η πρώτη φάση ανήκει στις αρχές του 4ου αιώνα π. Χ. Το υλικό κατασκευής είναι ντόπιο και κυρίως η πέτρα της σκηνής εξήχθη από τον ίδιο το λόφο. Η δεύτερη φάση κατασκευής ανήκει στον 3ο αιώνα π. Χ. Η διεύρυνση της σκηνής υπαγορεύτηκε τη στιγμή που η Φοινίκη έγινε κέντρο της Χαονίας και

πρωτεύουσα της Ηπείρου. Τα διαζώματα που διαχωρίζουν τις κερκίδες είναι τοποθετημένα έντεχνα και προσεκτικά. Το θέατρο που κτίστηκε σ' αυτή τη φάση υπερβαίνει και τις διαστάσεις του θεάτρου της Δωδώνης, όπου η διάμετρος της ορχήστρας είναι 19,80 μέτρα, ενώ της Δωδώνης είναι 19,20 μέτρα, η διάμετρος του κοίλου από το κέντρο μέχρι την κορυφή των κερκίδων είναι 129,5 μέτρα, ενώ της Δωδώνης είναι 129 μέτρα. Στη σκηνή του θεάτρου βρέθηκαν τεράστια βάθρα και ίχνη ποδιών απάνω τους που κρατούσαν επίσης τεράστια αγάλματα αρχαίων θεών ή αυτοκρατόρων.

Η αρχαία πόλη των Φοινικαίων οχυρώθηκε έντονα σε τρεις φάσεις, γεγονός που το αναφέρει και ο ιστοριογράφος Πολύβιος: η πρώτη ξεκίνησε με την ίδρυση της πόλης κατά τον 5ο αιώνα π.Χ. και εξακολούθησε μέχρι τα μέσα του 4ου αι. π.Χ., η δεύτερη αρχίζει κατά τα μέσα του 4ου αι. π.Χ. όπου αποκορυφώνεται και η ανάπτυξη ολόκληρης της πόλης και η τρίτη ταυτίζεται με την περίοδο της έντονης ανάπτυξης της πόλης και την κοπή για πρώτη φορά του ντόπιου νομίσματος με την επιγραφή «Φοινικαίων» κατά τον 3ο αιώνα π. Χ.

Πηγή: Δήμος Φοινίκης

2.4.2 Η Οχυρωμένη Έπαυλη και ο Ναός στη Ντόμπρα

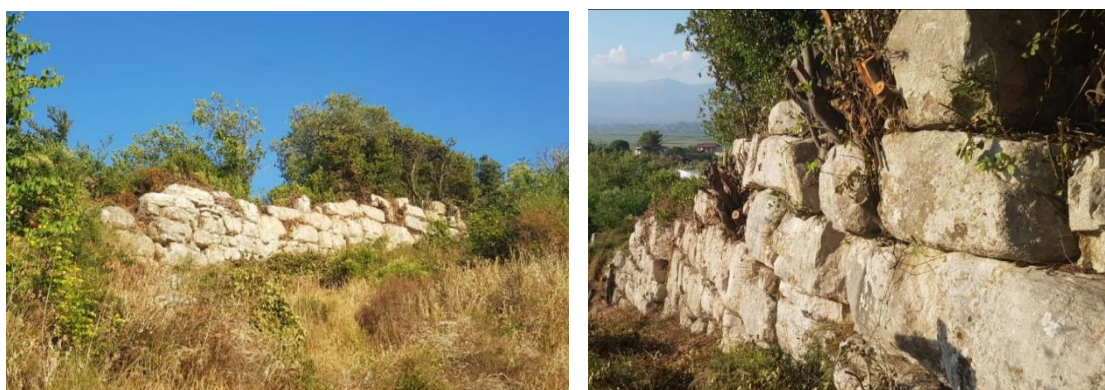

*Εικόνα. 2-10: Έπαυλη και Ναός Ντόμπρας – Λιβαδειά
Πηγή: Δήμος Φοινίκης*

Η οχυρωμένη έπαυλη της Ντόμπρας είναι κτισμένη σε ένα χαμηλό λόφο στο χωριό Ντόμπρα δίπλα στο χωριό Βαγκαλιάτι. Παρόμοιες υπάρχουν στην Τσούκα, στο Μετόχι και αλλού. Χρονολογείται κατά τον 4^ο αι. π.Χ. και εντάσσεται στους χώρους της αρχαίας Φοινίκης όπου οχυρώνονταν πλούσιες οικογένειες της πόλης. Σήμερα σώζονται μερικά τμήματα τειχών κτισμένων με παραλληλεπίπεδους λίθους. Το έτος 1962 αποκαλύφθηκε η μία πλευρά της έπαυλης μήκους 1 μέτρου. Οι παραλληλεπίπεδοι σμιλευμένοι λίθοι διαστάσεων 0,84μ x 0,76μ και 0,93μ x 0,76μ είναι τοποθετημένοι κλιμακωτά για να στηρίζεται καλύτερα το υψηλότερο μέρος του. Η έπαυλη από δομικής άποψης μοιάζει και με αρχαίο ναό.

Σ' αυτή βρέθηκαν περισσότερα νομίσματα από το Κοινό των Ηπειρωτών, με τη μορφή της Αρτέμιδος- αιχμή του δόρατος του Δία-κεραυνός. Η κοντινή απόσταση της έπαυλης από τη Φοινίκη, έδωσε τη δυνατότητα στους κάτοικους να χρησιμοποιήσουν το νόμισμά της μετά από το έτος 168 π.Χ. όταν το Κοινό των Ηπειρωτών διαλύεται. Είναι ακριβώς τρεις μορφές νομισμάτων της Φοινίκης που κυκλοφορούσαν σ' αυτή την εποχή στην εν λόγω έπαυλη: με τη μορφή της Αρτεμις-αιχμή του δόρατος του Δία-κεραυνός με την επιγραφή ΦΟΙΝΙΚΑΙΕΩΝ. Ρωμαϊκά νομίσματα βρέθηκαν ελάχιστα όπως του Τραϊανού και του Αντώνη Πύου κομμένα από ορείχαλκο στη Ρώμη.

2.4.3 Το Φρούριο στο Φανάρι

*Εικόνα. 2-11: Το Φρούριο Στο "Φανάρι"
Πηγή: Δήμος Φοινίκης*

Βρίσκεται στην κορυφή του λόφου πάνω στον οποίο εκτείνεται το χωριό Φανάρι. Διακρίνονται ίχνη αρχαίου οικισμού. Στην νοτιοδυτική πλευρά του λόφου διατηρείται απομεινάρια τείχους με μήκος 30μ και πλάτος 3,5 μ. Το τείχος είναι κατασκευασμένο με μεγάλες παραλληλεπίπεδες πέτρες. Απομεινάρια τείχους διακρίνεται και στη νοτιοανατολική πλευρά του λόφου, όπου ο βράχος φαίνεται λαξεμένος, επίπεδος, ένας είδος βάρους πάνω στο οποίο τοποθετήθηκαν οι μεγάλες πέτρες. Όλα δείχνουν ότι στο σημείο αυτό υπήρχε οικισμός των Πρασαιβών, για την περιφρούρηση του χώρου τους. Χρονολογείται στον IV- XIII αιώνα π. Χ.

2.4.4 Πιθάρια Καίσαρα – Καισαράτι

*Εικόνα. 2-12: Πιθάρια Καίσαρα - Καισαράτι – Λιβαδειά
Πηγή: Δήμος Φοινίκης*

Το Καισαράτι που σήμερα φαίνεται ένα μικρό χωριό στην αρχαιότητα ήταν κεφαλοχώρι και ξακουστό στην ιστορία ως μέρος που ο Ιούλιος Καίσαρας, ο Ρωμαίος αυτοκράτορας είχε εγκαταστήσει εκεί υπόγειες αποθήκες τροφίμων. Μέσα στο ειδικό πέτρωμα ασβεστόλιθου του βουνού σε έκταση περίπου ένα χιλιόμετρο θάφτηκαν πιθάρια διαστάσεων 2x2x2 μέτρα και 3x3x3 μέτρα, τα οποία από πάνω είναι καλυμμένα με τεράστιες πέτρες. Στη διάρκεια του μακροχρόνιου πολέμου με τον Πομπήιο ο Καίσαρας διέταξε να εφοδιαστεί ο στρατός του από τις αποθήκες αυτές με σιτηρά.

2.4.5 Το Φρούριο του Μαχαλά (Το Φρούριο του Αλή Πασά, Γράβα)

*Εικόνα. 2-13: Το Φρούριο του Μαχαλά - Γράβα – Λιβαδειά
Πηγή: Δήμος Φοινίκης*

Το φρούριο του Μαχαλά στη Γράβα (του Αλή Πασά) βρίσκεται στην κοιλάδα της Παύλας και είναι κτισμένο απάνω σε ένα λοφίσκο, ακριβώς στο μεσοχώρι του εξαφανισμένου χωριού «Μαχαλάς» που γειτόνευε με τη Γράβα και το Καισαράτι. Κατασκευάστηκε από τον Αλή Πασά το έτος 1797, τότε που από το Βουθρωτό αποχωρούσαν οι Βενετοί και αναλάμβαναν οι Γάλλοι. Τα τείχη του έχουν πλάτος από 0,75 μέτρα μέχρι 3,5 μέτρα. Διέθετε τέσσερις τετράγωνους πύργους στις τέσσερις γωνίες του και άλλους δύο στην είσοδο. Είναι διώροφοι ύψους 7 μέτρων. Εντός του φρουρίου υπήρξε οικοδόμημα το οποίο έχει καταρρεύσει.

Πηγή: Δήμος Φοινίκης

2.4.6 Τα Πέτρινα Γεφύρια της Περιοχής του Θεολόγου

*Εικόνα. 2-14: Πέτρινα Γεφύρια – (Τσερκοβίτσας – Λεσνίτσας) – Δίβρη
Πηγή: Δήμος Φοινίκης*

Η Γέφυρα της Τσερκοβίτσας είναι η μεγαλύτερη στην περιοχή του Θεολόγου. Φαίνεται να είναι κτισμένη τον 18^ο αιώνα και χρησίμευε ως πρόσβαση προς το μοναστήρι του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου αλλά τα πιο ορεινά χωριά της Κάτω και Άνω Λεσνίτσας. Έχει μήκος 37 μέτρα και το κατάστρωμά της είναι λιθόστρωτο πλάτους 2,60 μέτρα. Αποτελείται από δύο ανισοϋψή ημικύκλια σε διάσταση 13 μέτρα και 5,6 μέτρα πάνω από το επίπεδο του νερού. Το μεγάλο ημικύκλιο έχει ακτίνα 4 μέτρων ενώ το μικρό έχει 3,50 μέτρα. Η Γέφυρα της Κάτω Λεσνίτσας κτίστηκε τον 19^ο αιώνα για να έχει πρόσβαση το χωριό από το ρέμα. Έχει ένα τόξο φωτός 6 μέτρων. Είναι μήκους 11 μέτρων, ύψους 4,5 μέτρων και φάρδους 2 μέτρων. Δίπλα στο μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου της Άνω Λεσνίτσας είναι κτισμένη τον 17^ο αιώνα μια άλλη πέτρινη γέφυρα, μικρότερη από τις άλλες. Έχει μήκος 6,5 μέτρα και πλάτος 1,9 μέτρα.

Θρησκευτικά μνημεία

Ο Δήμος Φοινίκης, βρίθκει από μοναστήρια, εκκλησίες και ξωκλήσια, τα οποία υπάρχουν σε όλοι την επικράτεια, και είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με την πλούσια ιστορία και τον πολιτισμό του τόπου. Η μακραίωνη ιστορία τους – μάλιστα ορισμένα χρονολογούνται από τον 7ο αιώνα – η αρχιτεκτονική τους και οι σπάνιες τοιχογραφίες τους, μαρτυρούν την πλούσια θρησκευτική παράδοση του τόπου. Πολλά από αυτά τα μνημεία αποτελούν πραγματικά μνημεία αρχιτεκτονικής, και αναδεικνύουν την ιστορική και πολιτιστική αξία της περιοχής, παρουσιάζοντας ιδιαίτερο ενδιαφέρον, τόσο για τους απλούς επισκέπτες, όσο και για τους πιστούς και τους προσκυνητές. Στην συνέχεια παρουσιάζονται μερικά από τα σημαντικότερα.

2.4.7 Μοναστήρι Αγίου Νικολάου Μεσοποτάμου

Το Μοναστήρι του Αγίου Νικολάου το οποίο διακρίνεται για την αρχιτεκτονική πρωτοτυπία του, έχει χαρακτηριστεί ως Μνημείο Πολιτιστικής Κληρονομιάς I κατηγορίας στις 17.03.1948 και στις 23.09.1971. Βρίσκεται ανατολικά της Φοινίκης, σε έναν μικρό λοφίσκο στις όχθες του ποταμού της ‘Μπιστρίτσας’ απέναντί από τον οικισμό του Μεσοποτάμου. Κατά το Μυστακίδη κτίστηκε το 306 μ.Χ. από το Μεγάλο Κωνσταντίνο και ξανακτίστηκε από τον αυτοκράτορα Κωνσταντίνο Θ’ τον Μονομάχο το (1042-1045).

Εικόνα. 2-15: Μονή Αγίου Νικολάου – Μεσοπόταμο
Πηγή: Δήμος Φοινίκης

2.4.8 Ιερά Μονή της Παναγίας - Κώσταρι

Εικόνα. 2-16: Ιερά Μονή της Παναγίας - Κώσταρι – Μεσοπόταμο
Πηγή: Δήμος Φοινίκης

Η Ιερά Μονή της Παναγίας του Κωσταριού βρίσκεται στα ανατολικά της Αρχαίας πόλης της Φοινίκης, κτισμένη μέσα σε ένα σπήλαιο στον οικισμό Κώσταρι. Αγιογραφήθηκε για πρώτη φορά το 1332 στην βορειοδυτική στοά και αργότερα κατά τα έτη 1690 -1770 ενώθηκε με τον υπόλοιπο χώρο. Είναι αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου, γιορτάζει στις 15 Αυγούστου, και αποτελεί ένα μεγάλο προσκύνημα της περιοχής μέχρι και τη Χιμάρα.

2.4.9 Η Εκκλησία Της Παναγίας – Μάλτσανη

Εικόνα. 2-17: Η Εκκλησία της Παναγίας - Μάλτσανη – Δίβρη
Πηγή: Δήμος Φοινίκης

Η Εκκλησία της Παναγίας στη Μάλτσανη είναι ναός μεταβυζαντινής εποχής με ιδιαίτερα δομικά χαρακτηριστικά. Από πάνω μοιάζει με σταυρό, ενώ από τα πλάγια μοιάζει με μικρογραφία της Αγίας Σοφίας της Κωνσταντινούπολης. Το ιερό φωτίζεται από τρία παραθυράκια και είναι εικονογραφημένο.

2.4.10 Ιερά Μονή του Αγίου Νικολάου στη Δίβρη-Το λεγόμενο Λιθάρι

Εικόνα. 2-18: Ιερά Μονή του Αγίου Νικολάου – Δίβρη
Πηγή: Δήμος Φοινίκης

Η Ιερά Μονή του Αγίου Νικολάου βρίσκεται στην άνω ανατολική πλευρά της πλαγιάς όπου κείται το χωριό Δίβρη. Σύμφωνα με πηγές του αλβανικού Ινστιτούτου Μνημείων, η Ιερά Μονή του Αγίου Νικολάου Δίβρης κτίστηκε μεταξύ του 16ου και 17ου αιώνα. Οι τοιχογραφίες στο εσωτερικό του ναού, σύμφωνα με επιγραφή που βρίσκεται στο ανώφλι της κεντρικής εισόδου του ναού, είναι το 1736 μ.Χ.

2.4.11 Το Σπήλαιο της Αγίας Μαρίνας στο βουνό Μηλιά

*Εικόνα. 2-19: Το Σπήλαιο της Αγίας Μαρίνας – Λιβαδειά
Πηγή: Δήμος Φοινίκης*

Το σπήλαιο της Αγίας Μαρίνας βρίσκεται στο νοτιοανατολικά του βουνού της Μηλιάς. Οι διαστάσεις του είναι: 6 μ ύψος, 3,50 μ πλάτος και 7 μ βάθος. Ανήκει στην πρώιμη παλαιολιθική εποχή. Ανακαλύφθηκε από την ιταλική αρχαιολογική αποστολή το 1930. Οι πρώτες ανασκαφές έγιναν από τον αρχαιολόγο Λ. Καρντίνι το 1939. Κατά τις ανασκαφές διαπιστώθηκαν δύο διαστρωματώσεις. Η πρώτη στην οποία βρέθηκαν κομμάτια κεραμικής που ανήκουν σε νεότερους χρόνους, ενώ η δεύτερη ανήκει στην παλαιολιθική εποχή, καθώς βρέθηκαν αποξεστικά πυρόλιθου, το ένα με τραχιά αιχμή και το άλλο με πιο λεπτή. Στην αριστερή πλευρά του βράχου υπάρχουν εικόνες Αγίου, οι οποίες είναι κατεστραμμένες. Μετά το 1990, οι εκπρόσωποι της Ορθόδοξης Εκκλησίας κατασκεύασαν μια ξύλινη σκάλα για την διευκόλυνση της πρόσβασης των πιστών και επισκεπτών.

2.5 Πολιτισμός & Παράδοση

Τα ήθη τα έθιμα και οι πολιτιστικές παραδόσεις σε συνδυασμό με την γλώσσα και την θρησκεία, αποτελούν την ταυτότητα ενός τόπου, ενός λαού και εντέλει ενός έθνους. Μέσα από τα παραπάνω αναδεικνύεται ο πολιτισμός και η μοναδικότητα κάθε κοινωνικής οντότητας. Ο συνδυασμός κρίκος ανάμεσα στο παρελθόν, το παρόν, αλλά και το μέλλον κάθε τόπου είναι η πολιτιστική κληρονομιά του που μεταδίδεται διαχρονικά από γενεά σε γενεά!

Η πολιτιστική κληρονομιά του δήμου αλλά και της ευρύτερα περιοχής είναι πολύ πλούσια, με πληθώρα από αρχαιολογικά και θρησκευτικά μνημεία, ένα δείγμα των οποίων παρουσιάστηκαν παραπάνω. Ωστόσο, η περιοχή παρουσιάζει μια εξίσου πλούσια κληρονομιά και σε ήθη και έθιμα. Παρακάτω παρουσιάζονται μερικά από τα σημαντικότερα.

2.6.1 Η Λαϊκή Πολυφωνία και Παραδοσιακοί Λαϊκοί Χοροί στην Περιοχή

Το πολυφωνικό τραγούδι κατέχει ξεχωριστή εθνομουσικολογική θέση στις παραδόσεις της ευρύτερης περιοχής. Η λαϊκή πολυφωνία (ενόργανη και φωνητική) αποτελεί τρόπο έκφρασης, και διασκέδασης για τους κατοίκους της περιοχής εδώ και αιώνες. Είναι πολύ δύσκολο να βρούμε τις ρίζες και τα ίχνη, στα βάθη των αιώνων αυτού του τρόπου έκφρασης μέσω της μουσικής πολυφωνίας, όπου σύμφωνα με τους μελετητές αυτή η μορφή τραγουδίσματος είναι αρχαία. Σήμερα στην περιοχή δραστηριοποιούνται αρκετοί πολιτιστικοί σύλλογοι που ασχολούνται με την μουσικοχορευτική παράδοση του τόπου. Μέσω αυτών δίνεται η ευκαιρία και στις νέες γενιές να γνωρίσουν την λαϊκή πολυφωνία, η οποία αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του πολιτιστικού πλούτου της περιοχής.

Οι παραδοσιακοί χοροί επίσης κατέχουν ιδιαίτερη θέση στα πολιτιστικά δρώμενα της περιοχής μελέτης. Ο λαϊκός χορός στην ευρύτερη περιοχή συνδέεται άρρηκτα με το τραγούδι, και για τους ντόπιους αυτός ο τρόπος έκφρασης αποτελεί λαϊκή τέχνη και κομμάτι της ιδιαίτερης ταυτότητά τους. Η λαϊκή μουσική, το τραγούδι και ο χορός μεταδίδονται στις νέες γενιές, με διάφορους τρόπους, αλλά τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι, οι γάμοι τα πανηγύρια και τα φεστιβάλ που γίνονται στην περιοχή.

2.6.2 Πανηγύρια και Φεστιβάλ

Τα πανηγύρια στην περιοχή είναι αφορμή για “Γλέντι” χαρά και συγκίνηση, που οδηγούν τους ντόπιους στην ένωση την συνύπαρξη και τον συγχρωτισμό. Τα πανηγύρια αποτελούν τόπο συνάντησης για τις παλιές αλλά και τις νέες γενιές. Στην περιοχή ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες σχεδόν κάθε βράδυ, σε κάποιο χωριό, γίνεται και ένα πανηγύρι. Τις εκδηλώσεις αυτές τις οργανώνουν οι ντόπιοι τις περισσότερες φορές για θρησκευτικούς λόγους προς τιμήν κάποιου Αγίου, αλλά και για κοινωνικούς σκοπούς. Οι κάτοικοι αυτών των χωριών αρκετές φορές οργανώνουν τέτοιες εκδηλώσεις με σκοπό να συγκεντρωθούν πόροι για την υλοποίηση κάποιων έργων υποδομής στα χωριά τους ή και για φιλανθρωπικούς σκοπούς. Παρακάτω παρουσιάζονται μερικά από τα χαρακτηριστικότερα:

- Το Πανηγύρι τις Παναγίας

Στην περιοχή υπάρχουν αρκετές εκκλησίες η οποίες έχουν φτιαχτεί προς τιμήν της Παναγίας. Έτσι τον δεκαπενταύγουστο διοργανώνονται αρκετά πανηγύρια, τα χαρακτηριστικότερα είναι: το πανηγύρι στο εξωκλήσι της Παναγίας στην “Σερονία”, στην Παναγία του Κώσταρι, στην πλατεία της Δίβρης, κ.α.

Εικόνα. 2-20: Το πανηγύρι της Παναγίας στην Πλατεία της Δίβρης
Πηγή: Δήμος Φοινίκης - <https://neb.gr/node/4972>

- Το Πανηγύρι τις του Αγίου Κοσμά στην Λιβαδειά

Το πανηγύρι του Αγίου Κοσμά στην Λιβαδειά είναι ένα από τα μεγαλύτερα που γίνονται στο δήμο. Η Λιβαδειά αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κέντρα του δήμου από την άποψη της εμπορευματικής κίνησης και των πολιτιστικών δρώμενων. Έτσι τον Αύγουστο, προς τιμήν του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού, οι κάτοικοι διοργανώνουν ένα από τα μεγαλύτερα πανηγύρια στην περιοχή. Το κέντρο του χωριού μπροστά από την εκκλησία αλλά και όλα τα καταστήματα εστίασης πλημμυρίζουν από κόσμο που έρχεται όχι μόνο από τα άλλα χωριά του δήμου αλλά από όλη την περιοχή ευρύτερα. Μέσα από αυτές τις δραστηριότητες αναβιώνουν και τα τοπικά ήθη και έθιμα, μέσα από την θρησκεία, το χορό, και το τραγούδι.

Εικόνα. 2-21: Πανηγύρι Αγίου Κοσμά Λιβαδειά
Πηγή: <https://www.ekklisiaonline.gr/nea/panigyri-ston-agio-kosma-livadias/>

- Το Πανηγύρι 15 Αύγουστου στο Αλύκου

Κάθε χρόνο στις 15 Αυγούστου το βράδι στην κεντρική πλατεία του χωριού οι κάτοικοι διοργανώνουν ένα μεγαλοπρεπές πανηγύρι. Πλήθος κόσμου συρρέει από όλη την επικράτεια και απολαμβάνει την μουσική, το χορό και τα τοπικά εδέσματα που οι γυναίκες του χωριού, νέες και ποιο μεγάλες, ετοιμάζουν για να προσφέρουν στον κόσμο. Το πανηγύρι αυτό έχει πάρει την μορφή εθίμου, καθώς έχει καθιερωθεί εδώ και πολλά χρόνια, και αποτελεί αφορμή για τους ντόπιους, οι οποίοι έχουν μεταναστεύσει στην Ελλάδα, να επιστρέφουν στον τόπο τους, καθώς αυτό το πανηγύρι όπως και τα περισσότερα στην περιοχή, διοργανώνονται από τους νέους και τις νέες που ζουν στις πατρογονικές τους εστίες, σε συνεργασία με αυτούς που ζουν και εργάζονται στο εξωτερικό..

*Εικόνα. 2-22: Πανηγύρι στην κεντρική πλατεία στο Αλύκου
Πηγή: Google*

Τα πανηγύρια σε αυτά τα χωριά αποτελούν κοσμικά γεγονότα, όπου όλο το χωριό συνεισφέρει ώστε να πραγματοποιηθούν. Επίσης αποτελούν κίνητρο για αρκετούς, οι οποίοι ζουν και εργάζονται μακριά από τα χωριά τους, να τα επισκέπτονται να προσφέρουν και να διασκεδάζουν μαζί με τους συντοπίτες τους. Ένα ακόμα όφελος μέσα από τα πανηγύρια για την τοπική κοινωνία είναι και η οικονομική δραστηριότητα που επέρχεται μέσα από αυτά. Οι εκδηλώσεις αυτές αποτελούν μια οικονομική ανάσα για πολλά καταστήματα εστίασης που λειτουργούν στα χωριά αυτά, καθώς η κίνηση τους χειμερινούς μήνες είναι πολύ μειωμένη και με δυσκολία ανταπεξέρχονται στις υποχρεώσεις τους.

- Το Λαογραφικό Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών και Μουσικής «Ήπειρος, Ρίζες Αναλλοίωτες στο Χρόνο»

Το Φεστιβάλ παραδοσιακών χορών και μουσικής, «Ήπειρος, ρίζες αναλλοίωτες στο χρόνο», διοργανώνεται από τον πολιτιστικό σύλλογο “Άγιος Κοσμάς Λιβαδειάς” σε συνεργασία με τον δήμο. Από το 2016, όπου πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά, κάθε χρόνο αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα πολιτιστικά δρώμενα, όχι μόνο για τον δήμο αλλά και για την ευρύτερη περιοχή. Στο φεστιβάλ λαμβάνουν μέρος κάθε χρόνο πολυάριθμα μουσικοχορευτικά γκρουπ από όλη την Χώρα από την ευρύτερη περιοχή αλλά και πάρα πολλά από όλη την Ελλάδα. Το φεστιβάλ διεξάγεται στον χώρο του πολιτιστικού κέντρου “Κατίνα Παπά” στην Λιβαδειά, κάθε χρόνο στις 17 – 18 Αυγούστου.

Εικόνα. 2-23: Λαογραφικό Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών – Λιβαδειά
Πηγή: Π.Σ. Άγιος Κοσμάς Λιβαδειάς

Εικόνα. 2-24: Λαογραφικό Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών – Λιβαδειά
Πηγή: Π.Σ. Άγιος Κοσμάς Λιβαδειάς

2.6 Φυσικό Περιβάλλον

2.6.1 Κλίμα

Το κλίμα στην επικράτεια του δήμου Φοινίκης και ευρύτερα της περιοχής είναι εύκρατο μεσογειακό. Τα καλοκαίρια είναι δροσερά με φυσιολογικές για την εποχή θερμοκρασίες που κυμαίνονται από 20 βαθμούς Κελσίου έως και 35-38 τις πιο ζεστές ημέρες του καλοκαιριού. Ο χειμώνας είναι ήπιος, με θερμοκρασίες που ελάχιστες φορές κατεβαίνουν κάτω από το 0 βαθμούς Κελσίου, και κυρίως στις ορεινές περιοχές του δήμου, όπου παρόλα αυτά οι χιονοπτώσεις δεν είναι συχνό φαινόμενο ακόμα και στις πιο ψηλές βουνοκορυφές. Οι βροχοπτώσεις είναι αρκετές κατά την διάρκεια του χειμώνα, με μέσο ετήσιο ύψος που ανέρχεται στα 700-900 χιλιοστά. Οι άνεμοι στις πεδινές περιοχές χαρακτηρίζονται ήπιας έντασης με μέση ταχύτητα που κυμαίνεται από 0 - 6m/s, αντίθετα με τις ορεινές όπου εκεί οι άνεμοι είναι ισχυρότεροι, αγγίζοντας σε ορισμένες περιπτώσεις έως και τα 10 μποφόρ.

2.6.2 Μορφολογία

Το ανάγλυφο της επικράτειας του Δήμου Φοινίκης είναι ποικιλόμορφο, καθώς οι οροσειρές, τα φαράγγια οι κοιλάδες και οι λόφοι, διαδέχονται η μια την άλλη, δημιουργώντας έτσι μια εναλλασσόμενη ποικιλομορφία. Η πεδιάδα του “βούρκου”, η οποία ξεκινά από την κοινότητα της Φοινίκης και τα σύνορα της με τις πόλεις του Δελβίνου και των Αγίων Σαράντα, και εκτείνεται μέχρι την κοινότητα του Βαγκαλατίου στα σύνορα της διοικητική ενότητα Λιβαδειάς με τον δήμο Κονίσπολης, είναι η μεγαλύτερη πεδιάδα του δήμου. Η κοιλάδα του “βούρκου” συμπεριλαμβάνεται στην επικράτεια σχεδόν όλων των διοικητικών ενότητων με μόνη εξαίρεση την ενότητα της Δίβρης. Άλλες μικρότερες κοιλάδες ωστόσο συναντώνται σε όλη την επικράτεια. Παρόλα αυτά το μεγαλύτερο μέρος του δήμου καταλαμβάνεται από το λοφώδες και ορεινό τμήμα, καθώς περιβάλλεται περιμετρικά από οροσειρές και βουνά. Τα κυριότερα βουνά είναι: η Στουγάρα, Πολίστα, Σεντενίκου, Δριάνι, το Πλατύ Βουνό, το Διβροβούνι, η Μαλίνα, η Μιλιά κ.λπ. Το ψηλότερο βουνό είναι η Στουγάρα με περίπου 2000 μέτρα πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας.

2.6.3 Υδρολογικά Στοιχεία

Στην επικράτεια του δήμου υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός από λίμνες και ποτάμια, τα οποία είναι διάσπαρτα σε όλες τις διοικητικές ενότητες. Χαρακτηριστικότερα παραδείγματα αυτόν δίνονται στη συνέχεια. Οι συγκεκριμένοι υγρότοποι είναι αξιόλογοι όχι μόνο από την άποψη της φυσικής ομορφιάς, αλλά και από αυτή της πλούσιας βιοποικιλότητάς τους, καθώς επίσης και της προστιθέμενης αξίας που δίνουν στο δήμο από την άποψη της τουριστικής και οικονομικής δραστηριότητας.

- Γαλάζιο Μάτι (Blue Eye)

Η περιοχή Blue Eye (Γαλάζιο Μάτι) αποτελεί προστατευόμενη περιοχή «Μνημείο Φυσικής Κληρονομιάς» και χαρακτηρίζεται από σπάνια ομορφιά και πλούσια βιοποικιλότητα, περιτριγυρισμένη από πλατάνια και πολύ πράσινο λόγω της βλάστησης. Είναι ένας από τους σημαντικότερους πόλους έλξης τουριστών στην περιοχή. Η περιοχή αυτή βρίσκεται 2 χλμ. από την εθνική οδό αγίων Σαράντα-Αργυρόκαστρου, στο χωριό Κρόνγκοι. Στην περιοχή υπάρχει και ομώνυμο τουριστικό σημείο. Επίσης από το Γαλάζιο Μάτι πηγάζει και ο ποταμός της Μπίστριτσας, ο οποίος διασχίζει τον δήμο από τις πηγές του μέχρι και την εκβολή του στο Ιόνιο πέλαγος.

Εικόνα. 2-25: Γαλάζιο Μάτι – Μεσοπόταμο
Πηγή: Google

Λίμνη Βουθρωτού (“Θαλασσοπούλα”)

Στην δυτική πλευρά, ο Δήμος βρέχεται επίσης και από τη λίμνη Βουθρωτού, όπου στο κέντρο της βρίσκεται και το εθνικό πάρκο του Βουθρωτού με το αρχαίο θέατρο. Η “θαλασσοπούλα”, όπως την χαρακτήριζαν οι παλαιότεροι, είναι αλμυρή λιμνοθάλασσα που βρίσκεται νότια των Αγίων Σαράντα και συνδέεται με το Ιόνιο Πέλαγος. Είναι περιτριγυρισμένη από πυκνούς δασωμένους λόφους, βραχώδεις ακτές και τροφοδοτείται από αλμυρό και γλυκό νερό. Η λίμνη έχει μήκος 7,1 χλμ. και πλάτος 3,3 χλμ., με επιφάνεια 16 τ.χλ. Το μέγιστο βάθος της είναι 24,4 μ. Στα νότια, το κανάλι Βιβάρει συνδέει τη λιμνοθάλασσα με το Ιόνιο.

*Εικόνα. 2-26: Λίμνη Βουθροτού
Πηγή: Νεολαία Βορειοηπειρωτών*

Επίσης την επικράτεια του Δήμου διαρρέουν τα ποτάμια: της Μπίστριτσας που ρέει εξ ολοκλήρου στην επικράτειά του με μήκος περίπου 18 χλμ., ο ποταμός Καλάσα με μήκος περίπου 8χλμ, ο ποταμός της Πάβλας που είναι το διαχωριστικό σύνορο με τον δήμο Κονίσπολης με μήκος περίπου 20 χλμ. και ο ποταμός της Ναβαρίτσας με μήκος 15 χλμ.

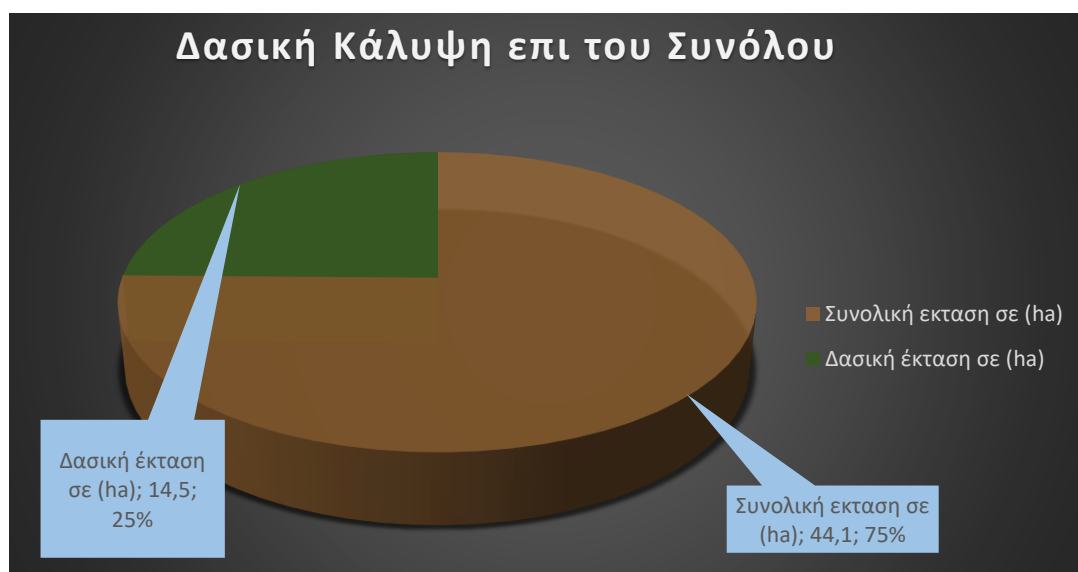
Η Αλβανία χαρακτηρίζεται ως χώρα που πλήττεται συχνά από πλημμυρικά φαινόμενα. Κυρίως τα ποτάμια που έχουν προκαλέσει μέχρι σήμερα πλημμύρες σημαντικού μεγέθους είναι οι ποταμοί Δρίνος-Μπούνα και Βγιόσα. Όσον αφορά τους ποταμούς που διασχίζουν την επικράτεια του Δήμου, οι περιπτώσεις πλημμυρών είναι πιο σπάνιες. Ιστορικό πλημμυρών έχουν οι ποταμοί της Μπίστριτσας, της Πόβλας, και της Καλάσας που σηκώθηκαν από τις όχθες τους προκαλώντας πλημμύρες στα γεωργικά εδάφη. Τα τελευταία αρκετά χρόνια ωστόσο δεν έχει παρατηρηθεί κάποιο πλυμμυρικό φαινόμενο στην επικράτεια του δήμου.

2.6.4 Χλωρίδα και Πανίδα

Η επικράτεια του δήμου διαθέτει πολυάριθμους φυσικούς πόρους που αποτελούν προστιθέμενη αξία για την τοπική οικονομία. Οι πόροι αυτοί παρέχουν ευκαιρίες για διαφοροποίηση της οικονομικής δραστηριότητας μέσω της αγροτικής ανάπτυξης και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Οι φυσικοί πόροι καθορίζουν την ανάπτυξη του οικοτουρισμού και του αγροτουρισμού. Η περιοχή προσφέρει εκπληκτικά τοπία και είναι πλούσια σε φυσικές, παραδοσιακές, πολιτιστικές και ιστορικές αξίες.

Το μεσογειακό κλίμα της περιοχής και η μορφολογία της καθορίζουν την πλούσια ποικιλομορφία της χλωρίδας και της πανίδας. Η πεδινή περιοχή του βούρκου καλύπτεται κυρίως από καλλιέργειες όπου κυριαρχούν το καλαμπόκι και τα σιτηρά. Στο λοφώδες και ορεινό τμήμα του δήμου συναντώνται κυρίως, αμπέλια, ελαιώνες, οπωροφόρα δέντρα όπως Μηλιές, Αχλαδιές, Ροδακινιές, Κερασιές, Καστανιές κ.λπ. καθώς και δάση βελανιδιάς. Επιπλέον στην ορεινή περιοχή, η οποία κατέχει το μεγαλύτερο μέρος της επικράτειας του δήμου και βρίσκεται σε υψόμετρο άνω των 400μ, κυριαρχούν τα βοσκοτόπια και τα δάση, ενώ η φυσική βλάστηση χαρακτηρίζεται από μαύρη Πεύκη, Δρυς, Έλατο, Καστανιά, Αρκεύθου κ.λπ.

Τα δάση αντιπροσωπεύουν ένα σημαντικό φυσικό οικοσύστημα, με μεγάλη έκταση και πλούσια βιοποικιλότητα. Η έκτασή τους φτάνει τα 14.500 h, δηλαδή το 25% της συνολικής έκτασης του δήμου. Οι δασικές εκτάσεις του δήμου κατά κύριο λόγο βρίσκονται στις διοικητικές ενότητες Μεσοποτάμου, Δίβρης καθώς και στη διοικητική ενότητα Λιβαδειάς. Οι φυσικοί βοσκοτόποι και τα λιβάδια καλύπτουν σημαντική έκταση. Στο Διάγραμμα 2-2 απεικονίζεται η δασική έκταση επί του συνόλου της επικράτειας.

Διάγραμμα. 2-2: Δασική κάλυψη επί του συνόλου της επικράτειας
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Τα φαρμακευτικά φυτά αιθέριων ελαίων αντιπροσωπεύουν έναν ακόμη φυσικό πόρο της περιοχής. Υπάρχει ποικιλία από αυτά στην περιοχή, με πιο συνηθισμένα το φασκόμηλο και το τσάι του βουνού. Η συλλογή αυτών των φυτών μπορεί να αντιπροσωπεύει μια οικονομική δραστηριότητα του τοπικού πληθυσμού που ζει στο λοφώδες ορεινό τμήμα.

Η πανίδα της περιοχής καθορίζεται και αυτή από τον μεσογειακό της χαρακτήρα. Έτσι στην επικράτεια του δήμου απαντώνται διάφορα είδη πανίδας, όπως πεδινών ημιορεινών και ορεινών οικοσυστημάτων. Στις πεδινές περιοχές εντοπίζονται είδη

όπως αλεπού, λαγός, χελώνες, κουνάβια, σκαντζόχοιρος κ.λπ. καθώς και πτηνά όπως, κοτσύφια, μπεκάτσες, τσίχλες. Στις ημιορεινές και ορεινές περιοχές απαντώνται είδη όπως, αγριογούρουνο, ελάφια, λύκοι, καθώς και πτηνά όπως, πέρδικα και αετός. Επιπρόσθετα στην περιοχή εκτός από την άγρια πανίδα υπάρχουν και οικόσιτα, όπως γιδοπρόβατα, όρνιθες, βοοειδή. Μια άλλη δραστηριότητα η οποία αναπτύσσεται είναι και αυτή της μελισσοκομίας.

2.7 Ανθρωπογενές Περιβάλλον

2.7.1 Πληθυσμιακά Στοιχεία

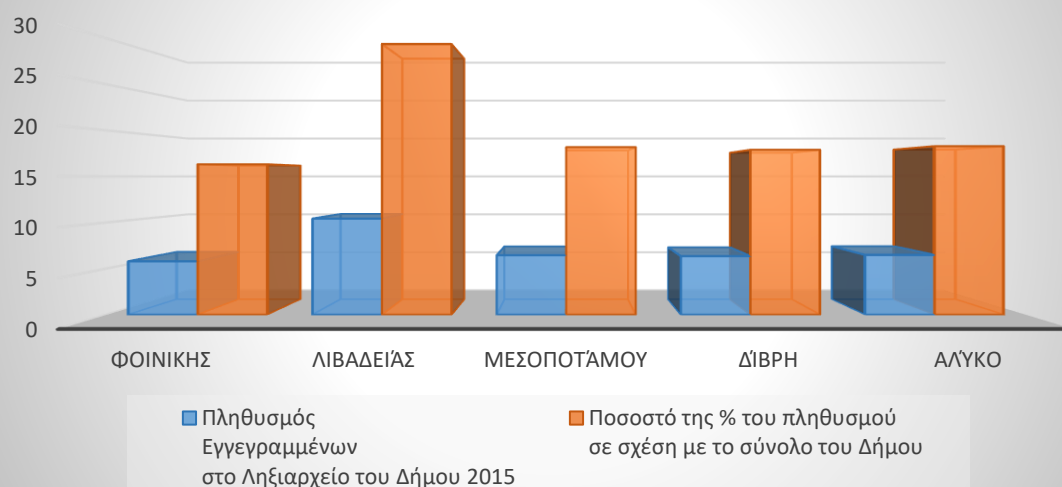
Ο πληθυσμός του Δήμου στην συντριπτική του πλειοψηφία ανήκει στην ελληνική μειονότητα και αυτό τον καθιστά κυρίως ομοιογενή πληθυσμό. Ορισμένες διοικητικές ενότητες του δήμου έχουν χαρακτηριστεί από έντονες δημογραφικές αλλαγές, ως αποτέλεσμα της μετανάστευσης του Ελληνικού μειονοτικού πληθυσμού κυρίως στην Ελλάδα .

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ληξιαρχείου του Δήμου (2015) τα οποία παρουσιάζονται στον Πίνακα 2-3, ο πληθυσμός του δήμου αναφέρεται σε 35.518 κατοίκους. Η διοικητική ενότητα Λιβαδειάς είναι η ενότητα με τον μεγαλύτερο αριθμό εγγεγραμμένων 10,424 κάτοικοι, που αποτελεί το 29% του πληθυσμού του δήμου. Οι άλλες τέσσερις ενότητες αντιπροσωπεύουν περίπου το ίδιο ποσοστό του πληθυσμού (16-18%). Στο Διάγραμμα 2-3 φαίνονται τα ποσοστά του πληθυσμού κάθε ενότητας σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό του Δήμου.

Διοικητικές Ενότητες	Πληθυσμός Εγγεγραμμένων στο Ληξιαρχείο του Δήμου 2015	Αρ. Οικογενειών	Ποσοστό της % του πληθυσμού σε σχέση με το σύνολο του Δήμου
Φοινίκης	5,795	1,867	16,32%
Λιβαδειάς	10,424	2,787	29,35%
Μεσοποτάμου	6,456	1,825	18,18%
Δίβρη	6,352	1,781	17,88%
Αλύκου	6,491	1,843	18,28%
Σύνολο	35,518	10,103	100%

Πίνακας. 2-3: Πληθυσμός Ανά Διοικητική Ενότητα (Ληξιαρχείο 2015)
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Πληθυσμός Ανά ενότητα % 2015

Διάγραμμα. 2-3: Ποσοστά Πληθυσμού Ανά Ενότητα σε Σχέση με το Σύνολο του Πληθυσμού στο Δήμο
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

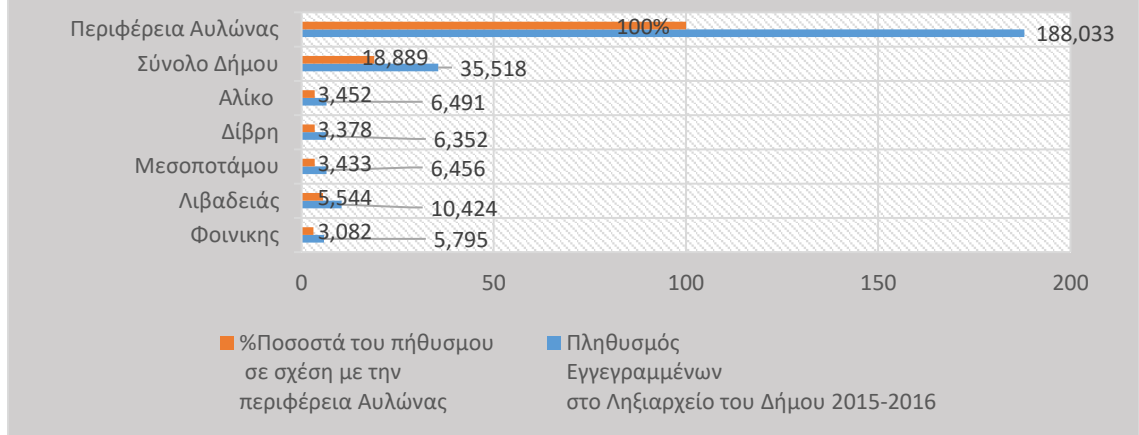
Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η πληθυσμιακή κατάταξη του δήμου Φοινίκης σε σχέση με την Περιφέρεια Αυλώνας και το συνολικό πληθυσμό της Χώρας. Με βάση τα στοιχεία που διαθέτουμε και φαίνονται στον Πίνακα 2-4 παρατηρείται, ότι ο Δήμος Φοινίκης είναι ένας μικρός δήμος, με τον πληθυσμό του να είναι κατανομημένος ισόποσα σε όλες τις διοικητικές ενότητες με μόνη εξαίρεση την διοικητική ενότητα Λιβαδειάς, η οποία κατέχει και το μεγαλύτερο ποσοστό. Για την καλύτερη κατανόηση των δεδομένων τα στοιχεία του Πίνακα 2-4 παρουσιάζονται και στα παρακάτω διαγράμματα (Διαγράμματα 2-4 και 2-5).

Διοικητικές Ενότητες	Πληθυσμός Εγγεγραμμένων στο Ληξιαρχείο του Δήμου 2015-2016	%Ποσοστά του πληθυσμού σε σχέση με την περιφέρεια Αυλώνας	%Ποσοστά του πληθυσμού σε σχέση με την Χώρα
Φοινίκης	5,795	3,08%	0,20%
Λιβαδειάς	10,424	5,54%	0,36%
Μεσοποτάμου	6,456	3,43%	0,22%
Δίβρη	6,352	3,38%	0,22%
Αλύκου	6,491	3,45%	0,23%
Σύνολο Δήμου	35,518	18,89%	1,24%
Περιφέρεια Αυλώνας	188,033	100%	6,5%
Σύνολο χώρας	2875,592		100%

Πίνακας. 2-4: Πληθυσμιακά δεδομένα Δήμου σχετικά με την Περιφέρεια και το σύνολο της Χώρας
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

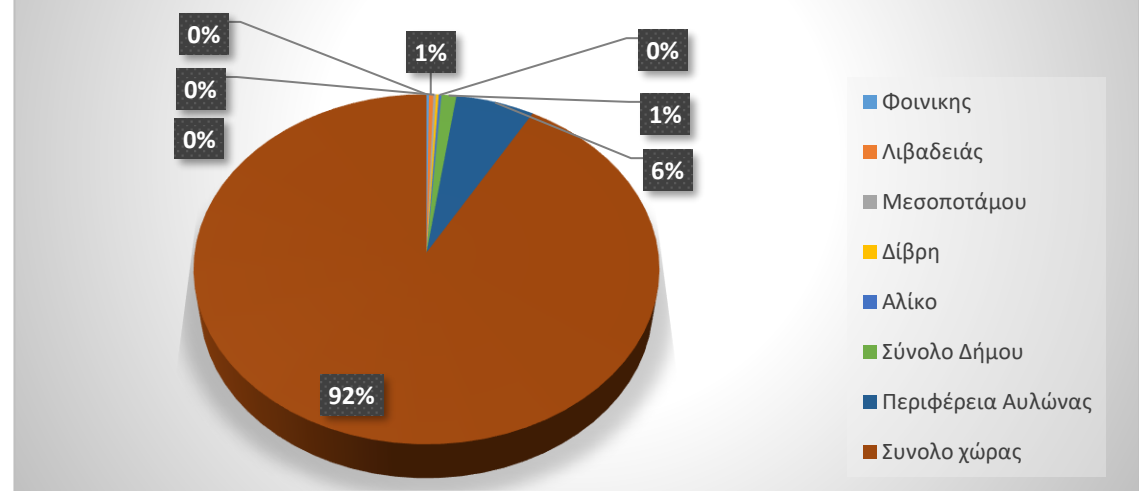

Ο Πληθυσμός του Δήμου σε Σχέση με την Περιφέρεια

Διάγραμμα. 2-4: Ο Πληθυσμός του Δήμου σε Σχέση με την Περιφέρεια
 Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Ο Πληθυσμός του Δήμου και της Περιφέρειας σε Σχέση με την το Σύνολο της Χώρας

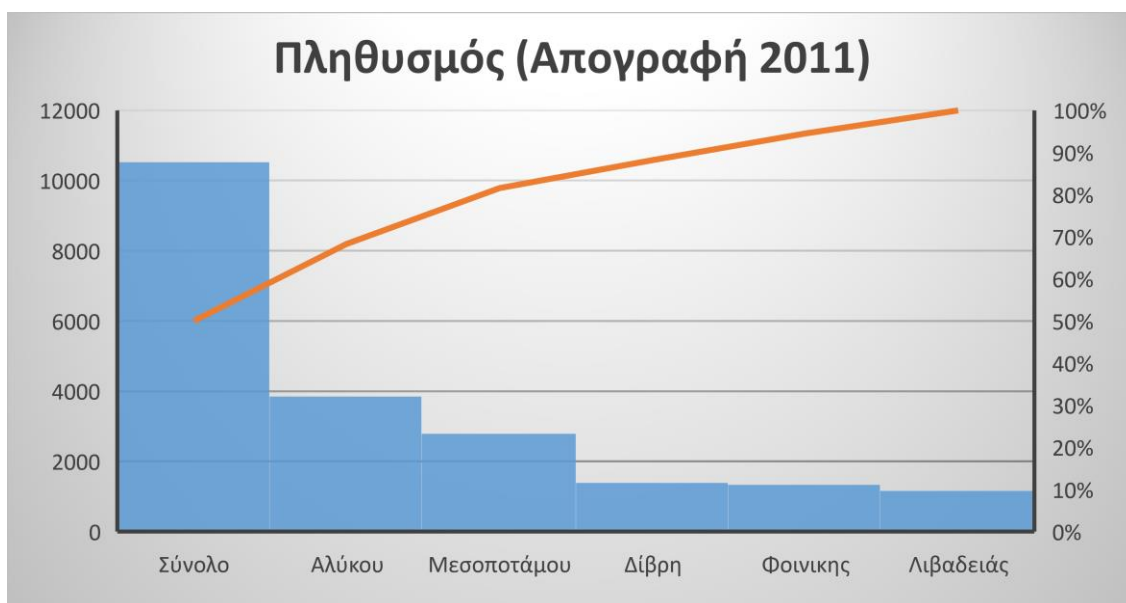
Διάγραμμα. 2-5: Ο Πληθυσμός του Δήμου και της Περιφέρειας σε σχέση με την Χώρα
 Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Ο πληθυσμός του δήμου σύμφωνα με την Απογραφή του 2011 είναι 10529 κάτοικοι, ο αριθμός αυτός αναφέρεται στον μόνιμο πληθυσμό. Τα στοιχεία της απογραφής παρουσιάζονται στον Πίνακα 2-5, καθώς και στο Διάγραμμα 2-6. Με βάση τα δεδομένα που έχουμε από την απογραφή, παρατηρούμε ότι υπάρχει μεγάλη απόκλιση του πληθυσμού συγκριτικά με το ληξιαρχείο του δήμου. Αυτό συμβαίνει καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού έχει μεταναστεύσει κυρίως στην Ελλάδα αλλά και σε όλο τον κόσμο, και στο ότι μεγάλο μέρος του πληθυσμού που ανήκει στην Ελληνική Μειονότητα δεν συμμετείχε στην απογραφή.

Διοικητικές Ενότητες	Πληθυσμός (απογραφής 2011)	Ποσοστό της % του πληθυσμού σε σχέση με το σύνολο του Δήμου
Φοινίκης	1333	12,66%
Λιβαδειάς	1165	11,06%
Μεσοποτάμου	2786	26,46%
Δίβρη	1396	13,26%
Αλύκου	3849	36,56%
Σύνολο	10529	100%

Πίνακας. 2-5: Ο Πληθυσμός του Δήμου σύμφωνα με την απογραφή του 2011

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

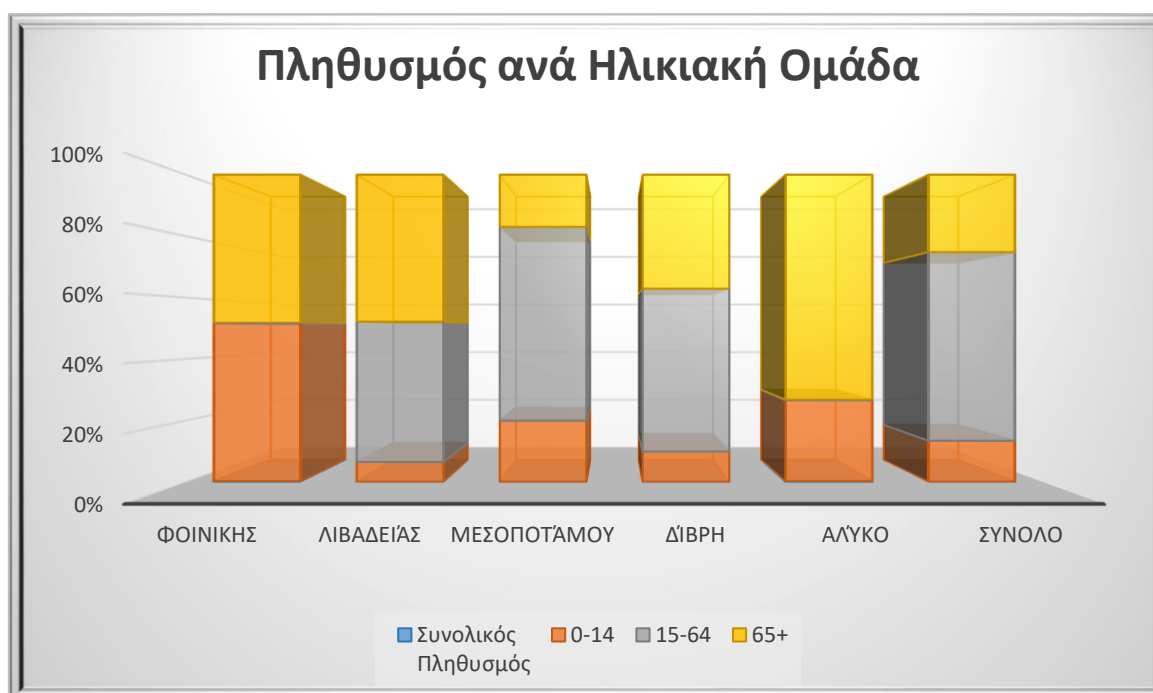
Διάγραμμα. 2-6: Πληθυσμιακά δεδομένα σύμφωνα με την απογραφή του 2011

Πηγή: Δήμος Φοινίκης – Ίδια επεξεργασία

Στον παρακάτω Πίνακας 2-6, καθώς και στο Διάγραμμα 2-7 παρουσιάζεται ο πληθυσμός του δήμου σύμφωνα με την απογραφή του 2011 ανά ηλικιακή ομάδα. Με βάση τα δεδομένα του πίνακα διαπιστώνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού καταλαμβάνει η ηλικιακή ομάδα 15-65 με ποσοστό που αγγίζει το 61%, ακολουθεί η ομάδα 65+ με ποσοστό 25% και τέλος η ομάδα 0-14 με 13%. Με βάση τα στοιχεία που παρατίθενται παρατηρείται το ποσοστό της ηλικιακής ομάδας 0-14 είναι αρκετά μικρό σε σχέση με τις άλλες ηλικιακές ομάδες, στοιχείο που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο πληθυσμός ακολουθεί πορεία γήρανσης. Ένα ακόμα στοιχείο που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και σε αυτήν την περίπτωση, είναι αυτό της αποχής του μειονοτικού πληθυσμού από την απογραφή.

Πληθυσμιακά Δεδομένα ανά Ηλικιακή Ομάδα				
Διοικητικές Ενότητες	Συνολικός Πληθυσμός	0-14	15-64	65+
Φοινίκης	3,849	692	2,507	650
Λιβαδειάς	1,396	90	638	668
Μεσοποτάμου	1,333	265	841	227
Δίβρη	1,165	115	617	433
Αλύκου	2,786	244	1,862	680
Σύνολο	10,529	1406	6465	2658
<i>% Ποσοστό</i>		<i>13,3%</i>	<i>61,4%</i>	<i>25,3%</i>

Πίνακας. 2-6: Πληθυσμιακά Δεδομένα ανά Ηλικιακή Ομάδα
 Πηγή: Δήμος Φοινίκης – Ίδια επεξεργασία

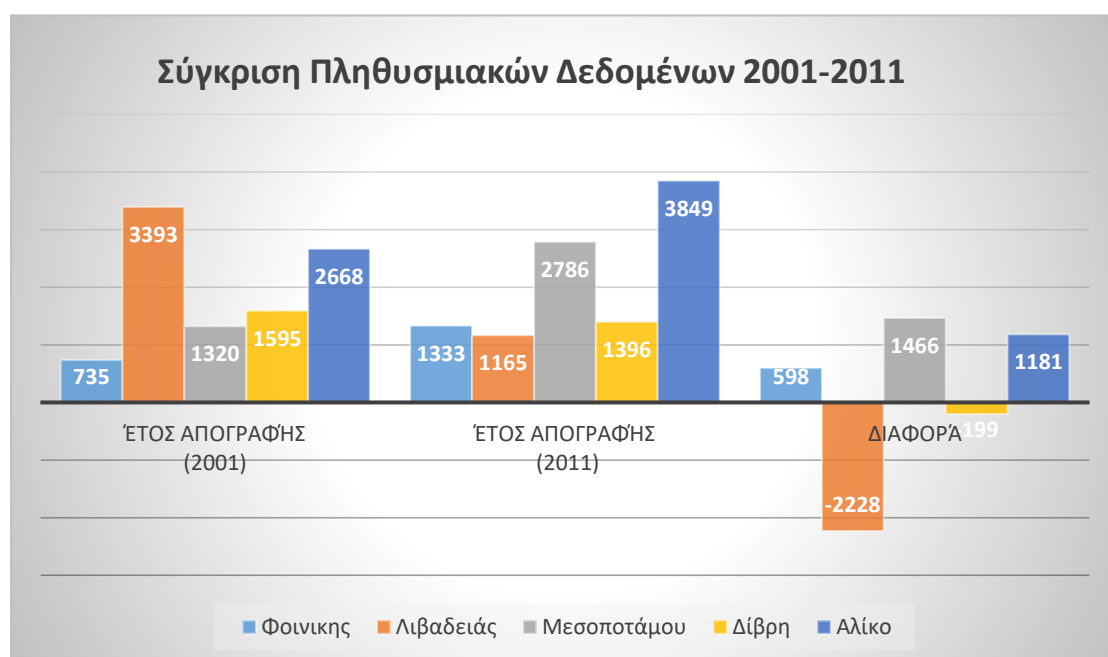

Διάγραμμα. 2-7: Πληθυσμιακά Δεδομένα ανά Ηλικιακή Ομάδα
 Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Στον Πίνακα 2-7 και στο Διάγραμμα 2-8 φαίνονται οι διαχρονικές μεταβολές του πληθυσμού του δήμου ανά διοικητική ενότητα για την περίοδο 2001-2011. Οι διοικητικές ενότητες του δήμου, στις οποίες παρατηρούνται οι εντονότερες δημογραφικές αλλαγές, είναι η διοικητική ενότητα Λιβαδειάς όπου το ποσοστό μείωσης του πληθυσμού αγγίζει το 66% για την περίοδο 2001-2011 και η διοικητική ενότητα Δίβρης, η οποία εμφανίζει ποσοστό μείωσης της τάξεως του 12,5%. Αντίθετα στις άλλες τρεις ενότητες παρατηρείται σημαντική αύξηση του πληθυσμού όπου στην περίπτωση της διοικητικής ενότητας Μεσοποτάμου αγγίζει το 111%.

Διοικητικές Ενότητες	Έτος απογραφής (2001)	Έτος απογραφής (2011)	Διαφορά	Διαφορά %
Φοινίκης	735	1333	598	81,4%
Λιβαδειάς	3393	1165	-2228	-65,7%
Μεσοποτάμου	1320	2786	1466	111,1%
Δίβρη	1595	1396	-199	-12,5%
Αλύκου	2668	3849	1181	44,3%
Σύνολο	9711	10529	818	8,4%

Πίνακας. 2-7: Σύγκριση πληθυσμιακών δεδομένων 2001 – 2011
 Πηγή: Δήμος Φοινίκης - Ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα. 2-8: Σύγκριση Πληθυσμιακών Δεδομένων 2001 – 2011
 Πηγή: Δήμος Φοινίκης - Ίδια επεξεργασία

Ο δείκτης για την ηλικία του εργατικού δυναμικού του δήμου είναι ο χαμηλότερος δείκτης στη χώρα, ενώ το πολύ υψηλό ποσοστό των ηλικιωμένων υποδηλώνει γερασμένο πληθυσμό, όταν ο δείκτης αυτός για τη νεαρή ηλικία είναι πολύ χαμηλός. Αυτή η ηλικιακή δομή εξηγείται από τα υψηλά επίπεδα μετανάστευσης του γηγενή πληθυσμού προς την Ελλάδα. Οι περισσότεροι μετανάστες είναι ηλικίας 15-65 ετών, δηλαδή το ενεργό εργατικό δυναμικό και οι νέοι, αφήνοντας πίσω τους ηλικιωμένους.

2.7.2 Απασχόληση

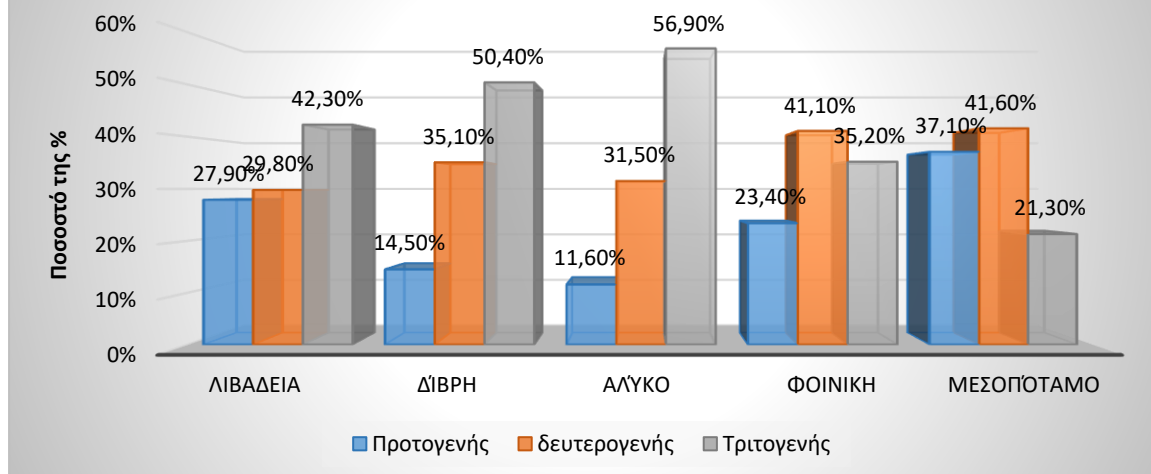
Στον Πίνακα 2-8, καθώς και στο Διάγραμμα 2-9 παρουσιάζονται τα ποσοστά απασχόλησης ανά κατηγορία για κάθε διοικητική ενότητα του δήμου. Παρατηρώντας τον πίνακα διαπιστώνεται πως στις διοικητικές ενότητες Λιβαδειάς, Δίβρης και Αλύκου, το μεγαλύτερο ποσοστό απασχόλησης καταλαμβάνει ο τριτογενής τομέας, ενώ αντίστοιχα στις ενότητες Φοινίκης και Μεσοποτάμου το μεγαλύτερο ποσοστό καταλαμβάνεται από τον δευτερογενή τομέα. Στον ίδιο πίνακα εντοπίζονται επίσης τα χαμηλά ποσοστά απασχόλησης στον πρωτογενή σε όλες τις ενότητες, με μόνη εξαίρεση την ενότητα του Μεσοποτάμου. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί από την κακή κατάσταση των υποδομών όπως: αρδευτικά και αποστραγγιστικά κανάλια, δρόμοι κ.α., όπου στις περισσότερες των περιπτώσεων είναι μη λειτουργικές.

Ο δευτερογενής τομέας καλύπτει σημαντικά ποσοστά απασχόλησης στον δήμο, καθώς στην επικράτειά του δραστηριοποιούνται 282 επιχειρήσεις, κατά κύριο λόγο μικρομεσαίες. Το γεγονός αυτό ενισχύεται κυρίως από την ύπαρξη τις βιομηχανικής ζώνης που υπάρχει στο χωριό Βορινή στην διοικητική ενότητα της Φοινίκης. Το 37% των επιχειρήσεων, 104 στον αριθμό, που δραστηριοποιούνται στην επικράτεια του δήμου εδρεύουν στην ενότητα της Φοινίκης. Οι ενότητες Λιβαδειάς και Μεσοποτάμου έχουν το άλλο 58% των επιχειρήσεων, ενώ στην ενότητα του Αλύκου εντοπίζονται μόνο 20 επιχειρήσεις που κατά κύριο λόγο αφορούν μικρά καταστήματα εστίαση και λιανεμπόριο.

Απασχόληση ανά Κατηγορία				
Δήμος	Διοικητική ενότητα	Πρωτογενής τομέας (%)	Δευτερογενής τομέας (%)	Τριτογενής τομέας (%)
Φοινίκης	Λιβαδειάς	27.9%	29.8%	42.3%
	Δίβρης	14.5%	35.1%	50.4%
	Αλύκου	11.6%	31.5%	56.9%
	Φοινίκης	23.4%	41.4%	35.2%
	Μεσοποτάμου	37.1%	41.6%	21.3%

Πίνακας. 2-8: Απασχόληση Ανά Κατηγορία
 Πηγή: Δήμος Φοινίκης – Ίδια επεξεργασία

Απασχόληση ανά Κατηγορία

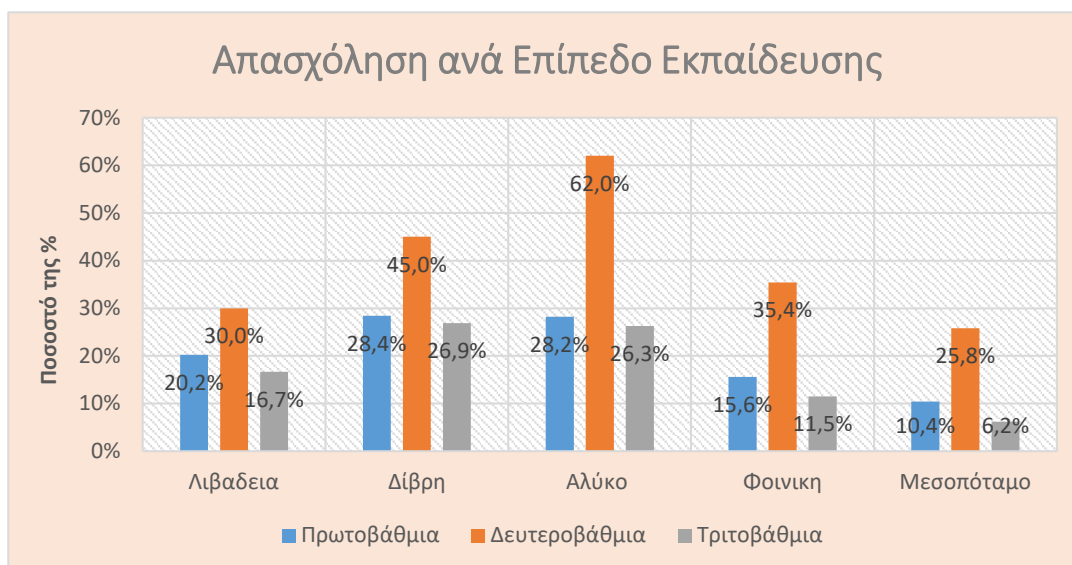
Διάγραμμα. 2-9: Απασχόληση ανά κατηγορία
Πηγή: Δήμος Φοινίκης – ίδια επεξεργασία

Όσον αφορά την απασχόληση αναλόγως με το επίπεδο εκπαίδευσης, τα δεδομένα παρουσιάζονται στον Πίνακα 2-9 και το Διάγραμμα 2-10. Με βάση τα παρακάτω στοιχεία, το μεγαλύτερο ποσοστό απασχόλησης καταλαμβάνεται από την δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ η πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι η κατηγορία με που ακολουθεί. Το χαμηλότερο ποσοστό απασχόλησης εντοπίζεται σε απασχολούμενους με τριτοβάθμια εκπαίδευση, γεγονός αυτό που φανερώνει πως ο πληθυσμός με υψηλότερο επίπεδο ακαδημαϊκής κατάρτισης έχει εγκαταλείψει τον δήμο.

Απασχόληση ανά Επίπεδο Εκπαίδευσης				
Δήμος	Διοικητική Ενότητα	Πρωτοβάθμια(%)	Δευτεροβάθμια (%)	Τριτοβάθμια(%)
Φοινίκης	Λιβαδειάς	20.2%	30%	16.7%
	Δίβρης	28.4%	45%	26.9%
	Αλύκου	28.2%	62%	26.3%
	Φοινίκης	15.6%	35.4%	11.5%
	Μεσοποτάμου	10.4%	25.8%	6.2%

Πίνακας. 2-9: Απασχόληση ανά επίπεδο Εκπαίδευσης
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Απασχόληση ανά Επίπεδο Εκπαίδευσης

Διάγραμμα. 2-10: Απασχόληση ανά επίπεδο εκπαίδευσης
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

2.7.3 Ανεργία

Τα ποσοστά ανεργίας για τον δήμο εμφανίζονται στον Πίνακα 2-10 καθώς και στο Διάγραμμα 2-11. Με ένα μέσο όρο στο 20,56% το ποσοστό ανεργίας του δήμου θεωρείται σχετικά μικρό, όταν ο μέσος όρος για την χώρα είναι 29,3%. Το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας εντοπίζεται στην ενότητα Δίβρης με ποσοστό 28,4% και ακολουθεί η ενότητα Αλύκου με περίπου ίδιο ποσοστό 28,2%, η ενότητα της Λιβαδειάς έχει ποσοστό 20,2%, ενώ οι ενότητες με τα μικρότερα ποσοστά ανεργίας είναι οι ενότητες Φοινίκης και Μεσοποτάμου με 15,6% και 10,4% αντίστοιχα.

Στοιχεία Ανεργίας					
Δήμος	Διοικητική ενότητα	Σύνολο(%)	Νέοι (%)	Άνδρες (%)	Γυναίκες (%)
Φοινίκης	Λιβαδειάς	20.2%	30%	16.7%	27.3%
	Δίβρης	28.4%	45%	26.9%	34.2%
	Αλύκου	28.2%	62%	26.3%	33.4%
	Φοινίκης	15.6%	35.4%	11.5%	31.9%
	Μεσοποτάμου	10.4%	25.8%	6.2%	22.5%

Πίνακας. 2-10: Στοιχεία Ανεργίας στο Δήμο
Πηγή: Δήμος Φοινίκης – Ίδια επεξεργασία

*Διάγραμμα. 2-11: Στοιχεία Ανεργίας στο Δήμο
Πηγή: Ίδια επεξεργασία*

2.8 Οικονομικό Προφίλ του Δήμου

Η τοπική οικονομία του δήμου θα μπορούσε να χαρακτηριστεί μικτή οικονομία. Η οικονομική δραστηριότητα εντοπίζεται σε διάφορους τομείς όπως: γεωργία, βιομηχανία και υπηρεσίες. Επίσης, ο δήμος έχει τεράστιες δυνατότητες ούτως ώστε να προωθήσει και να υποστηρίξει την ανάπτυξη και άλλων τομέων, που μέχρι στιγμής μπορούν να θεωρηθούν ως χαμένες ευκαιρίες. Ένα τέτοιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο τουριστικός τομέας, στις διάφορες εκφάνσεις του. Υπάρχουν μεγάλες δυνατότητες συνδυαστικής εξέλιξης τουρισμού και αγροτικού τομέα μέσω του αγροτουρισμού. Και η ορεινή περιοχή του δήμου έχει σημαντικές δυνατότητες για αγροτική ανάπτυξη, κτηνοτροφία, και εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Σε ότι αφορά την βιομηχανία, αυτή εντοπίζεται κυρίως στην βιομηχανική ζώνη του δήμου, καθώς και σε μικρότερο ποσοστό στις ενότητες Λιβαδειάς και Μεσοποτάμου. Η προνομιακή γεωγραφική θέση του δήμου, καθώς βρίσκεται στο σταυροδρόμι που ενώνει τέσσερις δήμους, Αγίους Σαράντα, Δελβίνου, Αργυρόκαστρου και Δερόπολης, καθώς επίσης και το γεγονός ότι συνορεύει με την Ελλάδα, του δίνουν τεράστιες προοπτικές εξέλιξης όχι μόνο στην βιομηχανία και το εμπόριο αλλά σε όλους τους τομείς ανάπτυξης!

2.8.1 Γεωργία και Κτηνοτροφία

Λόγω της παράδοσης της περιοχής, η γεωργία και η κτηνοτροφία είναι σημαντικοί τομείς για την τοπική οικονομία. Η περιοχή έχει δυνατότητες που εγγυώνται προοπτικές για αγροτική και κτηνοτροφική ανάπτυξη. Σε σημαντική έκταση βρίσκονται βοσκοτόπια, λιβάδια και δάση, που ευνοούν την εκτροφή μικρών ζώων. Η κτηνοτροφική δραστηριότητα εντοπίζεται κυρίως στο ορεινό τμήμα του δήμου, όπου υπάρχουν εκτροφείς γιδοπροβάτων και βοοειδών. Ένας άλλος αρκετά ενεργός κλάδος και με πολλές προοπτικές είναι αυτός της μελισσοκομίας. Η γεωργία στην πεδινή περιοχή χαρακτηρίζεται κυρίως από αμπελοκαλλιέργεια και οπωρώνες, όπως ελαιώνες, καρυδιές, πορτοκαλιές, και μανταρινιές.

Ωστόσο, ο αγροτικός τομέας λόγω πολυάριθμων προβλημάτων, όπως κακές οδικές υποδομές, δυσλειτουργία αρδευτικών και αποστραγγιστικών καναλιών, προβλήματα ιδιοκτησίας, μαζική μετανάστευση ενεργού εργατικού δυναμικού, είναι ένας τομέας που δεν λειτουργεί στο μέγιστο των δυνατοτήτων του. Τα προβλήματα ιδιοκτησίας και η αβεβαιότητα των κατοίκων για τα όρια της γης τους είναι ένα πρόβλημα που κρατά όμηρο την ανάπτυξη αυτού του τομέα. Χρειάζονται επίσης ισχυρά κίνητρα προκειμένου να αυξηθεί το ενδιαφέρον των κατοίκων για επιστροφή στην αγροτική δραστηριότητα.

2.8.2 Βιομηχανία

Σε σημαντικό μέρος της επικράτειας του δήμου, ο κλάδος της βιομηχανίας απασχολεί το μεγαλύτερο ποσοστό του εργατικού δυναμικού. Το γεγονός αυτό ενισχύεται και από το ότι μέρος της επικράτειας του δήμου βρίσκεται κοντά στο δήμο των Αγίων Σαράντα και την Ελλάδα, καθώς επίσης και από το γεγονός ότι ο δήμος διασχίζεται από δύο σημαντικούς άξονες, και συγκεκριμένα από την εθνική οδό Αγίων Σαράντα – συνοριακός σταθμός Μαυροματίου, που συνδέει την χώρα με την Ελλάδα· και από την εθνική οδό Αγίων Σαράντα – Αργυρόκαστρου. Οι δύο αυτοί άξονες είναι κομβικής σημασίας για την ανάπτυξη του δήμου, όχι μόνο για τον βιομηχανικό τομέα και το εμπόριο, καθώς από τους δύο αυτούς άξονες διέρχονται το σύνολο των εμπορευμάτων από την Ελλάδα αλλά και από το λιμάνι των Αγίων Σαράντα, αλλά και για τους άλλους τομείς της οικονομίας. Στην επικράτεια του δήμου έχει αναπτυχθεί και η βιομηχανική ζώνη, που φιλοξενεί πάνω από 100 φυσικά και νομικά πρόσωπα σε εμπορικές μονάδες παραγωγής και μεταποίησης. Οι εργαζόμενοι σε αυτές τις ιδιωτικές επιχειρήσεις ξεπερνούν τα 1000 άτομα. Αυτή η βιομηχανική ζώνη είναι πολύ σημαντική για την τοπική ανάπτυξη, παρέχοντας σημαντικές θέσεις εργασίας στις τοπικές κοινωνίες. Ο αντίκτυπος αυτού του πάρκου είναι ακόμη μεγαλύτερος γιατί παρέχει υποδομές συλλογής και επεξεργασίας γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων.

2.8.3 Τουρισμός

Ο δήμος Φοινίκης διαθέτει πολυάριθμα αρχαιολογικά, πολιτιστικά, και θρησκευτικά αξιοθέατα στην επικράτειά του, που σε συνδυασμό με την φυσική ομορφιά του τοπίου, είναι τα πλεονεκτήματα της περιοχής για τουριστική ανάπτυξη. Ο τουρισμός είναι πιθανό να αποτελέσει ευκαιρία για την οικονομική ανάπτυξη του τοπικού πληθυσμού στο μέλλον. Μέχρι στιγμής, οι διαθέσιμοι πόροι δεν έχουν αξιοποιηθεί πλήρως, λαμβάνοντας υπόψη τον πλούσιο κατάλογο πολιτιστικών και ιστορικών μνημείων.

Ο τουρισμός μπορεί να προωθηθεί και μέσω της συνεργασίας με τον δήμο των Αγίων Σαράντα, ο οποίος αυτή την στιγμή συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό τουριστικής δραστηριότητας στην χώρα, αξιοποιώντας για τον σκοπό αυτό τόσο την εγγύτητα όσο και τις ιστορικές σχέσεις μεταξύ τους. Μέσω αυτής της συνεργασίας μπορούν να δημιουργηθούν τουριστικές διαδρομές στα αξιοθέατα του δήμου, πεζοπορικές διαδρομές κ.α.

Μέσω αυτής της συνεργασίας, αλλά και με μια οργανωμένη τουριστική πολιτική με στόχους και όραμα, η ανάπτυξη μπορεί να επέλθει για όλους τους τομείς. Η τουριστική ανάπτυξη στον δήμο μπορεί να δώσει ώθηση και στους άλλους τομείς, όπως την γεωργία, την κτηνοτροφία, το εμπόριο, κ.α. Συμπερασματικά, η επένδυση στην ανάπτυξη του τουρισμού μπορεί να είναι ο μοχλός ο οποίος θα συμπαρασύρει και τους άλλους τομείς για μια συνολική και βιώσιμη ανάπτυξη στο δήμο.

2.9 Κοινωνικός Εξοπλισμός

2.9.1 Υγεία

Το σύστημα υγείας στον δήμο δεν διαφοροποιείται από την γενική κατάσταση στην χώρα, όπου σε γενικές γραμμές δεν καλύπτει τις ανάγκες του πληθυσμού. Οι υπηρεσίες πρωτοβάθμιας υγείας στην επικράτεια του δήμου καλύπτονται από τα κέντρα υγείας, που βρίσκονται στα κέντρα των διοικητικών ενοτήτων: Λιβαδειάς, Δίβρης, Αλύκου, Φοινίκης και Μεσοποτάμου. Για πιο εξειδικευμένες ιατρικές ανάγκες, οι κάτοικοι ταξιδεύουν στους Αγίους Σαράντα για να λάβουν αυτές τις υπηρεσίες στο νοσοκομείο της πόλης. Συνολικά υπάρχουν 5 κέντρα υγείας. Στα χωριά, οι υπηρεσίες υγείας είναι σχεδόν ανύπαρκτες, στοιχείο που έχει εξελιχθεί σε ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα για την διαβίωση και τελικά την επιβίωση του πληθυσμού, ειδικότερα στις ορεινές περιοχές του δήμου.

2.9.2 Πρόνοια

Η κοινωνική πρόνοια και η στήριξη προς τις ευάλωτες κατηγορίες του πληθυσμού είναι ένα από τα σημαντικότερα έργα και υποχρέωση που καλείται να φέρει εις πέρας η κεντρική και τοπική διοίκηση. Στην περίπτωση του δήμου Φοινίκης, οι απαιτήσεις προς αυτή την κατεύθυνση είναι πολύ μεγάλες. Η δομή του πληθυσμού, που ιδιαίτερα στις ορεινές περιοχές του δήμου είναι κατά κύριο λόγο ηλικιωμένοι, σε συνδυασμό με τις ελλείψεις παροχές υγείας αλλά και τις υποδομές, κάνουν το έργο του δήμου πολύ δύσκολο. Συνολικά στα αρχεία του δήμου είναι καταγεγραμμένοι 972 πολίτες με ειδικές ανάγκες, αριθμός που αποτελεί το 9% του συνολικού πληθυσμού του δήμου. Από το συνολικό αριθμό των 972 πολιτών, παραπάνω από τους μισούς είναι γυναίκες, 543 συγκεκριμένα, δηλαδή το 56% του συνολικού αριθμού. Η διοικητική ενότητα της Δίβρης είναι αυτή με το μεγαλύτερο ποσοστό ατόμων με ειδικές ανάγκες, συγκεκριμένα το 20% του συνολικού πληθυσμού της ενότητας. Ωστόσο και στις άλλες ενότητες το ποσοστό αυτό είναι αυξημένο. Ο δήμος και το γραφείο κοινωνικής προνοίας καταβάλουν μεγάλες προσπάθειες για να μπορέσουν να είναι δίπλα σε αυτή την ευάλωτη κοινωνική ομάδα των πολιτών. Το Γραφείο Πρόνοιας του δήμου σε μηνιαία βάση προσπαθεί να παρέχει, μέσω οργανωμένων δράσεων, φροντίδα σε ηλικιωμένους και άτομα με ειδικές ανάγκες. Ωστόσο τα προβλήματα και οι ανάγκες είναι πάρα πολλά και οι ελάχιστοι πόροι που διατίθενται, σε συνδυασμό με την κακή κατάσταση των υποδομών, καθώς και την ελλιπή ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, δυσχεραίνουν το έργο του δήμου. Ο τομέας αυτός απαιτεί τη λήψη περισσότερων μέτρων και τη θέσπιση δράσεων φροντίδας στις πιο ευάλωτες ομάδες των πολιτών του δήμου. Προς την κατεύθυνση αυτή με την μέριμνα του δήμου θα μπορούσαν να θεσπιστούν και εθελοντικές ομάδες βοήθειας, όπου ο κάθε πολίτης θα μπορούσε να συμμετάσχει και να προσφέρει με κάθε δυνατό τρόπο.

2.9.3 Εκπαίδευση

Σε ότι αφορά την εκπαίδευση στον δήμο, σήμερα λειτουργούν 10 νηπιαγωγεία και Γυμνάσια στα χωριά (γιος Παντελεήμονας, Δίβρη, Ντερμίσι, Ναβαρίτσα, Αλύκου, Βρυώνη, Κρασιά, Μεσοπόταμο, Φοινίκη, και Μουζίνα). Σε επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στην επικράτεια του δήμου λειτουργεί το ενιαίο γυμνάσιο και λύκειο "Λευτέρης Τάλιος" στη Λιβαδειά. Επίσης στο χωριό Μεσοπόταμο λειτουργεί από το 2015 το ιδιωτικό κολλέγιο "Πνοή Αγάπης", με γενικό και τεχνικό λύκειο. Σε ότι αφορά τους υπόλοιπους οικισμούς δεν υπάρχει δυνατότητα εκπαίδευσης καμίας βαθμίδας. Όπου υπάρχει ανάγκη, τα παιδιά μεταφέρονται στην κοντινότερη μονάδα εκπαίδευσης είτε με κάποιο ιδιωτικό μέσο είτε, σε κάποιες περιπτώσεις, με μέσα που παρέχονται από τον δήμο. Η εκπαίδευση στον δήμο διαχρονικά έχει υποστεί μια σταδιακή υποβάθμιση, πολλά νηπιαγωγεία και γυμνάσια που λειτουργούσαν στην επικράτεια έχουν κλείσει λόγω της έλλειψης μαθητών και προσωπικού. Το ενιαίο

γυμνάσιο και λύκειο στην Λιβαδειά, που κάποτε αριθμούσε πάνω από χίλιους μαθητές, αυτή την στιγμή δεν ξεπερνά τους 200 μαθητές σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης. Την κατάσταση αυτή έχουν επηρεάσει σε πολύ μεγάλο βαθμό κυρίως οι μεταναστευτικές ροές του πληθυσμού, καθώς επίσης και η σταδιακή υποβάθμιση του εκπαιδευτικού προσωπικού. Ως αποτέλεσμα, η κατάσταση γίνεται δυσμενέστερη, καθώς επηρεάζει ακόμα περισσότερο την ήδη κακή κατάσταση του δημογραφικού, αφού πολλές οικογένειες αναγκάζονται να μεταναστεύσουν για μια πιο ποιοτική εκπαίδευση για τα παιδιά τους.

2.10 Χρήση Γης

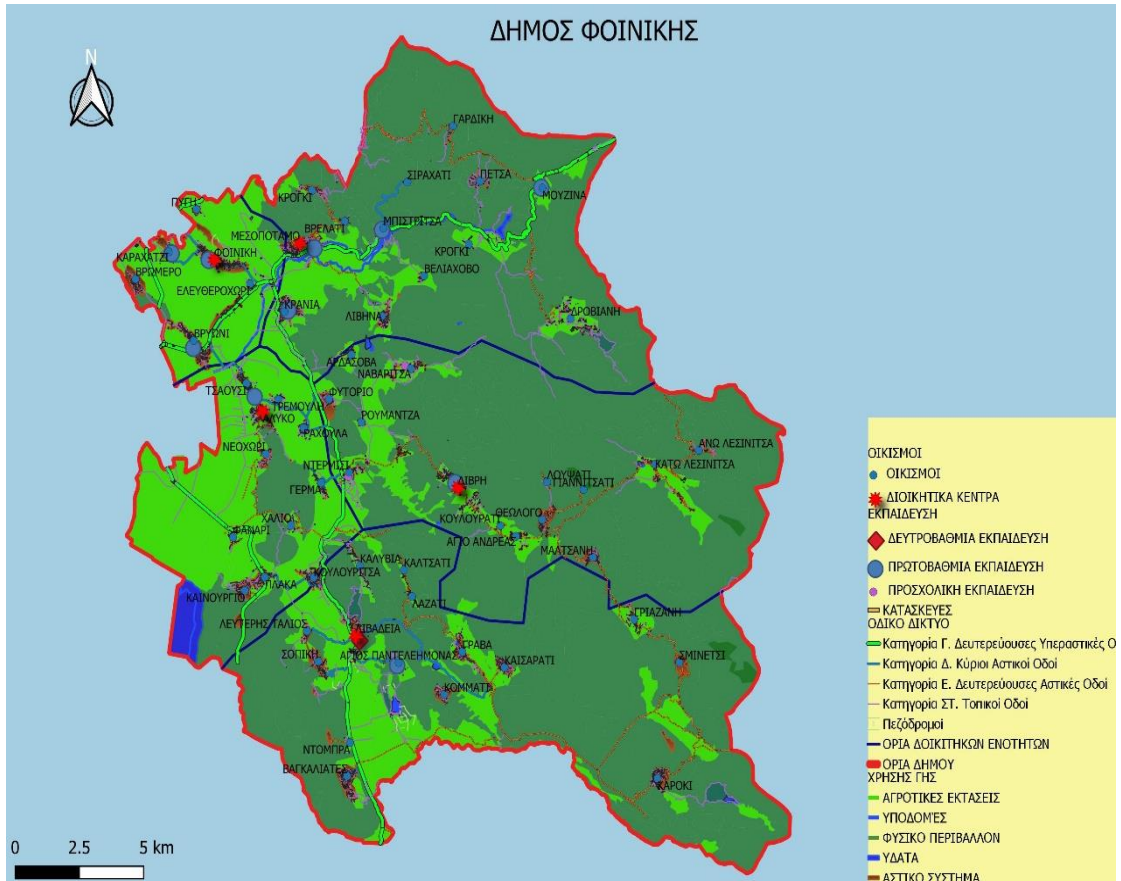
2.10.1 Υφιστάμενες Χρήσης Γης

Από τα στοιχεία που παρουσιάζονται στον Πίνακα 2-11, προκύπτει ότι το φυσικό σύστημα καταλαμβάνει το υψηλότερο ποσοστό στην επικράτεια του δήμου, με το 71% αυτού, ενώ λιγότερη εδαφική έκταση καταλαμβάνεται από υποδομές και επιφανειακά ύδατα, αντίστοιχα κατά 1%. Όπως σημειώνεται, οι γεωργικές εκτάσεις βρίσκονται κυρίως στην κοιλάδα του Βούρκου και στο δυτικό τμήμα του δήμου, και συγκεκριμένα στις διοικητικές ενότητες Αλύκου, Λιβαδειάς και Φοινίκης. Μικρή είναι η αστική συγκέντρωση, όπου διακρίνεται ότι τα κέντρα των διοικητικών ενοτήτων είναι αυτά που καταλαμβάνουν τη μεγαλύτερη έκταση.

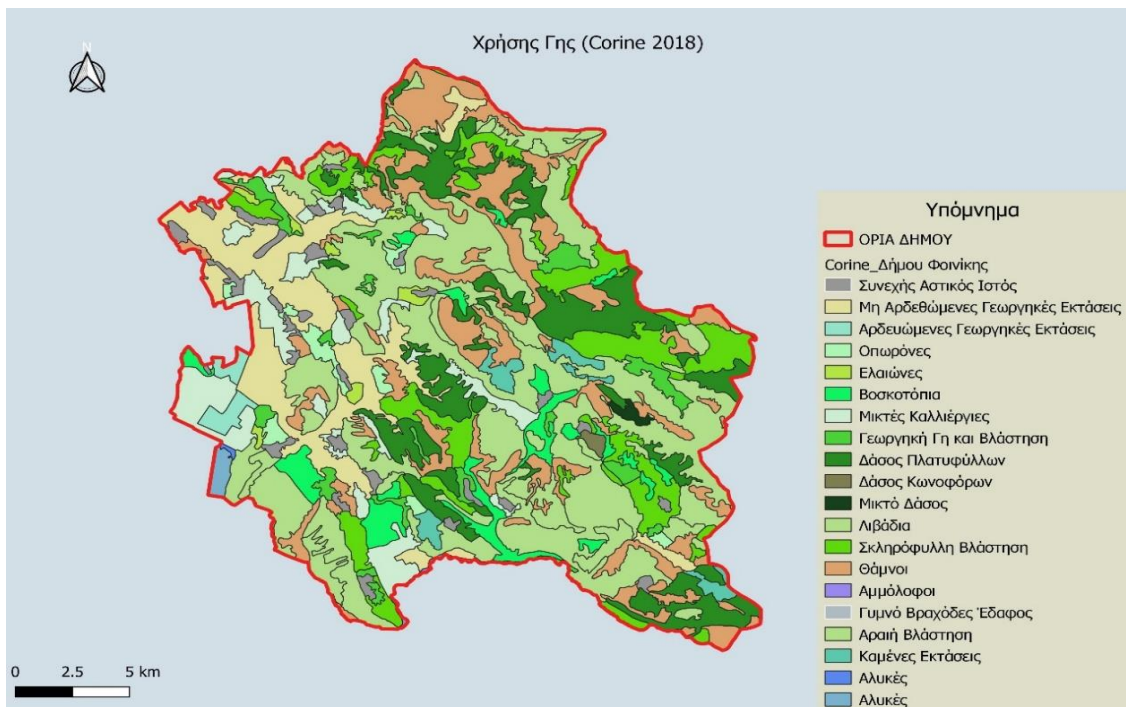
Χρήσης Γης		
Χρήσης γης	Η επιφάνεια, m ²	Ποσοστό %
Γεωργικές εκτάσεις	104329390.36	24%
Υποδομές	4878051.59	1%
Φυσικό περιβάλλον	305089369.83	71%
Υδατικό σύστημα	4331502.49	1%
Αστικό σύστημα	13641644.57	3%
Σύνολο	432269958.86	100%

Πίνακας. 2-11: Χρήσης Γης
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Στον Χάρτη 2-4 φαίνονται οι υφιστάμενες χρήσεις γης στην επικράτεια του δήμου, ενώ αντίστοιχα ο Χάρτης 2-5 απεικονίζει τις χρήσεις με βάση το *Corinne 2018*.

Χάρτης. 2-4: Υφιστάμενες Χρήσης
 Πηγή: Ίδια επεξεργασία σε περιβάλλον QGIS

Χάρτης. 2-5: Χρήσης Corinne 2018
 Πηγή: Ίδια επεξεργασία σε περιβάλλον QGIS

2.11 Δίκτυα και Υποδομές

2.11.1 Οδικό Δίκτυο και μεταφορές

Σε γενικές γραμμές, ο δήμος Φοινίκης χαρακτηρίζεται από ένα φτωχό οδικό δίκτυο, στο οποίο δεν έχουν επενδυθεί πόροι για την βελτίωση του εδώ και πολύ καιρό. Η οδική σύνδεση μεταξύ των κέντρων των διοικητικών ενοτήτων με τα χωριά, καθώς και μεταξύ των χωριών, είναι σε πολύ κακή κατάσταση. Οι επενδύσεις στο επαρχιακό δίκτυο για μεγάλο χρονικό διάστημα είναι σχεδόν μηδενικές. Η οδική σύνδεση μεταξύ των χωριών είναι σε εξαιρετικά δυσμενή κατάσταση και η κυκλοφορία το χειμώνα δυσχεραίνεται. Ειδικότερα στην λοφώδη-ορεινή περιοχή του δήμου η πρόσβαση καθίσταται σχεδόν αδύνατη σε πολλές περιπτώσεις. Τα μεγαλύτερα προβλήματα συναντώνται στο οδικό δίκτυο της ορεινής περιοχής, κυρίως στις διοικητικές ενότητες Δίβρης και Λιβαδειάς, όπου στην πλειοψηφία τους είναι χωματόδρομοι. Η κατάσταση αυτή του οδικού δικτύου έχει πολλαπλές αρνητικές επιπτώσεις σε μία σειρά από τομείς. Το μεγαλύτερο τμήμα του δήμου που βρίσκεται στις ορεινές περιοχές είναι απομονωμένο και η πρόσβαση του πληθυσμού σε βασικές υπηρεσίες, όπως ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, εκπαίδευση, εμπόριο κ.α. είναι ανύπαρκτη.

Η επένδυση στην ανακατασκευή του δρόμου που συνδέει τα χωριά του λοφώδους ορεινού τμήματος των διοικητικών ενοτήτων Λιβαδειάς – Δίβρης, (Δίβρη-Λεσινίτσα-Καρόκη-Γράβα-Λιβαδειά) μήκους 45 km, σε μορφή δακτυλίου, θα απομάκρυνε από την απομόνωση όλα τα χωριά της ορεινής αυτής περιοχής, δίνοντας τους την δυνατότητα πρόσβασης στις απαραίτητες υπηρεσίες. Ταυτόχρονα η επένδυση αυτή θα μπορούσε να δώσει νέες προοπτικές ανάπτυξης σε αυτό το απομονωμένο τμήμα του δήμου.

Ο Δήμος Φοινίκης διασχίζεται από τους ακόλουθους εθνικούς οδικούς άξονες:

- Εθνική οδός Αργυρόκαστρου – Αγίων Σαράντα από την Μουζίνα προς την γέφυρα του Γάιδαροι στην είσοδο των Αγίων Σαράντα, με μήκος περίπου 22 χλμ. SH99 Άγιοι Σαράντα-Μουζίνα, Κατηγορίας Γ.
- Εθνική οδός Άγιοι Σαράντα – συνοριακός σταθμός Μαυροματίου από τη γέφυρα του Γάιδαροι έως τη γέφυρα του Μπογάζη, κοντά στην Κονίσπολη με μήκος περίπου 25 χλμ. SH97: Οδός Μετόχι- Κονίσπολη, Κατηγορία Γ.
- Εθνική Οδός Άγιοι Σαράντα - Δέλβινο, από τη γέφυρα του Γάιδαροι έως το χωριό Μπλερίμας, με μήκος περίπου 4 χλμ. SH78: Οδός Άγιοι Σαράντα - Δέλβινο, Κατηγορία Γ.
- Εθνική Οδός Μουζίνας-Καρδικάκι. SH78: Οδός Άγιοι Σαράντα - Δέλβινο, Κατηγορία Γ.
- Ο δρόμος από το χωριό Τσούκα προς το χωριό Καινούριο. SH98: Οδός Τζάρας Πλάκας, Κατηγορία F.
- Ο δρόμος από το χωριό Μπλερίμας προς το χωριό Ελευθεροχώρι. SH83: Μπλερίμας – Ελευθεροχώρι.

- Άξονες που συνδέουν τις κοινότητες:

Μεσοπόταμο-Κώσταρι, Καρδικάκι-Μουζίνα, Γέρμα-Δίβρη-Τσερκοβίτσα-Άνω Λεσινίτσα-Κρα, Τσερκοβίτσα-Μάλτσανη-Γριάσδανη-Σμίμετση-συνοριακός σταθμός Πόβλας, Καρόκη – Γράβα – Λιβαδειά

Χάρτης. 2-6: Οδικό Δίκτυο
 Πηγή: Ίδια επεξεργασία σε περιβάλλον QGIS

2.11.2 Μεταφορές

Η δημόσια υπηρεσία μεταφορών προς το παρόν δεν λειτουργεί στον δήμο. Η εξυπηρέτηση του πληθυσμού γίνεται κυρίως με υπεραστικά λεωφορεία από άλλους δήμους, τα οποία διασχίζουν τους κεντρικούς άξονες του δήμου. Το πρόβλημα αυτό είναι πιο έντονο στις ορεινές περιοχές και στις κοινότητες που δεν είναι κοντά σε κεντρικούς άξονες. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η μετακίνηση γίνεται είτε με κάποιο ιδιωτικό μέσο, αυτοκίνητο ή μοτοσικλέτα ή με ταξί. Για τους ηλικιωμένους κατοίκους στις ορεινές περιοχές το πρόβλημα της μετακίνησης έρχεται και προστίθεται στα ήδη πολύ σοβαρά προβλήματα που έχουν αναφερθεί και πιο πάνω. Η πολύ κακή κατάσταση του οδικού δικτύου του δήμου είναι ο βασικότερος λόγος που οι μεταφορές αυτή την στιγμή δεν μπορούν να λειτουργήσουν σε όλη την επικράτεια, με αποτέλεσμα την ακόμα μεγαλύτερη απομόνωση του πληθυσμού σε αυτές τις περιοχές.

2.11.3 Οικιστικό Σύστημα

Η αστική διάρθρωση του δήμου Φοινίκης χαρακτηρίζεται από μικρούς οικισμούς και χωριά διάσπαρτα σε όλη την επικράτεια. Η ραγδαία μείωση του πληθυσμού τα τελευταία χρόνια, σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση, επηρέασε αρνητικά την οικιστική ανάπτυξη στα χωριά

Ο Δήμος έχει αγροτικό χαρακτήρα, όπου η οικιστική ανάπτυξη εντοπίζεται κατά κύριο λόγο στα διοικητικά κέντρα των ενοτήτων. Η οικιστική ανάπτυξη αποτελείται κυρίως από μικρά χωριά, τα οποία σε αρκετές περιπτώσεις και ειδικότερα στο ορεινό τμήμα του δήμου είναι απομονωμένα, με ελάχιστους κατοίκους μεγάλης ηλικίας. Εξαιρεση αποτελούν τα κέντρα των διοικητικών ενοτήτων Φοινίκι, Λειβαδιά, Αλύκου, Μεσοπόταμο και Δίβρη, στα οποία συναντάμε κτίρια με μικτές λειτουργίες, όπου συνδυάζουν εμπόριο, υπηρεσίες και κατοικία. Επίσης στο χωριό Βρυώνη και στην περιφέρειά του βρίσκεται η βιομηχανική ζώνη του Δήμου. Το κυρίαρχο τμήμα των οικισμών αποτελείται από ίδιας τυπολογίας κτιρίων, τόσο ως προς τη λειτουργικότητα όσο και ως προς τον όγκο των κτιρίων. Τα κτήρια έχουν οικιστική λειτουργία, είναι διαμερίσματα μιας οικογένειας με ιδιωτική αυλή και ποικίλλουν από 1 έως 3 ορόφους μέγιστο ύψος. Οι υπηρεσίες που εντοπίζονται στο κέντρα των ενοτήτων είναι λίγες σε αριθμό όπως: κέντρα υγείας ή σχολεία, καθώς και καταστήματα λιανικού εμπορίου ή καταστήματα εστίασης

2.11.4 Παροχή Πόσιμου Νερού

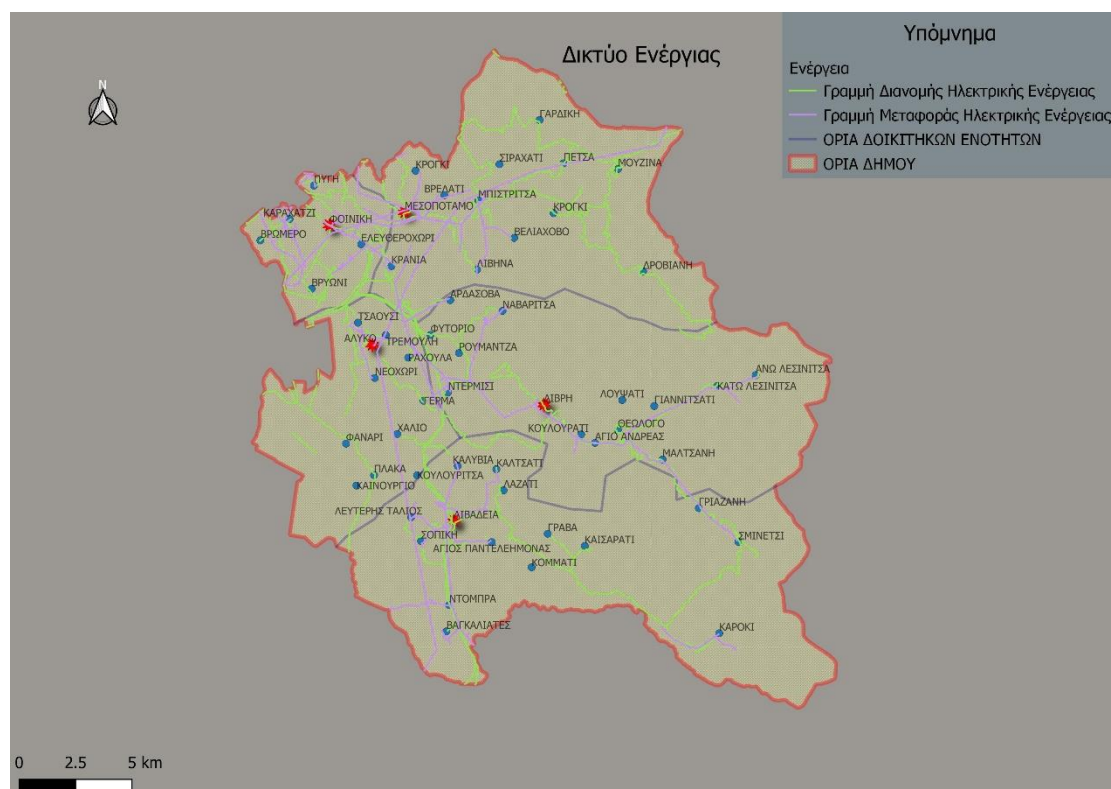
Το σύστημα ύδρευσης τού δήμου αυτή την στιγμή είναι πολύ περιορισμένο, καθώς το μεγαλύτερο μέρος της επικράτειάς του δεν καλύπτεται από την παροχή πόσιμου νερού. Στις περισσότερες κοινότητες οι κάτοικοι καλύπτουν τις άμεσες ανάγκες τους είτε από πηγές είτε από γεωτρήσεις. Και παρόλο που η περιοχή είναι πλούσια σε υδάτινους πόρους, οι υποδομές δεν υπάρχουν ούτως ώστε να παρέχεται πόσιμο νερό στα νοικοκυριά. Το μεγαλύτερο μέρος των χωριών του δήμου δεν μπορεί να τροφοδοτηθεί με νερό. Πρόβλημα ύδρευσης έχουν και τα χωριά που διαθέτουν σύστημα ύδρευσης. Η ύδρευση πραγματοποιείται κυρίως με αντλιοστάσια.

Η κατασκευή περιφερειακών συστημάτων ύδρευσης φαίνεται να είναι η καλύτερη επιλογή για την άμεση κάλυψη των αναγκών του δήμου. Πλούσιοι υδάτινοι πόροι όπως οι πηγές της Λεσινίτσας, του Blue Eye (Γαλάζιο Μάτι), η πηγές του Μέρκου στο Καρόκη κ.λπ., θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για την κατασκευή ενός συστήματος ύδρευσης που θα καλύψει το μεγαλύτερο μέρος των κοινοτήτων του δήμου. Η υλοποίηση του έργου ύδρευσης θα επιτρέψει την παροχή πόσιμου νερού στα περισσότερα χωριά, ιδιαίτερα στην περιοχή της διοικητική ενότητας Δίβρης και Λιβαδειάς στην ορεινή περιοχή του δήμου. Το έργο αυτό είναι εφικτό και με υψηλή οικονομική βιωσιμότητα. Η λειτουργία του υδραγωγείου δεν συνεπάγεται υψηλό κόστος, λόγω του ότι θα είναι υδραγωγείο ελεύθερης ροής, λαμβάνοντας υπόψη το

ορεινό ανάγλυφο της περιοχής κάλυψης. Στον παρακάτω χάρτη φαίνεται το υφιστάμενο σύστημα ύδρευσης. Παρατηρώντας τον χάρτη, διαπιστώνεται πως το μεγαλύτερο μέρος του δήμου δεν καλύπτεται από το σύστημα αυτό. Οι μεγαλύτερες ανάγκες και εδώ εντοπίζονται στο ορεινό τμήμα του δήμου και κυρίως στις ενότητες της Λιβαδειάς και της Δίβρης όπου το σύστημα είναι ανύπαρκτο.

2.11.5 Δίκτυο Ενέργειας

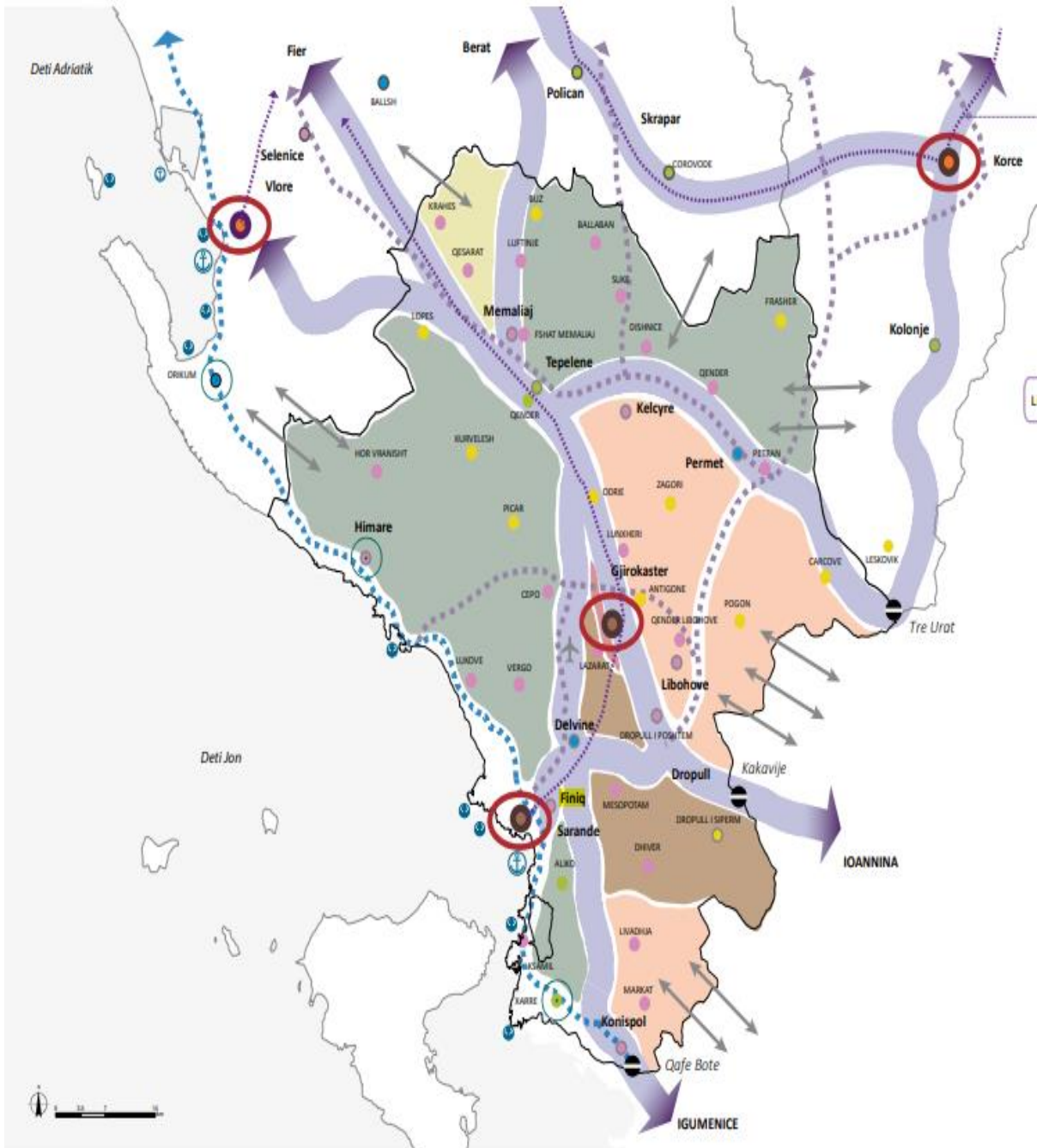
Χάρτης. 2-7: Δίκτυο Ενέργειας στο Δήμο
 Πηγή: Δήμος Φοινίκης – Ίδια επεξεργασία σε περιβάλλον QGIS

Ο δήμος αυτή την στιγμή τροφοδοτείται ενεργειακά από το κεντρικό δίκτυο της χώρας, καθώς επίσης και από τον υδροηλεκτρικό σταθμό που βρίσκεται στην επικράτεια του και συγκεκριμένα στο χωριό Μπίστριτσα στην ενότητα του ΜΜεσοποτάμου. Στην Λιβαδειά υπάρχει υποσταθμός διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, που τροφοδοτείται με απευθείας σύνδεση υψηλής τάσεως από τον υδροηλεκτρικό της Μπίστριτσας, και εν συνεχεία από εκεί η ενέργεια διανέμεται στην υπόλοιπη κοινότητα. Το δίκτυο διανομής ωστόσο είναι αυτό που είχε κατασκευαστεί πριν από πολλά χρόνια, όταν οι ανάγκες για ενέργεια ήταν πολύ λιγότερες σε ότι αφορά την ποσότητα. Το δίκτυο είχε κατασκευαστεί λαμβάνοντας υπόψιν την ενέργεια που καταναλωνόταν στα νοικοκυριά, καθώς και στις άλλες ανάγκες του δήμου, η οποία ήταν κατά πολύ λιγότερη σε σύγκριση με τις σημερινές ανάγκες.

Για τον λόγο αυτό τα προβλήματα στην παροχή ενέργειας είναι πάρα πολλά σε όλη την επικράτεια. Παρόλο που υπάρχουν σταθμοί παραγωγής ενέργειας στο δήμο, λόγω της κατακόρυφης αύξησης των αναγκών το δίκτυο δεν μπορεί να ανταπεξέλθει. Με αποτέλεσμα τις αρκετά συχνές διακοπές στην ηλεκτροδότηση λόγω βλαβών. Ιδιαίτερα κατά τους χειμερινούς μήνες το πρόβλημα γίνεται εντονότερο λόγω και των έντονων καιρικών συνθηκών, που δυσχεραίνουν την κατάσταση. Η συντήρηση του υπάρχοντος δικτύου, καθώς και η απαραίτητη αναβάθμισή του στους τομείς που απαιτείται για την απρόσκοπτη και συνεχή τροφοδοσία του δήμου με ενέργεια είναι επιβεβλημένη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3. Ανάλυση Εξωτερικού περιβάλλοντος

Χάρτης. 3-1: Το Δίπλο Περιφερειακής Ανάπτυξης “Αργυρόκαστρο - Άγιοι Σαράντα”, η Νότια Πύλη της Αλβανικής Ριβιέρας

Πηγή: Γενικό Εθνικό Σχέδιο (ΡΡΚ 2030)

Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται ανάλυση του εξωτερικού περιβάλλοντος, των προκλήσεων και των ευκαιριών που αντιμετωπίζει η περιοχή μελέτης – Δήμος Φοινίκης. Για τον σκοπό αυτό, η εστίαση αφορά κατ' αρχάς στο Ευρωπαϊκό επίπεδο. Επίσης μελετάται και το υφιστάμενο πλαίσιο πολιτικής σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, με σκοπό την οριοθέτηση του περιβάλλοντος λήψης απόφασης, εντός του οποίου μπορεί να σκιαγραφηθεί ο μελλοντικός σχεδιασμός του Δήμου Φοινίκης.

Αρχικά παρατίθεται η πορεία της χώρας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και μελετάται ο ρόλος της σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ως χώρα που βρίσκεται σε καθεστώς ένταξης από το 2014. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά σε Ευρωπαϊκά προγράμματα στα οποία συμμετέχει η Αλβανία, καθώς και στις κατευθυντήριες γραμμές και το πλαίσιο που θέτει η ΕΕ. Ακόμα, μελετάται το Γενικό Εθνικό Σχέδιο, και οι στρατηγικές επιλογές και στόχοι που τίθενται σε αυτό σε όλους τους τομείς ανάπτυξης για το σύνολο της επικράτειας. Ακολούθως γίνεται αναφορά στις κατευθύνσεις του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης για την Περιφέρεια Αυλώνας· ενώ ακόμη αναλύονται οι βασικοί τομείς ανάπτυξης και οι στόχοι που έχουν τεθεί από τα παραπάνω πλαίσια πολιτικής.

Πιο συγκεκριμένα, παρατίθεται μία μικρή ιστορική αναδρομή σχετικά με την ενταξιακή πορεία της χώρας προς την ΕΕ από το 2009 μέχρι και σήμερα. Γίνεται αναφορά στις κατευθύνσεις από τα θεσμικά όργανα της Ευρώπης και μελετάται ο ρόλος και η θέση που έχει και μπορεί να διαδραματίσει η Αλβανία στην περιοχή. Στην ενότητα αυτή διερευνώνται οι στρατηγικού χαρακτήρα χωρικές επιλογές της χώρας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, μέσα από την εμβάθυνση στο γενικό εθνικό και το στρατηγικό περιφερειακό σχέδιο ανάπτυξης της περιφέρειας, στην οποία εντάσσεται η περιοχή μελέτης. Το Γενικό Εθνικό Σχέδιο κατέχει την πρώτη θέση στην ιεραρχία εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού, που ορίζει το πλαίσιο ανάπτυξης ολόκληρης της επικράτειας και παρέχει βασικές κατευθύνσεις για υποκείμενα σχέδια. Ακόμη διερευνώνται οι στρατηγικού χαρακτήρα χωρικές επιλογές της χώρας σε όλους τους τομείς. Πιο συγκεκριμένα αναλύεται η ιεράρχηση των κέντρων της χώρας και ο τρόπος που αυτά κατατάσσονται· επιπλέον γίνεται αναφορά στις λειτουργίες, καθήκοντα, και υπηρεσίες των κέντρων ανάλογα με την ιεραρχική κατάταξη στην οποία βρίσκονται. Γίνεται επίσης αναφορά στην κατάταξη του Δήμου Φοινίκης και στις κατευθύνσεις που προβλέπονται στο Γενικό Εθνικό Σχέδιο, καθώς και σε αυτό του περιφερειακού επιπέδου (Περιφέρεια Αυλώνας στην οποία εντάσσεται ο Δήμος Φοινίκης).

3.1 Η Αλβανία στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο

3.1.1 Η Ενταξιακή Πορεία της Αλβανίας προς την ΕΕ

Η Αλβανία – μαζί με άλλες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων – αναγνωρίστηκε ως πιθανή υποψήφια για ένταξη στην ΕΕ κατά τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Θεσσαλονίκης.

Το 2009, η Αλβανία υπέβαλε την επίσημη αίτησή της για ένταξη στην ΕΕ. Στη διατύπωση γνώμη σχετικά με την αίτηση της Αλβανίας (το 2010), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτίμησε ότι πριν ξεκινήσουν επίσημα οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις, η Αλβανία έπρεπε ακόμη να επιτύχει τον απαραίτητο βαθμό συμμόρφωσης με τα κριτήρια ένταξης και ιδίως να εκπληρώσει τις 12 βασικές προτεραιότητες, που προσδιορίζονται από το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο.

Σύμφωνα με το σχετικό κείμενο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

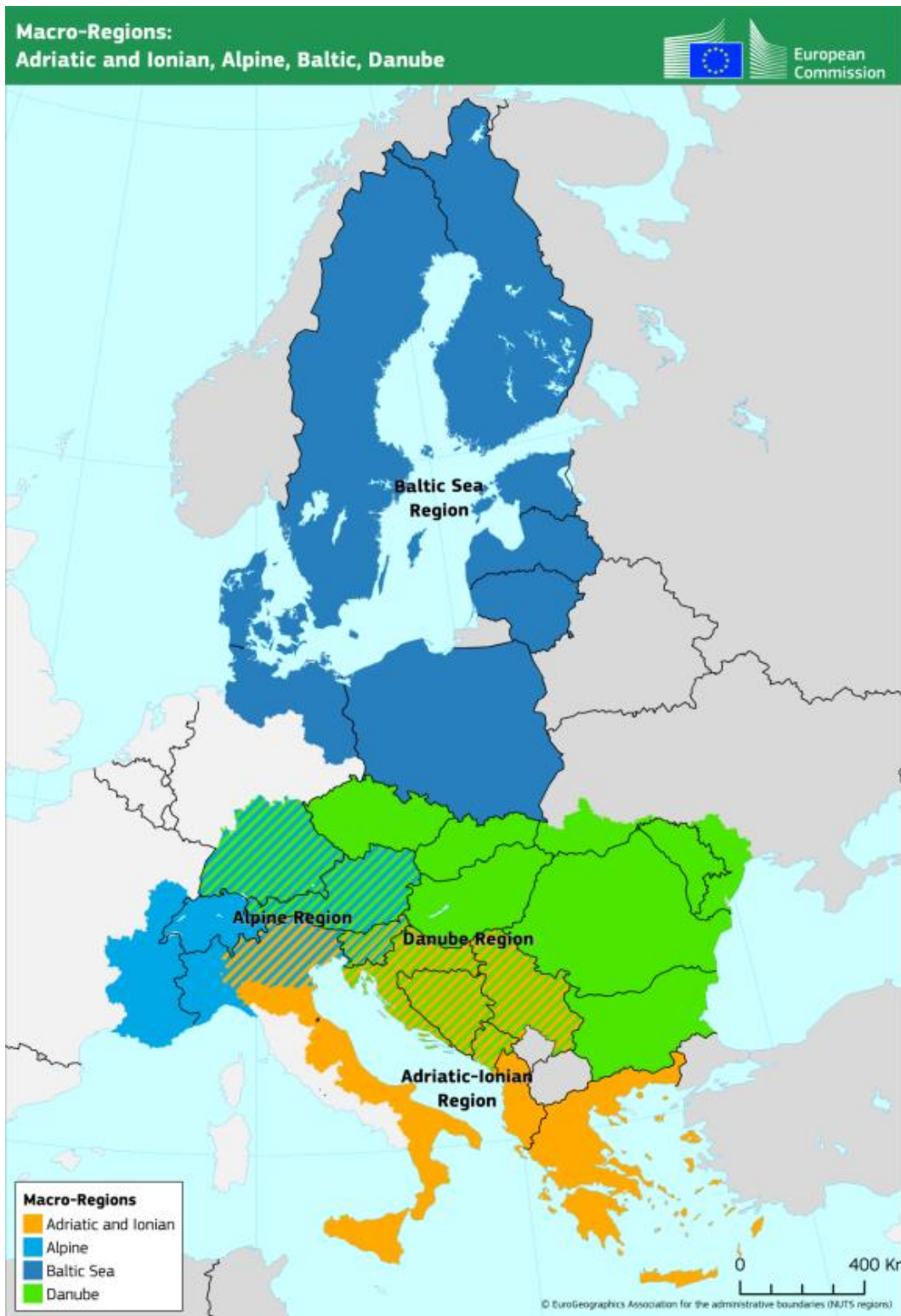
[\(\[https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/albania_en\]\(https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/albania_en\)\)](https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/albania_en)

Τον Οκτώβριο του 2012, η Επιτροπή συνέστησε να χορηγηθεί στην Αλβανία το καθεστώς υποψήφιας προς ένταξη στην ΕΕ, με την επιφύλαξη για την ολοκλήρωση των βασικών και απαραίτητων μεταρρυθμίσεων στους τομείς της δικαστικής και δημόσιας διοίκησης, καθώς και της αναθεώρησης του κοινοβουλευτικού εσωτερικού κανονισμού.

Τον Ιούνιο του 2014, η Αλβανία έλαβε το καθεστώς υποψήφιας χώρας από την ΕΕ.

Τον Απρίλιο του 2018, η Επιτροπή εξέδωσε άνευ όρων σύσταση για την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Στα συμπεράσματα του Ιουνίου 2018, το Συμβούλιο καθόρισε την πορεία προς την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων τον Ιούνιο του 2019, ανάλογα με την πρόοδο που σημειώθηκε σε βασικούς τομείς, όπως στο δικαστικό σύστημα, στην καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, στις υπηρεσίες πληροφοριών και στη δημόσια διοίκηση. Η Επιτροπή επανέλαβε τη σύσταση για την έναρξη των ενταξιακών συνομιλιών στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων για τη διεύρυνση που εγκρίθηκε τον Μάιο του 2019. Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων για έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την Αλβανία, και τον Ιούλιο του 2020 το σχέδιο διαπραγματευτικού πλαισίου παρουσιάστηκε στα κράτη μέλη. Τον Ιούλιο του 2022 πραγματοποιήθηκε η Διακυβερνητική Διάσκεψη για τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Αλβανία. Η Επιτροπή ξεκίνησε τη διαδικασία ελέγχου.

Πηγή:https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/albania_en

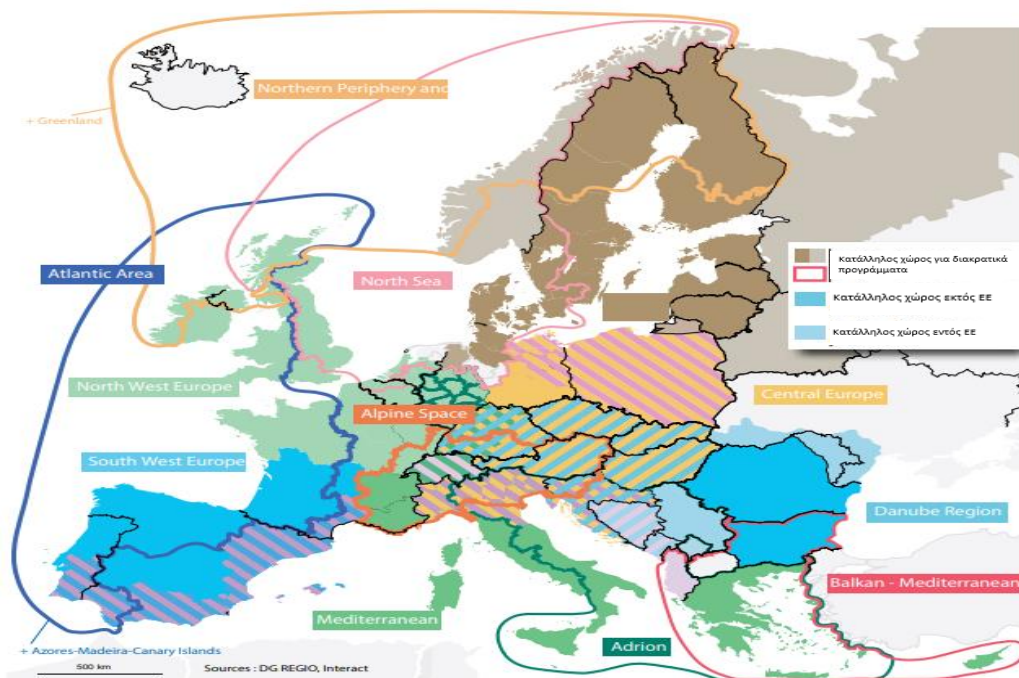

*Χάρτης. 3-2: Η Θέση της Αλβανίας σε Ευρωπαϊκό επίπεδο (Χάρτης Μακροπεριφερειακών Στρατηγικών της ΕΕ)
Πηγή: European Commission, Territorial Cooperation in Europe Europe*

3.1.2 Οι Κατευθυντήριες Γραμμές και τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα που Συμμετέχει η Αλβανία

Η Αλβανία ως χώρα σε καθεστώς ένταξης από το 2014 συμμετέχει στα προγράμματα επενδύσεων της ΕΕ που έχουν στόχο στην ανάπτυξη των χωρών που είναι σε καθεστώς, ούτως ώστε να καταφέρουν να ενταχθούν στην ένωση ως ισότιμα μέλη. Τα προγράμματα αυτά στοχεύουν στην ανάπτυξη των χωρών αυτών σε όλους τους τομείς, «Μεταφορές», «Ενέργεια», «Πράσινη Ατζέντα», «Ψηφιακή Μετάβαση», «Καινοτομία», «Στήριξη του Ιδιωτικού Τομέα», «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Κεφαλαίου», «Κοινή Περιφερειακή πολιτική» Αγορά και Οικονομική Ολοκλήρωση», «Διακυβέρνηση, Κράτος Δικαίου» «Σεβασμός Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων » «Πολιτισμός» κ.λπ.

Επιπρόσθετα, το έτος 2015 η ΕΕ θέσπισε στόχους και κατευθυντήριες γραμμές νέας στρατηγικής κατεύθυνσης, για την ανάπτυξη των συστημάτων μεταφορών των Δυτικών Βαλκανίων. Για την ανάπτυξη των μεταφορών της περιοχής, αλλά και της απαραίτητες υποδομές για την οικονομική και περιφερειακή ανάπτυξη. Τον Αύγουστο του 2015 Πραγματοποιήθηκε διάσκεψη για τα Δυτικά Βαλκάνια στο Βερολίνο, εκεί προτάθηκε ένα πολιτικό πλαίσιο για την εντατικότερη ανάπτυξη στις υποδομές μεταφορών στην περιοχή. Η Αλβανία έχει επωφεληθεί από αυτά τα προγράμματα με την συμμετοχή της βελτιώνοντας αρκετά της κύριες οδικές υποδομές της χώρας και όχι μόνο.

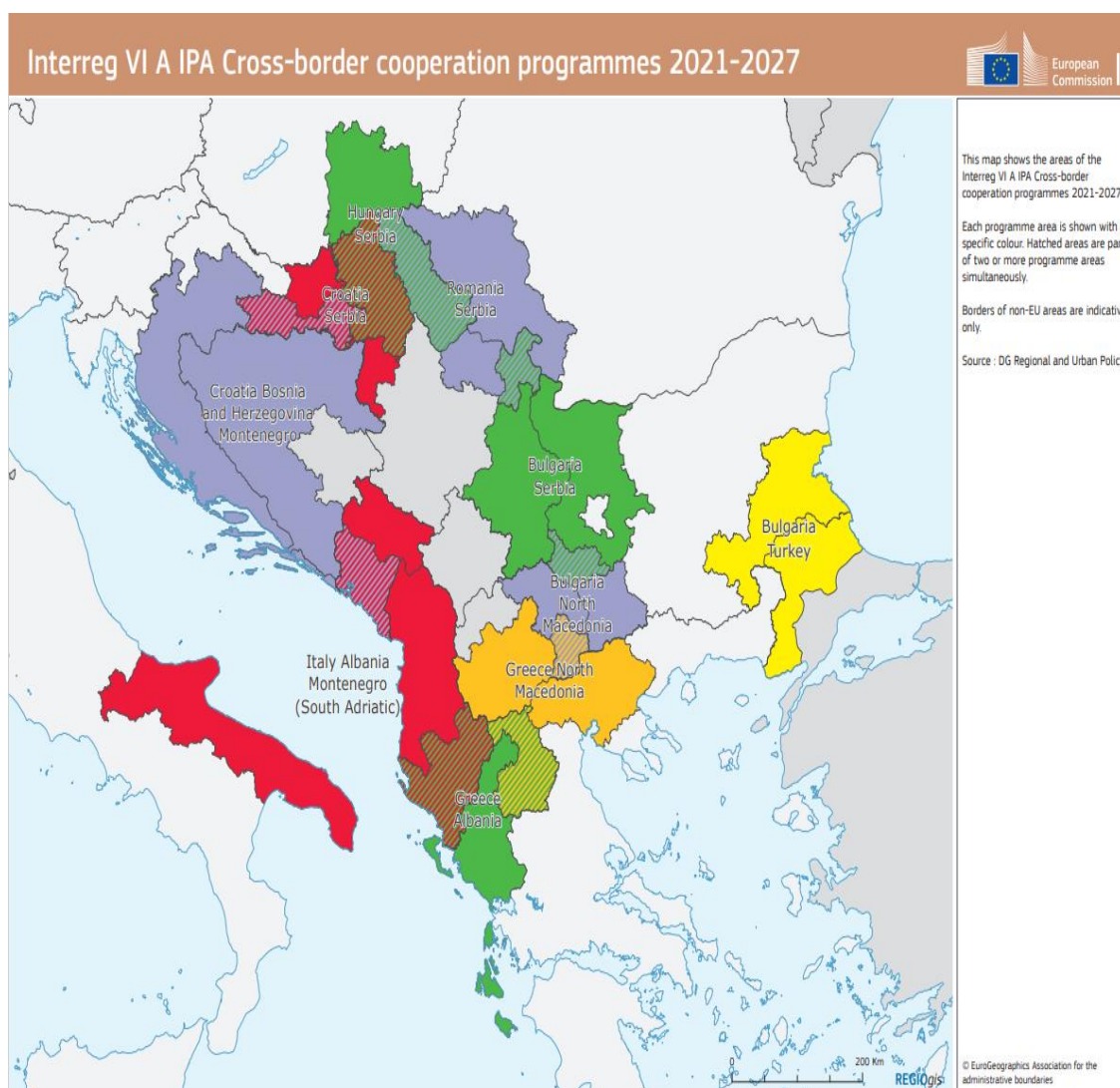

Χάρτης. 3-3: Ευρωπαϊκά προγράμματα για τη Μεσόγειο και τα Βαλκάνια, στα οποία συμπεριλαμβάνεται η Αλβανία

Πηγή: European Commission, Territorial Cooperation in Europe

3.1.3 Ο «Μηχανισμό Προ ενταξιακής Βοήθειας» («ΜΠΒ III») για την περίοδο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2021-2027 («ΠΔΠ 2021-2027»).

Γενικός στόχος του ΜΠΒ III είναι να στηρίξει τους δικαιούχους – ένας εκ των οποίων είναι και η Αλβανία – προκειμένου να θεσπίσουν και να εφαρμόσουν τις πολιτικές, θεσμικές, νομικές, διοικητικές, κοινωνικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις που απαιτείται να πραγματοποιήσουν οι εν λόγω δικαιούχοι για να συμμορφωθούν με τις αξίες της Ένωσης και να ευθυγραμμιστούν σταδιακά με τους κανόνες, τα πρότυπα, τις πολιτικές και τις πρακτικές της, ενόψει της μελλοντικής τους προσχώρησης σε αυτήν, πράγμα που θα συμβάλει στην αμοιβαία σταθερότητα, ασφάλεια, ειρήνη και ευημερία του Ευρωπαϊκού χώρου συνολικά.

Χάρτης. 3-4: Πρόγραμμα Interreg VI A - Διασυνοριακό πρόγραμμα συνεργασίας 2021 – 2027
Πηγή: [European Commission-DG Regional and Urban Policy](#)

Ο ΜΠΒ ΙΙΙ έχει τους ακόλουθους **ειδικούς στόχους**:

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/graph/poster2021/Interreg6A-IPA-A3.pdf

- Να ενισχύσει το κράτος δικαίου, τη δημοκρατία, τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, προάγοντας, μεταξύ άλλων, την ανεξάρτητη δικαιοσύνη, την ενίσχυση της ασφάλειας και την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, τη συμμόρφωση προς το διεθνές δίκαιο, την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης και την ακαδημαϊκή ελευθερία, τη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την κοινωνία των πολιτών, την εξάλειψη των διακρίσεων και την ανεκτικότητα, τη διασφάλιση του σεβασμού των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες και την προώθηση της ισότητας των φύλων, καθώς και τη βελτίωση της διαχείρισης της μετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης των συνόρων και της αντιμετώπισης της παράνομης μετανάστευσης, καθώς και της αντιμετώπισης του αναγκαστικού εκτοπισμού.
- Να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και να υποστηρίξει τη διαφάνεια, τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και τη χρηστή διακυβέρνηση σε όλα τα επίπεδα, μεταξύ άλλων στους τομείς των δημοσίων συμβάσεων και των κρατικών ενισχύσεων.
- Να διαμορφώσει τους κανόνες, τα πρότυπα, τις πολιτικές και τις πρακτικές των δικαιούχων του, σύμφωνα με τους κανόνες, τα πρότυπα, τις πολιτικές και τις πρακτικές της Ένωσης και να ενισχύσει την περιφερειακή συνεργασία, τη συμφιλίωση και τις σχέσεις καλής γειτονίας, καθώς και τις διαπροσωπικές επαφές και τη στρατηγική επικοινωνία.
- Να ενισχύσει την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και συνοχή, με ιδιαίτερη έμφαση στη νεολαία μέσω, μεταξύ άλλων, πολιτικών ποιοτικής εκπαίδευσης και απασχόλησης, αλλά και στήριξης των επενδύσεων και της ανάπτυξης του ιδιωτικού τομέα, με έμφαση στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, καθώς και στη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη.
- Να ενισχύσει την προστασία του περιβάλλοντος, να αυξήσει την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή, να επιταχύνει τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, να αναπτύξει την ψηφιακή οικονομία και κοινωνία και να ενισχύσει τη βιώσιμη συνδεσιμότητα σε όλες τις διαστάσεις της.
- Να στηρίξει την εδαφική συνοχή και τη διασυνοριακή συνεργασία στις χερσαίες και θαλάσσιες μεθόριους, συμπεριλαμβανομένης της διακρατικής και της διαπεριφερειακής συνεργασίας.

3.1.4 Το Πρόγραμμα Interreg IPA Cross-Border Cooperation Programme “Greece-Albania 2021-2027”

Το Πρόγραμμα Interreg IPA Cross-Border Cooperation Programme “Greece-Albania 2021-2027” αποτελεί τη συνέχεια του προηγούμενου αντίστοιχου προγράμματος Interreg IPA CBC «Ελλάδα – Αλβανία 2014 – 2020», το οποίο είχε εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 30/07/2015 με την απόφαση C (2015) 5482. Η δεύτερη τροποποίηση του Προγράμματος εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 14/02/2018 με την απόφαση Γ (2018) 559. Ο συνολικός προϋπολογισμός που διατέθηκε στο Πρόγραμμα (σύμφωνα με τη 2η Τροποποίηση) ανέρχεται σε 54.076.734,00 €, εκ των οποίων τα 45.965.222,00 € (85%) είναι Στήριξη της Ένωσης και τα 8.111.512,00 € (15%) η εθνική συμμετοχή.

Χάρτης. 3-5: Πρόγραμμα Ελλάδα-Αλβανία 2021-2027 - Περιοχές που θα ωφεληθούν
Πηγή: <https://greece-albania.eu/the-programme>

Η συνολική στρατηγική του Προγράμματος Interreg IPA Cross-Border Cooperation Programme “Greece-Albania 2021-2027”, όπως και του αντίστοιχου προηγούμενου προγράμματος, είναι να βρεθεί η ισορροπία μεταξύ της βιώσιμης περιφερειακής ανάπτυξης και της ενίσχυσης της διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ του τοπικού πληθυσμού και των περιφερειακών θεσμών, σύμφωνα με τις κοινοτικές και εθνικές πολιτικές, για την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων μέσω κοινών παρεμβάσεων, σύμφωνα με τις κοινοτικές και εθνικές πολιτικές.

Οι Τομείς στους οποίους Προβλέπονται Παρεμβάσεις – Επενδύσεις από το Πρόγραμμα παρουσιάζονται παρακάτω:

Οι σχετικές παρεμβάσεις – επενδύσεις αφορούν στα παρακάτω πεδία
(<https://greece-albania.eu/the-programme>)

- Προώθηση της ολοκληρωμένης κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών και παράκτιων περιοχών με τη συμβολή των τοπικών κοινοτήτων.
- Ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ κοινοτήτων για την υποστήριξη κοινωνικών ομάδων στις απομακρυσμένες, απομονωμένες και τις αγροτικές περιοχές.
- Ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος στις διασυνοριακές αγροτικές και παράκτιες περιοχές.
- Ανάπτυξη υπεύθυνων μοντέλων τουρισμού.
- Συντονισμός για την ανάπτυξη δομημένων και εναρμονισμένων δεδομένων για τον πολιτιστικό τουρισμό σε διασυνοριακό επίπεδο.
- Ανάπλαση περιοχών σε βιομηχανική μετάβαση.
- Ανάπτυξη δικτύων δημιουργικών βιομηχανιών και ενσωμάτωση νέων τεχνολογικών μέσων στον πολιτισμό.
- Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων αρχών και των ενδιαφερομένων του ιδιωτικού τομέα στη διασυνοριακή περιοχή.
- Ανάπτυξη μηχανισμών διαχείρισης για την υπέρβαση των κοινών διασυνοριακών προκλήσεων στους τομείς της υγειονομικής περίθαλψης, της εκπαίδευσης, της ασφάλειας και της πρόληψης κινδύνων.
- Προώθηση της σύστασης διασυνοριακών νομικών θεσμών προς επίλυση των γλωσσικών και νομικών εμποδίων στη διασυνοριακή περιοχή.
- Ανάπτυξη δικτύων και συνεργειών για την προώθηση της κοινής χρήσης της υγειονομικής περίθαλψης και παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης, ιδίως σε διασυνοριακές απομακρυσμένες και απομονωμένες περιοχές.

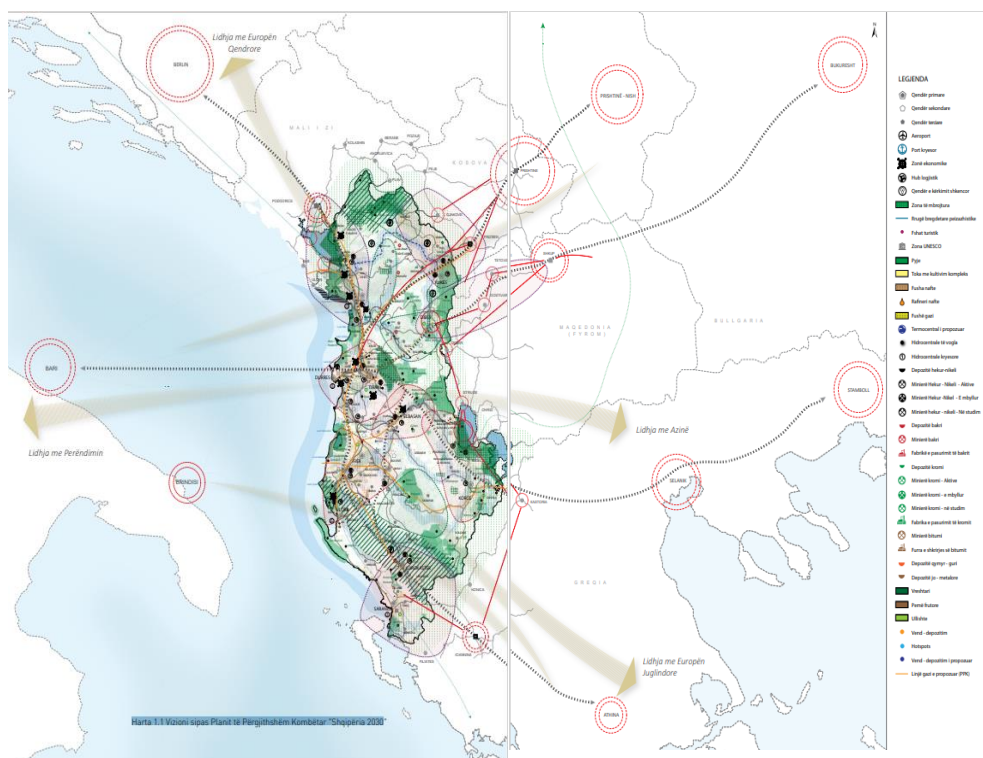
Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής της πορείας, η Αλβανική κυβέρνηση συνέταξε για πρώτη φορά Εθνικό Σχέδιο για Έργα Στρατηγικής Συνάφειας σε συνεργασία με τους εταίρους και τα όργανα της ΕΕ το 2015. Το Εθνικό Σχέδιο αφορά όλους τους στρατηγικούς τομείς, όπως: «Μεταφορές», «Ενέργεια», «Πράσινη Ατζέντα», «Ψηφιακή Μετάβαση», «Καινοτομία», «Στήριξη του Ιδιωτικού Τομέα», «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Κεφαλαίου», «Κοινή Περιφερειακή πολιτική» Αγορά και Οικονομική Ολοκλήρωση», «Διακυβέρνηση, Κράτος Δικαίου» «Σεβασμός Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» «Πολιτισμός», «Παιδιά και Εκπαίδευση» «Τουριστική Πολιτική» «Διαχείριση Αποβλήτων» κ.λπ. Το πακέτο αυτό εντάσσεται στο πλαίσιο του προγράμματος διεύρυνσης της ΕΕ για τα δυτικά Βαλκάνια.

Μετά την αξιολόγηση από τους αρμόδιους Ευρωπαϊκούς φορείς το 2016 εγκρίθηκαν σε πρώτη φάση έργα υποδομής για όλη την επικράτεια της Αλβανίας. Για την

υλοποίηση αυτών των επενδύσεων, η Γραμματεία της Επιτροπής Στρατηγικού Σχεδιασμού της χώρας συντονίστηκε με τα αρμόδια υπουργεία. Στη συνέχεια συντάχθηκε ένα εθνικό πακέτο επενδύσεων, το οποίο έδινε τις γενικές κατευθυντήριες. Στη διαδικασία συμμετέχουν όλα τα υπουργεία και οι σχετικοί φορείς για τους τομείς των Μεταφορών, της Ενέργειας, του Περιβάλλοντος (Υδρευση-

3.2 Γενικό Εθνικό Χωρικό Σχέδιο" Αλβανία 2030"

Στο Γενικό Εθνικό Σχέδιο γίνεται αναφορά στους στρατηγικούς στόχους της χώρας, οι οποίοι αφορούν όλη την επικράτεια και καθορίζουν την πολιτική που θα ακολουθηθεί για την επίτευξή τους. Οι στόχοι αυτοί έχουν τεθεί λαμβάνοντας υπόψη και το εξωτερικό περιβάλλον, όπως αυτό έχει αναλυθεί προηγουμένως.

Χάρτης. 3-6: Η Αλβανία σύμφωνα με το Γενικό Εθνικό Σχέδιο " Αλβανία 2030"

Πηγή: <https://akpt.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=ff270e99f5be45f19c7b7a1e3e618b27>

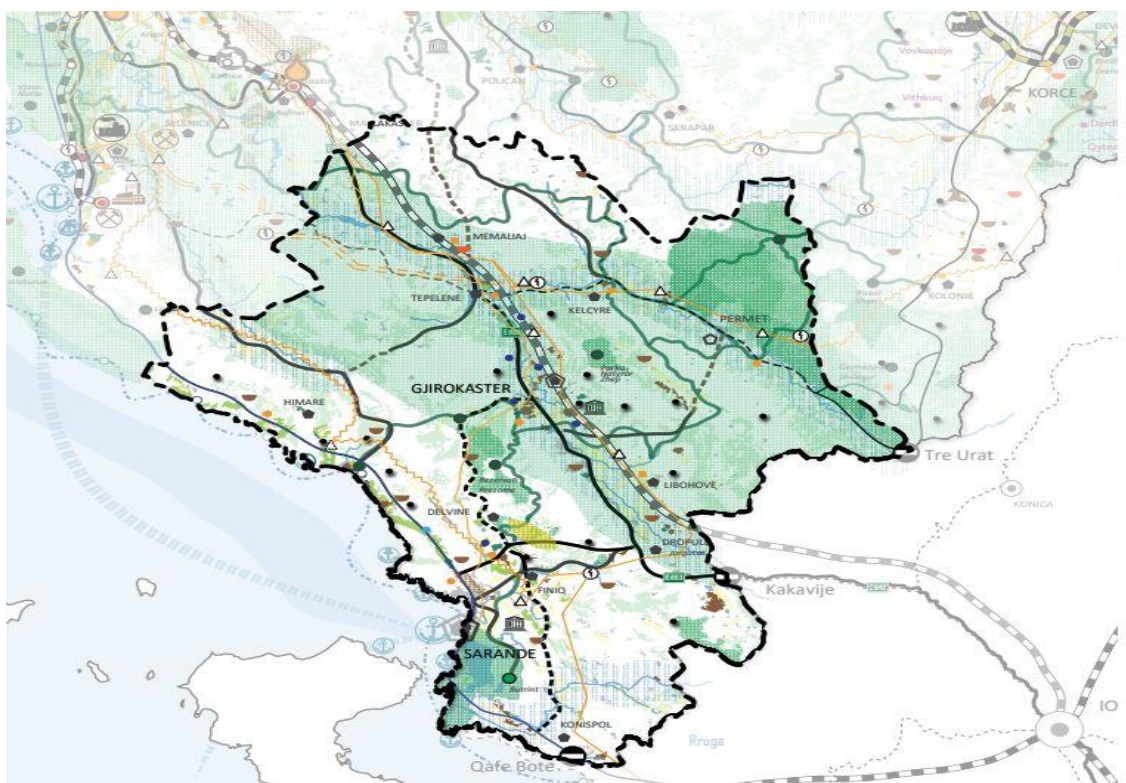
3.2.1 Το Όραμα του Γενικού Εθνικού Σχεδίου

Το όραμα που επιδιώκεται από το Γενικό Εθνικό Σχέδιο Χάρτης 3-6 αποτυπώνεται μέσα από τις ακόλουθες επιδιώξεις (Γενικό Εθνικό Σχέδιο ΡΡΚ 2030 https://planifikimi.gov.al/index.php?id=ppk_shqiperia)

- Η Αλβανία ενσωματωμένη ως ισότιμο μέλος στην ευρωπαϊκή οικογένεια.

- Μια πολύπλευρή, πολυκεντρική και ανταγωνιστική οικονομία στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων.
- Ένα κράτος δικαίου, με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα, και τις αξίες.
- Στοχεύοντας στην ισότητα, στην πρόσβαση, στις υποδομές στην οικονομία και την γνώση από όλους.
- Ανάδειξη και προστασία της πολιτιστικής, φυσικής, και ιστορικής κληρονομιάς με στόχο να εξελιχθεί η χώρας σε σημαντικό τουριστικό προορισμό

3.2.2 Οι Προβλέψεις του Γενικού Εθνικού Σχεδίου για το Δίπολο Περιφερειακής Ανάπτυξης Αργυρόκαστρο - Άγιοι Σαράντα, “Η Νότια πύλη της Αλβανικής Ριβιέρας”

Χάρτης . 3-7: Το δίπολο Περιφερειακής Ανάπτυξης “Αργυρόκαστρο - Άγιοι Σαράντα”
 Πηγή: Γενικό Εθνικό Σχέδιο (PPK 2030)

Αυτός ο πόλος περιφερειακής ανάπτυξης αποτελείται από 9 δήμους και 32 διοικητικές μονάδες. Σημαντικό τμήμα αυτού του δίπολου αποτελεί και ο **Δήμος Φοινίκης**, ο οποίος είναι ο συνδετικός κρίκος μεταξύ των δύο κεντρικών πόλων του Αργυρόκαστρου και των Αγίων Σαράντα (Χάρτης 3-7). Η γεωγραφική θέση και η πλούσια πολιτιστική, φυσική και ιστορική κληρονομία, που χαρακτηρίζουν την

περιοχή, αποτελούν την βάση για την στρατηγική κατεύθυνση της περιφέρειας, τονίζοντας τις δυνατότητες και τις προοπτικές για μια βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη.

Στο Γενικό Εθνικό Σχέδιο ο δήμος Αργυρόκαστρου και Αγίων Σαράντα προβλέπονται ως πρωταρχικά κέντρα της περιφέρειας. Οι άλλοι 7 δήμοι ένας από τους οποίους είναι και ο δήμος Φοινίκης χαρακτηρίζονται ως τριτοβάθμια κέντρα. Κάποιες στρατηγικού χαρακτήρα επενδύσεις που προβλέπονται για την περιοχή και επηρεάζουν άμεσα και τον δήμο Φοινίκης είναι: (Γενικό Σχέδιο Εθνικής Επικράτεια 2030)

- Το αεροδρόμιο της νότιας πύλης, το οποίο σχεδιάζεται να κατασκευαστεί στη επικράτεια των δήμων Φοινίκης και Αγίων Σαράντα, συγκεκριμένα στα άκρα της πεδιάδας του βούρκου, στα σύνορα του δήμου με τον δήμο των Αγίων Σαράντα.
- Η ανακατασκευή και επέκταση του εμπορικού λιμένα των Αγίων Σαράντα καθώς και η κατασκευή του αντίστοιχου τουριστικού.
- Η διεύρυνση του συνοριακού σταθμού Μαυροματίου που συνδέει την χώρα με την Ελλάδα, και η αναβάθμιση του οδικού άξονα Μαυροματίου Αγίων Σαράντα, η οποία διασχίζει των δήμο Φοινίκης.

Εικόνα. 3-1: Αεροδρόμιο Αγίων Σαράντα
Πηγή: <https://www.infrastruktura.gov.al/>

Τα παραπάνω, στρατηγικού χαρακτήρα, έργα υποδομής που σχεδιάζονται να υλοποιηθούν μέχρι το 2030, είναι βάση ανάπτυξης για όλους του τομείς της οικονομίας για την περιοχή. Ο Δήμος Φοινίκης παίζει καθοριστικό ρόλο στην περιοχή, καθώς γεωγραφικά βρίσκεται σε πολύ πλεονεκτική θέση. Όλες οι εμπορευματικές και τουριστικές ροές της χώρας από την νότια πλευρά του Δήμου, που συνδέεται με την Ελλάδα, διέρχονται από την επικράτειά του. Η σύνδεση της πόλης των Αγίων Σαράντα με την υπόλοιπη χώρα γίνεται μέσω των οδικών αξόνων που διασχίζουν τον δήμο. Ο Δήμος Φοινίκης, εκμεταλλευόμενος την πλεονεκτική του γεωγραφική θέση, καθώς επίσης και τους ιστορικούς πολιτιστικούς και εθνικούς δεσμούς που έχει με την Ελλάδα, θα μπορέσει να διαδραματίσει έναν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής.

Η περιοχή των Αγίων Σαράντα ευρύτερα αποτελεί το σημαντικότερο τουριστικό μέτωπο της χώρας. Χιλιάδες τουρίστες από όλη την χώρα αλλά και από το εξωτερικό επισκέπτονται κάθε χρόνο το παραλιακό τμήμα από την Χιμάρα μέχρι τα Εξαμίλια. Ο πολιτιστικός, πολιτισμικός, φυσικός, και ιστορικός πλούτος του δήμου σε συνδυασμό με την θέση του, αποτελεί την βάση για την τουριστική του ανάπτυξη.

Στην βιομηχανική περιοχή που βρίσκετε στον δήμο είναι η μοναδική στην ευρύτερη περιοχή και καλύπτει και την πόλη των Αγίων Σαράντα. Το γεγονός αυτό δίνει ένα σοβαρό πλεονέκτημα για την βιομηχανική ανάπτυξη όχι μόνο του ίδιου του δήμου αλλά και των γύρο περιοχών.

Η γεωργική κοιλάδα του βούρκου αποτελεί την μεγαλύτερη στο νότιο παραλιακό τμήμα της χώρας. Η κοιλάδα του βούρκου βρίσκεται κατά το μεγαλύτερο ποσοστό της στην επικράτεια του δήμου. Αυτό αποτελεί ένα ακόμα σημαντικό πλεονέκτημα του δήμο για την γεωργική ανάπτυξη και την τροφοδοσία με προϊόντα για όλη την περιοχή.

3.2.3 Η Κατανομή και η Οργάνωση της Επικράτειας

Στο Γενικό Εθνικό Σχέδιο καθιερώνεται η πολυκεντρική οργάνωση της επικράτειας και η ιεράρχηση των αστικών κέντρων. Η ιεράρχηση αυτή και η ταξινόμηση των αστικών κέντρων είναι πολύ σημαντικό στοιχείο, δεδομένου ότι μέσω αυτής γίνεται ο καθορισμός των λειτουργιών σε όλα τα επίπεδα, ανάλογα με την κατάταξη στην οποία τα κέντρα αυτά ανήκουν.

Η κατηγοριοποίησή τους είναι σημαντική για την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και τη διατήρηση του φυσικού τους οικοσυστήματος. Η θέσπιση κατηγοριοποίησης από την άλλη, αποτελεί τον πυρήνα της βιώσιμης ανάπτυξης, συγκεντρώνοντας και διαφοροποιώντας τον αριθμό και το είδος των τομεακών έργων, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους.

Το σύστημα των αστικών κέντρων σε όλη την Αλβανική επικράτεια χαρακτηρίζεται από την εξής ιεραρχία: Μητροπόλεις, Πρωτοβάθμιο αστικό κέντρο, Δευτεροβάθμιο αστικό κέντρο, Τριτοβάθμιο αστικό κέντρο, Τοπικό κέντρο, Τοποθεσία.

3.2.4 Η Θέση του Δήμου Φοινίκης στην Ιεράρχηση Οικισμών της Χώρας

Ο Δήμος Φοινίκης χαρακτηρίζεται ως **τριτοβάθμιο αστικό κέντρο**. Ο ορισμός αυτός είναι σημαντικός από την άποψη της κάλυψης του Δήμου με λειτουργίες εκπαιδευτικών και υγειονομικών υπηρεσιών του τρίτου επιπέδου, όπως π.χ. πολυκλινικές και εκπαιδευτικά ιδρύματα. Αυτά ειδικότερα περιλαμβάνουν: Οικονομικές Λειτουργίες των οικισμών, Λειτουργίες Λιανικού Εμπορίου, Πολιτιστικές και Ψυχαγωγικές λειτουργίες, Διοικητικές Λειτουργίες, Εκπαιδευτικές Λειτουργίες Λύκεια, Επαγγελματικές σχολές, Λειτουργίες υγείας και κοινωνικής φροντίδας.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ανάπτυξη της επικράτειας σύμφωνα με το όραμα του Γενικού Στρατηγικού Σχεδίου «Αλβανία 2030», το Γενικό Εθνικό Σχέδιο προτείνει, ανάλογα με την τρέχουσα και προτεινόμενη κατάσταση των αστικών κέντρων, την εδραίωση, ενίσχυση, ανάπλαση, συνεργασία και ενδυνάμωση των αστικών κέντρων.

3.3 Ολοκληρωμένο Στρατηγικό Σχέδιο για το Παραλιακό Μέτωπο.

3.3.1 Το Όραμα του Στρατηγικό - Σχέδιο για το Παραλιακό Μέτωπο.

Το παραλιακό μέτωπο αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους **πόλους ανάπτυξης της χώρας**, εντάσσεται δε στο Μεσογειακό Δίκτυο Ανάπτυξης., Κεντρικό στόχο για τον εν λόγω πόλο ανάπτυξης αποτελεί η εξισορρόπηση ανάμεσα στην οικονομική και κοινωνική ευημερία και την προστασία και βιώσιμη αξιοποίηση της φυσικής, πολιτιστικής, ιστορικής, και πολιτισμικής κληρονομιάς, μέσα από την ανάδειξη του μετώπου αυτού ως ενός πολυδιάστατου και αυθεντικού προορισμού, που χαρακτηρίζεται από τις ιδιαίτερες πολιτιστικές, ιστορικές και πολιτισμικές του αξίες.

Το Σχέδιο αυτό αντιπροσωπεύει μία πλατφόρμα συντονισμού μεταξύ διεθνών, εθνικών και περιφερειακών και τοπικών προσανατολισμών και πολιτικών. Τα προγράμματα και τα έργα της στρατηγικής για την υλοποίηση του εν λόγω σχεδίου αποσκοπούν στην εναρμόνιση των εξουσιών και τον συντονισμό των διαφορετικών επιπέδων χάραξης πολιτικής, αξιοποιώντας τους διαθέσιμους πόρους για την ανάδειξη νέων ευκαιριών στη βάση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής. Στόχος είναι η εξάλειψη των αδυναμιών και η κατάλληλη αντιμετώπιση των απειλών,

ανεξάρτητα από το εάν τα προγράμματα και τα έργα λειτουργούν σε επίπεδο κεντρικής ή τοπικής αυτοδιοίκησης. Στο επίπεδο των στρατηγικών μέτρων που πρέπει να ληφθούν από τους δήμους του παραλιακού μετώπου, συμπεριλαμβανομένου του Δήμου Φοινίκης, ο οποίος αποτελεί τμήμα αυτού του χώρου. Για την επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής Περιφερειακής Ανάπτυξης έχουν τεθεί οι εξής στρατηγικοί άξονες (Ολοκληρωμένο Στρατηγικό Σχέδιο για το Παραλιακό Μέτωπο (https://planifikimi.gov.al/index.php?id=pins_bregdeti))

- Ανάπτυξη αποτελεσματικών υπηρεσιών τουριστικής πληροφόρησης, επικοινωνίας και μάρκετινγκ.
- Βελτίωση υποδομών και υπηρεσιών για τον τουρισμό.
- Αξιολόγηση και ενσωμάτωση πολιτιστικών ταυτοτήτων, τοπίου και περιβαλλοντικών πόρων.
- Τουριστική ανάπτυξη και διαφοροποίηση.
- Προώθηση τοπικών προϊόντων και αύξηση ποιοτικών προϊόντων για εξαγωγικούς σκοπούς.
- Εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού σε αντικείμενα που σχετίζονται με βασικούς τομείς για την περιφερειακή ανάπτυξη.
- Βελτίωση των αλυσίδων αξίας που σχετίζονται με την πολιτιστική παραγωγή και την πολιτιστική κληρονομιά, συμπεριλαμβανομένων των καλλιτεχνικών και χειροτεχνικών δραστηριοτήτων, της παραδοσιακής μουσικής και της σύγχρονης τέχνης.
- Προστασία και βιώσιμη αξιοποίηση των φυσικών περιοχών και τοπίων και διατήρηση της βιοποικιλότητας.
- Βελτίωση και αναβάθμιση των υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας.
- Προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Αποτελεσματικές πολιτικές και στήριξη του αγροτικού και κτηνοτροφικού τομέα, μέσω κατάλληλα επιλεγμένων παρεμβάσεων στις υποδομές.
- Δημιουργία συνεταιριστικών φορέων για την αγροτική ανάπτυξη των περιοχών με υψηλές δυνατότητες αγροτικής παραγωγής.

3.4 Ανάλυση Εθνικών / Περιφερειακών Στρατηγικών.

3.4.1 Περιβαλλοντική Στρατηγική

Η περιβαλλοντική στρατηγική της χώρας αφορά σε όλους τους τομείς και έχει συνταχθεί από το Υπουργείο Περιβάλλοντος. Τα κύρια θέματα που εξετάζονται σε αυτή περιγράφονται συνοπτικά στη συνέχεια.

Η ποιότητα του αέρα στις βασικές αστικές περιοχές έχει βελτιωθεί κατά μέσο όρο κατά 30%, αλλά ο βαθμός έκθεσης του πληθυσμού στη ρύπανση παραμένει προβληματικός, ως αποτέλεσμα της υπέρβασης των επιτρεπόμενων επιπέδων ρύπανσης. Οι βελτιώσεις στην ποιότητα του αέρα σχετίζονται κυρίως με τη βελτίωση των οδικών υποδομών στις αστικές περιοχές. Οι επιπτώσεις της **κλιματικής αλλαγής** θέτουν σημαντικές προκλήσεις για την Αλβανία, θέτοντας επιτακτικά την ανάγκη αντιμετώπισης των επιπτώσεων στην ενέργεια, το νερό, τη γεωργία, την υγεία, τον τουρισμό, τη βιοποικιλότητα και την ευημερία της τοπικής κοινωνίας.

Στον **τομέα των χημικών**, υφίσταται σχετικό νομοθετικό πλαίσιο για τα χημικά και τις επικίνδυνες ουσίες. Ωστόσο, το σχετικό αυτό πλαίσιο είναι εν μέρει σύμφωνο με την ευρωπαϊκή νομοθεσία. Προβλέπεται η ολοκλήρωση του νομικού οπλοστασίου για τα χημικά, μέσω της έγκρισης του νόμου του χημικών και 5 καταστατικών για την εφαρμογή του.

Η **διαχείριση των απορριμμάτων** στη χώρα είναι σε χαμηλό επίπεδο. Μόνο οι αστικές περιοχές είναι εξοπλισμένες με συστήματα συλλογής στερεών απορριμμάτων, όχι όμως και οι αγροτικές περιοχές. Η ποσότητα των απορριμμάτων που ανακυκλώνεται ανέρχεται σε ποσοστό 10%. Τα απορρίμματα κυρίως καταστρέφονται αντί να συλλέγονται. Εκτός από την μονάδα επεξεργασίας απορριμμάτων "Σάρα και Μπουσάτ", έχει ολοκληρωθεί η κατασκευή της μονάδας "Μπαϊκάϊγ" στους Αγίους Σαράντα, ενώ σε σύντομο χρονικό διάστημα θα ξεκινήσει η κατασκευή της μονάδας στην Κορυτσά / Μαλίκ.

Το όραμα

«Μία περιοχή με βιώσιμη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη, που προστατεύει τους φυσικούς πόρους από τη ρύπανση και την υποβάθμιση, μέσω της ολοκληρωμένης διαχείρισης και προώθησης των περιβαλλοντικών αξιών προς όφελος της κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας της χώρας».

3.4.2 Οι Πολιτικές Προστασίας του Περιβάλλοντος

Οι πολιτικές προστασίας του περιβάλλοντος εστιάζουν στους ακόλουθους στόχους

- Βελτίωση της ποιότητας και μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και της ηχορύπανσης, κυρίως στις αστικές και τουριστικές περιοχές.
- Ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης και των κινδύνων ρύπανσης, καθώς και των βιομηχανικών ατυχημάτων μέσω της παρακολούθησης και ελέγχου της εφαρμογής των κανόνων και περιβαλλοντικών πρότυπων εκπομπών από βιομηχανικούς φορείς.

- Διενέργεια μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων για αναπτυξιακά ή άλλα έργα, προκειμένου η πολεοδομική αρχή ή η αρχή που είναι υπεύθυνη για την αδειοδότηση, όταν εξετάζεται το ενδεχόμενο χορήγησης της σχετικής έγκρισης ή ο καθορισμός των προϋποθέσεων για την ολοκλήρωση ενός έργου, να λαμβάνει υπόψη της τα συμπεράσματα της διαδικασίας εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων που το προτεινόμενο έργο θα έχει. Προβλέπεται επίσης η ένταξη του κοινού και όλων των ενδιαφερομένων κατά τη διαδικασία εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
- Διενέργεια στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης για την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών συνεπειών ενός σχεδίου ή προγράμματος προς υλοποίηση, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις αντιμετωπίζονται πλήρως στα αρχικά στάδια της λήψης αποφάσεων, παράλληλα με τις οικονομικές και κοινωνικές μέριμνες.
- Ολοκληρωμένη πολιτική διαχείρισης απορριμμάτων με έμφαση στην τήρηση εθνικών και διεθνών προτύπων. Επεξεργασία αποβλήτων, σύμφωνα με αυτά τα πρότυπα, και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας σχετικά με τις βλαβερές επιπτώσεις των απορριμμάτων στο περιβάλλον.
- Δημιουργία Εθνικού Συστήματος Διαχείρισης Χημικών Προϊόντων.
- Προστασία και βιώσιμη διαχείριση της βιοποικιλότητας, αυξάνοντας την έκταση των προστατευόμενων περιοχών και εστιάζοντας στην ολοκληρωμένη διαχείρισή τους, καθώς και στην ολοκλήρωση του δικτύου "NATURA 2000".
- Ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων μέσω της θέσπισης πλαισίου παρακολούθησης και ελέγχου, με σκοπό τη μείωση της ρύπανσης των υπόγειων και επιφανειακών υδάτων από τη βιομηχανική, γεωργική και πληθυσμιακή δραστηριότητα στις αγροτικές και αστικές περιοχές και την προστασία των υδάτινων οικοσυστημάτων από την αδιάκριτη χρήση. Προστασία των θαλάσσιων υδάτων, διαχείριση διασυνοριακών υδάτων, μείωση των επιπτώσεων των πλημμυρών και της ξηρασίας.
- Βιώσιμη διαχείριση της βιοποικιλότητας των θαλάσσιων και χερσαίων υδάτινων πόρων.
- Βιώσιμη και λειτουργική ανάπτυξη των δασικών και βοσκοτοπιών εκτάσεων για την αύξηση της παραγωγικότητας και της αναγεννητικής ικανότητας των δασών. Ενίσχυση των προληπτικών μέτρων για την υποβάθμιση του εδάφους, και την προστασία της βιοποικιλότητας σε τοπικό, περιφερειακό, και εθνικό επίπεδο.

3.4.3 Οι Πολιτικές για την Κλιματική Αλλαγή

Σχετικά με τις πολιτικές αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής προβλέπονται

- Ενίσχυση των ικανοτήτων των αρμόδιων οργάνων για τη διαμόρφωση πολιτικών για την κλιματική αλλαγή, με προτεραιότητα τη θέσπιση ενός συστήματος παρακολούθησης και ετήσιας αναφοράς των αερίων του θερμοκηπίου, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ΕΕ· και τον καθορισμό εξειδικευμένων μονάδων για την κλιματική αλλαγή στα αρμόδια υπουργεία και υπηρεσίες.
- Καθορισμός βελτιωμένων σεναρίων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου στο πλαίσιο του Τρίτου Εθνικού Πλαισίου Επικοινωνίας, το οποίο βασίζεται σε επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με την απογραφή των δασών και την απογραφή των αερίων του θερμοκηπίου.
- Αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με προτεραιότητα σε οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά ωφέλιμα έργα, τα οποία μπορούν να λάβουν χρηματοδότηση από χορηγίες (πολυμερείς και διμερείς) και ειδικά από το Πράσινο Ταμείο για την κλιματική αλλαγή.
- Δημιουργία αποτελεσματικού και αποδοτικού μηχανισμού χρηματοδότησης για τη διοχέτευση εγχώριων και διεθνών κεφαλαίων σχετιζόμενα με τις δράσεις για το κλίμα.
- Εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης για την αποτελεσματικότητα του ενεργειακού συστήματος.
- Ενσωμάτωση των στόχων προσαρμογής και μείωσης των αερίων του θερμοκηπίου στον σχεδιασμό και τη διαχείριση αστικών περιοχών, υδάτων και γης, συμπεριλαμβανομένης της γεωργίας, της δασοκομίας και της προστασίας της φυσικής κληρονομιάς.
- Υποστήριξη στρατηγικών που βελτιώνουν τις συνθήκες εξέλιξης, υγείας, και εξέλιξης της παραγωγικής λειτουργίας των οικοσυστημάτων.
- Δημιουργία περιφερειακών εταιρικών σχέσεων για τη βελτίωση της τεχνολογίας, των πολιτικών και των στρατηγικών για μετριασμό σε όλους τους τομείς της οικονομίας.

Ο Δήμος Φοινίκης, στο πλαίσιο της Διατομεακής Περιβαλλοντικής Στρατηγικής, πρέπει να διασφαλίζει: την προστασία και βιώσιμη διαχείριση της βιοποικιλότητας, τη διατήρηση της προστατευόμενης περιοχής του Εθνικού Πάρκου του Βουθρωτού και της Προστατευόμενης Περιοχής Γαλάζιο Μάτι, καθώς και την προστασία του συνόλου των φυσικών μνημείων. Σχετικά με τη διαχείριση των απορριμμάτων, ο Δήμος Φοινίκης μεταφέρει επί του παρόντος τα αστικά απόβλητα στη χωματερή “Μπαϊκάϊγ”, αλλά πρέπει να δημιουργηθεί ένα πιο αποτελεσματικό σύστημα για τη συλλογή τους από αστικά κέντρα και τα κέντρα μεταφοράς. Σε ότι αφορά της ανανεώσιμες πηγές ενέργειας οι δυνατότητες του δήμου είναι αρκετά μεγάλες, κάτι που θα πρέπει αποτελέσει έναν σημαντικό στόχο για την σωστή αξιοποίηση της δυναμικής που έχει ο δήμος σε αυτόν τον τομέα, με γνώμονα το σεβασμό προς το περιβάλλον και κατεύθυνση προς μια πιο πράσινη ενεργειακή πολιτική.

3.4.4 Η Στρατηγική για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Υδάτινων Πόρων

Η Εθνική Στρατηγική Διαχείρισης Υδάτινων Πόρων 2017-2027 αποτελεί το πλαίσιο διαχείρισης των υδατικών πόρων, για την ανάπτυξη σχεδίων στρατηγικής στον τομέα του χωροταξικού σχεδιασμού, της προστασίας του περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας, της γεωργίας, της δασοκομίας, της αλιείας, των μεταφορών, του τουρισμού, της δημόσιας υγείας και περιέχει και άλλα σχετικά έγγραφα.

Η διαδικασία ανάπτυξης της Στρατηγικής για την Αλβανία έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να παρέχει ένα πλαίσιο για τη συνολική διαχείριση των υδατικών πόρων, στο οποίο όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς, συμπεριλαμβανομένου του ιδιωτικού τομέα, της κοινωνίας και των κοινοτήτων που χρησιμοποιούν αυτούς τους πόρους, να έχουν ενεργό ρόλο.

Η στρατηγική ενσωματώνει τους στόχους των υφιστάμενων πολιτικών της Αλβανίας, λαμβάνοντας υπόψιν τους κινδύνους που αναμένεται να προέλθουν από την κλιματική αλλαγή. Η στρατηγική βασίζεται σε τέσσερις κύριους «πυλώνες»: «Νερό για τους ανθρώπους», «Νερό για τα τρόφιμα», «Νερό για τη βιομηχανία» και «Νερό για το περιβάλλον».

Η Εθνική Στρατηγική για την ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτινων πόρων περιλαμβάνει (*Γενικό Σχέδιο Εθνικής Επικράτεια 2030 "ΡΡΚ 2030"*):

- Αποτελεσματική και ισότιμη χρήση και διανομή του νερού και ουσιαστική αύξηση στην αποδοτικότητα της χρήσης του νερού σε όλους τους τομείς, με σκοπό την αξιοποίηση, την ανακύκλωση και τη βιώσιμη επαναχρησιμοποίηση των υδάτινων πόρων.
- Μείωση της ρύπανσης, περιορισμός των διαρροών επικίνδυνων χημικών ουσιών σε ύδατα (το ακριβές επίπεδο μείωσης θα είναι σε συνάρτηση με τον αριθμό και τη φύση αυτών των διαρροών).
- Αύξηση της ασφάλειας και της ικανότητας προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και στους κινδύνους που προκύπτουν από τις φυσικές καταστροφές.
- Βαθιά γνώση όλων των υδάτινων πόρων στην Αλβανία, παρέχοντας έτσι μια δημόσια βάση γνώσης σχετικά με τις αποφάσεις (πολιτικές) που σχετίζονται με την ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτινων πόρων.
- Σαφείς πολιτικές Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Υδάτινων Πηγών και εφαρμογή του Σχεδίου Διαχείρισης Υδάτινων Πηγών με στόχο: α) μετρήσιμους στόχους σε καθορισμένες προθεσμίες, και β) σαφή καθορισμό των ευθυνών των αρμόδιων αρχών, με βάση την αποτελεσματική παρακολούθηση και αξιολόγηση.

Επί του παρόντος, ο Δήμος Φοινίκης έχει μόνο το 5,2% της επικράτειάς του καλυμμένο με δίκτυο ύδρευσης. Ο Δήμος πρέπει να εργαστεί για την κάλυψη του 100%. Απαραίτητη είναι και η παρέμβαση στο υπάρχον δίκτυο για ανακατασκευή και συντήρηση. Υπάρχει επείγουσα ανάγκη παρέμβασης και κατασκευής δικτύου ύδρευσης σε σχεδόν όλη την επικράτεια.

3.4.5 Το Εθνικό Τομεακό Πρόγραμμα για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση του Νερού

Η ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτων είναι μία από τις προτεραιότητες της κυβέρνησης. Αυτή η προτεραιότητα τονίζεται στην Εθνική Στρατηγική Ανάπτυξης. Ο τομέας των υδάτων παίζει σημαντικό ρόλο στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Είναι στενά συνδεδεμένος με την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, την αγροτική ανάπτυξη, τον τουρισμό και την αναψυχή. Οι κύριοι στόχοι αυτού του προγράμματος είναι ο προσανατολισμός των επενδύσεων προς τους εθνικούς στόχους, η βελτίωση της διαδικασίας σχεδιασμού, η αύξηση των επενδύσεων στον κλάδο, η αύξηση των εσόδων που δημιουργεί ο κλάδος, καθώς και η συνεχής και αποτελεσματική παρακολούθηση.

Η υλοποίηση αυτού του προγράμματος θα γίνει μέσω του σχεδίου δράσης που επικαιροποιείται κάθε χρόνο και έχει μια 3ετή προβολή. Στο σχέδιο δράσης περιλαμβάνονται μέτρα και δράσεις που προτείνονται από όλους τους φορείς του τομέα των υδάτων για την υλοποίηση των εθνικών στόχων. Για να πραγματοποιηθεί το όραμα για μια περίοδο δεκατριών χρόνων έχουν τεθεί για τον τομέα των υδάτων τρεις στόχοι, οι οποίοι εκφράζονται σε συνάρτηση με τους τρεις πυλώνες του τομέα των υδάτων και αφορούν: α) στη χρήση του νερού, β) στην προστασία του νερού, και γ) στην προστασία από το νερό. Για την επίτευξη αυτών των στόχων προτείνονται δεκατρείς δράσεις, που δείχνουν τη θέση του τομέα των υδάτων για αυτήν την περίοδο.

Αυτοί οι τρεις στόχοι επηρεάζουν τον φυσικό κύκλο του νερού και δεν αλλάζουν, ανεξάρτητα από το θεσμικό πλαίσιο, το οποίο έχει τον κύριο ρόλο στην εναρμόνισή τους.

Η Χρήση του Νερού

Στον πυλώνα αυτόν εντάσσονται:

- Παροχή υπηρεσίας ύδρευσης στον πληθυσμό με στόχο την παροχή ασφαλούς και συνεχούς υπηρεσιακής κάλυψης. Κάλυψη με ασφαλή παροχή νερού στον πληθυσμό της περιοχής, σε αστικές και αγροτικές περιοχές.
- Παροχή υπηρεσίας διαχείρισης λυμάτων με σκοπό την κάλυψη των αστικών και αγροτικών περιοχών, και στόχο την αποτελεσματική διαχείρισή τους για την αποφυγή ρύπανσης των επιφανειακών και υπογείων υδάτων.
- Βελτίωση των συστημάτων άρδευσης για αρδευόμενες γεωργικές εκτάσεις με σκοπό την κάλυψη των αναγκών των γεωργών και την παροχή των βέλτιστων δυνατών συνθηκών για την καλλιέργεια των γεωργικών εκτάσεων.
- Βελτίωση των αποχετευτικών συστημάτων για αρδευόμενες γεωργικές εκτάσεις, με στόχο την εξασφάλιση των βέλτιστων συνθηκών για την ανάπτυξη των γεωργικών καλλιεργειών.

- Βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας εντός των κατάλληλα καθορισμένων περιοχών, με στόχο την ανάπτυξη του τομέα και την τήρηση των περιβαλλοντικών κανόνων.
- Αξιοποίηση των δυνατοτήτων των διαθέσιμων υδατικών πόρων για την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας, δεδομένων των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις διεθνές συμφωνίες.
- Κάλυψη των αναγκών της βιομηχανίας σε νερό με εξασφάλιση της απαιτούμενης ποσότητας και ποιότητας νερού για την εκτέλεση των σχετικών δραστηριοτήτων, καθώς και για την τήρηση των περιβαλλοντικών συνθηκών.

Η προστασία του νερού

Για την προστασία των υδάτων της επικράτειας θα πρέπει να γίνει αξιολόγηση και εκτίμηση της οικολογικής και χημικής κατάστασης στην οποία βρίσκονται, με σκοπό σε εκείνα τα υδατικά συστήματα που η κατάσταση τους χαρακτηρίζεται "λιγότερο από καλή", φτωχή "ή" πολύ αδύναμη» να γίνουν οι κατάλληλες παρεμβάσεις με σκοπό την βελτίωση τους σε όσο το δυνατόν καλύτερη κατάσταση, (επιφανειακά ύδατα ,ποτάμια, λίμνες, μεταβατικά ύδατα, και τεχνητά υδάτινα συστήματα.

Προκαταρκτική εκτίμηση της οικολογικής και χημικής κατάστασης των (υπόγειων νερών), με σκοπό τη διατήρηση και την επίτευξή της ως ελάχιστα καλή, για τα υπόγεια υδατικά συστήματα που η κατάσταση τους χαρακτηρίζεται "λιγότερο από καλή", "φτωχή" ή "πολύ αδύναμη" προτείνονται άμεσα οι κατάλληλες παρεμβάσεις από όλους τους άμεσα εμπλεκόμενους φορείς με στόχο την βελτίωση τους στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο .

Η προστασία από το νερό

Το ενδιαφέρον εδώ επικεντρώνεται στα ακόλουθα

- Μείωση του κινδύνου πλημμυρών, μέσω της υλοποίησης αντιπλημμυρικών έργων προστασίας. Βελτίωση των υποδομών για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών. Εγγύηση ασφαλών συνθηκών διαβίωσης για ανθρώπους, χλωρίδα και πανίδα σε απειλούμενες περιοχές. Ασφάλιση οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και περιβαλλοντικών περιουσιακών στοιχείων για άτομα, επιχειρήσεις και κοινότητες.
- Βελτίωση των τεχνικών συνθηκών των φραγμάτων που χρησιμοποιούνται για την άρδευση γεωργικών εκτάσεων, με στόχο την αύξηση της ασφάλειας και τη μείωση των πιθανών επιπτώσεων που προκαλούνται από ζημιές.
- Διατήρηση και μείωση του ρυθμού διάβρωσης, με στόχο την προστασία των εδαφών υψηλού κινδύνου διάβρωσης με την ενίσχυση των σχετικών υποδομών για την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου. Μείωση του ρυθμού διάβρωσης

για: Περιοχές χαμηλού κινδύνου (20% της περιοχής), Περιοχές υψηλού κινδύνου υπό εξαφάνιση (70% της περιοχής).

Στο πλαίσιο αυτής της στρατηγικής, ο Δήμος Φοινίκης θα πρέπει να εργαστεί για τη δημιουργία δικτύων ύδρευσης και άρδευσης σε όλη την επικράτειά του, καθώς και τη συντήρηση των ήδη υπαρχόντων υποδομών. Η επένδυση σε αυτόν τον τομέα είναι επιβεβλημένη, καθώς η αποκατάσταση και η κατασκευή νέων υποδομών θα προσδώσει νέες δυνατότητες στον δήμο σε τομείς όπως είναι ο αγροτικός και ο τουριστικός τομέας, αλλά και γενικότερα θα συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας διαβίωσης των κατοίκων του. Ταυτόχρονα με τις δράσεις για την ανάπτυξη των υποδομών, ο Δήμος θα πρέπει να προωθήσει μια εκστρατεία ευαισθητοποίησης των κατοίκων του για τη μείωση της σπατάλης του νερού, καθώς και για τους τρόπους ανακύκλωσης του. Προτεραιότητα για τον Δήμο παραμένει η 100% κάλυψη της επικράτειάς του με υποδομές παροχής νερού.

3.4.6 Η Στρατηγική για τις Μεταφορές

Ο στρατηγικός στόχος της χώρας στον τομέα των μεταφορών είναι η δημιουργία ενός σύγχρονου, ασφαλούς και αποτελεσματικού οδικού δικτύου μεταφορών, με σεβασμό προς το περιβάλλον και σε αρμονία με τις Ευρωπαϊκές προδιαγραφές. Απώτερος σκοπός είναι να καταστεί η χώρα ασφαλής, άνετος και αποτελεσματικός κόμβος μεταφορών για όλη την ευρύτερη περιοχή. Επιπρόσθετα, η επίτευξη των παραπάνω εκτιμάται ότι θα μειώσει και θα κάνει ασφαλέστερες τις εγχώριες μετακινήσεις όλων των επιπέδων, με αποτέλεσμα την αύξηση της ελκυστικότητας της περιοχής για επενδύσεις, την απόφυση της κυκλοφοριακής συμφόρησης σε διάφορες περιοχές, τη βέλτιστη κατανομή της κυκλοφορίας, κ.ά. Τα παραπάνω αναμένεται να έχουν θετικές επιδράσεις στο επίπεδο της ρύπανσης και στον αριθμό των ατυχημάτων, συμβάλλοντας παράλληλα στην οικονομική ανάπτυξη όλης της χώρας.

Οι βασικοί στόχοι στον τομέα των οδικών μεταφορών είναι οι κάτωθι:

- Δημιουργία συγκοινωνιακού δικτύου χωρίς φραγμούς και ασυνέχειες, που θα διασφαλίζει την ασφάλεια και την άνεση στις μεταφορές με το χαμηλότερο δυνατό κόστος, θα αυξήσει τον όγκο της εμπορευματικής κίνησης, θα θέσει τις μεταφορές στην υπηρεσία όλων και θα βοηθήσει στην εσωτερική συνεργασία και την εθνική αγορά εργασίας.
- Εφαρμογή της αρχής των βιώσιμων μεταφορών, για τη βελτιστοποίηση του κόστους, την ασφάλεια κίνησης και την προστασία του περιβάλλοντος.
- Ενθάρρυνση της εμπορευματικής κυκλοφορίας και μείωση του κόστους μεταφοράς, που σημαίνει μείωση των μη παραγωγικών απωλειών και του

λεγόμενου εξωτερικού κόστους, όπως π.χ. ατυχήματα, μποτιλιάρισμα, μη ορθολογικός σχεδιασμός υποδομών κακής ποιότητας, έργα χαμηλής τεχνικής κατάστασης των δικτύων μεταφορών.

- Εντατικοποίηση των επαφών με γειτονικές χώρες και κοινοτικούς θεσμούς για την κατάργηση των φραγμών που εμποδίζουν τη διεθνοποίηση των υπηρεσιών μεταφορών της χώρας, όπως, βίζα, άδειες μεταφοράς, διμερείς και πολυμερείς φόροι που εισάγουν διακρίσεις κ.λπ. Προτεραιότητα στην υπογραφή των συμφωνιών που ανοίγουν την αγορά εργασίας διαπεριφερειακά και διασυνοριακά.
- Μείωση της εμπλοκής της διοίκησης στη συγκοινωνιακή δραστηριότητα, συνειδητοποιώντας τον διαχωρισμό της διαχείρισης των μεταφορών γενικά από την επιχείρησή του, με στόχο την αύξηση της αποτελεσματικότητας του τομέα των μεταφορών, την ποιότητα των υπηρεσιών και τη μείωση των εξόδων.
- Εξάλειψη των αδικαιολόγητων διοικητικών και οικονομικών εμποδίων στον ανταγωνισμό μεταξύ μεταφορέων.
- Δημιουργία συνθηκών για πρόσβαση χωρίς διακρίσεις στις υποδομές μεταφορών από χρήστες υπηρεσιών μεταφορών.
- Εμπορευματοποίηση μεταφορικών υπηρεσιών με τη συμμετοχή ιδιωτικών φορέων.
- Υποστήριξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων στον τομέα των μεταφορών.
- Προστασία των επαγγελματιών από τον αθέμιτο ανταγωνισμό από άλλες κατηγορίες ή άλλους τρόπους μεταφοράς.
- Διαχωρισμός της αγοράς υπηρεσιών μεταφορών από την εμπορική δραστηριότητα εκτός αγοράς και μη εμπορική χρήση εργαλείων.
- Ενθάρρυνση της ανάπτυξης σύγχρονης υλικοτεχνικής υποστήριξης και ευφυών τεχνολογιών στο τομέα των μεταφορών.
- Ανάπτυξη μεθοδολογιών ελέγχου για την προστασία της αγοράς από τη συγκέντρωση υπηρεσιών και την αποδυνάμωση του ανταγωνισμού.
- Συμμετοχή όλων των κατηγοριών χειριστών, χρηστών και αντίστοιχων ενώσεων σε κατάρτιση διαδικασιών και προϋποθέσεων συμμετοχής στην αγορά υπηρεσιών.

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης των μεταφορών, ο Δήμος Φοινίκης εκμεταλλεόμενος και την πλεονεκτική γεωγραφική του θέση, θα πρέπει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ευρύτερη περιοχή. Η γεωγραφική θέση του δήμου προσφέρει τη δυνατότητα για ανάδειξή του ως κόμβου μεταφορών σε όλα τα επίπεδα, καθώς βρίσκεται ενδιάμεσα στα δύο μεγάλα κέντρα του δίπολου Άγιοι Σαράντα – Αργυρόκαστρο, αποτελεί δε και τον συνδετικό κρίκο της περιοχής με την Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό, ο Δήμος σε συνεργασία και με τον γειτονικό Δήμο των Αγίων Σαράντα, θα μπορέσει να διαδραματίσει έναν σημαντικό ρόλο στον τομέα των εμπορευματικών, τουριστικών και διαπεριφερειακών μεταφορών.

3.4.7 Η Στρατηγική για την Σταθερή Ανάπτυξη του Τουρισμού

Εγκρινόμενο με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου Αρ. 413/19.6.2019 «Περί έγκρισης της Εθνικής Στρατηγικής για την Αειφόρο Τουριστική Ανάπτυξη 2019–2023 και το σχέδιο της δράσης», η στρατηγική αυτή στοχεύει στην προώθηση της Αλβανίας ως ελκυστικού τουριστικού προορισμού στην περιοχή της Μεσογείου και στην Ευρώπη, αυθεντικού και φιλόξενου· μιας εικόνας η οποία στηρίζεται στην αξιοποίηση των φυσικών, πολιτιστικών και ιστορικών ιδιαιτεροτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων υψηλής ποιότητας και ποικιλίας, εύκολα προσβάσιμων από τις διεθνείς αγορές.

Ο τουρισμός παίζει σημαντικό ρόλο στην οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική ευημερία, στην αύξηση του εισοδήματος και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Ο τουριστικός τομέας είναι σημαντικός συντελεστής στη διεθνή φήμη της Αλβανίας, με βάση το εντατικό μάρκετινγκ τοπικών τουριστικών προϊόντων, διεθνώς αναγνωρισμένων και με υψηλή προστιθέμενη αξία

Όραμα

«Η Αλβανία ως ένας φιλόξενος, ελκυστικός, αυθεντικός προορισμός για την οικονομική, φυσική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας»

Η στρατηγική για την υλοποίηση του οράματος στηρίζεται στους ακόλουθους στόχους (*Γενικό Σχέδιο Εθνικής Επικράτεια 2030 "ΡΡΚ 2030"*):

- Δημιουργία πόλων (clusters) και νέων αναπτυξιακών βιομηχανιών, καθώς και παγίωση της τουριστικής προσφοράς και δημιουργία νέων προϊόντων.
- Αύξηση της προστιθέμενης αξίας και των επιπτώσεων του κλάδου στην οικονομία και την απασχόληση.
- Ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών στον τουρισμό, καθώς και βελτίωση της ποιότητας τους.
- Βελτίωση της εικόνας της χώρας και προώθηση αυθεντικών τοπικών προϊόντων.
- Ανάπτυξη και προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Επέκταση και καθιέρωση της τουριστικής περιόδου όλο τον χρόνο.
- Επένδυση στις υποδομές με σκοπό την στήριξη του τουριστικού τομέα.

Ο Στόχος για την Επέκταση της Τουριστικής Περιόδου.

Το σχέδιο στοχεύει στον συνδυασμό υπηρεσιών και ποιοτικών προϊόντων των επιχειρήσεων, σε συνδυασμό με την προσφορά πολιτιστικού-ιστορικού και φυσικού τουρισμού, καθώς και την παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών, την ανάπτυξη

αγροτουρισμού και άλλων εναλλακτικών μορφών τουρισμού στις αγροτικές περιοχές παράλληλα με την ανάπτυξη της γεωργίας.

Διασύνδεση περιοχών και πόρων ιστορικής, περιβαλλοντικής και πολιτιστικής αξίας

Το σχέδιο ενθαρρύνει τη δημιουργία/ενοποίηση των τουριστικών προορισμών που προωθούν τις μοναδικές αξίες της επικράτειας, την ιστορία του πολιτισμού, τόσο στην ακτογραμμή όσο και στην ενδοχώρα. Αυτοί οι προορισμοί – αστικά και αγροτικά κέντρα – θα πρέπει να συνδέονται μεταξύ τους με συνεχή δρομολόγια για να διασφαλίζεται η εύκολη, ασφαλής, οικονομική, και γρήγορη, μετακίνηση των επισκεπτών της παράκτιας ζώνης και των περιφερειών της.

Η Διασύνδεση της Οικονομίας των Αστικών Κέντρων με εκείνη των Αγροτικών

Σκοπός του σχεδίου είναι να επιτευχθεί οικονομική ανάπτυξη κατανεμημένη αναλογικά σε όλους τους οικισμούς της παραλιακής ζώνης. Για τον λόγο αυτό, η τουριστική δραστηριότητα θα πρέπει να αναπτυχθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να εστιάζει στη διαλειτουργικότητα ανάμεσα στα αστικά κέντρα και την εξειδίκευση σε υπηρεσίες, αναψυχή, υγεία κ.ά., καθώς και στη διασύνδεση των αστικών κέντρων με τα γεωργικά κέντρα, τα οποία θα προσφέρουν αυθεντικά φυσικά και αγροτικά προϊόντα, αλλά και εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην ύπαιθρο.

Μοντέλα τουριστικής ανάπτυξης στην ενδοχώρα

Συνιστάται ο καθορισμός, από κάθε δήμο, τοπικών κέντρων τα οποία θα υπαχθούν στις στρατηγικές κατευθύνσεις. Αυτές οι αποφάσεις θα πρέπει να παρουσιαστούν στον κατάλογο των στρατηγικών έργων των δήμων. Οι αναπτυξιακοί και οικονομικοί φορείς των δήμων θα πρέπει να εργαστούν για τη δημιουργία και ανάπτυξη του διοικητικού συμβουλίου και του ταμείου τουρισμού. Η υπηρεσία αυτή θα πρέπει να αποτελείται από δομές της κεντρικής και τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και από εκπροσώπους των κοινοτήτων, της ακαδημαϊκής κοινότητας και των τοπικών επιχειρήσεων. Αυτός ο φορέας των αντιπροσώπων πρέπει να διοικεί και να εγγυάται την απρόσκοπτη λειτουργία όλων εκείνων των δομών και υπηρεσιών που σχετίζονται με την προώθηση και ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας, διασφαλίζοντας έτσι τις απαραίτητες προϋποθέσεις για τη σταθερή ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας

Ανάπτυξη νέων δομών στην υπηρεσία του τουρισμού σε περιοχές εκτός των αστικών κέντρων

Πρέπει να διασφαλιστεί ότι η ανάπτυξη είναι συνδεδεμένη με τις απαραίτητες δημόσιες υπηρεσίες και υποδομές, καθώς και με κοινωνικές υπηρεσίες. Η ανάπτυξη των νέων οδικών αξόνων και των υπόλοιπων υποδομών κρίνεται απαραίτητη για την υποστήριξη των αναμενόμενων τουριστικών ροών. Οι δήμοι θα πρέπει να ιδρύσουν υποστηρικτικές υποδομές για φιλοξενία, καθώς και τουριστικά καταλύματα,

περιοχές ανάπτυξης ξενοδοχειακών υποδομών, υπηρεσίες «info point» και γραφεία, μουσεία, ξενώνες, πολιτιστικά κέντρα. Επίσης θα πρέπει να διασφαλίσουν την πρόσβαση σε αρχαιολογικά, πολιτιστικά, θρησκευτικά και φυσικά μνημεία· να αναπτύξουν υπηρεσίες ψυχαγωγίας, αναψυχής, κ.ά. και να αναβαθμίσουν τις υπηρεσίες υγείας· να διασφαλίσουν τις απαραίτητες υποδομές π.χ. δίκτυο αποχέτευσης, δίκτυο ύδρευσης και ενεργειακές υποδομές.

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης του βιώσιμου τουρισμού, ο Δήμος Φοινίκης διαθέτει πολυάριθμους ιστορικούς, πολιτιστικούς και φυσικούς πόρους. Οι πόροι αυτοί αποτελούν την βάση για μια βιώσιμη ανάπτυξη του τομέα του τουρισμού στον Δήμο. Η παρουσία στην επικράτεια του Δήμου του αρχαιολογικού πάρκου της Φοινίκης, το οποίο είναι ένα από τα σημαντικότερα αρχαιολογικά μνημεία στην περιοχή, καθώς επίσης και των Εθνικών Πάρκων του Βουθρωτού και του Γαλάζιου Μάτι σηματοδοτούν υψηλές δυνατότητες ανάπτυξης του τουρισμού. Επίσης ο Δήμος διαθέτει όλα τα απαραίτητα χαρακτηριστικά για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως αγροτουρισμός, φυσιολατρικός τουρισμός, θρησκευτικός τουρισμός, πεζοπορικός και ορειβατικός τουρισμός, κ.λπ. Για τη διασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης του τομέα του τουρισμού, είναι απαραίτητη η δημιουργία φορέα για την ανάπτυξη και προώθηση του τουριστικού τομέα στον Δήμο.

3.4.8 Η Στρατηγική για την Ενέργεια

Η Εθνική Στρατηγική Ενέργειας διατυπώνει τις βασικές κατευθύνσεις ανάπτυξης του ενεργειακού τομέα, ως υποστηρικτικού κλάδου για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης του πληθυσμού. Η αύξηση της ασφάλειας του εφοδιασμού και η δημιουργία μιας ανταγωνιστικής οικονομία, με σεβασμό των περιβαλλοντικών κανόνων, είναι οι βασικοί στόχοι αυτής της στρατηγικής.

Για αυτούς τους λόγους, η στρατηγική καθορίζει τις ενεργειακές πολιτικές που πρέπει να ακολουθήσει η χώρα στον τομέα αυτό, στηριζόμενη στην τρέχουσα κατάσταση του ενεργειακού τομέα στο σύνολό του. Στους βασικούς στόχους της στρατηγικής για την ενέργεια εντάσσονται η περαιτέρω βελτίωση και εναρμόνιση του νομικού πλαισίου με τις Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η θεσμική αναδιάρθρωση, η διαφοροποίηση του ενεργειακού μίγματος μέσω της προώθησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η αύξηση της ενεργειακής απόδοσης. Ταυτόχρονα, η στρατηγική αυτή καθορίζει τις επενδύσεις και τον χρόνο υλοποίησής τους για την πραγματοποίηση των κατευθύνσεων αυτών πολιτικής.

Η στρατηγική εστιάζει σε ένα από τα βασικά ζητήματα αξιολόγησης της τρέχουσας κατάστασης και την προοπτική ανάπτυξης του ενεργειακού τομέα στην Αλβανία, αυτό της συμβολής και των ωφελειών της Αλβανικής οικονομίας και του κρατικού προϋπολογισμού από τη δραστηριότητα του ενεργειακού τομέα στην χώρα. Λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι όλο και περισσότερο ο ιδιωτικός τομέας

δραστηριοποιείται στον τομέα αυτό, τόσο στην παραγωγή, όσο και στην μεταφορά και διανομή. Σε αυτό το πλαίσιο, πολύ σημαντικές είναι οι δημοσιονομικές και δασμολογικές πολιτικές που εφαρμόζονται και θα πρέπει να εφαρμοστούν σε αυτόν τον τομέα, οι οποίες στην ουσία εκφράζουν τις πολιτικές και τη στρατηγική του Αλβανικού κράτους για την οικοδόμηση ενός αποτελεσματικού, εφικτού ενεργειακού τομέα, ανταγωνιστικού, ασφαλούς και ολοκληρωμένου.

Η Χώρα σκοπεύει να αναπτύξει ένα ενεργειακό σύστημα βασισμένο στις αρχές της αγοράς, το οποίο θα είναι ικανό να καλύψει τη ζήτηση ενέργειας και τη βιώσιμη ανάπτυξη της οικονομίας, καθώς και να εγγυάται την ενεργειακή ασφάλεια, την προστασία του περιβάλλοντος και την αύξηση της ευημερίας με ελάχιστο κοινωνικό κόστος.

Για την υλοποίηση των στόχων της στρατηγικής έχουν τεθεί οι ακόλουθες προτεραιότητες (*Γενικό Σχέδιο Εθνικής Επικράτεια 2030 "PPK 2030"*):

- Ολοκλήρωση της αναδιάρθρωσης του ενεργειακού τομέα.
- Περαιτέρω βελτίωση του θεσμικού και νομικού πλαισίου.
- Αύξηση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας.
- Αύξηση της συμβολής του ενεργειακού τομέα στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας, στον κρατικό προϋπολογισμό και την οικονομική ισορροπία της χώρας.
- Αύξηση των δυνατοτήτων παραγωγής και διαφοροποίηση του ενεργειακού μίγματος,
- Εντατικοποίηση εργασιών έρευνας και παραγωγής υδρογονανθράκων και απόσυρση στρατηγικών επενδυτών στον τομέα αυτό, καθώς και ανάπτυξη υφιστάμενων πόρων ώστε να καταστεί δυνατή η αποτελεσματική και αποδοτική χρήση του αργού πετρελαίου.
- Κατασκευή νέων γραμμών διασύνδεσης στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας.
- Συμμετοχή στην υλοποίηση έργων περιφερειακής διασύνδεσης με γραμμές φυσικού αερίου και διαφοροποίηση των πηγών εφοδιασμού.
- Βελτιστοποίηση του συστήματος τροφοδοσίας ενέργειας, με την έννοια του σχεδιασμού με χαμηλότερο κόστος και ελάχιστες επιπτώσεις στο περιβάλλον.
- Προώθηση της αποδοτικής και οικονομικής χρήσης των ενεργειακών πόρων, καθώς και προώθηση εφαρμογής διαφορετικών τρόπων διαχείρισης ενέργειας, σε διαφορετικούς τομείς της οικονομίας.
- Προώθηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- Δημιουργία της εσωτερικής αγοράς και ενσωμάτωσή της στην περιφερειακή αγορά.
- Βελτίωση των διαχειριστικών ικανοτήτων στον ενεργειακό τομέα.
- Βελτίωση της θεσμικής οργάνωσης του ενεργειακού τομέα και των υποτομέων του (ηλεκτρισμός, υδρογονάνθρακες, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και απόδοσης).

3.4.9 Η Στρατηγική για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Αποβλήτων

Η Εθνική Στρατηγική για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Αποβλήτων είναι η κύρια κατεύθυνση στον τομέα της διαχείρισης αστικών, μη αστικών και επικίνδυνων απορριμμάτων στην Αλβανία. Η στρατηγική συντάχθηκε για πρώτη φορά το 2016. Οι κύριες κατευθύνσεις της ήταν ο σχεδιασμός, η εκπαίδευση, το νομικό πλαίσιο και οι πηγές χρηματοδότησης.

Το τρέχον πλαίσιο αντιπροσωπεύει την αναθεωρημένη στρατηγική και καλύπτει την περίοδο 2018-2033. Ο κύριος σκοπός της στρατηγικής είναι να εκσυγχρονίσει τις πολιτικές και το Εθνικό Σχέδιο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Αποβλήτων, καθώς και να επαναξιολογήσει την ικανότητα της χώρας να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της για την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) που απορρέει από το Κοινοτικό Κεκτημένο, Κεφάλαιο 27 για το περιβάλλον. Εκτός από την εκπλήρωση των στόχων του σχεδίου και των υποχρεώσεων για την ένταξη στην ΕΕ, το έγγραφο θα προσαρμόσει τις στρατηγικές κατευθύνσεις για να τις καταστήσει πιο αποτελεσματικές και εφικτές για τους φορείς υλοποίησης πολιτικών ολοκληρωμένης διαχείρισης απορριμμάτων και προστασίας του περιβάλλοντος γενικά, τόσο σε κεντρικό όσο και σε τοπικό επίπεδο.

Το συνολικό όραμα της στρατηγικής και του σχεδίου διαχείρισης απορριμμάτων 2018 – 2033 διατυπώνεται ως ακολούθως: (*Γενικό Σχέδιο Εθνικής Επικράτεια 2030 "ΡΡΚ 2030"*):

«Δημιουργία στρατηγικού και ρυθμιστικού πλαισίου στην Αλβανία, για μείωση της ποσότητας των απορριμμάτων και διαχείριση, με ολοκληρωμένο τρόπο, των αποβλήτων που δημιουργούνται, σύμφωνα με τους στόχους του Οδικού Πλαισίου της ΕΕ για τα απόβλητα και τις διεθνείς συμφωνίες "

Οι νομικές διαδικασίες θέτουν τους Δήμους υπεύθυνους για την υποβολή, τη διεκπεραίωση και τη διαχείριση της μονάδας επεξεργασίας απορριμμάτων. Η τελική εναπόθεση και επεξεργασία τους έχει οριστεί ως πρόβλημα εξίσου σημαντικό με τη συσσώρευσή τους.

Στην Αλβανία αυτή την στιγμή λειτουργούν μόνο τρεις μονάδες επεξεργασίας απορριμμάτων, αντίστοιχα στο "Μπαϊκάϊν" στους Αγίους Σαράντα, "Μπουσάτ" και "Σάρρα" στα Τίρανα. Επίσης υπάρχουν και κάποιες άλλες μονάδες, οι οποίες ωστόσο δεν αποτελούν ολοκληρωμένες μονάδες διαχείρισης απορριμμάτων, μπορούν να θεωρηθούν ως ελεγχόμενα μέρη συγκέντρωσης αποβλήτων, ενώ ταυτόχρονα στην επικράτεια λειτουργούν πάνω από 89 μονάδες, οι οποίες δεν πληρούν τις ελάχιστες υγειονομικές προδιαγραφές.

Επί του παρόντος, η υπηρεσία διαχείρισης απορριμμάτων στον Δήμο Φοινίκης δεν καλύπτει ολόκληρη την επικράτεια του Δήμου. Η υπηρεσία καλύπτει μόνο τα κέντρα των διοικητικών ενοτήτων. Σε αυτά τα χωριά έχουν τοποθετηθεί κάδοι συλλογής των απορριμμάτων, η υπηρεσία συλλογής του Δήμου τα συλλέγει από τους κάδους και

τα μεταφέρει στη μονάδα επεξεργασίας στην “Μπαϊκάϊγ”. Τα υπόλοιπα χωριά δεν καλύπτονται από υπηρεσία αποκομιδής απορριμμάτων. Ο Δήμος πρέπει να εργαστεί για την επέκταση του συστήματος συλλογής απορριμμάτων στα χωριά και τη μεταφορά αυτών στην μονάδα επεξεργασίας “Μπαϊκάϊγ”, μειώνοντας έτσι τη ρύπανση του εδάφους και των υπόγειων και επιφανειακών υδάτων.

3.4.10 Οι Στόχοι και τα Έργα Εθνικού/Περιφερειακού Επιπέδου που αφορούν τον Δήμο Φοινίκης

Οι στόχοι που τίθενται και τα έργα που προτείνονται από το Γενικό Εθνικό Σχέδιο, καθώς και από το Περιφερειακό Σχέδιο αποτελούν τη βάση και οριοθετούν κατευθύνσεις πολιτικής, οι οποίες θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και να εξειδικευτούν περαιτέρω στην περιοχή μελέτης, με στόχο να γίνει η κατάλληλη προσαρμογή τους στη σημερινή κατάσταση του Δήμου, στις δυνατότητες που έχει και τις ευκαιρίες που προσφέρονται για μία ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη σε όλους τους τομείς. Με βάση τις εθνικές και περιφερειακές πολιτικές έγγραφα, η ανάπτυξη του Δήμου Φοινίκης θα αξιοποιήσει τις παρακάτω κατευθύνσεις (σε παρένθεση φαίνεται το σχετικό έγγραφο αναφοράς):

- Ενίσχυση και ανάπλαση αστικών κέντρων (Γενικό Εθνικό Χωρικό Σχέδιο 2030)
- Ενίσχυση περιφερειακών υποδομών και οικονομικών δεσμών με γειτονικές χώρες (Γενικό Σχέδιο Εθνικής Επικράτεια 2030).
- Ανάπτυξη του τουρισμού και των εναλλακτικών μορφών του, λειτουργώντας και ως κέντρο υποστήριξης των τουριστικών ροών από τους Δήμους Αγίων Σαράντα και Αργυρόκαστρου, καθώς και από τα σύνορα με την Ελλάδα (Αναπτυξιακή Στρατηγική της Περιφέρειας Αυλώνας)
- Διερεύνηση των δυνατοτήτων του Δήμου στο πλαίσιο αξιοποίησης των εναλλακτικών πηγών ενέργειας όπως: Ηλιακή Ενέργεια, Αιολικά Πάρκα, Υδροηλεκτρική Σταθμοί (Σχέδιο Γενικής Εθνικής Επικράτεια,)
- Αξιοποίηση των δυνατοτήτων του δήμου στο πλαίσιο αξιοποίησης των εναλλακτικών πηγών ενέργειας όπως: Ηλιακή Ενέργεια, Αιολικά Πάρκα, Υδροηλεκτρική Σταθμοί - Σχέδιο Γενικής Εθνικής Επικράτεια
- Παροχή και βελτίωση βασικών δημόσιων υπηρεσιών όπως: Οδικές Υποδομές, Υποδομές Ύδρευσης - Αποχέτευσης, Εκπαίδευσης, Υγειονομικές Υπηρεσίες, Πολιτιστικές Υπηρεσίες, Αναψυχή, Υπηρεσίες Κοινωνικής Πρόνοιας (Γενικό Σχέδιο Εθνικής Επικράτεια 2030).

Κεφάλαιο 4

4. Αξιολόγηση – Αποτίμηση Δεδομένων & Προοπτικές Μελλοντικής Ανάπτυξης για τον Δήμο Φοινίκης

4.1 Αξιολόγηση – Αποτίμηση των Δεδομένων

Στην παρούσα ενότητα επιχειρείται η αξιολόγηση της δυναμικής του δήμου Φοινίκης λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά του τα οποία έχουν αναλυθεί στα προηγούμενα στάδια λεπτομερώς. Ποιο συγκεκριμένα γίνεται αξιολόγηση και αποτίμηση των δεδομένων του εξωτερικού περιβάλλοντος και ειδικότερα των ευκαιριών αλλά και των απειλών που αυτό ενέχει για την ανάπτυξη του δήμου. Εν συνεχεία αποτιμάται το εσωτερικό περιβάλλον και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του. Τονίζονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της περιοχής, καθώς επίσης και οι δυνατότητες και οι προοπτικές που έχει με βάση τη δυναμική της.

4.1.1 Αποτίμηση εξωτερικού περιβάλλοντος

Ο δήμος Φοινίκης βρίσκεται στο νότιο τμήμα της Αλβανία, στα σύνορα με την Ελλάδα, αποτελεί τμήμα της εθνικής Ελληνικής μειονότητας και ο πληθυσμός του αποτελείται κυρίως από ελληνικής καταγωγής πολίτες. Είναι μέρος του νότιου πόλου ανάπτυξης της χώρας, όπως αυτός χαρακτηρίζεται στο γενικό στρατηγικό <<σχέδιο “ΡΡΚ 2030”>>, του δίπολου Άγιοι Σαράντα – Αργυρόκαστρο, το οποίο αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους πόλους ανάπτυξης της χώρας. Η γεωγραφική θέση του δήμου είναι πλεονεκτική, καθώς βρίσκεται ανάμεσα και αποτελεί το φυσικό σύνορο των δυο κεντρικών πόλων ανάπτυξης, γεγονός που του δίνει πολλές δυνατότητες για συνεργασίες και προοπτικές σε πολλούς τομείς. Η τουριστική δραστηριότητα στις δύο πόλεις είναι πολύ μεγάλη και αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους κλάδους ανάπτυξης, γεγονός αυτό που αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα για την ενδυνάμωση και ανάπτυξη του τομέα στο δήμο. Η εγγύτητα και οι δεσμοί σε όλα τα επίπεδα που έχει η περιοχή με την Ελλάδα είναι ένας παράγοντας που έχει ευεργετικές επιπτώσεις σε μια σειρά από τομείς, όπως είναι το εμπόριο, ο τουρισμός, οι μεταφορές κ.α. Επιπρόσθετα, η συμμετοχή σε αναπτυξιακά προγράμματα της ΕΕ που αφορούν διμερείς συνεργασίες με δήμους από τις δύο χώρες σε μία σειρά από τομείς, όπως ο πολιτισμός, ο τουρισμός, οι υποδομές κ.α. δίνει την δυνατότητα για αναβάθμιση και ανάπτυξη στο δήμο.

Ωστόσο τα πλεονεκτήματα αυτά της περιοχής δεν αξιοποιούνται κατάλληλα και επαρκώς, καθώς τα εκτεταμένα προβλήματα στις υποδομές αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα και μια από τις σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο δήμος. Οι αναφορές στα ανώτερα επίπεδα σχεδιασμού προκρίνουν για την ανάπτυξη της περιοχής την έμφαση στον **Πολιτισμό και την Αγρο - διατροφή**. Επιπρόσθετα στους δύο αυτούς βασικούς άξονες προστίθεται η αξιοποίηση του φυσικού της

περιβάλλοντος με την ποικιλομορφία του και η πλεονεκτική γεωγραφική θέση του δήμου. Η αξιοποίηση των παραπάνω, με όρους βιωσιμότητας και σεβασμού προς το περιβάλλον, λαμβάνοντας επίσης υπόψιν και τις τάσεις που επικρατούν διεθνώς αποτελεί το πλαίσιο στο οποίο θα κινηθεί ο δήμος.

Η **προοπτική αξιοποίησης του πολιτιστικού αποθέματος** αποτελεί βασικό πυλώνα για την επίτευξη του οράματος για τον δήμο. Στο πλαίσιο αυτό ενθαρρύνεται η ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Η εγγύτητα του δήμου με τις τουριστικές αγορές της χώρας, όπου επικρατεί το μοντέλο του μαζικού τουρισμού προσδίδει στην περιοχή ένα συγκριτικό πλεονέκτημα. Το πλεονέκτημα αυτό, εάν αξιοποιηθεί με κατάλληλο τρόπο, προσδίδει προστιθέμενη αξία στην περιοχή, λαμβάνοντας υπόψιν τις διεθνείς τάσεις σχετικά με το μοντέλο του εναλλακτικού τουρισμού, το οποίο κερδίζει ολοένα και περισσότερο έδαφος έναντι αυτού του μαζικού τουρισμού, αλλά και τις πολιτικές που ακολουθούνται για την ανάδειξη και προώθηση του εναλλακτικού τουρισμού με σκοπό την μείωση του αποτυπώματος που έχει ο τομέας στο περιβάλλον.

Η **ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού** μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο για την εξέλιξη της περιοχής, καθώς θα προσφέρει νέες ευκαιρίες και προοπτικές και ταυτόχρονα θα κατευθύνει την ανάπτυξη προς ένα πιο βιώσιμο και ανθεκτικό μοντέλο. Επιπρόσθετα, το προϊόν του πολιτιστικού τουρισμού και των άλλων εναλλακτικών μορφών τουρισμού στη βάση των πολιτιστικών πόρων και του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής μπορεί να εναρμονιστεί και να εμπλουτίσει την τουριστική εικόνα που εκπέμπει το παραλιακό μέτωπο της χώρας.

Σε μία εποχή μεγάλων αλλαγών και αναπροσαρμογών σε πλανητική κλίμακα στα παραγωγικά και διατροφικά πρότυπα, η μετάβαση από την παραδοσιακή στην ευφυή γεωργία και κτηνοτροφία αποτελεί γεγονός. Ο **αγρο - διατροφικός τομέας** διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της οικονομίας πολλών χωρών παγκοσμίως. Οι παγκόσμιες τάσεις σχετικά με τον αγρο – διατροφικό τομέα ακολουθούν νέα παραγωγικά πρότυπα, βασισμένα στην αειφόρα ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος, ενσωματώνοντας νέες τεχνολογίες και τεχνικές περισσότερο φιλικές προς το περιβάλλον και προσαρμοσμένες στις μεταβολές των κοινωνικών συνθηκών και των προτιμήσεων από το καταναλωτικό κοινό.

Στο πλαίσιο αυτών των εξελίξεων που παρατηρούνται διεθνώς, η εξέλιξη και η ανάπτυξη του τομέα στην περιοχή αποκτά νέες προοπτικές και ευκαιρίες. Οι κατευθύνσεις σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο συγκλίνουν προς αυτή την κατεύθυνση, δίνοντας έμφαση στην αναδιοργάνωση του τομέα, τον εκσυγχρονισμό των υποδομών και του εξοπλισμού, καθώς και στην προσαρμογή στις αλλαγές που επιφέρει η κλιματική αλλαγή και οι επιπτώσεις της. Βασική στόχευση για την περιοχή αποτελεί η βελτίωση των υποδομών στο καλύτερο δυνατό επίπεδο και η αξιοποίηση των δυνατοτήτων της για την ανάπτυξη του εν λόγω τομέα. Ο στόχος σε εθνικό/περιφερειακό επίπεδο είναι η ανάπτυξη ενός τομέα σύγχρονων παραγωγικών προτύπων βασισμένων στις διεθνείς τάσεις, που θα παράγουν προϊόντα υψηλής ποιότητας και διατροφικής αξίας και θα μπορούν να είναι ανταγωνιστικά στις

διεθνείς αγορές. Σημαντική έμφαση δίνεται στις δυνατότητες που υπάρχουν για την συνδυαστική ανάπτυξη του τομέα με αυτόν του τουρισμού, η περιοχή ενδείκνυται για την ανάπτυξη του αγρο - τουρισμού σε όλη την επικράτεια, κάτι που αποτελεί ένα ακόμα συγκριτικό πλεονέκτημα και προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες για την ανάπτυξη.

Μια από τις σημαντικότερες απειλές για την ανθρωπότητα και γενικότερα για τον πλανήτη αποτελεί η **κλιματική αλλαγή** και οι επιπτώσεις της στο περιβάλλον. Φαινόμενα όπως καταιγίδες ξηρασία, πλημύρες, πυρκαγιές κ.α. γίνονται ολοένα και πιο ακραία, επηρεάζοντας τον πλανήτη και την ζωή σε όλες τις μορφές της με αρνητικό τρόπο. Η ευαισθητοποίηση και η αφύπνιση όλων αποτελεί σήμερα προτεραιότητα για την παγκόσμια κοινότητα και επιτακτική ανάγκη για να μπορέσει να αναστραφεί η κατάσταση, ώστε να τεθούν οι σωστές βάσεις για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων που προκαλούνται από την κλιματική αλλαγή και να βελτιωθούν τα δεδομένα για τον πλανήτη. Η διεθνής κοινότητα έχει λάβει μια σειρά από μέτρα και πολιτικές τις οποίες υιοθετεί και η χώρα. Βάση αυτών των κατευθύνσεων τίθενται τα θεμέλια για την ανάπτυξη σε όλους τους τομείς. Οι δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα και του τουρισμού αποτελούν σημαντικούς παράγοντες και έχουν άμεση διασύνδεση με τις επιπτώσεις που επιφέρει η κλιματική αλλαγή. Στο πλαίσιο αυτό, επιτακτική είναι η ανάγκη για την ενημέρωση με σκοπό την ευαισθητοποίηση του πληθυσμού και την κατανόηση των θεμάτων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Η εναρμόνιση της τοπικής κοινότητας με τις αρχές και τις πολιτικές της βιωσιμότητας και του περιορισμού των πρωτογενών αιτιών, θα διαμορφώσει το περιβάλλον για να μπορέσει η περιοχή να διασφάλιση την ανάπτυξη με όρους βιωσιμότητας και ανθεκτικότητας.

4.1.2 Αποτίμηση Εσωτερικού Περιβάλλοντος

Ο δήμος Φοινίκης και η ευρύτερη περιοχή αποτελούν ένα ιδιαίτερο κομμάτι του μωσαϊκού της χώρας, λόγω της ιδιαιτερότητάς του από **εθνολογικής, πολιτιστικής πολιτισμικής και ιστορικής** πλευράς. Τα χαρακτηριστικά αυτά είναι που προσδίδουν το προφίλ και την ταυτότητα της περιοχής. Ο γεωγραφικός χώρος στον οποίο εκτείνεται η επικράτεια του δήμου διακρίνεται για τις ιστορικές και πολιτιστικές αξίες των κατοίκων του, για την αυθεντικότητά τους, την φιλοξενία τους και την πλούσια παράδοση. Ο αρμονικός συνδυασμός των παραπάνω χαρακτηριστικών με την πλούσια φυσική ομορφιά και την πλεονεκτική γεωγραφική θέση, αποτελούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα εκείνα που δίνουν πολλές δυνατότητες ανάπτυξης και ευημερίας για το δήμο και τους κατοίκους του.

Η περιοχή στην οποία εκτίnete ο δήμος Φοινίκης έχει μακραίωνη ιστορική και πολιτισμική παρακαταθήκη, τα αποτυπώματα των οποίων αντανακλώνται μέσα από τα πολυάριθμα μνημεία που υπάρχουν σε όλη την ευρύτερη περιοχή. Η σημαντική πολιτιστική κληρονομία της περιοχής αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα και ανοίγει

προοπτικές για την τοπική ανάπτυξη και ευημερία. Η αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής θα αποτελέσει το έναυσμα όχι μόνο για την γενικότερη ανάπτυξη σε όλους τους τομείς, αλλά και για την ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας σχετικά με την προστασία των πολιτιστικών πόρων υλικών και αυλών και την ενίσχυση της πολιτιστικής τους ταυτότητας. Παράλληλα θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για επενδύσεις από τους ντόπιους αλλά και εξωγενής παράγοντες σε τουριστικά προϊόντα και υπηρεσίες που ευνοεί ο χαρακτήρας της περιοχής. Ένας ακόμα ευνοϊκός παράγοντας για την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού αποτελεί το φυσικό περιβάλλον του δήμου το οποίο διακρίνεται για την ποικιλομορφία του και την ομορφιά του.

Η περιοχή στην οποία εκτείνεται ο δήμος Φοινίκης έχει μακράιωνη ιστορική και πολιτισμική παρακαταθήκη, τα αποτυπώματα των οποίων αντανακλώνται μέσα από τα πολυάριθμα μνημεία που υπάρχουν σε όλη την ευρύτερη περιοχή. Η σημαντική πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα και ανοίγει προοπτικές για την τοπική ανάπτυξη και ευημερία. Η αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής θα αποτελέσει το έναυσμα όχι μόνο για την γενικότερη ανάπτυξη σε όλους τους τομείς, αλλά και για την ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας σχετικά με την προστασία των πολιτιστικών πόρων υλικών και άυλων και την ενίσχυση της πολιτιστικής τους ταυτότητας. Παράλληλα θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για επενδύσεις από τους ντόπιους αλλά και εξωγενείς παράγοντες σε τουριστικά προϊόντα και υπηρεσίες που ευνοεί ο χαρακτήρας της περιοχής. Ένας ακόμα ευνοϊκός παράγοντας για την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού αποτελεί το φυσικό περιβάλλον του δήμου, το οποίο διακρίνεται για την ποικιλομορφία του και την ομορφιά του.

Ο πρωτογενής τομέας και η αγρο – διατροφή αποτελούν επίσης παράγοντες με σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης, γεγονός που ευνοείται ιδιαίτερα από την παραγωγική δυνατότητα του δήμου, καθώς και από την μακράιωνη σχέση των κατοίκων με τον πρωτογενή τομέα. Ο τομέας αποτελεί σήμερα την βασικότερη οικονομική δραστηριότητα στον δήμο και απασχολεί το μεγαλύτερο ποσοστό των κατοίκων. Η δυναμική του δήμου ωστόσο δεν αξιοποιείται επαρκώς και ο τομέας τα τελευταία χρόνια έχει υποστεί σημαντική συρρίκνωση.

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα με τα οποία βρίσκεται αντιμέτωπη η περιοχή είναι αυτό της μετανάστευσης, κυρίως από το παραγωγικό κομμάτι του πληθυσμού. Το γεγονός αυτό έχει αποδυναμώσει πληθυσμιακά την περιοχή και ιδιαίτερα το ορεινό τμήμα του δήμου, το οποίο αντιμετωπίζει και το μεγαλύτερο πρόβλημα. Η εγκατάλειψη των χωριών, από τους νέους, σε συνδυασμό με τις γήρανση των εναπομεινάντων κατοίκων απειλεί με ερημοποίηση την περιοχή στο ορεινό τμήμα. Η απειλή αυτή, μπορεί να έχει δυσμενή αποτελέσματα για την περιοχή, αν δεν ληφθούν μέτρα, στη βάση ενός σχεδίου με στόχο την ανασυγκρότηση της περιοχής σε όλα τα επίπεδα, με σκοπό την δημιουργία κινήτρων για τον τοπικό πληθυσμό να μείνει και να δραστηριοποιηθεί στον τόπο του, αλλά και την προσέλκυση αυτών που έχουν εγκαταλείψει τον τόπο.

Ένας ακόμη παράγοντας που δρα ανασταλτικά και αποτελεί σημαντική πρόκληση για την ανάπτυξη στην περιοχή σχετίζεται με τις υπάρχουσες υποδομές. Η κατάσταση των υποδομών στην επικράτεια του δήμου δεν βρίσκεται στα απαιτούμενα επίπεδα. Τα πολλά προβλήματα στο εσωτερικό οδικό δίκτυο, στο σύστημα υγείας, στο σύστημα ύδρευσης κ.λπ. λειτουργούν αποτρεπτικά για την αξιοποίηση των πόρων της περιοχής. Έτσι, παρά το γεγονός ότι η πρωτογενής προσφορά της περιοχής, σε φυσικούς, πολιτιστικούς, πολιτισμικούς, ιστορικούς κ.α. πόρους, είναι μεγάλη, ο βαθμός αξιοποίησής τους για την ανάπτυξη και την ευημερία του κοινωνικού συνόλου είναι περιορισμένος. Η δυσμενή κατάσταση των υποδομών αποτελεί το βασικότερο ανασταλτικό παράγοντα για την ανάπτυξη της μελετώμενης περιοχής.

4.2 Ανάλυση και Αξιολόγηση των Δεδομένων της Περιοχής Μέσω της Μεθόδου SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats)

Στην ενότητα που ακολουθεί πραγματοποιείται αξιολόγηση των δεδομένων της μελετώμενης περιοχής με την χρήση της μεθόδου ανάλυσης **SWOT**. Η μέθοδος ανάλυσης SWOT αποτελεί ένα απαραίτητο εργαλείο του στρατηγικού σχεδιασμού, μέσω της οποίας αναλύονται τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της εκάστοτε περιοχής μελέτης καθώς και οι ευκαιρίες και οι απειλές που παρατηρούνται στο ευρύτερο περιβάλλον της. Η μέθοδος συνεισφέρει στην καλύτερη κατανόηση των δεδομένων με στόχο την εξαγωγή συμπερασμάτων τα οποία λαμβάνονται υπόψη στη λήψη μέτρων πολιτικής με σκοπό την επίτευξη του στόχου που έχει τεθεί.

Λαμβάνοντας υπόψη την λεπτομερή ανάλυση της μελετώμενης περιοχής που έχει γίνει στα προηγούμενα κεφάλαια και με βάση την καταγραφή των δεδομένων της υφιστάμενης κατάστασης στην περιοχή, ακολουθεί η καταγραφή των δυνατοτήτων, αδυναμιών, ευκαιριών, και απειλών, με σκοπό να γίνει η ανάλυσή τους και να αξιοποιηθούν στην συνέχεια για τον σχεδιασμό και την διατύπωση των προτεινόμενων λύσεων για την ανάπτυξη της περιοχής.

Για την καταγραφή τους γίνεται χρήση του πίνακα ανάλυσης της μεθόδου **SWOT** (Πίνακας 4-1) όπου στο πρώτο μέρος του πίνακα αυτού παρουσιάζονται τα στοιχεία του εσωτερικού περιβάλλοντος της περιοχής, δηλαδή τα πλεονεκτήματα και οι αδυναμίες της, ενώ στο δεύτερο μέρος του καταγράφονται τα στοιχεία του εξωτερικού περιβάλλοντος που έχουν να κάνουν με τις απειλές και ευκαιρίες που παρουσιάζονται και επηρεάζουν την περιοχή. Τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα καθρεφτίζουν την εικόνα της μελετώμενης περιοχής και αποδίδουν την υφιστάμενη κατάσταση. Τα δεδομένα αυτά θα αποτελέσουν την βάση αξιολόγησης και θα χρησιμοποιηθούν στα επόμενα στάδια για να δομηθούν οι αναπτυξιακές κατευθύνσεις και οι αντίστοιχες πολιτικές υλοποίησής τους.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΠΛΑΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
▪ Πλούσια πολιτιστική κληρονομιά.	▪ Ελλιπής προστασία των πολιτιστικών πόρων, ιστορικών, θρησκευτικών μνημείων κ.λπ. καθώς και ανεπαρκής αξιοποίησή τους.
▪ Πλούσιο φυσικό περιβάλλον (βουνά, κοιλάδες, δάση, λίμνες, ποτάμια.	▪ Δυσμενής κατάσταση εσωτερικού οδικού δικτύου, προβλήματα πρόσβασης.
▪ Ευνοϊκή Γεωγραφική Θέση, Κόμβος διέλευσης, τουριστικών και εμπορευματικών ροών διαπεριφερειακά αλλά και με την Ελλάδα.	▪ Προβλήματα στις υποδομές, υγείας, ύδρευσης, συλλογής αποβλήτων, κ.λπ.
▪ Πολυάριθμες πολιτιστικές δραστηριότητες από τον ντόπιο πληθυσμό και τους τοπικούς πολιτιστικούς φορείς.	▪ Μείωση πληθυσμού λόγω μετανάστευσης, και γήρανση του εναπομείναντος πληθυσμού.
▪ Δυνατότητα ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού.	▪ Χαμηλή εξοικείωση του πληθυσμού με τις νέες τεχνολογίες.
▪ Δυνατότητες ανάπτυξης του πρωτογενούς τομέα. ύπαρξη μεγάλων γεωργικών εκτάσεων και ιστορικοί δεσμοί με τον τομέα.	▪ Ανεπαρκής ενημέρωση του πληθυσμού σχετικά με θέματα που αφορούν την κλιματική αλλαγή και την προστασία του περιβάλλοντος.
▪ Εγγύτητα και άμεση πρόσβαση στη θάλασσα και στις περιοχές με μεγάλη τουριστική δραστηριότητα.	▪ Έλλειψη τουριστικών υποδομών, ξενοδοχειακές μονάδες, ενοικιαζόμενα δωμάτια κ.λπ. ανεπάρκεια στην πληροφόρηση και την εξυπηρέτηση των επισκεπτών.
▪ Ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες, Μεσογειακό κλίμα.	▪ Ελλιπές σύστημα δημόσιων μεταφορών, με πλήρη απουσία του στο ορεινό τμήμα του δήμου.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
▪ Ραγδαία ανάπτυξη και ζήτηση διεθνώς, για τον πολιτιστικό τουρισμό, και τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού.	▪ Κλιματική αλλαγή, και οι επιπτώσεις της στο περιβάλλον.
▪ Ευκαιρίες άντλησης πόρων από εθνικά και Ευρωπαϊκά προγράμματα για την προστασία του πολιτιστικού αποθέματος και ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.	▪ Οικονομική κρίση και αστάθεια σε παγκόσμιο επίπεδο
▪ Εγγύτητα με τα ευρωπαϊκά σύνορα "Ελλάδα", ευκαιρίες ανάπτυξης και συνεργασίας σε θέματα πολιτισμού, τουρισμού, εμπόριο κ.λπ.	▪ Ενεργειακή κρίση
▪ Εγγύτητα με την πόλη των Αγίων Σαράντα, δυνατότητες ανάπτυξης συνεργασιών σε τομείς όπως τουρισμός, εμπόριο, μεταφορές, προστασία του περιβάλλοντος κ.λπ.	▪ Υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος
▪ Αξιοποίηση της τεχνολογίας και των δυνατοτήτων που αυτή προσφέρει για την ανάπτυξη και προώθηση του τουρισμού και του αγρο – διατροφικού τομέα	
▪ Αναβάθμιση του ρόλου του αγρο - διατροφικού τομέα σε διεθνές και εθνικό επίπεδο.	

*Πίνακας. 4-1: Πίνακας ανάλυσης SWOT για το δήμο Φοινίκης
Πηγή: Ίδια επεξεργασία*

Στον Πίνακα 4-1 αναδεικνύονται τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά της μελετώμενης περιοχής τα οποία κρίνονται καθοριστικά για την μελλοντική ανάπτυξή της. Τα δεδομένα αυτά αποτελούν την βάση στην οποία θα δομηθούν οι προτάσεις για την επίτευξη του στόχου που έχει τεθεί για την περιοχή. Η αποδελτίωση των παραπάνω χαρακτηριστικών αποτελεί προϊόν, το οποίο έχει προκύψει από την μελέτη των δεδομένων του εσωτερικού περιβάλλοντος και της δυναμικής που έχει η περιοχή, καθώς και την έρευνα του εξωτερικού περιβάλλοντος της, μέσω της οποίας καταγράφονται οι εξελίξεις και οι τάσεις που παρατηρούνται σε διεθνές και εθνικό επίπεδο. Στην συνέχεια γίνεται ανάπτυξη των δεδομένων του πίνακα SWOT.

4.2.1 Εσωτερικό Περιβάλλον (Πλεονεκτήματα)

1. Πλούσια πολιτιστική κληρονομιά

Η μακρόχρονη ιστορία της περιοχής έχει συμβάλλει στη δημιουργία του πολιτιστικού περιβάλλοντός της, το οποίο χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερο πλούτο και ποικιλομορφία, συνθέτοντας ένα πλέγμα πολιτιστικών πόρων που αποτελείται από σημαντικά ιστορικά θρησκευτικά και φυσικά μνημεία, καθώς και από ένα σύνολο ήθη και έθιμα που έρχονται από το παρελθόν και προσδίδουν την εικόνα της περιοχής. Η ανάδειξη και βιώσιμη αξιοποίηση των πολιτιστικών πόρων για την τοπική ανάπτυξη αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματά της. Το πλεονέκτημα αυτό, σωστά αξιοποιημένο, έχει την δυνατότητα να διαδραματίσει ηγετικό ρόλο για την οικονομική ανάπτυξη και ευημερία της περιοχής και των κατοίκων της.

2. Πλούσιο φυσικό περιβάλλον (βουνά, κοιλάδες, δάση, λίμνες, ποτάμια).

Ο δήμος Φοινίκης διαθέτει ένα πολύ πλούσιο φυσικό περιβάλλον στο οποίο συνδυάζονται αρμονικά πεδιάδες, λόφοι, βουνά, δάση, λίμνες και ποτάμια σε μεγάλη ποικιλομορφία. Η ανάδειξη και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και των πόρων του αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό παράγοντα για την οικολογική ισορροπία στην περιοχή αλλά και για την ανάπτυξη. Οι πόροι αυτοί επίσης αποτελούν σημαντική πηγή για την προσέλκυση επισκεπτών με περιβαλλοντικά ενδιαφέροντα και όχι μόνο. Το φυσικό πάρκο στο **Γαλάζιο Μάτι** και το πάρκο του **Βουθροτού** αποτελούν δύο από τα σημαντικότερα φυσικά μνημεία εθνικής εμβέλειας, τα οποία προσελκύουν σημαντικό αριθμό τουριστικών ροών. Ωστόσο η πλούσια φυσική ομορφιά στην περιοχή είναι διάχυτη σε όλη την επικράτεια, γεγονός που αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα και προσφέρει προοπτικές για ανάπτυξη.

3. Ευνοϊκή Γεωγραφική Θέση, Κόμβος διέλευσης, τουριστικών και εμπορευματικών ροών διαπεριφερειακά αλλά και με την Ελλάδα.

Η γεωγραφική θέση του δήμου είναι στρατηγικής σημασίας σε ότι αφορά τις μεταφορές – μετακινήσεις και την διέλευση τουριστικών εμπορευματικών και άλλων ροών, καθώς βρίσκεται ενδιάμεσα στους δύο κύριους πόλους ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής και στα χερσαία σύνορα με την Ελλάδα. Το γεγονός αυτό είναι ένα πολύ σημαντικό πλεονέκτημα, καθώς προσφέρει δυνατότητες ανάπτυξης συνεργασιών με το ευρύτερο περιβάλλον του σε διάφορους τομείς και σε όλα τα επίπεδα. Επιπλέον το γεγονός ότι έχει άμεση πρόσβαση σε λιμάνια, στους Αγίους Σαράντα που βρίσκονται σε πολύ κοντινή απόσταση, αλλά και στο λιμάνι της Ηγουμενίτσας το οποίο απέχει λιγότερο από μια ώρα, προσφέρει σημαντικές δυνατότητες για την πρόσβαση, τις μεταφορές, τον τουρισμό το εμπόριο κ.λπ.

4. *Πολυάριθμες πολιτιστικές δραστηριότητες από τον ντόπιο πληθυσμό και τους τοπικούς πολιτιστικούς φορείς.*

Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα σε ετήσια βάση, είναι κυρίως θρησκευτικού και λαογραφικού χαρακτήρα και σχετίζονται άμεσα με την τοπική παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα τις τοπικής κοινωνίας. Οι εκδηλώσεις αυτές πραγματοποιούνται σε όλη την επικράτεια, διοργανώνονται από την τοπική κοινότητα ή από πολιτιστικούς φορείς της περιοχής και είναι προϊόντα της επιθυμίας να εξυμνήσουν τη μοναδική πολιτιστική της ταυτότητα. Δημιουργούν μοναδική ατμόσφαιρα που πηγάζει όχι μόνο από την τέχνη και το πνεύμα φιλοξενίας των ντόπιων, αλλά και από τη φυσιογνωμία της υπαίθρου, το περιβάλλον της περιοχής και τις παραδόσεις μιας άλλης εποχής. Αυτές οι δραστηριότητες αποτελούν επίσης πόλο έλξης για εσωτερικό τουρισμό και προσφέρουν την προοπτική προσέλκυσης τουριστών που επιζητούν εναλλακτικές μορφές διασκέδασης. Επίσης αποτελούν πηγή εισοδήματος για την τοπική οικονομία, ενώ από τα απτά οικονομικά οφέλη, όπως πρόσθετο εισόδημα, προσφέρουν επίσης και άυλα, όπως η τόνωση της αυτοπεποίθησης των κατοίκων και της εικόνας της περιοχής.

5. *Δυνατότητα ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού*

Ο αυθεντικός χαρακτήρας της περιοχής, η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, το ποικιλόμορφο και πλούσιο φυσικό περιβάλλον, καθώς επίσης και η κουλτούρα φιλοξενίας των ντόπιων αποτελούν κάποια από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα που έχει η μελετώμενη περιοχή και ευνοούν την ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού. Επίσης η εγγύτητα με το παραλιακό μέτωπο, που αποτελεί σημαντικό πόλο τουριστικής ανάπτυξης, προσφέρει την δυνατότητα άντλησης τουριστικών ροών που αποζητούν διαφορετικές εμπειρίες πέρα από το τυποποιημένο πρότυπο του μαζικού τουρισμού που συναντάται στις γειτονικές παραλιακές περιοχές.

6. *Δυνατότητες ανάπτυξης του πρωτογενούς τομέα.*

Ο πρωτογενής τομέας έχει ιστορικές βάσεις στην περιοχή, ο χαρακτήρας της οποίας ήταν και παραμένει αγροτικός. Οι γεωργικές εκτάσεις με το εύφορο έδαφος και την παράδοση της περιοχής συμβάλλουν στην παραγωγή μιας σειράς από αγροτικά προϊόντα υψηλής διατροφικής αξίας όπως: σιτηρά, οπωροκηπευτικά, ελαιόλαδο, μέλι, κεράσια κ.α. και αποτελούν την βάση για την ανασυγκρότηση του τομέα και την ανάπτυξή του με έμφαση στην έξυπνη γεωργία και τα νέα παραγωγικά πρότυπα. Η ανάπτυξη του τομέα ευνοείται επίσης και μέσω της συνέργειας του με άλλους τομείς ανάπτυξης της περιοχής και των γειτονικών αναπτυξιακών πόλων.

7. *Εγγύτητα και άμεση πρόσβαση στη θάλασσα και στις περιοχές με μεγάλη τουριστική δραστηριότητα.*

Η εγγύτητα του δήμου με τις ακτές του Ιονίου είναι ένα σημαντικό πλεονέκτημα, καθώς επιτρέπει την αξιοποίηση των τουριστικών ροών στο παράκτιο τμήμα λειτουργώντας ως προάστιο των περιοχών που συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό τουριστών ειδικότερα τους θερινούς μήνες. Η περιοχή έχει την δυνατότητα να λειτουργήσει και ως βάση για την διαμονή εκείνων των επισκεπτών που αναζητούν μια πιο ήσυχη και συνάμα περισσότερο προσιτή οικονομικά διαμονή, η οποία συνδυάζει την επαφή με την φύση και την ηρεμία με την κοντινή απόσταση στις παραλίες και τα αστικά κέντρα. Επιπρόσθετα, θα μπορούσε να προσελκύσει επισκέπτες που διαμένουν στα κέντρα και επιζητούν την επαφή με την φύση, τα πολιτιστικά και ιστορικά μνημεία και επιθυμούν να βιώσουν μια εναλλακτική εμπειρία, πέρα από τυποποιημένα πρότυπα του μαζικού τουρισμού.

8. Ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες, Μεσογειακό κλίμα.

Το μεσογειακό κλίμα της μελετώμενης περιοχής λειτουργεί ευνοϊκά για την τουριστική δραστηριότητα και ανάπτυξη, αλλά και για την αγροτική παραγωγή. Ο ήπιος χειμώνας με αρκετές βροχοπτώσεις και το σχετικά δροσερό καλοκαίρι δημιουργούν ιδανικές συνθήκες για την ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας και του αγρο – διατροφικού τομέα.

4.2.2 Εσωτερικό Περιβάλλον (Αδυναμίες)

1. Έλλειψη προστασία των πολιτιστικών πόρων, ιστορικών, θρησκευτικών μνημείων κ.λπ. καθώς και ανεπαρκής αξιοποίησή τους.

Αφορά στις πολιτικές και δράσεις από τους αρμόδιους φορείς σχετικά με την προστασία του πολιτιστικού πλούτου στην περιοχή, καθώς και την ενημέρωση του πληθυσμού σχετικά με την σημασία και την αξία της πολιτιστικής κληρονομιάς και τα θέματα προστασίας της. Η διαχρονική εγκατάλειψη του υλικού πολιτιστικού αποθέματος της περιοχής από πλευράς συντήρησης και ανάδειξης είναι αποτέλεσμα της έλλειψης πολιτικής για την προστασία του πολιτιστικού πλούτου της χώρας σε εθνικό αλλά και σε τοπικό επίπεδο. Το γεγονός αυτό επέφερε δυσμενή αποτελέσματα σε αρκετά από τα πολιτιστικά μνημεία, με αποτέλεσμα την φθορά τους σε αρκετές περιπτώσεις λόγω εξωγενών παραγόντων, όπως καιρικά φαινόμενα ή ακόμα και από ανθρωπογενείς δραστηριότητες.

2. Δυσμενής κατάσταση εσωτερικού οδικού δικτύου, προβλήματα πρόσβασης.

Γίνεται λόγος για το εσωτερικό οδικό δίκτυο του δήμου και ειδικότερα στις ορεινές περιοχές όπου υπάρχουν και τα μεγαλύτερα προβλήματα. Το εσωτερικό οδικό δίκτυο στο ορεινό τμήμα των διοικητικών ενοτήτων Λιβαδειάς και Δίβρης αντιμετωπίζει τα περισσότερα προβλήματα και χρήζει άμεσων παρεμβάσεων. Για τις περιοχές αυτές

αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα θέματα όχι μόνο για την ανάπτυξή τους αλλά και για προβλήματα της καθημερινότητας. Η βελτίωση του εσωτερικού οδικού δικτύου θα έχει ευεργετικά αποτελέσματα όχι μόνο για την ανάπτυξη, αλλά και στο επίπεδο διαβίωσης του τοπικού πληθυσμού.

3. Προβλήματα στις υποδομές, υγείας, ύδρευσης, συλλογής αποβλήτων, κ.λπ.

Στους εν λόγω τομείς τα προβλήματα έχουν να κάνουν κυρίως με την συντήρηση και την έλλειψη εξοπλισμού. Τα κέντρα υγείας που λειτουργούν στα διοικητικά κέντρα του δήμου και εξυπηρετούν όλες τις κοινότητες είναι υποστελεχωμένα, με αρκετές ελλείψεις σε υλικά και τον απαραίτητο εξοπλισμό. Η υπηρεσία συλλογής απορριμμάτων δεν είναι πλήρως λειτουργική σε όλη την επικράτεια, λόγω κυρίως των προβλημάτων προσβασιμότητας, τις κακές οδικές υποδομές, αλλά και τις ελλείψεις σε εξοπλισμό. Το σύστημα ύδρευσης δεν είναι λειτουργικό στο μεγαλύτερο μέρος του δήμου, για τον λόγο αυτό το μεγαλύτερο ποσοστό των νοικοκυριών έχει καταφύγει στην λύση της γεώτρησης, μια λύση η οποία δεν είναι βιώσιμη και αποτελεί κίνδυνο για τον υδροφόρο ορίζοντα λόγω της υπεράντλησης από τον τεράστιο αριθμό γεωτρήσεων σε όλες τις κοινότητες.

4. Μείωση πληθυσμού λόγω μετανάστευσης και γήρανσης του εναπομείναντος πληθυσμού

Το δημογραφικό αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα γενικότερα στην χώρα, ωστόσο η κατάσταση είναι δυσμενέστερη στην επαρχία και ειδικότερα σε ορεινές περιοχές. Το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού του δήμου έχει μεταναστεύσει προς αναζήτηση ενός καλύτερου μέλλοντος, κυρίως στην Ελλάδα αλλά και σε όλο τον κόσμο. Το γεγονός αυτό έχει επιφέρει την δραματική μείωση του πληθυσμού στην επικράτεια. Το πρόβλημα είναι εντονότερο στις ορεινές περιοχές, όπου οι εναπομείναντες κάτοικοι ανήκουν κυρίως στην τρίτη ηλικία με το ποσοστό του ενεργού πληθυσμού να είναι πολύ μικρό. Η μετανάστευση και η γήρανση του εναπομείναντος πληθυσμού συνιστούν μια από τις σημαντικότερες απειλές για τον δήμο και απαιτούν άμεσες και διαθρωτικές παρεμβάσεις με στόχο την μείωση ή και την εξάλειψη της μετανάστευσης και ταυτόχρονα την παροχή συνθηκών και κινήτρων για τις νεότερες ηλικίες να μείνουν ή και να επαναπατριστούν και να δραστηριοποιηθούν στον τόπο τους.

5. Χαμηλή εξοικείωση του πληθυσμού με τις νέες τεχνολογίες

Η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας και των δυνατοτήτων που αυτή προσφέρει σε πολλούς τομείς είναι αδιαμφισβήτητη και προσφέρει πολλές ευκαιρίες ανάπτυξης. Η εξοικείωση του τοπικού πληθυσμού με την χρήση των νέων τεχνολογιών και των δυνατοτήτων τους είναι σε χαμηλά επίπεδα και απαιτεί αναβάθμιση. Η μη

|

ενημέρωση και εκπαίδευσή τους στην χρήση των νέων τεχνολογιών δεν ευνοεί στην ανάπτυξη και υιοθέτηση νέων προτύπων παραγωγής στον πρωτογενή τομέα, στην ανάδειξη της περιοχής, στην προβολή των πλεονεκτημάτων της και σε μια σειρά από σημαντικούς αναπτυξιακούς τομείς. Η συντονισμένη ενημέρωση, εκπαίδευση και εξοικείωση του τοπικού πληθυσμού συνεπάγεται την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής, προσφέροντας τους τα εφόδια να μπορούν να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται και να ξεπεράσουν τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν

6. Ανεπαρκής ενημέρωση του πληθυσμού σχετικά με θέματα που αφορούν την κλιματική αλλαγή και την προστασία του περιβάλλοντος

Η ενημέρωση της τοπικής κοινωνίας σχετικά με θέματα κλιματικής αλλαγής και προστασίας του περιβάλλοντος είναι ένα πολύ σημαντικό ζήτημα, καθώς στοχεύει στην ευαισθητοποίησή τους και την ανάπτυξη του αισθήματος υπευθυνότητας σχετικά με τον φυσικό πλούτο τους. Η ανάδειξη των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στο περιβάλλον και ιδιαίτερα στο οικείο για αυτούς φυσικό πλούτο της περιοχής θα βοηθούσε στην καλύτερη κατανόηση του προβλήματος με στόχο την υιοθέτηση μέτρων που θα επιφέρουν θετικά αποτελέσματα στις δυσμενείς επιδράσεις των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων σε διάφορους τομείς

7. Έλλειψη τουριστικών υποδομών, ξενοδοχειακών μονάδων, ενοικιαζόμενων δωματίων κ.λπ. - Ανεπάρκεια στην πληροφόρηση και την εξυπηρέτηση των επισκεπτών

Η περιοχή μελέτης αποτελείται από μικρές κοινότητες, με αγροτικό κυρίως προφίλ και χαρακτήρα στις οποίες η τουριστική δραστηριότητα προς το παρόν εντοπίζεται κατά κύριο λόγο σε ημερήσιους επισκέπτες, οι οποίοι πηγαίνουν στην περιοχή για κάποιο πολιτιστικό γεγονός ή για να επισκεφθούν κάποιο από τα ιστορικά ή θρησκευτικά μνημεία της. Οι τουριστικές υποδομές προς το παρόν εντοπίζονται σε κάποια από κέντρα των διοικητικών ενοτήτων σε επίπεδο ενοικιαζόμενων δωματίων. Το γεγονός αυτό αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα και βασική προϋπόθεση για την προσέλκυση επισκεπτών, οι οποίοι θέλουν να διαμείνουν στην περιοχή. Ένα ακόμη μειονεκτικό στοιχείο, το οποίο επιδρά αρνητικά, είναι αυτό της έλλειψης επαρκούς ενημέρωσης των επισκεπτών και της απουσίας σήμανσης - σηματοδότησης για μνημεία, πολιτιστικούς και φυσικούς πόρους, διαδρομές κ.λπ. Η απουσία ενημέρωσης και προβολής του πλούτου της περιοχής έχει αρνητικά αποτελέσματα ως προς την προσέλκυση επισκεπτών.

8. Ελλιπές σύστημα δημόσιων μεταφορών, με πλήρη απουσία του στο ορεινό τμήμα του δήμου

Γίνεται λόγος για το δημόσιο σύστημα μεταφορών, το οποίο στην περίπτωση της μελετώμενης περιοχής δεν είναι στην επιθυμητή κατάσταση. Η υπηρεσία αυτή περιορίζεται στους οικισμούς που βρίσκονται κοντά στους κεντρικούς οδικούς άξονες Αγ. Σαράντα – Μαυρομάτη και Αγ. Σαράντα – Αργυρόκαστρο, μέσω των οποίων διέρχονται γραμμές από άλλους γειτονικούς δήμους και η μοναδική γραμμή που λειτουργεί στον δήμο, η οποία έχει αφετηρία το χωριό Λιβαδειά και καταλήγει στην πόλη των Αγ. Σαράντα. Η απουσία συστήματος μεταφορών στο εσωτερικό του δήμου κάνει δύσκολη την μετάβαση όχι μόνο για τους επισκέπτες αλλά και για τον ντόπιο πληθυσμό, με αποτέλεσμα να λειτουργεί ανασταλτικά για όσους θέλουν να επισκεφτούν τα πολυάριθμα ιστορικά και θρησκευτικά μνημεία αλλά και το πλούσιο φυσικό περιβάλλον που βρίσκονται στο εσωτερικό του δήμου

4.2.3 Εξωτερικό Περιβάλλον (Ευκαιρίες)

1. Ραγδαία ανάπτυξη και ζήτηση διεθνώς για τον πολιτιστικό τουρισμό, και τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Η ανάπτυξη στον τομέα του τουρισμού διεθνώς έχει μια συνεχόμενη ανοδική πορεία. Οι προβλέψεις που γίνονται από διάφορους φορείς δείχνουν πως η εξέλιξη αυτή θα συνεχιστεί με ραγδαίους ρυθμούς τα επόμενα χρόνια. Η διεθνής τουριστική κίνηση καταγράφει κάθε χρόνο και νέα ρεκόρ, με τον αριθμό των τουριστών που ταξιδεύει σε όλο τον κόσμο να ακολουθεί συνεχόμενη ανοδική πορεία. Επιπρόσθετα, παρατηρείται η κατακόρυφη άνοδος του τουριστικού ενδιαφέροντος για τον πολιτιστικό τουρισμό και τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Ολοένα και περισσότεροι τουρίστες αναζητούν τουριστικά προϊόντα, τα οποία θα τους προσφέρουν μια συνολική εμπειρία που θα περιλαμβάνει την διασύνδεση της αναψυχής με την πολιτιστική αναζήτηση, την επαφή με την φύση και την γνώση. Στο πλαίσιο αυτό η μελετώμενη περιοχή έχει την ευκαιρία, μέσω της αξιοποίησης του πολιτιστικού, φυσικού, και ιστορικού της πλούτου με όρους βιωσιμότητας και σεβασμού προς το περιβάλλον και την πολιτιστική της ταυτότητα, να εξελιχθεί σε έναν προορισμό αυθεντικό και φιλόξενο, βασισμένο στις αξίες και τις αρχές της τοπικής κοινωνίας και του πολιτιστικού της πλούτου.

2. Ευκαιρίες άντλησης πόρων από εθνικά και Ευρωπαϊκά προγράμματα για την προστασία του πολιτιστικού αποθέματος και την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού και του αγρο - διατροφικού τομέα.

Η περιοχή μελέτης λόγω του σημαντικού πολιτιστικού, ιστορικού και φυσικού αποθέματος που έχει καθώς και της ευνοϊκής γεωγραφικής θέσης της αποτελεί μέρος του σχεδιασμού της χώρας για την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού και του

αγρο – διατροφικού τομέα. Στο γενικό στρατηγικό σχέδιο για την χώρα <<’**Αλβανία 2030**’>>, καθώς και στο στρατηγικό σχέδιο για το παραλιακό μέτωπο της χώρας <<’**Στρατηγικό Σχέδιο για το Παραλιακό Μέτωπο**’ >> ένας από τους βασικούς στόχους που καταγράφονται είναι αυτός της προστασίας και ανάδειξης του πολιτιστικού πλούτου. Επίσης γίνεται αναφορά στην ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και του αγρο – διατροφικού τομέα και τον στρατηγικό ρόλο τους στην ανάπτυξη της χώρας. Στο πλαίσιο αυτό γίνονται σημαντικές επενδύσεις από την χώρα σε ότι αφορά τους παραπάνω τομείς, για την βελτίωση των υποδομών και υπηρεσιών, για την προστασία και την ανάδειξη του πολιτιστικού και φυσικού αποθέματος κ.λπ., από τις οποίες ο δήμος μπορεί να αντλήσει σημαντικούς πόρους. Επιπρόσθετα η περιοχή λόγω της εγγύτητας που έχει με την Ελλάδα έχει την δυνατότητα να συμμετέχει σε μια σειρά διασυνοριακών προγραμμάτων της ΕΕ με σημαντική χρηματοδότηση, που στοχεύουν στην καλύτερη ενσωμάτωση των χωρών προς ένταξη και αφορούν τον πολιτισμό, τον τουρισμό, το εμπόριο κ.α.

3. *Εγγύτητα με τα ευρωπαϊκά σύνορα “Ελλάδα”, ευκαιρίες ανάπτυξης και συνεργασίας σε θέματα πολιτισμού, τουρισμού, εμπόριο, μεταφορών κ.λπ.*

Η εγγύτητα της περιοχής με την Ελλάδα αλλά και οι ιστορικοί, πολιτιστικοί και πολιτισμικοί δεσμοί των κατοίκων προσφέρουν σημαντικές ευκαιρίες για την ανάπτυξη συνεργασιών με γειτονικούς δήμους και φορείς από την Ελλάδα. Υπάρχουν αξιόλογες δυνατότητες για την ενδυνάμωση και ενίσχυση των συνεργασιών σε μια σειρά από θέματα που αφορούν τον πολιτισμό, την πολιτιστική κληρονομιά, τον τουρισμό, το εμπόριο, τις μεταφορές, την υγεία, την εκπαίδευση, κ.α.

4. *Εγγύτητα με την πόλη των Αγίων Σαράντα, δυνατότητες ανάπτυξης συνεργασιών σε τομείς όπως τουρισμός, εμπόριο, μεταφορές, προστασία του περιβάλλοντος κ.λπ.*

Η εγγύτητα και οι δεσμοί που έχει η περιοχή με την πόλη των Αγ. Σαράντα είναι πολύπλευρη και πολυδιάστατη. Οι σχέσεις με την πόλη είναι πολύ σημαντικές σε όλες τις διαστάσεις, καθώς οι Αγ. Σαράντα αποτελούν το μεγάλο αστικό κέντρο της περιοχής το οποίο αποτελεί και έναν από τους σημαντικότερους πόλους τουριστικής ανάπτυξης για την χώρα, καθώς και ένα από τα τέσσερα μεγάλα λιμάνια της. Οι συνεργασίες και η αλληλεξάρτηση των δύο δήμων βρίσκεται σε αρκετά υψηλά επίπεδα, καθώς ο δήμος Φοινίκης αποτελεί τον κύριο προμηθευτή της πόλης σε αγροτικά και διατροφικά προϊόντα, και ουσιαστικά την προέκταση της πόλης, ενώ αντίστοιχα η πόλη αποτελεί το κέντρο παροχής υπηρεσιών και εμπορίου της περιοχής. Με δεδομένη την σχέση αλληλεξάρτησης των δύο δήμων αναδύονται πολλές ευκαιρίες περαιτέρω συνεργασίας και ανάπτυξης σε όλους τους τομείς.

5. *Αξιοποίηση της τεχνολογίας και των δυνατοτήτων που αυτή προσφέρει για την ανάπτυξη του τουρισμού και του αγρο – διατροφικού τομέα*

Η αξιοποίηση της Τεχνολογίας και των δυνατοτήτων της προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες για την ανάπτυξη, προστασία, και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά και την αναβάθμιση των παραγωγικών προτύπων και της δυναμικής του αγρο – διατροφικού τομέα. Η χρήση των δυνατοτήτων πληροφόρησης επικοινωνίας και προώθησης μέσω των νέων τεχνολογιών μπορούν να συνεισφέρουν σημαντικά στην ανάπτυξη του τουριστικού κλάδου στην περιοχή. Η χρήση τους στον παραγωγικό τομέα θα έδινε νέες προοπτικές και θα συνέβαλε σημαντικά στην αύξηση της παραγωγής, καθώς και στην υιοθέτηση νέων μοντέλων παραγωγής περισσότερο αποτελεσματικών και φιλικών για το περιβάλλον.

6. *Αναβάθμιση του ρόλου του αγρο - διατροφικού τομέα σε διεθνές και εθνικό επίπεδο.*

Ο ρόλος του αγρο – διατροφικού τομέα σήμερα θεωρείται κάτι παραπάνω από σημαντικός, οι συνεχόμενες κρίσεις και αναταραχές που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα τα τελευταία χρόνια έχουν επανατοποθετήσει τον τομέα ως μια από τις βασικές προτεραιότητες για την στρατηγική σε πολλές χώρες του κόσμου. Η Αλβανία έχει εντάξει στο στρατηγικό της σχεδιασμό, ως έναν από τους σημαντικότερους τομείς για την ανάπτυξη, τον εν λόγω τομέα, με στόχο την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού μοντέλου και την μετατροπή των διαρθρωτικών του αδυναμιών σε ισχυρά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Προσδοκώντας με αυτό τον τρόπο να καλύψει τις ανάγκες στο εσωτερικό και να διεκδικήσει μια θέση στο μερίδιο της αγοράς στην ευρύτερη περιοχή, στοχεύοντας στην ποιοτική διαφοροποίηση μέσω της παραγωγής προϊόντων μεγάλης θρεπτικής αξίας και ποιότητας. Ο δήμος, λόγω των σημαντικών δυνατοτήτων του στον παραγωγικό τομέα και τον αγροτικό του χαρακτήρα, αποτελεί μέρος αυτού του σχεδιασμού, γεγονός που προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες για την ανάπτυξη του τομέα στην περιοχή.

4.2.4 Εξωτερικό Περιβάλλον (Απειλές)

1. *Κλιματική αλλαγή και οι επιπτώσεις της στο περιβάλλον.*

Η κλιματική αλλαγή και οι επιπτώσεις της στο περιβάλλον συνιστούν μια από τις σημαντικότερες απειλές για τον πλανήτη σήμερα. Οι επιπτώσεις της στο περιβάλλον είναι εμφανείς γύρω μας, τα ακραία καιρικά φαινόμενα, οι έντονες βροχοπτώσεις, οι καύσωνες, οι ξηρασίες, οι τυφώνες παρουσιάζουν έξαρση τα τελευταία χρόνια. Ωστόσο η κλιματική αλλαγή και οι επιπτώσεις που αυτή επιφέρει στο φυσικό περιβάλλον είναι άμεσα συνδεδεμένες με την ανθρώπινη δραστηριότητα και την

αλόγιστη εκμετάλλευση των φυσικών πόρων. Για αυτό τον λόγο βασικό στοιχείο για να μπορέσει να αντιμετωπιστεί με αποτελεσματικό τρόπο το φαινόμενο, είναι η υιοθέτηση πολιτικών και η λήψη των κατάλληλων μέτρων από την κεντρική και την τοπική διοίκηση, σε συνδυασμό με την κατάλληλη ενημέρωση για την ενεργοποίηση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας.

2. Οικονομική κρίση και αστάθεια σε παγκόσμιο επίπεδο

Η οικονομική αστάθεια και οι κοινωνικές αναταράξεις που βιώνουμε το τελευταίο διάστημα στην Ευρωπαϊκή ήπειρο και όχι μόνο, έχουν διαμορφώσει ένα περιβάλλον αβεβαιότητας και συρρικνώσεις στο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον σε παγκόσμιο επίπεδο. Το κλίμα αυτό της αβεβαιότητας έχει άμεση επίπτωση σε όλους του κλάδους της οικονομικής δραστηριότητας, με αποτέλεσμα την συρρίκνωση της οικονομίας πολλών χωρών. Οι επιδράσεις αυτές ενδέχεται να επηρεάσουν και να καθυστερήσουν την ανάπτυξη και τον σχεδιασμό σε εθνικό αλλά και σε τοπικό επίπεδο, για τον λόγο αυτό θα πρέπει να ληφθούν υπόψιν και να εκτιμηθούν με κατάλληλο τρόπο, με στόχο την αποτελεσματική αντιμετώπιση των ενδεχόμενων επιπτώσεων που μπορεί να έχουν για την χώρα και για την περιοχή.

3. Ενεργειακή κρίση

Μια από τις σημαντικότερες απειλές για την ευρωπαϊκή ήπειρο σήμερα αποτελεί η κρίση που βιώνουμε σχετικά με την ενέργεια. Η ανεπάρκεια στην προμήθεια ενέργειας έχει επηρεάσει τις τιμές του πετρελαίου και του φυσικού αερίου με αποτέλεσμα την ανεξέλεγκτη ανοδική πορεία των τιμών σε πρωτοφανή επίπεδα. Η εκτόξευση του κόστους της ενέργειας έχει μια σειρά από αλυσιδωτές επιπτώσεις με αυξήσεις σε όλα τα προϊόντα ακόμα και σε είδη πρώτης ανάγκης. Το γεγονός αυτό αποτελεί σημαντική απειλή και απαιτεί την έγκαιρη πρόληψη και την λήψη μέτρων σε κεντρικό αλλά και τοπικό επίπεδο για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων που ενδέχεται να υπάρξουν.

4. Υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος

Το φυσικό περιβάλλον και η φυσική ομορφιά της περιοχής αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματά της, και την βάση πάνω στην οποία σχεδιάζεται η ανάπτυξη της περιοχής και η ευημερία των κατοίκων της. Η σημαντικότητα λοιπόν της προστασίας του και της διατήρησής του θεωρείται επιτακτική. Για τον λόγο αυτό είναι απαραίτητο να ληφθούν μέτρα για την αποφυγή της υποβάθμισής του, με σκοπό την προστασία και την διασφάλισή του από τους ενδεχόμενους κινδύνους. Φαινόμενα όπως, παράνομη υλοτομία και αποξηλώσεις περιοχών για οικονομική εκμετάλλευση πρέπει να αποτρέπονται από τους αρμόδιους φορείς. Οι πυρκαγιές είναι ένας ακόμα παράγοντας που έχει καταστροφικές επιπτώσεις για το περιβάλλον

και αποτελεί σημαντική απειλή. Επίσης η ρίψη απορριμμάτων ανεξέλεγκτα έχει πολύ σοβαρές επιπτώσεις και συμβάλει καθοριστικά στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος, είναι απαραίτητη λοιπόν οι κινητοποίηση των αρμόδιων φορέων και της τοπικής κοινωνίας για να εξασφαλιστεί η προστασία του φυσικού πλούτου της περιοχής.

Συμπεράσματα

Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής είναι πολυάριθμα και προσφέρουν δυνατότητες ανάπτυξης σε τομείς όπως ο τουρισμός, η αγροτική παραγωγή, το εμπόριο κ.λπ. Το πλούσιο φυσικό περιβάλλον και οι πολυάριθμοι φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι είναι τα δυνατά σημεία της και αυτά που την ξεχωρίζουν και της προσδίδουν μια ιδιαίτερη φυσιογνωμία. Οι δυνατότητες αξιοποίησης αυτών των πλεονεκτημάτων ευνοούνται ιδιαίτερα και από την ευνοϊκή γεωγραφική θέση του δήμου, καθώς αποτελεί κόμβο για την διασύνδεση και την διέλευση των εμπορευματικών, τουριστικών, και καθημερινών ροών για τα μεγάλα αστικά κέντρα καθώς και την σύνδεση της χώρας με τα σύνορα με την Ελλάδα. Ωστόσο ανασταλτικό παράγοντα για την ανάπτυξη τις περιοχής αποτελούν τα πολλά προβλήματα στις υποδομές που αντιμετωπίζει ο δήμος σε όλη την επικράτεια. Τα βασικότερα προβλήματα στις υποδομές έχουν να κάνουν κυρίως με το εσωτερικό οδικό δίκτυο, τις ελλείψεις στο σύστημα υγείας, το σύστημα μεταφορών του δήμου, και το σύστημα ύδρευσης. Η παρέμβαση του δήμου για την βελτίωση των παραπάνω στο καλύτερο δυνατό σημείο κρίνεται απαραίτητη για την επίτευξη του στόχου της ανάπτυξης με όρους βιωσιμότητας και ανθεκτικότητας. Παράλληλα η αξιοποίηση των ευκαιριών για συνεργασίες και άντληση πόρων, που παρουσιάζονται σε εθνικό/περιφερειακό επίπεδο αλλά και επίπεδο ΕΕ και Ελλάδας, θα συνεισφέρει καθοριστικά προς την αναπτυξιακή πορεία της περιοχή.

Κεφάλαιο 5

5. Προτάσεις μελλοντικής ανάπτυξης για τον δήμο Φοινίκης με βασικούς άξονες τον Πολιτιστικό Τουρισμό - Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού και τον Αγρό – διατροφικό τομέα.

Στην ενότητα αυτή γίνεται διατύπωση των προτάσεων για την βιώσιμη ανάπτυξη του δήμου Φοινίκης. Οι προτάσεις αυτές δομούνται με βάση την εικόνα, το προφίλ και την ιδιαιτερότητα που παρουσιάζει η περιοχή μελέτης, όπως αυτά προκύπτουν από την ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης, καθώς και την ανάλυση που έγινε μέσω της μεθόδου SWOT. Επιπρόσθετα, σημαντικό ρόλο στην δόμηση των προτάσεων διαδραματίζουν τα ανώτερα στρατηγικά σχέδια σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και οι κατευθυντήριοι άξονες που διατυπώνονται σε αυτά σχετικά με την περιοχή μελέτης.

Με βάση και το όραμα που έχει τεθεί, η περιοχή θα κινηθεί σε δύο βασικούς πυλώνες ανάπτυξης, στο πλαίσιο των οποίων έχουν καθοριστεί ο στόχος και οι επιμέρους υποστόχοι.

Σχήμα. 5-1: Βασικοί Αναπτυξιακοί Άξονες για την Μελετώμενη Περιοχή
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Σύμφωνα με τα παραπάνω, προσδιορίζονται οι ανάγκες και δυνατότητες για την ανάπτυξη στην περιοχή. Δομούνται οι προτάσεις και διαμορφώνεται η στρατηγική και οι πολιτικές ώστε να ενισχυθούν και να αναδειχθούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα σχετικά με την ανάπτυξη των εν λόγω αξόνων και εξαλειφθούν οι αδυναμίες οι οποίες λειτουργούν ανασταλτικά και εμποδίζουν προς αυτή την κατεύθυνση

5.1 Συνοπτική Παρουσίαση Προτάσεων

Στον Πίνακα 5-1 παρουσιάζονται συνοπτικά οι προτάσεις για την ενδυνάμωση και ανάπτυξη των συγκεκριμένων τομέων, που αποτελούν τους δύο βασικούς πυλώνες ανάπτυξης του δήμου. Οι προτάσεις αυτές αποσκοπούν στην ενίσχυση των βασικών πυλώνων ανάπτυξης που έχουν τεθεί με σκοπό την εξάλειψη των μειονεκτημάτων τα οποία λειτουργούν ανασταλτικά για την ανάπτυξη του εκάστοτε πυλώνα και ταυτόχρονα την ανάδειξη των επιμέρους πλεονεκτημάτων τους.

Βασικοί Πυλώνες Ανάπτυξης για τον Δήμο Φοινίκης	
Πολιτιστικός Τουρισμός και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού	Αγρο – διατροφικός τομέας
Ενίσχυση Υποδομών, Βελτίωση Προσβασιμότητας	Ανασυγκρότηση του Τομέα και Εκσυγχρονισμός των Υποδομών
Προστασία και Ανάδειξη του Πολιτιστικού Πλούτου	Εκπαίδευσή και Ενημέρωση Ανθρώπινου Δυναμικού
Πρωώθηση Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού	Πρωώθηση Νέων Καινοτόμων Παραγωγικών Προτύπων και Νέων Τεχνολογιών

Πίνακας. 5-1: Προτάσεις για την ανάπτυξη του ΑΞΟΝΑΣ 1. Πολιτιστικός Τουρισμός και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

5.2 Ανάπτυξη προτάσεων

5.2.1 ΑΞΟΝΑΣ 1. Πολιτιστικός Τουρισμός και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού

Οι προτάσεις της κατηγορίας αυτής σχετίζονται πρωτίστως με την προστασία του πολιτιστικού αποθέματος που διαθέτει η μελετώμενη περιοχή και την ανάδειξή του με στόχο την ανάπτυξη της περιοχής μέσω των ήπιων μορφών τουρισμού. Στον Πίνακα 5-2 παρουσιάζονται οι προτεινόμενες δράσεις ανά τομέα παρέμβασης, οι οποίες επηρεάζουν την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού και των άλλων εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

ΑΞΟΝΑΣ 1. Πολιτιστικός Τουρισμός και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού		
Τομέας παρέμβασης	Προτεινόμενη Δράση	Αναμενόμενες επιδράσεις
<i>Ενίσχυση υποδομών</i>	1. Βελτίωση και εκσυγχρονισμός εσωτερικού οδικού δικτύου με έμφαση στο ορεινό τμήμα το οποίο έχει και το μεγαλύτερο πρόβλημα	• Αύξηση επισκεψιμότητας. • Βελτίωση συνθηκών διαβίωσης για την τοπική κοινωνία • Ύθηση κοινωνικο /οικονομικής ανάπτυξης • Μείωση μετανάστευσης
	2. Δημιουργία δικτύου δημόσιων μεταφορών που να εξυπηρετεί την πρόσβαση των επισκεπτών αλλά και της τοπικής κοινωνίας σε όλη την επικράτεια.	• Αύξηση επισκεψιμότητας. • Βελτίωση πρόσβασης για την τοπική κοινωνία σε υπηρεσίες

	3. Εκσυγχρονισμός Ενίσχυση και επέκταση δικτύου πληροφόρησης και σηματοδότησης για τους επισκέπτες.	• Προσέλκυση επισκεπτών. • Προώθηση της περιοχής.
<i>Προστασία του Πολιτιστικού Πλούτου</i>	1. Μελέτη, αποτύπωση και χαρτογράφηση των μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς. 2. Προώθηση μελετών, για τον καθορισμό ζωνών προστασίας. αρχαιολογικών χώρων και θρησκευτικών μνημείων. 3. Ενημέρωση της τοπικής κοινωνίας και των επισκεπτών για θέματα προστασίας του πολιτιστικού πλούτου.	• Εξασφάλιση της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής. • Κινητοποίηση τοπικής κοινωνίας και ευαισθητοποίηση. • Μεταλαμπάδευση του πολιτιστικού πλούτου στις επόμενες γενεές.
<i>Ανάδειξη Πολιτιστικού Πλούτου</i>	4. Δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών οι οποίες θα συνδέουν τα πολιτιστικά μνημεία της περιοχής μεταξύ τους αλλά και με αυτά που βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή.	• Προσέλκυση επισκεπτών εναλλακτικού τουρισμού. • Ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος. • Ενίσχυση του εισοδήματος στην τοπική κοινωνία.
	5. Σχεδιασμός και Δημιουργία Ηλεκτρονικού και Έντυπου Τουριστικού Οδηγού για την Περιοχή.	• Ανάδειξη της περιοχής σε νέες τουριστικές αγορές. • Προσέλκυση ξένων επισκεπτών.

<i>Προώθηση Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού</i>	1. Προώθηση Πολιτιστικού τουρισμού.	• Αναβίωση Πολιτιστικής κληρονομιάς στην περιοχή. • Ενίσχυση της πολιτιστικής ταυτότητας του πληθυσμού. • Αύξηση τουριστικών ροών. • Εισροή κεφαλαίων στην τοπική οικονομία.
	2. Προώθηση Αγροτουρισμού.	
	3. Προώθηση του θρησκευτικού τουρισμού.	
	4. Προώθηση Φυσιολατρικού Τουρισμού / Οικοτουρισμός.	

*Πίνακας .5-2: Προτάσεις για την ανάπτυξη του ΑΞΟΝΑΣ 1. Πολιτιστικός Τουρισμός και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού
Πηγή: Ίδια επεξεργασία*

Στην συνέχεια γίνεται εκτενής παρουσίαση των προτάσεων ανά κατηγορία. Η δόμηση των προτάσεων βασίζεται στις δυνατότητες και τις προοπτικές που έχει κάθε τμήμα της περιοχής αλλά και στις ελλείψεις και αδυναμίες που παρουσιάζει, όπως αυτά έχουν προκύψει από την ανάλυση που έγινε στα προηγούμενα κεφάλαια. Ο στόχος μέσω της διατύπωσης των προτεινόμενων δράσεων για την περιοχή είναι η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, στη βάση των σχέσεων συνεργασίας και συμπληρωματικότητας των επιμέρους αναπτυξιακών τομέων και των χωρικών ενοτήτων.

Ενίσχυση Υποδομών / Βελτίωση Προσβασιμότητας

1. *Βελτίωση και εκσυγχρονισμός εσωτερικού οδικού δικτύου με έμφαση στο ορεινό τμήμα το οποίο έχει και το μεγαλύτερο πρόβλημα.*

Όπως έχει τονισθεί επανειλημμένως και στα προηγούμενα κεφάλαια, ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο δήμος είναι αυτό των οδικών υποδομών στο εσωτερικό του, οι οποίες δεν είναι στην απαιτούμενη κατάσταση, και ιδιαίτερα στο ορεινό τμήμα του. Τα εκτεταμένα προβλήματα του οδικού δικτύου σε αυτές τις περιοχές του δήμου είναι ένας από τους βασικότερους ανασταλτικούς παράγοντες για την ανάπτυξη όχι μόνο του τουρισμού αλλά γενικότερα. Σημαντική προϋπόθεση για την ανάπτυξη και ιδιαίτερα για την τουριστική ανάπτυξη αποτελεί η

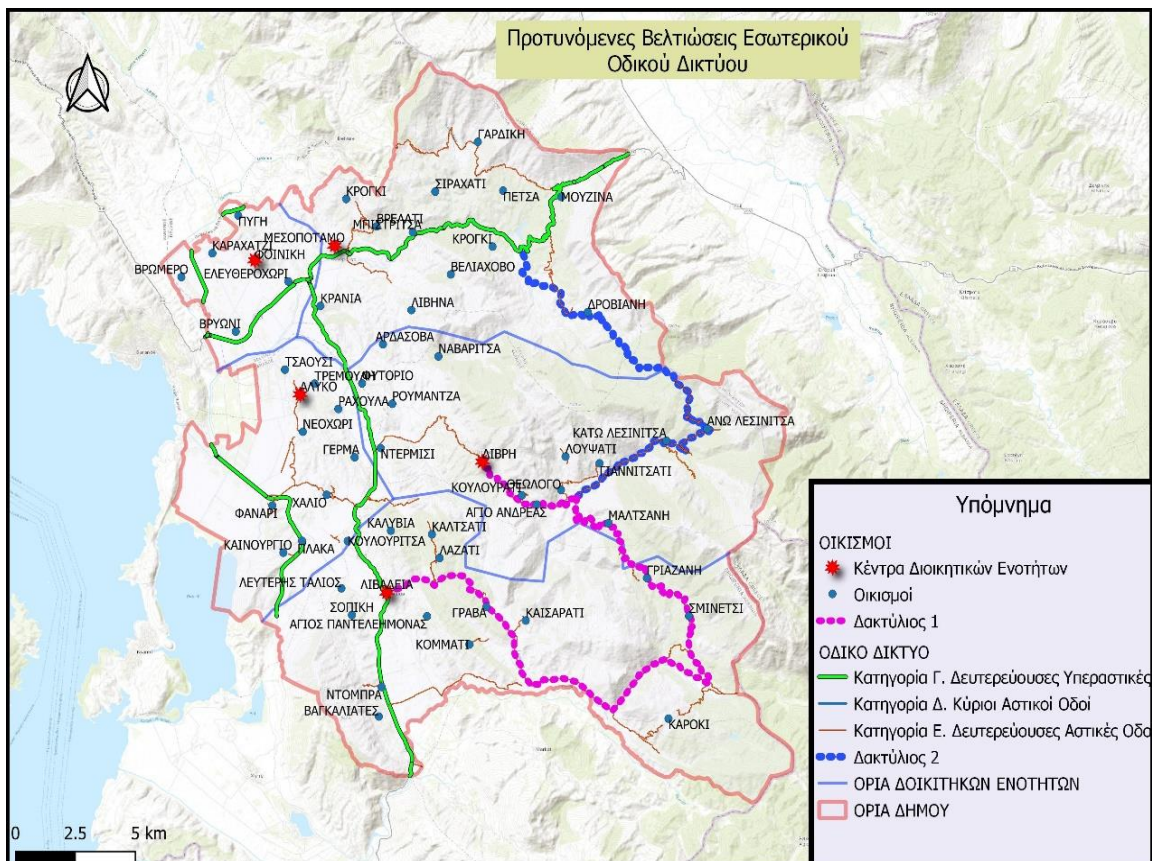
εύκολη, άνετη και ασφαλής προσβασιμότητα των επισκεπτών στους τουριστικούς προορισμούς που επισκέπτονται. Με βάση λοιπόν την αναγκαιότητα αυτή προτείνεται η βελτίωση των τμημάτων εκείνων του εσωτερικού δικτύου τα οποία θα προσφέρουν πολλαπλά οφέλη για την περιοχή όχι μόνο για την τουριστική ανάπτυξη αλλά και γενικότερα..

Τα δυο τμήματα του εσωτερικού οδικού δικτύου που προτείνεται να βελτιωθούν είναι ο **“Δακτύλιος 1”** και ο **“Δακτύλιος 2”**. Η αναβάθμιση και βελτίωση των δύο αυτών τμημάτων του εσωτερικού οδικού δικτύου του δήμου είναι στρατηγικής σημασίας, καθώς μέσω του εκσυγχρονισμού τους επιτυγχάνονται πολλαπλά οφέλη σε όλους τους τομείς. Μεγάλο τμήμα του πολιτιστικού αποθέματος του δήμου, από ιστορικής θρησκευτικής και φυσικής πλευράς, βρίσκεται σε αυτές της περιοχές και δεν αξιοποιείται επαρκώς λόγω της κακής προσβασιμότητας. Επίσης, με την αναβάθμισή τους η περιοχή εκτός από τις δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης αποκτά περαιτέρω δυνατότητες ανάπτυξης και ευημερίας συνολικά.

Ο **“Δακτύλιος 1”** ο οποίος συνδέει τις διοικητικές ενότητες Λειβαδιάς και Δίβρης στο ορεινό τμήμα του δήμου, ξεκινάει από το διοικητικό κέντρο της Λειβαδιάς από τον κεντρικό εθνικό άξονα Αγ. Σαράντα – Μαυρομάτη και καταλήγει στο διοικητικό κέντρο της Δίβρης, το οποίο συνδέεται με επίσης με τον εθνικό άξονα, διασχίζοντας την πλειοψηφία των οικισμών του ορεινού τμήματος και των δύο διοικητικών ενότητων.

Ο **“Δακτύλιος 2”** αποτελεί συνδετικό κρίκο για τρεις από τις πέντε διοικητικές ενότητες του δήμου, αυτές της Δίβρης, Μεσοποτάμου αλλά και μέσω του **“Δακτυλίου 1”** με την ενότητα της Λιβαδειάς. Το τμήμα αυτό του ορεινού οδικού δικτύου ξεκινάει από τον κεντρικό εθνικό άξονα Αγ. Σαράντα – Αργυρόκαστρο στο ύψος του φυσικού πάρκου στο **“Γαλάζιο Μάτι”** και ενώνεται με τον **“Δακτύλιο 1”** στο χωριό Θεολόγο της διοικητικής ενότητας Δίβρης.

Στον παρακάτω χάρτη (Χάρτης 5 – 1) παρουσιάζονται οι δύο **“Δακτύλιοι”**, που προτείνεται να αναβαθμιστούν με σκοπό την βελτίωση της προσβασιμότητας στο ορεινό τμήμα του δήμου, το οποίο έχει πολλές δυνατότητες ανάπτυξης λόγω του πολιτιστικού και ιστορικού αποθέματος του αλλά και της πλούσιας φυσικής ομορφιάς του.

Χάρτης . 5-1: Προτεινόμενες βελτιώσεις Εσωτερικού Οδικού Δικτύου
 Πηγή: Ίδια επεξεργασία

2. Δημιουργία δικτύου δημόσιων μεταφορών που να εξυπηρετεί την πρόσβαση των επισκεπτών αλλά και της τοπικής κοινωνίας σε όλη την επικράτεια.

Αφορά την δημιουργία συστήματος δημόσιων μεταφορών για το σύνολο της επικράτειας του δήμου και κυρίως στο ορεινό τμήμα του, όπου επί του παρόντος δεν λειτουργεί η υπηρεσία και η μετακίνηση γίνεται με ιδιωτικά μέσα. Οι δημόσιες μεταφορές είναι ένα αγαθό το οποίο είναι απαραίτητο για την μετακίνηση του τοπικού πληθυσμού, για να εξυπηρετήσουν όλες τις ανάγκες τους, αλλά ταυτόχρονα αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για να εξασφαλιστούν οι κατάλληλες συνθήκες για την ανάπτυξη στην περιοχή. Οι περιοχές με το μεγαλύτερο πρόβλημα και σε αυτή την περίπτωση είναι οι ορεινές περιοχές των δημοτικών ενοτήτων Λιβαδειάς και Δίβρης. Η δημιουργία δικτύου μεταφορών στις απομονωμένες ορεινές περιοχές θα συμβάλει καθοριστικά στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και θα προσφέρει την δυνατότητα για την ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος της περιοχής.

3. Εκσυγχρονισμός Ενίσχυση και επέκταση δικτύου πληροφόρησης και σηματοδότησης για τους επισκέπτες.

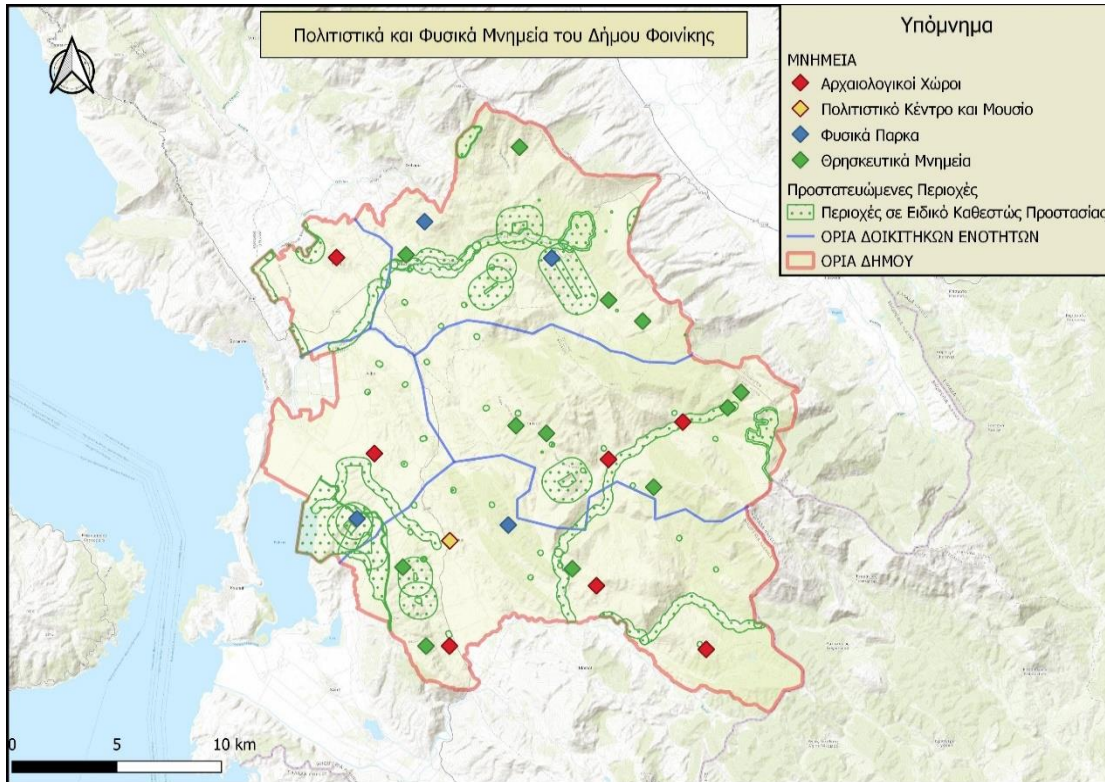
Όπως έχει τονιστεί και στα προηγούμενα, το σημαντικότερο πλεονέκτημα της μελετώμενης περιοχής είναι η πολιτιστική κληρονομιά και το πλούσιο φυσικό περιβάλλον της. Ωστόσο λόγω της έλλειψης επαρκούς ενημέρωσης και προώθησης αυτών των πλεονεκτημάτων είναι δύσκολο για τον επίδοξο επισκέπτη να

«ανακαλύψει» τον πλούτο της περιοχής, αφού δεν υπάρχει η κατάλληλη πληροφόρηση και ενημέρωση για τους χώρους φυσικής ομορφιάς, τα ιστορικά και θρησκευτικά μνημεία και τα πολιτιστικά δρώμενα της περιοχής. Έτσι παραμένουν σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητα. Η ενημέρωση και η πληροφόρηση των επισκεπτών σχετικά με τα παραπάνω είναι ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία για την προσέλκυση επισκεπτών από τις διάφορες τουριστικές αγορές. Για να μπορέσει η περιοχή να προωθήσει τα πλεονεκτήματα και τον πολιτιστικό της πλούτο κρίνεται απαραίτητη η αναβάθμιση της **διαδικτυακής σελίδας του δήμου**, με στόχο να δημιουργηθεί ένα σύγχρονο διαδικτυακό περιβάλλον που θα εστιάζει στην συνεκτική παρουσίαση, την ανάδειξη και προώθηση των χαρακτηριστικών εκείνων που αποτελούν τα δυνατά σημεία του. Επιπλέον σημαντική θεωρείται και η δημιουργία κέντρων πληροφόρησης για τους επισκέπτες. Τα κέντρα πληροφόρησης θα δημιουργηθούν σε κομβικά σημεία και σε περιοχές με σημαντική επισκεψιμότητα π.χ. ο **αρχαιολογικός χώρος της Φοινίκης** ή το φυσικό πάρκο στο **Γαλάζιο Μάτι**, καθώς και σε κομβικά σημεία από τα οποία διέρχονται οι περισσότεροι επισκέπτες στην ευρύτερη περιοχή, π.χ. στον κόμβο του χωριού Κρανία, που διασταυρώνονται οι κεντρικές οδικές αρτηρίες Αγ. Σαράντα – Μαυρομάτη και Α. Σαράντα – Αργυρόκαστρο, ώστε να είναι προσιτά από όσο το δυνατό περισσότερους. Προτείνεται ακόμα η **τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων**, διασκορπισμένων σε όλη την επικράτεια του δήμου, σε κεντρικά σημεία και κόμβους με σκοπό την ανάδειξη των μνημείων του φυσικού, ιστορικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος.

Προστασία Ανάδειξη και Προώθηση του Πολιτιστικού και Φυσικού Πλούτου

Στην ενότητα αυτή δίνεται έμφαση στην πολιτιστική και φυσική κληρονομιά της μελετώμενης περιοχής. Στόχος είναι η προστασία και ανάδειξη της ιστορικής, πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς του δήμου, και η εναρμόνισή τους με την οικονομική και τουριστική ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την ευημερία της μελετώμενης περιοχής και των κατοίκων της. Στον Χάρτη 5 - 2 παρουσιάζονται τα πολιτιστικά και φυσικά μνημεία του δήμου και η κατανομή τους στην επικράτεια

Χάρτης. 5-2: Η κατανομή των πολιτιστικών μνημείων στην επικράτεια του δήμου
 Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Προστασία Πολιτιστικού και Φυσικού Περιβάλλοντος

Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού πλούτου του δήμου είναι ένα θέμα που αφορά όχι μόνο τους αρμόδιους φορείς, αλλά και το σύνολο της τοπικής κοινότητας και τον κάθε ένα ξεχωριστά. Η προστασία αυτή είναι άμεσα συνδεδεμένη με την ζωή και την καθημερινότητα της τοπικής κοινωνίας και σχετίζεται με την ποιότητα, την βελτίωση, και τον εμπλουτισμό της.

Λαμβάνοντας υπόψιν τα παραπάνω σχετικά με την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς προτείνονται για την περιοχή μελέτης τέσσερις βασικοί άξονες παρέμβασής και στήριξης.

- Προτείνεται η μελέτη, η αποτύπωση και χαρτογράφηση των μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς του δήμου, των παραδοσιακών και ιστορικών δραστηριοτήτων, των αξιόλογων κτισμάτων και κατασκευών, με στόχο την αποτίμηση της υφιστάμενης κατάστασης, και την λήψη των κατάλληλων μέτρων σχετικά με την προστασία τους και την ελαχιστοποίηση της ενδεχόμενης φθοράς που μπορεί να έχουν υποστεί ή να υποστούν στο μέλλον.
- Προώθηση μελετών, για τον καθορισμό ζωνών προστασίας αρχαιολογικών χώρων και θρησκευτικών μνημείων, με στόχο τη συντήρηση, ανάδειξη και βελτίωση των συνθηκών επισκεψιμότητας και του περιβάλλοντα χώρου τους. Με απώτερο στόχο την προστασία και την μεταλαμπάδευση τους στις επόμενες γενεές.

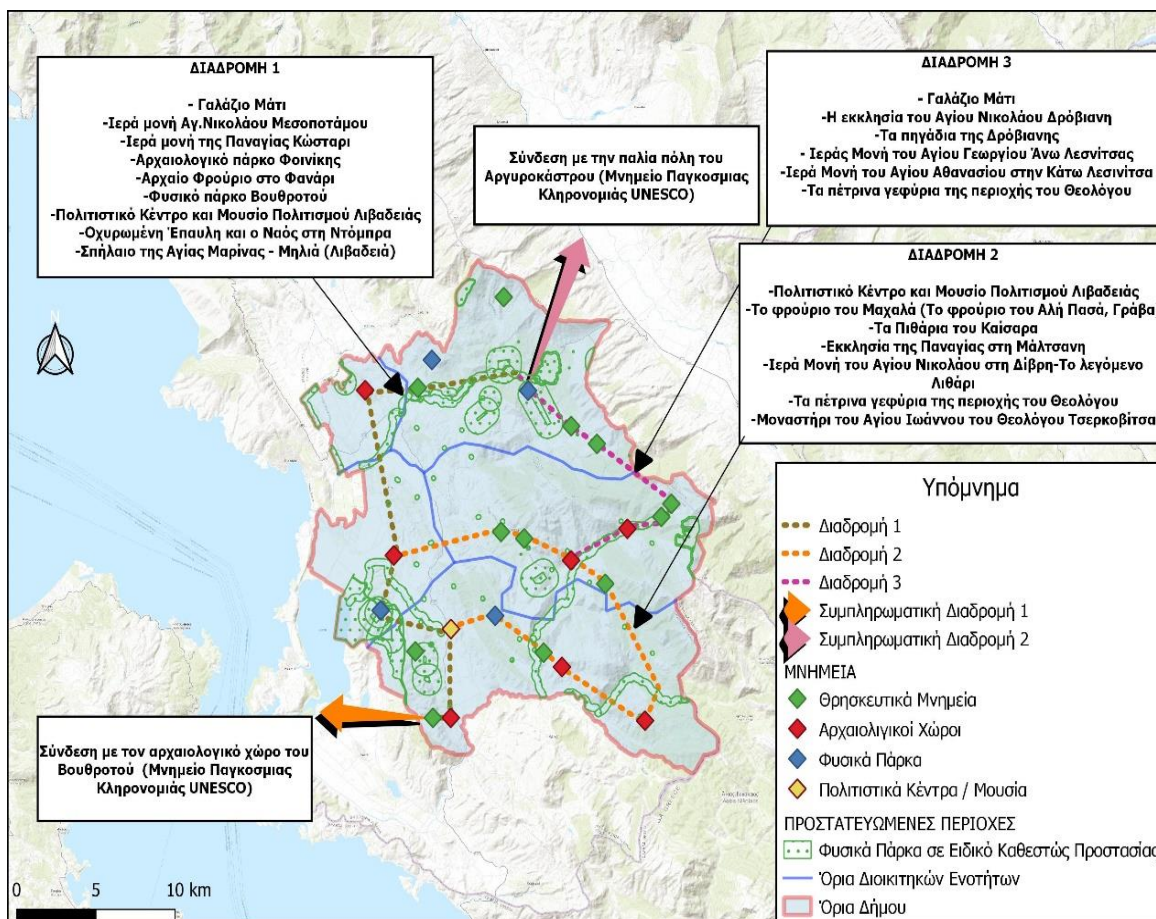
- *Προώθηση ενημερωτικών δράσεων*, για την ευαισθητοποίηση και πληροφόρηση της τοπικής κοινωνίας αλλά και των επισκεπτών για την σημασία της προστασίας των αξιών και του πολιτιστικού αποθέματος της περιοχής. Αφορά στην διοργάνωση και υλοποίηση πράξεων ενημέρωσης της τοπικής κοινωνίας από τους αρμόδιους φορείς. Η απόκτηση γνώσεων αναφορικά με τα μέτρα πρόληψης και προβολής θα συμβάλει καθοριστικά στην ευαισθητοποίηση των κατοίκων και τη δημιουργία αισθήματος ευθύνης απέναντι στο πολιτιστικό αποτύπωμα των προγόνων τους, συμβάλλοντας και διευκολύνοντας έτσι την προσπάθεια των αρμόδιων φορέων.
- *Η συνεργασία με ιδιωτικούς πολιτιστικούς φορείς και συλλόγους*, για την ενίσχυση και στήριξη των πολιτιστικών δράσεων και εκδηλώσεων που αναδεικνύουν και προωθούν τις αξίες, τα ήθη και τα έθιμα της περιοχής και των κατοίκων της, με στόχο την ανάδειξή τους και την μεταλαμπάδευσή τους στις επόμενες γενεές. Οι συνεργασίες αυτές θα βασίζονται στην κοινή αντίληψη για την προστασία και την διαφύλαξη της αυθεντικότητας του χαρακτήρα της περιοχής. Στόχος θα είναι ο κάθε φορέας να συνεισφέρει με την δράση και την προσήλωσή του στην επίτευξη του κοινού οράματος της προστασίας του πολιτιστικού αποθέματος και των αξιών της περιοχής.

Ανάδειξη Πολιτιστικού και Φυσικού Αποθέματος

1. **Προτείνεται η Δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών**, οι οποίες θα συνδέουν τα πολιτιστικά μνημεία της περιοχής μελέτης μεταξύ τους, αλλά και με αυτά που βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή. Οι διαδρομές σχεδιάστηκαν με βάση τα παρακάτω κριτήρια:
  - Τη γεωγραφική θέση των πολιτιστικών πόρων και την κατανομή τους στην επικράτεια.
  - Τη μορφολογία της εκάστοτε περιοχής που εντάσσονται οι εν λόγω πολιτιστικοί πόροι.

Οι πολιτιστικές διαδρομές είναι ένα σημαντικό «εργαλείο» για την αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς του δήμου. Οι πολιτιστικές διαδρομές είναι αρκετά διαδεδομένες σε πολλές χώρες και τουριστικούς προορισμούς, καθώς προσφέρουν σημαντικές προοπτικές για αξιοποίηση και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Στον Χάρτη 5 - 3 παρουσιάζονται οι προτεινόμενες πολιτιστικές διαδρομές για το δήμο. Οι εν λόγω διαδρομές πολιτιστικού ενδιαφέροντος σχεδιάστηκαν με βάση την κατανομή των πολιτιστικών πόρων στην επικράτεια του δήμου, την γεωγραφική θέση τους και την μορφολογία της περιοχής. Η γεωγραφική θέση των πολιτιστικών μνημείων καταδεικνύει την ισόρροπη κατανομή τους σε όλη την επικράτεια. Η συνύπαρξη των ιστορικών και θρησκευτικών μνημείων, σε συνδυασμό με το πλούσιο φυσικό περιβάλλον καθιστούν τις εν λόγω διαδρομές πολυθεματικές, προσφέροντας έτσι στους επισκέπτες μια ολοκληρωμένη εμπειρία, που συνδυάζει αρμονικά το

ταξίδι στην ιστορία και τις αξίες του τόπου μέσα από την ομορφιά του φυσικού τοπίου. Ο σχεδιασμός των προτεινόμενων πολυθεματικών διαδρομών έχει ως στόχο την προσέλκυση επισκεπτών, προσανατολισμένων σε οικολογικά, φυσικά και πολιτιστικά ενδιαφέροντα.

Χάρτης. 5-3: Προτεινόμενες Πολιτιστικές Διαδρομές για τον Δήμο Φοινίκης
 Πηγή: Ίδια επεξεργασία

• Διαδρομή 1

Η διαδρομή 1 αναπτύσσεται κυρίως στο πεδινό τμήμα του δήμου και διατρέχει κατά μήκος το σύνολο της πεδιάδας του “Βούρκου”. Η διαδρομή αναπτύσσεται στο μεγαλύτερο τμήμα της κατά μήκος των δύο κύριων οδικών αξόνων που διατρέχουν την επικράτεια, την εθνική οδό Αγ. Σαράντα – Μαυρομάτη και Αγ. Σαράντα – Αργυρόκαστρο. Το γεγονός αυτό αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα, καθώς είναι εύκολα πρόσβαση από τους επισκέπτες όχι μόνο του δήμου αλλά και από τις γύρω περιοχές.

Τα πολιτιστικά και φυσικά μνημεία που συμπεριλαμβάνονται στην διαδρομή 1 είναι μερικά από τα σημαντικότερα μνημεία εθνικής εμβέλειας με μεγάλη επισκεψιμότητα και σημαντικές δυνατότητες:

- Γαλάζιο Μάτι
- Ιερά μονή Αγ. Νικολάου Μεσοποτάμου
- Ιερά μονή της Παναγίας Κώσταρι
- Αρχαιολογικό πάρκο Φοινίκης
- Αρχαίο Φρούριο στο Φανάρι
- Φυσικό πάρκο Βουθροτού
- Πολιτιστικό Κέντρο και Μουσείο Πολιτισμού Λιβαδειάς
- Οχυρωμένη Έπαυλη και ο Ναός στη Ντόμπρα
- Σπήλαιο της Αγίας Μαρίνας - Μηλιά (Λιβαδειά)

• **Συμπληρωματική Διαδρομή 1**

Η συμπληρωματική διαδρομή 1 είναι η συνέχεια της πρώτης διαδρομής και ο συνδετικός κρίκος με τον αρχαιολογικό χώρο του **Βουθρωτού**, ο οποίος αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα πολιτιστικά μνημεία της χώρας και **μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO**.

• **Διαδρομή 2**

Η συγκεκριμένη διαδρομή αναδεικνύει τον πολιτιστικό και φυσικό πλούτο του ορεινού τμήματος του δήμου, διασυνδέοντας σημαντικής αξίας ιστορικά και θρησκευτικά μνημεία, διατρέχοντας μια διαδρομή μέσα στο πλούσιο φυσικό περιβάλλον της περιοχής. Η διαδρομή που χαράσσεται ακολουθεί τον **“Δακτύλιο 1”** ο οποίος συνδέει τις διοικητικές ενότητες Λειβαδιάς και Δίβρης στο ορεινό τμήμα του δήμου. Η Διαδρομή 2 συνδέεται με την διαδρομή 1 και τον κεντρικό οδικό άξονα Αγ. Σαράντα – Μαυρομάτη, στο ένα άκρο της στο κέντρο της διοικητικής ενότητας Λιβαδειάς στο ομώνυμο χωριό και στο άλλο άκρο στο χωριό Ντερμίσι της διοικητικής ενότητας Δίβρης, το οποίο βρίσκεται αμφίπλευρα της εθνικής οδού Αγ. Σαράντα – Μαυρομάτη. Η εν λόγω διαδρομή διασυνδέει τους εξής πολιτιστικούς πόρους:

- Πολιτιστικό Κέντρο και Μουσείο Πολιτισμού Λιβαδειάς
- Το φρούριο του Μαχαλά (Το φρούριο του Αλή Πασά, Γράβα)
- Τα Πιθάρια του Καίσαρα
- Εκκλησία της Παναγίας στη Μάλτσανη
- Ιερά Μονή του Αγίου Νικολάου στη Δίβρη-Το λεγόμενο Λιθάρι
- Τα πέτρινα γεφύρια της περιοχής του Θεολόγου
- Μοναστήρι του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου Τσερκοβίτσα

- **Διαδρομή 3**

Η διαδρομή αυτή υλοποιείται επίσης στο ορεινό τμήμα του δήμου και διατρέχει τον “**Δακτύλιο 2**”, ο οποίος ενώνει τις διοικητικές ενότητες Δίβρης και Μεσοποτάμου. Κύριο χαρακτηριστικό της εν λόγω διαδρομής αποτελεί η πλούσια φυσική ομορφιά του ορεινού τοπίου και οι σημαντικής αξίας θρησκευτική πόροι. Η εν λόγω διαδρομή συνδέεται με τις δύο προηγούμενες διαδρομές 1 και 2. Η σύνδεση με την διαδρομή 1 γίνεται στο φυσικό πάρκο στο Γαλάζιο Μάτι, στην εθνική οδό Αγ. Σαράντα – Αργυρόκαστρο, και αντίστοιχα με την διαδρομή 2 στο χωριό Θεολόγο της διοικητικής ενότητας Δίβρης. Οι πολιτιστικοί πόροι που διασυνδέονται μέσω της συγκεκριμένης διαδρομής είναι οι ακόλουθοι:

- Γαλάζιο Μάτι
- Η εκκλησία του Αγίου Νικολάου Δρόβιανη
- Τα πηγάδια της Δρόβιανης
- Ιεράς Μονή του Αγίου Γεωργίου Άνω Λεσινίτσας
- Ιερά Μονή του Αγίου Αθανασίου στην Κάτω Λεσινίτσα
- Τα πέτρινα γεφύρια της περιοχής του Θεολόγου

- **Συμπληρωματική Διαδρομή 2**

Η συγκεκριμένη συμπληρωματική διαδρομή διατρέχει την εθνική οδό Αγ. Σαράντα – Αργυρόκαστρο και ενώνει της διαδρομές 1 και 3 με την **παλιά πόλη του Αργυρόκαστρου**, η οποία αποτελεί **Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO**.

2. *Σχεδιασμός και Δημιουργία Ηλεκτρονικού και Έντυπου Τουριστικού Οδηγού για την Περιοχή.*

Επιδιώκεται η προώθηση του πολιτιστικού πλούτου της περιοχής μελέτης με στόχο την τουριστική ανάπτυξη, μέσα από την δημιουργία εντύπου και ηλεκτρονικού τουριστικού οδηγού. Η σύνταξη ενός ολοκληρωμένου τουριστικού οδηγού με περιεχόμενο την πολιτιστική και φυσική κληρονομιά του δήμου και τα πολιτιστικά δρώμενα, αποτυπωμένη με κατάλληλο τρόπο θα απευθύνεται στους εν δυνάμει επισκέπτες της περιοχής, με στόχο την ολοκληρωμένη παρουσίαση του τουριστικού προϊόντος του δήμου. Παράλληλα θα ενσωματώνει τη συνοπτική περιγραφή για τα μνημεία, τις δραστηριότητες και τα δρώμενα, και την παρουσίαση των ιδιαίτερων και συγκριτικών πλεονεκτημάτων του προορισμού.

Προώθηση Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού

Με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της μελετώμενης περιοχής και της δυνατότητές της, όπως αυτά έχουν προκύψει από την ανάλυση της υφιστάμενης

κατάστασης του δήμου, γίνεται εύκολα αντιληπτό πως η περιοχή διαθέτει μια σειρά από πλεονεκτήματα που ευνοούν την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και την ανάδειξη της περιοχής ως ενός πολυδιάστατου εναλλακτικού προορισμού, ο οποίος επιπρόσθετα μπορεί να διαδραματίσει συμπληρωματικό ρόλο στους λοιπούς, κυρίως μαζικού χαρακτήρα, προορισμούς της ευρύτερης περιοχής στην οποία εντάσσεται.

Λαμβάνοντας υπόψιν τα παραπάνω επιχειρείται η σκιαγράφηση των μορφών εκείνων του εναλλακτικού τουρισμού που μπορούν να αναπτυχθούν στην περιοχή μελέτης. Η ανάπτυξη των εν λόγω μορφών τουρισμού έχει στόχο να αναδειχθεί η περιοχή σε έναν ξεχωριστό εναλλακτικό τουριστικό προορισμό, αξιοποιώντας με κατάλληλο τρόπο τους διαθέσιμους πόρους. Πιο συγκεκριμένα, με βάση το προφίλ της περιοχής οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού, οι οποίες έχουν προοπτικές ανάπτυξης, άλλες σε μεγαλύτερο και άλλες σε μικρότερο βαθμό, με στόχο την προσέλκυση επισκεπτών από διάφορες ομάδες τουριστικού ενδιαφέροντος αλλά και διάφορων ηλικιακών ομάδων, είναι οι ακόλουθες.

- **Πολιτιστικός τουρισμός**

Ο πολιτισμός τα τελευταία χρόνια θεωρείται βασικός παράγοντας, αλλά και καταλύτης για τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη για πολλές χώρες. Η πολιτιστική κληρονομιά και η αξιοποίησή της με όρους βιωσιμότητας συνεισφέρει θετικά σε τομείς όπως ο τουρισμός, η εκπαίδευση, η κοινωνική συνοχή κ.α. Ο βιώσιμος πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί κινητήριο δύναμη και μέρος των εθνικών και περιφερειακών στρατηγικών ανάπτυξης για την περιοχή και, στο πλαίσιο αυτό, αποτελεί την βάση και διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Ως **Πολιτιστικός Τουρισμός** νοείται η μορφή εκείνη τουριστικής δραστηριότητας η οποία βασίζεται στην περιήγηση του επισκέπτη στην πολιτιστική κληρονομιά του εκάστοτε προορισμού. Με άλλα λόγια δίνει την δυνατότητα στον επισκέπτη να έρθει σε επαφή με τα πολιτιστικά αξιοθέατα όλων των μορφών, ιστορικά, θρησκευτικά κ.α., καθώς και με τα ήθη, τα έθιμα και τις παραδόσεις του τόπου και των κατοίκων του, προκειμένου να μάθει, να ανακαλύψει και να βιώσει την πολιτιστική κληρονομιά του εκάστοτε τουριστικού προορισμού. Η πολιτιστική κληρονομιά σχετίζεται με τα πνευματικά και συναισθηματικά χαρακτηριστικά μιας κοινωνίας που περιλαμβάνει την αρχιτεκτονική, ιστορία, τον τρόπο ζωής, γαστρονομία, λογοτεχνία, θέατρο, μουσική, παραδόσεις, τις αξίες και τα πιστεύω των κατοίκων.

Ο δήμος Φοινίκης θα πρέπει να διαμορφώσει ένα ολοκληρωμένο πολιτιστικό προϊόν, το οποίο θα αναδεικνύει όλα εκείνα τα ιδιαίτερα πλεονεκτήματα που του δίνει η πολιτιστική κληρονομιά, με στόχο να δημιουργήσει ένα ξεχωριστό τουριστικό προϊόν, ικανό να προσελκύσει επισκέπτες που αναζητούν ιδιαίτερες τουριστικές εμπειρίες. Η ανάδειξη του δήμου ως ενός εναλλακτικού πολιτιστικού προορισμού θα στηριχθεί στην αξιοποίηση του πολιτιστικού του αποθέματος αλλά και στην επιτυχημένη διαχείριση και προβολή του. Η αξιοποίηση του πολιτιστικού αποθέματος της

περιοχής αποτελεί την βασική προτεραιότητα, η οποία ευνοείται και από τις παρεμβάσεις που έχουν προταθεί παραπάνω, με την δημιουργία των πολιτιστικών διαδρομών την συντήρηση και ανάδειξη των πολιτιστικών πόρων καθώς και την προστασία τους.

- **Αγροτουρισμός**

θεωρείται μία από τις πιο ταχέως αναπτυσσόμενες μορφές εναλλακτικού τουρισμού παγκοσμίως. Κύριο αντικείμενο της εν λόγω εναλλακτικής μορφής τουρισμού αποτελεί η επαφή του επισκέπτη με την φύση και την γη, προσφέροντάς του την εμπειρία της συμμετοχής σε δραστηριότητες της αγροτικής ζωής, που έχουν να κάνουν με γεωργικές και κτηνοτροφικές εργασίες. Είναι μια μορφή τουρισμού που αναπτύσσεται σε περιοχές με αγροτικό χαρακτήρα από τους κατοίκους της περιοχής με βασικό στόχο να αυξήσουν το εισόδημά τους και γενικότερα την τοπική οικονομία.

Ο αγροτικός χαρακτήρας του δήμου, σε συνδυασμό με το πλούσιο φυσικό περιβάλλον αποτελούν ιδανικές συνθήκες για την ανάπτυξη του εν λόγω τομέα του τουρισμού. Η περιοχή στον τομέα του αγροτουρισμού, μπορεί να προσφέρει στον επισκέπτη μία μοναδική εμπειρία επαφής με την ύπαιθρο. Ο μεγάλος κάμπος του βούρκου, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ορεινού τμήματος του δήμου, αλλά και ο αυθεντικός και φιλόξενος χαρακτήρας των κατοίκων, σε συνδυασμό με τις γεωργικές κυρίως εργασίες που πραγματοποιούνται στην περιοχή, συμβάλλουν ουσιαστικά και αποτελούν συγκριτικά πλεονεκτήματα για να μπορέσει να αναπτυχθεί ο συγκεκριμένος τομέας. Επιπρόσθετο συγκριτικό πλεονέκτημα αποτελεί και ο πολιτιστικός πλούτος της περιοχής, καθώς οι δραστηριότητες που συνδέονται με το αγροτουρισμό δεν περιορίζονται στις αγροτικές εργασίες και την επαφή με τον παραγωγικό τομέα, αλλά συνθέτουν μια ολοκληρωμένη προσφορά εμπειρίας. Η προσφερόμενη εμπειρία στον επισκέπτη στα πλαίσια του αγροτουρισμού συνδέεται άμεσα και με την επαφή του με τον πολιτισμό τα ήθη τα έθιμα και την ζωή των κατοίκων της περιοχής που επισκέπτεται. Η επαφή με τον πολιτιστικό χαρακτήρα της περιοχής γίνεται μέσα από δραστηριότητες που έχουν να κάνουν με την αξιοποίηση των πολιτιστικών πόρων όπως πολιτιστικά, θρησκευτικά, και άλλα μνημεία, τοπικές παραδόσεις, τοπική γαστρονομία, επισκέψεις σε εργαστήρια και μονάδες παραγωγής τοπικών προϊόντων, συμμετοχή σε πολιτιστικά δρώμενα, όπως πανηγύρια, φεστιβάλ, εθιμικές γιορτές όπως η γιορτή του τσίπουρου κ.α.

Για την ανάπτυξη του τομέα του αγροτουρισμού στην περιοχή είναι απαραίτητα τα παρακάτω:

- Ενίσχυση των πολιτιστικών δράσεων που πραγματοποιούνται στην περιοχή, των δραστηριοτήτων που συνδέονται με την φύση.
- Συντήρηση και ανάδειξη παραδοσιακών και εγκαταλελειμμένων κτιρίων ή οικισμών με παραδοσιακό χαρακτήρα, με στόχο τη διατήρηση του παραδοσιακού και αγροτικού χαρακτήρα της περιοχής.

- Διασύνδεση του αγρο – διατροφικού τομέα παραγωγής με την τουριστική ανάπτυξη και την αγροτουριστική κατανάλωση των τοπικών προϊόντων.
- Ενίσχυση του γαστρονομικού τουρισμού με δράσεις προώθησης της τοπικής κουζίνας και των επιμέρους εκδοχών της ως σημαντικού τουριστικού πόρου.
- Ανάδειξη και προώθηση τοπικών γεωργικών προϊόντων υψηλής αξίας και ποιότητας, καθώς και τοπικά μεταποιημένων προϊόντων ποιότητας.
- Ενημέρωση, εκπαίδευση και κατάρτιση του τοπικού πληθυσμού για την ανάπτυξη του συγκεκριμένου τουριστικού προϊόντος.

- **Θρησκευτικός Τουρισμός**

Ο θρησκευτικός τουρισμός, αποτελεί μια μορφή τουρισμού κατά την οποία οι επισκέπτες έχουν κύριο σκοπό την επίσκεψη σε θρησκευτικά μνημεία και προσκυνήματα για λόγους θρησκευτικού, πολιτιστικού, εκπαιδευτικού και ενημερωτικού ενδιαφέροντος. Ο θρησκευτικός τουρισμός αποτελεί μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού, η οποία έχει την δυνατότητα να προσφέρει σημαντικά οικονομικά, κοινωνικά και άλλα οφέλη σε μια περιοχή. Η εν λόγω μορφή τουρισμού αποτελεί επίσης μια μορφή τουριστικής ανάπτυξης με πολύ χαμηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα, στοιχείο που έχει θετικές επιπτώσεις στην διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας με όρους βιωσιμότητας, μέσα από την ανάδειξη της θρησκευτικής - πολιτιστικής κληρονομιάς, υλικής και άυλης. Ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής ύφεσης, ο εναλλακτικός τουρισμός και ειδικότερα, ο θρησκευτικός, μπορεί να δώσει νέες διεξόδους στις τοπικές οικονομίες, συνεισφέροντας στην τοπική ανάπτυξη.

Η περιοχή του δήμου έχει ένα πολύ σημαντικό απόθεμα θρησκευτικής κληρονομιάς, το οποίο αποτελείται από εκκλησίες και μοναστήρια σημαντικής ιστορικής και αρχιτεκτονικής αξίας. Επιπρόσθετα η θρησκευτική κληρονομιά της μελετώμενης περιοχής δεν περιορίζεται μόνο στην υλική της διάσταση. Σημαντικά είναι και το θρησκευτικά δρώμενα όσον αφορά και τις πολιτιστικές εκδηλώσεις θρησκευτικού ενδιαφέροντος όπως πανηγύρια, Πασχαλινά και Χριστουγεννιάτικα έθιμα και εκδηλώσεις, καθώς επίσης και προσκυνήματα σε σημαντικά θρησκευτικά μνημεία της περιοχής.

Για την ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού στον δήμο Φοινίκης προτείνεται:

- Συγκρότηση, οργάνωση και προβολή όλων των θρησκευτικών μνημείων του δήμου
- Βελτίωση της προσβασιμότητας σε όλους τους θρησκευτικούς χώρους και μνημεία.

- Διαφύλαξη των αρχιτεκτονικών χαρακτηριστικών των μοναστηριών και εκκλησιών της περιοχής.
- Δημιουργία θρησκευτικού ημερολογίου που θα παρουσιάζει τις κυριότερες θρησκευτικές εορτές και τα πανηγύρια της περιοχής.
- Στήριξη δράσεων που αφορούν στην οργάνωση σχετικών εκδηλώσεων.
- Προώθηση/Στήριξη προγραμμάτων ανταλλαγής επισκέψεων μεταξύ θρησκευτικών κοινοτήτων από γειτονικούς δήμους και περιοχές της χώρας αλλά και με την Ελλάδα.

- **Φυσιολατρικός Τουρισμού / Οικοτουρισμός**

Φυσιολατρικός Τουρισμός ή Οικοτουρισμός είναι η μορφή εκείνη τουρισμού που αξιοποιεί με κατάλληλο τρόπο τους πολιτιστικούς πόρους και το φυσικό περιβάλλον της περιοχής όπου αναπτύσσεται. Αποτελεί μία ραγδαία αναπτυσσόμενη μορφή τουρισμού, με σημαντικά οικονομικά οφέλη για την τοπική ανάπτυξη της εκάστοτε περιοχής. Ο οικοτουρισμός απευθύνεται σε επισκέπτες με περιβαλλοντικά ενδιαφέροντα και ευαισθησίες. Η ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού βασίζεται στην ύπαρξη ιδιαίτερων οικοσυστημάτων και πλούσιας φυσικής ομορφιάς και στοχεύει στο σεβασμό του φυσικού περιβάλλοντος, στηρίζοντας την οικονομία της τοπικής κοινωνίας. Ο οικοτουρισμός αναπτύσσεται από τους τοπικούς παράγοντες, μέσω της οργάνωσης δραστηριοτήτων αναψυχής και εκπαίδευσης για τους επισκέπτες μέσα στην φύση, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη της περιβαλλοντικής τους ευαισθητοποίησης, προωθώντας δραστηριότητες περιβαλλοντικής γνώσης και προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Επιπρόσθετα ο Οικοτουρισμός συμβάλει στην κατανόηση και εμπέδωση από τους τοπικούς πληθυσμούς της αξίας και της σημαντικότητας του περιβάλλοντος, καθώς και της διατήρησης και διαφύλαξης του φυσικού τους πλούτου.

Ο δήμος Φοινίκης έχει σημαντικές προοπτικές για την ανάπτυξη του εν λόγω τουριστικού κλάδου, καθώς στην επικράτειά του υπάρχουν σημαντικοί φυσικοί πόροι με πολλές δυνατότητες, αρκετές από τις οποίες εντάσσονται σε καθεστώς προστασίας των προστατευόμενων περιοχών, στις οποίες περιλαμβάνονται εθνικοί δρυμοί περιοχών NATURA 2000, μνημεία φύσης, προστατευόμενα τοπία κ.α. τέτοιες για παράδειγμα είναι το **φυσικό πάρκο στο γαλάζιο μάτι, το εθνικό φυσικό πάρκο του Βουθροτού** κ.α.

Για την ανάπτυξη του συγκριμένου τουριστικού κλάδου στο δήμο Φοινίκης είναι θεωρούνται απαραίτητα τα παρακάτω:

- Η ιεράρχηση των περιοχών περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και η καταγραφή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους, με στόχο να αξιοποιηθούν κατάλληλα τουριστικά μέσω πρακτικών περιβαλλοντικής διαχείρισης που θα αφορούν στις επιτρεπόμενες δραστηριότητες της εκάστοτε περιοχής.

- Προώθηση και ανάδειξη των περιοχών με σημαντική περιβαλλοντική αξία, που διαθέτουν σχετικούς πόρους για την ανάπτυξη του συγκεκριμένου είδους τουρισμού.
- Δημιουργία δικτύου πολυθεματικών μονοπατιών πεζοπορίας, ποδηλασίας κ.λπ. στις εν λόγω περιοχές με σημαντική περιβαλλοντική αξία.
- Δημιουργία φυσικών καταφυγίων άγριων ζώων και προστασία τους, σε περιοχές που υπάρχει μεγάλη δραστηριοποίηση άγριας ζωής.

5.2.2 ΑΞΟΝΑΣ 2. Αγρο - διατροφικός Τομέας

Ο αγροτικός χαρακτήρας της περιοχής και η σχέση των κατοίκων της με τον πρωτογενή τομέα όπως έχει αναφερθεί και στα προηγούμενα διαμορφώνει τον δεύτερο αναπτυξιακό άξονα για τον δήμο Φοινίκης. Ο αγροτικός τομέας, παρά τα προβλήματα και τη συρρίκνωση που έχει υποστεί τα τελευταία χρόνια λόγω της μείωσης του αγροτικού πληθυσμού και των εκτεταμένων προβλημάτων στις υποδομές, εξακολουθεί να αποτελεί έναν από τους βασικότερους τομείς απασχόλησης για την τοπική κοινωνία, και έναν εκτεταμένο κοινωνικό-οικονομικό ιστό που βρίσκεται εγκατεστημένος στο δήμο. Έτσι, ο αγροτικός τομέας αποτελεί ακόμα και σήμερα έναν από τους βασικούς μοχλούς για την προσπάθεια της τοπικής ανάπτυξης του δήμου. Για τον λόγο αυτό, θα πρέπει να καταβληθεί η όποια προσπάθεια προκειμένου να στηριχτεί ο πρωτογενής τομέας της περιοχής. Χρειάζεται να δοθεί έμφαση σε μακροπρόθεσμη δράση σχετικά με την αναδιάρθρωση της αγροτικής παραγωγής και την ανασυγκρότηση του τομέα, με στόχο την παραγωγή υψηλής αξίας και ποιότητας προϊόντων σε συνδυασμό με τη μείωση του κόστους παραγωγής τους καθώς και τον σεβασμό προς το περιβάλλον. Απαραίτητη θεωρείται η βελτίωση των υποδομών του τομέα, αρχής γενομένης από την επαναλειτουργία του αρδευτικού συστήματος και της προσβασιμότητας.

Οι προτάσεις για την ανάπτυξη του αγρο – διατροφικού τομέα, αφορούν την ανασύστασή του και την ανασυγκρότηση του κλάδου μέσα από μια σειρά παρεμβάσεων / δράσεων που σχετίζονται πρωτίστως με τον εκσυγχρονισμό των υποδομών που στηρίζουν την ανάπτυξη του τομέα, καθώς και την αναβάθμιση της παραγωγικής διαδικασίας με στόχο την μείωση του χρόνου και του κόστους παραγωγής και ταυτόχρονα την εξάλειψη του περιβαλλοντικού αποτυπώματος του τομέα. Στον Πίνακα 5-3 γίνεται συνοπτική παρουσίαση των προτεινόμενων δράσεων ανά τομέα παρέμβασης, οι οποίες επηρεάζουν την ανάπτυξη του εν λόγω τομέα.

ΑΞΟΝΑΣ 2. Αγρο - διατροφικός Τομέας

Τομέας παρέμβασης	Προτεινόμενη Δράση	Αναμενόμενες επιδράσεις
<i>Ανασυγκρότηση του Τομέα και Εκσυγχρονισμός των Υποδομών</i>	1. Δημιουργία σύγχρονου αγροτικού συνεταιρισμού της περιοχής.	Οργάνωση, του τομέα.
		Αύξηση της παραγωγής.
		Μείωση κόστους παραγωγής.
	2. Εκσυγχρονισμός των υποδομών άρδευσης και βελτίωση της προσβασιμότητας.	Παροχή κινήτρων για νέες επενδύσεις.
Δημιουργία συνθηκών για την περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα.	<i>Εκπαίδευση και Ενημέρωση Ανθρώπινου Δυναμικού</i>	3. Ίδρυση Τοπικού Κέντρου Γεωργικής Ανάπτυξης στο Δήμο.
Αναβάθμιση παραγωγικής διαδικασίας.		
<i>Προώθηση Νέων Καινοτόμων Παραγωγικών Προτύπων και Νέων Τεχνολογιών</i>	4. Προώθηση Έξυπνης Γεωργίας / Γεωργίας Ακριβείας, και Υδροπονία.	Μείωση περιβαλλοντικού αποτυπώματος του τομέα.
		Αύξηση ποιότητας και παραγωγής προϊόντων.
		Αύξηση ποιότητας και παραγωγής.

	5. Προώθηση Σύγχρονων Μονάδων Δημιουργίας Κτηνοτροφικών	Νέες θέσης εργασίας
		Ανάπτυξη δευτερογενούς τομέα

Χάρτης. 5-3: Προτάσεις για την ανάπτυξη του ΑΞΟΝΑΣ 2. Αγρό - διατροφικός Τομέας
 Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Ανασυγκρότηση του Τομέα και Εκσυγχρονισμός των Υποδομών

1. Δημιουργία συγχρόνου αγροτικού συνεταιρισμού της περιοχής

Η δημιουργία ενός σύγχρονου αγροτικού συνεταιρισμού στο δήμο Φοινίκης θα μπορούσε να συμβάλλει σημαντικά στην ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας και οικονομίας μέσα από την ανάπτυξη του αγρο - διατροφικού τομέα. Συγκεκριμένα η συμβολή ενός σύγχρονου αγροτικού συνεταιρισμού στην περιοχή θα μπορούσε να συνεισφέρει σημαντικά στην οργάνωση και συλλογική δράση των αγροτών και τον προσανατολισμό τους στις σύγχρονες απαιτήσεις των αγορών. Επιπρόσθετα σημαντική θα είναι η συνεισφορά που θα έχει και στην παροχή της αγρο – διατροφικής κοινότητας της περιοχής με τα απαραίτητα γεωργικά και κτηνοτροφικά εφόδια που είναι απαραίτητα στην παραγωγική διαδικασία όπως: σπόρους, μηχανήματα, λιπάσματα, γεωργικά φάρμακα, ζώα, ζωοτροφές κ.λπ. Η προμήθεια των εφοδίων αυτών μέσω των συνεταιρισμών εγγυάται την εξασφάλισή τους σε χαμηλότερες τιμές και καλύτερη ποιότητα, με αποτέλεσμα να εξασφαλίζονται οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας και αξίας με το χαμηλότερο δυνατό κόστος.

Επίσης καθοριστική θεωρείται και η στελέχωσή του με εξειδικευμένο προσωπικό, το οποίο θα παρέχει καθοδήγηση και τεχνική υποστήριξη στους ενδιαφερόμενους, για τις προοπτικές και την παραγωγική διαδικασία με στόχο να εξασφαλιστεί η επιτυχημένη παραγωγική διαδικασία με το χαμηλότερο κόστος και τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα. Με την δημιουργία του εν λόγω συνεταιρισμού επιδιώκεται επίσης η οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της τοπικής κοινότητας, καθώς μέσω αυτής επιτυγχάνεται η γενικότερη ανάπτυξη της περιοχής. Η ανάπτυξη αυτή θα επιτευχθεί μέσω της αξιοποίησης των δυνατοτήτων της μελετώμενης περιοχής στον τομέα της αγρο – διατροφής. Ο θεσμός αυτός θα είναι σημαντικός, καθώς θα συνεισφέρει σημαντικά και προς την κατεύθυνση της μελέτης των δυνατοτήτων και των ιδιομορφιών της κάθε περιοχής με στόχο την ιδανικότερη χωρική διάρθρωση του τομέα στην επικράτεια, σε συνδυασμό με τα προγράμματα αναπτύξεως που έχουν καταρτισθεί σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

2. Εκσυγχρονισμός των υποδομών άρδευσης, και βελτίωση της προσβασιμότητας

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα και παράγοντας που δρα ανασταλτικά στην ανάπτυξη του αγρο - διατροφικού κλάδου στην περιοχή είναι η κακή κατάσταση των υποδομών που υποστηρίζουν τον τομέα. Οι εγκαταλελειμμένες αρδευτικές υποδομές, τα αρδευτικά κανάλια και το κακό οδικό αγροτικό δίκτυο, σε συνδυασμό με το ανεπαρκές επαρχιακό οδικό δίκτυο έχουν αποτέλεσμα την υποβάθμιση του τομέα. Ο εκσυγχρονισμός των υποδομών αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες για την ανάπτυξη του τομέα στον δήμο και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που έχει.

Πιο συγκεκριμένα προτείνεται η επισκευή, συντήρηση και επέκταση του αρδευτικού συστήματος **“Θωμά – Φίλιππή”**, το έργο αυτό θεωρείται στρατηγικής σημασίας για την ανάπτυξη του τομέα, καθώς καλύπτει το σύνολο της γεωργικής κοιλάδας του **“Βούρκου”** και τροφοδοτείται από τον ποταμό της **“Μπίστριτσα”**. Η πλήρης λειτουργία του συγκεκριμένου αρδευτικού συστήματος σε συνδυασμό με την συντήρηση του αποστραγγιστικού θα δημιουργούσε τις κατάλληλες συνθήκες για την πλήρη εκμετάλλευση των δυνατοτήτων της κοιλάδας του **“Βούρκου”** γεγονός που θα προσέφερε σημαντικές προοπτικές για την ανάπτυξη. Επίσης απαραίτητη είναι η συντήρηση και ο καθαρισμός των τεχνητών λιμνών άρδευσης και του συστήματος άρδευσης στο ορεινό τμήμα του δήμο, τέτοιες είναι οι λίμνες στα χωριά: Κομμάτι, Γράβα, Καρόκη, Δίβρη, Λεσινίτσα, και Αγ. Παντελεήμονας. Η συντήρηση του συστήματος άρδευσης και του ορεινού τμήματος θα αποτελούσε σημαντικό κίνητρο για την ανάπτυξη του τομέα και σε αυτές τις απομονωμένες περιοχές του δήμου.

Εκπαίδευση και Ενημέρωση Ανθρώπινου Δυναμικού

Είναι γνωστό ότι η αγροτική ανάπτυξη εξαρτάται σημαντικά από την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού της εκάστοτε περιοχής. Στο πλαίσιο αυτό και δεδομένου ότι σημαντικό ποσοστό του ανθρώπινου δυναμικού που απασχολείται στον τομέα, έχει σημαντικές ελλείψεις σε γεωργική εκπαίδευση και κατά βάση βασίζετε στις εμπειρικές πρακτικές παραγωγής, η εκπαίδευσή του και η ενημέρωση του σχετικά με τα καινούργια πρότυπα και τεχνικές παραγωγής καθώς και με τις δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες, θεωρείται απαραίτητη.

1. Ίδρυση Τοπικού Κέντρου Γεωργικής Ανάπτυξης στο Δήμο.

Η ίδρυση ενός κέντρου γεωργικής ανάπτυξη και ενημέρωσης, θα είχε θετικά αποτελέσματα στην αναβάθμιση του τομέα στην περιοχή του δήμου. Η υπηρεσία αυτή, θα έχει ως στόχο την παροχή ενημέρωσης και εκπαίδευσης του τοπικού πληθυσμού σχετικά με θέματα που αφορούν τον αγρο - διατροφικό τομέα. Η εκπαίδευση και ενημέρωση αυτή θα μπορούσε να γίνει μέσα από προγράμματα και ενημερωτικές συναντήσεις που θα διοργανώνει ο φορέας σε τακτά χρονικά

διαστήματα, σε συνεργασία με τον αγροτικό συνεταιρισμό που έχει προταθεί παραπάνω ή και μόνος του. Έμφαση θα πρέπει να δίνεται στην εκπαίδευση του αγροτικού πληθυσμού στον τρόπο παραγωγής και την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών σε αυτή, με στόχο την μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος του τομέα και την επίτευξη του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης.

Πρώθηση Νέων Καινοτόμων Παραγωγικών Προτύπων και Νέων Τεχνολογιών

1. Εισαγωγή νέων Παραγωγικών Μοντέλων και Τεχνολογιών

Ο δήμος Φοινίκης στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού και της αναβάθμισης του αγρο – διατροφικού τομέα στην περιοχή, θα προωθήσει την παραγωγή ικανοποιητικής ποσότητας προϊόντων υψηλής διατροφικής αξίας, και παράλληλα θα διασφαλίσει την προστασία των γεωργικών εκτάσεων και της παραγωγικής τους ποιότητας. Βασικό εργαλείο στην προσπάθεια αυτή θα αποτελέσει η καινοτομία, η οποία θα βασιστεί στην εισαγωγή νέων τεχνολογιών και νέων παραγωγικών μοντέλων στην παραγωγική διαδικασία. Τα παραπάνω αφορούν τόσο στις βιολογικές καλλιέργειες όσο και στις καλλιέργειες ολοκληρωμένης διαχείρισης, οι οποίες στοχεύουν στην προστασία του περιβάλλοντος και των υδατικών πόρων καθώς και στην μείωση του κόστους και του χρόνου παραγωγής.

Η νέα γεωργική πολιτική του δήμου και των τοπικών φορέων θα βασιστεί στην προώθηση νέων καινοτόμων παραγωγικών προτύπων και μεθόδων όπως: έξυπνη γεωργία ή γεωργία ακριβείας, υδροπονία, σύγχρονες κτηνοτροφικές μονάδες κ.α. Τα νέα αυτά παραγωγικά πρότυπα έχουν σημαντική οικονομική αλλά και ποιοτική ανταπόδοση, θα δώσουν σημαντική ώθηση στην τοπική ανάπτυξη, προσφέροντας προϊόντα υψηλής ποιότητας, σε ικανοποιητικές τιμές και ποσότητες. Επιπρόσθετα οι νέες αυτές μορφές καλλιέργειας, συμβάλλουν σημαντικά στην μείωση της επιβάρυνσης του περιβάλλοντος, καθώς η χρήση χημικών στην παραγωγική διαδικασία είναι σχεδόν μηδενική. Στα πλαίσια αυτής της αναβάθμισης και ενίσχυσης του πρωτογενούς τομέα, καθοριστική θα είναι και η συμβολή των έργων που αφορούν στη βελτίωση και επέκταση του αρδευτικού δικτύου και η αξιοποίηση των υδατικών πόρων της περιοχής που προτάθηκαν παραπάνω.

2. Προώθηση Δημιουργίας Σύγχρονων Κτηνοτροφικών Μονάδων

Για την ανάπτυξη της κτηνοτροφίας στον δήμο, προωθείται ο προσανατολισμός του τομέα σε πρότυπα σύγχρονα και καινοτόμα, που συμβαδίζουν με τα νέα δεδομένα και σέβονται το περιβάλλον. Προτείνεται η προώθηση της βιολογικής κτηνοτροφίας μέσω της οποίας θα παράγονται υψηλής αξίας προϊόντα, όπως γάλα, τυρί, κρέας και παράγωγα αυτών, σε συνδυασμό με την δημιουργία μεταποιητικών μονάδων στην περιοχή, οι οποίες θα τυποποιούν και θα προωθούν τα τοπικά προϊόντα στις εγχώριες αγορές αλλά και ευρύτερα. Η ανάπτυξη της βιολογικής κτηνοτροφίας

ειδικότερα στο ορεινό και ημιορεινό τμήμα του δήμου θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντικό τομέα απασχόλησης για την τοπική κοινωνία και να συνεισφέρει σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη μέσα από την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Επίσης, ένας από τους σημαντικούς κλάδους που θα μπορούσε να αναπτυχθεί περαιτέρω στην περιοχή μέσα από την προώθηση και τη δημιουργία σύγχρονων μεταποιητικών μονάδων και στήριξης των παραγωγών είναι και αυτός της μελισσοκομίας.

Συμπεράσματα:

Αρχικά στο σημείο αυτό κρίνεται απαραίτητο να γίνει μια συνοπτική αναφορά στην δυσκολία εύρεσης των απαραίτητων πληροφοριών για την εκπόνηση της παρούσας εργασίας, καθώς η περιοχή μελέτης είναι ο δήμος Φοινίκης στην Αλβανία. Η Αλβανία κάνει σημαντικές προσπάθειες για την αναβάθμιση των υποδομών και υπηρεσιών της συνολικά, ωστόσο προς το παρόν υπάρχουν αρκετά προβλήματα, με αποτέλεσμα κατά την διάρκεια της εκπόνησης της παρούσας εργασίας ο γράφων να αντιμετωπίσει σημαντικές δυσκολίες σε ότι αφορά την συλλογή πληροφοριών οι οποίες είναι απαραίτητες για την ολοκλήρωση της εργασίας. Επιπρόσθετα όλες οι παρεχόμενες πληροφορίες ήταν στην Αλβανική γλώσσα, με αποτέλεσμα να απαιτείται η μετάφραση τους.

Σε ένα διεθνές περιβάλλον συνεχών εξελίξεων αλλά και συνεχώς αυξανόμενων απειλών και προκλήσεων, παρουσιάζονται νέες ευκαιρίες ανάπτυξης για τον δήμο. Σε αυτή την προσπάθεια ανάπτυξης της περιοχής, καθοριστικός είναι ο ρόλος της κεντρικής αλλά και τοπικής διοίκησης και του οράματος που έχουν για την ανάπτυξη. Επίσης καθοριστικός είναι ο ρόλος της τοπικής κοινωνίας καθώς αποτελεί τον αποδέκτη των πολιτικών σχετικά με την ανάπτυξη της περιοχής. Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελεί την προσπάθεια εκπόνησης μίας μελέτης με στόχο να παρουσιαστεί ένα σύνολο προτάσεων για την ανάπτυξη του δήμου Φοινίκης στην Αλβανία. Για την επίτευξη του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης στην περιοχή έγινε προσπάθεια για την εκ βαθαιών μελέτη της υπάρχουσας κατάστασης του δήμου και της ευρύτερης περιοχής. Μέσω της μελέτης της υπάρχουσας κατάστασης γίνεται εφικτό να σκιαγραφηθούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της μελετώμενης περιοχής, τα οποία θα μπορούσαν να αποτελέσουν σημαντικούς παράγοντες στην ανάπτυξη της, αλλά ταυτόχρονα εντοπίζονται και τα μειονεκτήματα και οι αδυναμίες της, οι οποίες λειτουργούν ανασταλτικά και εμποδίζουν την ανάπτυξη. Επιπρόσθετα μελετήθηκε το εξωτερικό περιβάλλον του δήμου, οι πολιτικές και στρατηγικές που αναφέρονται σε επίπεδο εθνικού και περιφερειακού σχεδιασμού και σχετίζονται με την περιοχή μελέτης με στόχο τον εντοπισμό των ευκαιριών που αναδεικνύονται αλλά και την αποφυγή των ενδεχόμενων απειλών που εντοπίζονται σε εθνικό/περιφερειακό αλλά και διεθνές επίπεδο.

Συμπερασματικά ως αποτέλεσμα της μελέτης των παραπάνω τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του δήμου Φοινίκης, τα οποία θα αποτελέσουν και τους βασικούς πυλώνες για την ανάπτυξη του είναι το πολιτιστικό, ιστορικό, και φυσικό του απόθεμα και οι σημαντικές δυνατότητες που έχει για την ανάπτυξη του αγρο - διατροφικού τομέα. Τα πολυάριθμα και σημαντικής ιστορικής, θρησκευτικής και φυσικής αξίας μνημεία της περιοχής και η αξιοποίησή τους με όρους βιωσιμότητας θα αποτελέσουν την κινητήριο δύναμη για να επιτευχθεί η ανάπτυξη στον δήμο. Επιπρόσθετα η ανασυγκρότηση και ο εκσυγχρονισμός του πρωτογενούς τομέα θα είναι καθοριστικός παράγοντας για την επίτευξη του στόχου. Ωστόσο για να καταστεί δυνατή η ανάπτυξη είναι απαραίτητη η λήψη σημαντικών μέτρων από την πλευρά

του δήμου και των αρμόδιων φορέων στο σύνολό τους και η χάραξη στρατηγικής κατεύθυνσης για βιώσιμη ανάπτυξη. Χρειάζεται να γίνουν σημαντικές παρεμβάσεις σε επίπεδο υποδομών και υπηρεσιών για να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις και συνθήκες, οι οποίες θα μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη. Τέλος η τοπική κοινωνία διαδραματίζει τον σημαντικότερο ρόλο για την επίτευξη του οράματος και του στόχου. Η συμμετοχή, η δράση και η δημιουργία, αισθήματος ευθύνης στην τοπική κοινωνία μαζί με τους κανόνες, τους θεσμούς, τα πλαίσια και τους πόρους αποτελεί την βάση για να μπορέσει να γίνει πραγματικότητα το όραμα για την περιοχή.

Εν κατακλείδι η μελλοντική ανάπτυξη του δήμου με όρους βιωσιμότητας, ανθεκτικότητας και σεβασμού του περιβάλλοντος θα στηριχθεί στην συνύπαρξη και συνέργεια των δύο βασικών αξόνων ανάπτυξής του, τον πολιτιστικό και φυσικό του πλούτο και τον αγρο – διατροφικό τομέα. Οι δύο αυτοί τομείς μαζί και ο καθένας ξεχωριστά προσφέρουν πολλές προοπτικές για την μελλοντική εξέλιξη του δήμου σε σημαντικό πόλο ανάπτυξης της περιοχής.

Βιβλιογραφία

Γιαουτζή, Μ. και Α. Στρατηγέα (2005), Σημειώσεις Χωροταξίας, Τομέας Γεωγραφίας και Περιφερειακού Σχεδιασμού, Σ.Α.Τ.Μ., Ε.Μ.Π., Αθήνα

McLaughlin (1973), POLLUTION CONTROL-A PROBLEM FOR TODAY AND TOMORROWJ. MCLOUGHLIN

Kaufman και Jacobs (1987), Integrating Sustainability into the Strategic Planning of National Tourism Organizations

Sendai Framework (2015),Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030

Amdam, 1990 (participative comprehensive planning).

Brundtland Report, 1987.*The World Commission on Environment and Development*

Catanese και Steiss (1972) Systemic planning: theory and application

McClamroch, 2001, Strategic Planning: Politics, Leadership, and Learning.

Διαδικτυακοί Τόποι

Εθνική Υπηρεσία Σχεδιασμού της Αλβανίας

https://planifikimi.gov.al/index.php?id=ppk_shqiperia

Εθνική Στατιστική Αρχή (Αλβανία)

<http://www.instat.gov.al/al/temat/treguesit-demografik%C3%AB-dhe-social%C3%AB/popullsia/>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/tourism/policy-overview_el

https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/albania_en

Επίσημη Ιστοσελίδα του Δήμου Φοινικαίων

<https://bfiniq.gov.al/?lang=el>

Υπουργείο Μεταφορών και Ενέργειας (Αλβανία)

<https://www.infrastruktura.gov.al/>

Ο Αγρο – διατροφικός τομέας στην ΕΕ

https://ec.europa.eu/chafea/agri/sites/default/files/agri_32_newsletter_el.pdf

Πρόγραμμα Interreg IPA Cross-Border Cooperation Programme “Greece-Albania 2021-2027”

<https://greece-albania.eu/the-programme>

Ο «Μηχανισμός Προ ενταξιακής Βοήθειας» («ΜΠΒ ΙΙΙ») για την περίοδο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2021-2027 («ΠΔΠ 2021-2027»).

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/graph/poster2021/Interreg6A-IPA-A3.pdf